

ICDO
CIDD

Rapporten 2004 van de
leden van de
Interdepartementale
Commissie Duurzame
Ontwikkeling

De rapporten van de ICDO-leden voor het jaar 2004

“De vertegenwoordigers van de federale regering zijn gehouden ieder jaar een rapport uit te brengen over het beleid inzake duurzame ontwikkeling en over de uitvoering van het plan in de federale administraties en publieke instellingen die zij vertegenwoordigen”.

(artikel 16 van de wet van 5 mei 1997)

De rapporten van de leden worden tezamen met het jaarlijkse ICDO-rapport gepubliceerd. In tegenstelling tot het ICDO-rapport zijn het geen binnen de ICDO overlegde documenten en vallen zij dan ook telkens onder de verantwoordelijkheid van het betreffende ICDO-lid.

Rapporten van de leden

Inhoudstafel

Rapport van de heer B. MAZIÏN, voorzitter, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Duurzame ontwikkeling en Sociale economie	1
Rapport van de heer S. CORNET, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de Minister van Leefmilieu en Pensioenen	11
Rapport van de heer P. LAMOT, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid	53
Rapport van de heer T. MICHOT, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking	101
Rapport van mevrouw N. ROOBROUCK, lid, vertegenwoordigster van de Eerste Minister	111
Rapport van de heer J. DAMILOT, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Justitie	117
Rapport van de heer L. MABILLE, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Financiën	129
Rapport van de heer E. HOUTMAN, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Begroting en Overheidsbedrijven, tevens bevoegd voor het Mariene Milieu en coördinator van het Noordzeebeleid	133
Rapport van mevrouw M. OLEO, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Binnenlandse Zaken	145

Rapport van de heer P. GRÉGOIRE, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken	149
Rapport van de heer J. THEETAERT, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging	155
Rapport van mevrouw P. BERNAERT, vertegenwoordigster van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	159
Rapport van mevrouw M. ROBAUX, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Middenstand en Landbouw	171
Rapport van de heer W. VAN DAMME, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Werk	173
Rapport van de heer J. VANDENBUSSCHE, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Ambtenarenzaken, Maatschappelijke integratie, Grootstedenbeleid en Gelijke kansen	185
Rapport van mevrouw E. BRUGGEMAN, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Mobiliteit	195
Rapport van mevrouw N. DE BONTE, lid, vertegenwoordigster van de Staatssecretaris voor Informatisering van de Staat	219
Rapport van de heer J-F. WUILLAUME, lid, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Modernisering van de Financiën en de strijd tegen fiscale fraude	221
Rapport van de heer L. MONSEREZ, lid, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Administratieve vereenvoudiging	221
Rapport van de heer S. THIJS, lid, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Europese Zaken	221
Rapport van de heer H. VLÉMINCQ, lid, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap	221

Rapport van de heer B. MAZIJN, voorzitter, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Duurzame ontwikkeling en Sociale economie

1. Inleiding

De vertegenwoordiger van de Staatssecretaris wenst alle medewerkers te bedanken voor hun engagement om duurzaam ontwikkeling in de schijnwerpers te plaatsen.

De uitstekende samenwerking tussen het politieke en het administratieve niveau staat toe om hoge doelstellingen te bereiken.

Wat de POD Duurzame Ontwikkeling betreft, lag in 2004 de klemtoon op de raadpleging van de bevolking over het voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008 en op het begin van de uitvoering van dit plan. Een ander belangrijk deel van de werkzaamheden bestond erin om te voorzien in een reeks structuren en processen en dit ter uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2000-2004.

Wat de POD Maatschappelijke Integratie betreft, is de Staatssecretaris bevoegd voor Sociale Economie. Het jaar 2004 werd door verschillende elementen gekenmerkt: enerzijds was het het laatste jaar van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gewesten en de Duitstalige gemeenschap betreffende de sociale economie en anderzijds diende ook een aanvang te worden genomen met de tenuitvoerlegging van de beslissingen van de werkgelegenheidsconferentie van oktober 2003.

Terwijl de eerste jaarhelft onder meer gekenmerkt werd door de beslissing van de Ministerraad van Oostende van maart 2004 om een kader te geven aan het maatschappelijk verantwoord ondernemen, stond de tweede jaarhelft in het teken van de onderhandelingen over een nieuw samenwerkingsakkoord voor de jaren 2005-2008

2. Oprichting van het interne netwerk - cel(len) duurzame ontwikkeling

Wat de POD Duurzame Ontwikkeling betreft, zijn de opdrachten van de dienst en de cel duurzame ontwikkeling bijna dezelfde. Desalniettemin werd de cel duurzame ontwikkeling officieel opgericht. Het belangrijkste doel bestaat erin om alle cellen te laten functioneren en te coördineren.

Binnen de POD Maatschappelijke integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie bestaat er sinds 2003 een werkgroep "Kwaliteit". Het bevorderen van duurzame ontwikkeling maakt deel uit van de bevoegdheden en van de thema's die deze werkgroep behandelt.

Die werkgroep kwaliteit is aldus de voorloper van de cel duurzame ontwikkeling. Binnen die werkgroep werden de volgende maatregelen uitgewerkt: aankoop van eerlijke koffie, vermindering van het papierverbruik, beheerssysteem voor elektriciteitsgebruik.

Teneinde een antwoord te bieden op de diverse aanbevelingen van het koninklijk besluit van 22 september 2004 betreffende de cellen duurzame ontwikkeling, zal de werkgroep kwaliteit in de eerste maanden van 2005 evenwel zijn werking enigszins moeten herzien met het oog op het opmaken van het bestek voor een cel duurzame ontwikkeling binnen de POD Maatschappelijke integratie.

3. Uitvoering van het plan 2000-2004

Wat de POD Duurzame Ontwikkeling betreft, wordt er verwezen naar de tabel met betrekking tot de uitvoering van dit plan zoals die verder hernomen wordt.

Wat de POD Maatschappelijke Integratie betreft en meer bepaald de dienst Sociale Economie, is 2004 op meerdere vlakken een overgangsjaar. Ten eerste vanwege het aflopen van het eerste samenwerkingsakkoord betreffende sociale economie, ten tweede vanwege een belangrijke beslissing in de Ministerraad van Oostende van maart 2004, ten slotte wegens de regeringsherschikking in juli 2004 ingevolge de gewestverkiezingen, waarbij de federale bevoegdheden inzake sociale economie werden toevertrouwd aan Staatssecretaris Els Van Weert, ook bevoegd voor duurzame ontwikkeling, een bevoegdheidspakket dat de synergie en de wederzijdse versterking in de hand werkt.

Zo ging in 2004 de aandacht uit naar de volgende punten:

- Versterking van het Lenteprogramma (2000) en het Zomerplan (2002), zoals beslist op de werkgelegenheidsconferentie van oktober 2003, met als doel de activering en de sociale inschakeling van leefloners via tewerkstelling bij werkgevers uit de privé-, de overheids- of de sociale economiesector. Meer bepaald in dat laatste geval werd het contingent art. 60§7 verhoogde staats-toelage dat ter beschikking kan worden gesteld van sociale economie-initiatieven verhoogd van 1.400 in 2003 tot bijna 1.900 in december 2004, met als streefdoel 2.000 in 2005;
- Aanmoediging van de sociale inschakelingsinitiatieven (SINE) via een versoepeling van de voorwaarden in het kader van het harmoniseringsproces voor de werkgelegenheidsplannen met een verruiming van de categorieën werkgevers die in aanmerking komen voor deze maatregel, met name de projecten inzake buurt- en nabijheidsdiensten, zoals bepaald op de werkgelegenheidsconferentie;
- Oprichting van een Impulsfonds voor de buurt- en nabijheidsdiensten en de interventieteams teneinde nieuwe innoverende projecten een kans te geven;
- Verlenging en intensifiëring van de steun aan projecten voor het uitwisselen van managementpraktijken tussen ondernemingen uit de klassieke privé-sector en bedrijven uit de sociale economie (Management ES-Change programma);

- Ondersteuning van projecten inzake kwaliteitszorg en sociale audit met het oog op het professionaliseren van de sociale-economie (die projecten hadden tot doel de kwaliteitszorgmethodes aan te passen, om te zetten, te vertalen zodat ze in een sociale-economieomgeving zouden kunnen worden toegepast);
- Eerste uitgave van de "Week van de Sociale economie" (maart 2004), een evenement dat bedoeld was om het grote publiek te sensibiliseren voor de sociale economie.

4. Andere initiatieven

De Minister van Duurzame Ontwikkeling vond het belangrijk om projecten op het terrein te ondersteunen om zo het begrip duurzame ontwikkeling te vertalen naar een breder publiek. Concrete projecten moesten duurzame ontwikkeling zichtbaarder en begrijpelijker maken. Hiertoe werden drie verschillende initiatieven genomen. Vooreerst werden in samenwerking met de Minister van Grootstedenbeleid concrete projecten ondersteund via de wedstrijd 'Mijn stad, motor voor een duurzame ontwikkeling': van de 90 ingediende projecten hebben er 11 een prijs ontvangen. Verder heeft de Minister voor Duurzame Ontwikkeling een subsidie van 100.000 euro vrijgemaakt voor de organisatie van een wedstrijd uitgaande van de Koning Boudewijnstichting. In 2004 werden er negen van de 100 voorgestelde projecten geselecteerd. Die projecten hadden tot doel om de drie pijlers van duurzame ontwikkeling beter te integreren en vervolgens als voorbeeldproject te dienen. Tot slot werden door de Minister van Duurzame Ontwikkeling in navolging van het initiatief in 2003, toen 9 projecten werden gesubsidieerd, een reeks nieuwe projecten financieel ondersteund. Tot dusver zijn dat er in 2004 12. De Staatssecretaris zet de ondersteuning van projecten verder. Zij laat zich hierbij adviseren door de POD Duurzame Ontwikkeling.

De minister wenste het maatschappelijke draagvlak van duurzame ontwikkeling te structureren. Er werden aan het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO) subsidies toegekend om zijn rol als koepelorganisatie in het Nederlandstalige landsgedeelte te versterken. Parallel kreeg de "Fondation pour les générations futures" subsidies, zodat ook in het Franstalige landsgedeelte een koepelorganisatie kan ontstaan. Andere organisaties kregen subsidies om de duurzame ontwikkeling in hun activiteiten te integreren.

Er moet ook gewezen worden op het feit dat in 2004 de communicatie via het internet werd verder gezet. Naast de website www.plan2004.be, werden ook organisaties ondersteund om de website www.billy-globe.org on line te houden. Ook de ICDO beschikt over haar eigen website www.icdo.fgov.be. Een rapport werd aan de Staatssecretaris bezorgd met een evaluatie van de internetcommunicatie. Zij zal zich hierop baseren om in 2005 actie te ondernemen.

De minister en de staatssecretaris wensten actief te zijn op het internationale vlak om de positie van België in het mondiale koppeloton te handhaven.

Zoals bekend, werd na de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg (september 2002) afgesproken iedere twee jaar een stand van zaken op te maken over telkens nieuwe thema's. België heeft in de voorbije jaren steeds een actieve rol gespeeld in dit proces. In april nam dan ook een ruime Belgische delegatie

deel aan de twaalfde zitting van de Commissie Duurzame Ontwikkeling (CSD-12) van de Verenigde Naties, die gold als de zogenaamde overzichtssessie van de eerste implementatiecyclus. Een stand van zaken werd opgemaakt met betrekking tot de uitvoering van de gemaakte internationale afspraken inzake duurzame ontwikkeling, meer bepaald op het vlak van water, hygiëne en huisvesting. Speciale aandacht werd besteed aan de zogenoemde 'cross-cutting issues': armoedebestrijding, duurzame consumptie- en productiepatronen, gendergelijkheid, gezondheid, enz. Voorafgaandelijk aan en gedurende CSD-12 speelde België een actieve rol in het bepalen van de positie van de Europese Unie.

Daarenboven ondersteunde België op internationaal vlak actief de opvolging van het Uitvoeringsplan dat werd goedgekeurd op de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling te Johannesburg (September 2002), meer in het bijzonder voor wat betreft 'Wijziging van niet-duurzame consumptie- en productiepatronen'. Dit onderwerp is immers niet alleen een zogenoemd 'cross-cutting issue': de afspraak is dat op elk beleidsniveau wordt toegewerkt naar een tienjarig kader voor programma's. In 2010-2011 worden deze inspanningen in de CSD geëvalueerd. Teneinde de in Johannesburg gemaakte afspraken hieromtrent verder te concretiseren werd in juni 2003 in Marrakech een proces opgezet van internationale, regionale en nationale opvolging. Een van de initiatieven betreft de organisatie van regionale conferenties, o.a. in Europa. België is eind november gastland voor deze regionale conferentie. Op deze Europese conferentie zijn - evenredig - zowel regeringsvertegenwoordigers van meer dan 40 landen uitgenodigd als vertegenwoordigers van de 'stakeholders'. Tijdens de conferentie zal worden nagegaan wat de verwezenlijkingen zijn van en de lacunes in het Europese beleid.

In september namen het Federaal Planbureau, de POD Duurzame Ontwikkeling en de beleidscel Duurzame Ontwikkeling deel aan de vergadering van de experts duurzame ontwikkeling van de OESO. De vergadering keurde haar werkprogramma en begroting goed en dit voor de duur van haar mandaat dat afloopt in 2007. Begin november 2004 nam de Staatssecretaris deel aan de gerenommeerde informele ministeriële OESO Ronde Tafel Duurzame Ontwikkeling, ditmaal gewijd aan mondiale publieke goederen.

Wat de POD Maatschappelijke Integratie betreft en meer bepaald de dienst Sociale Economie, kunnen alle genomen initiatieven op het vlak van sociale economie worden teruggevonden in het Eerste federaal plan voor duurzame ontwikkeling in actie 189: Bevordering van de sociale economie.

5. Perspectieven 2005 - Plan 2004-2008

Wat de POD Duurzame Ontwikkeling betreft, kan de lezer die gedetailleerdere informatie wenst, beroep doen op de algemene beleidsnota van de Staatssecretaris en op het managementplan en het operationeel plan van de voorzitter van de POD en op het jaarlijks actieplan inzake duurzame ontwikkeling van de POD.

De grote krachtlijnen zijn:

- de coördinatie van de cellen duurzame ontwikkeling;
- de realisatie van gevalstudies rond DOEB;

- het ondersteunen van de uitwerking en de implementatie van een nationale strategie duurzame ontwikkeling;
- de verspreiding van het concept duurzame ontwikkeling door voorbeeldprojecten te verspreiden en een week duurzame ontwikkeling te organiseren;
- de realisatie van een doeltreffende communicatie;
- een milieubeheercertificering van de overheidsdiensten met in het bijzonder sociale en ethische aspecten bij overheidsopdrachten;
- het voortzetten van de reflectie en acties met betrekking tot het wijzigen van consumptie- en productiepatronen;
- de uitwerking en de implementatie van acties waarvoor de Staatssecretaris verantwoordelijk is.

Wat de POD Maatschappelijke Integratie betreft en meer bepaald de dienst Sociale Economie, wordt het jaar 2005 heel belangrijk. Het wordt het startpunt van het nieuwe samenwerkingsakkoord over de meerwaarden economie voor de periode 2005-2008. Het wordt het jaar waarin de structurele gewestelijke reglementeringen inzake buurt- en nabijheidsdiensten concreet zullen worden gemaakt (die dan in de SINE-reglementering zullen worden geïntegreerd, zoals beslist op de werkgelegenheidsconferentie van oktober 2003).

2005 wordt ook een scharnierjaar in het kader van het federaal beleid inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Het is inderdaad de bedoeling binnen de ICDO een werkgroep op te richten om een federaal kader voor MVO uit te werken.

Ook op het vlak van overheidsopdrachten wordt 2005 een belangrijk jaar. In 2003 werd een voorkeursstelsel ingevoerd voor sociale-economie-initiatieven. In het kader van de omzetting van de Europese richtlijn van maart 2004, wordt het zaak die verworvenheden te behouden en de bestaande mogelijkheden te bevestigen in termen van ethische, sociale en milieu-overwegingen. Ook hiervoor is de oprichting van een werkgroep gepland binnen de ICDO.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

POD DUURZAME ONTWIKKELING

Actie	Paragraaf-nummer	Stand van zaken
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden	93	De POD DO heeft geen bedrijfsrestaurant
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	Ingevolge de Europese richtlijnen omtrent overheidsopdrachten kan de levering van gelabelde goederen en diensten niet geëist worden. De POD Duurzame Ontwikkeling heeft mechanismen ontwikkeld om de overheidsdiensten te helpen om leefmilieu-, sociale en ethische criteria in te voeren bij overheidsopdrachten : 1) uitwerking van de gids voor duurzame aankopen ; 2) specifieke opleidingen via het OFO ; 3) uitwerking van de methodologische gids voor de aankopen van "pro-pere" voertuigen door de FOD's/POD's en andere federale overheidsdiensten (juni 2004) en aanpassing van de omzendbrief 307 in die zin (samen met de FOD P&O); 4) uitwerking van de methodologische gids bij aankoop van milieuvriendelijker informatica-, fax- en kopieermateriaal voor gebruik in federale overheidsdiensten 5) voorbereiding van een algemene omzendbrief (P&O, begin 2004 te verschijnen) die het gebruik van de criteria waarvan sprake in de voormelde gidsen, verplicht maakt bij de overheidsopdrachten van de FOD's, POD's en andere federale overheidsdiensten.
Energie, papier, afval, ...	101	Een boordtabel (MS Excel-formaat) werd ontwikkeld in 2001 en wordt momenteel geïntegreerd in de software voor het opvolgen van het verbruik door de Regie der Gebouwen (EIS-software). Situatie in december 2004: enkele piloot-FOD's hebben toegang tot de software. Er is nog geen generalisering van de toegang tot de software voor de andere FOD's/POD's/andere federale overheidsdiensten. De opvolging van het eigen verbruik wordt georganiseerd in het kader van de op til zijnde milieubeheercertificatie van de POD.
	154	De federale coördinatieceel "milieubeheer" neemt deel aan de "contact-groep" die werd opgericht door de federale coördinatieceel.
Een milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	Er is nog steeds maar één VTE om het federaal milieubeheer te coördineren.
Opstelling van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij het jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen.	155	Voor 2003 zijn er geen gegevens beschikbaar. Het is moeilijk om deze vast te stellen, omdat de POD Duurzame Ontwikkeling slechts een halve verdieping bezet in een gebouw van 8 verdiepingen en waarvoor er slechts één teller bestaat voor het hele gebouw (water, elektriciteit en gas).
Vervoersplan (ministeries) (2003) (x 455)	155	De POD Duurzame Ontwikkeling bestaat uit slechts tien ambtenaren. Een vervoersplan is dus niet noodzakelijk. 1. Alle personeelsleden gebruiken het openbaar vervoer bij hun woonwerk-verplaatsingen en professionele verplaatsingen. 2. De POD Duurzame Ontwikkeling is geabonneerd op het CAMBIO-systeem (autodelen), indien professionele verplaatsingen met de wagen noodzakelijk zijn. 3. De voorzitter van de POD Duurzame Ontwikkeling beschikt niet over een bedrijfswagen. 4. Er werden drie dienstfietsen aangekocht.

Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534).	156	Het is moeilijk om betrouwbare verbruiksgegevens vast te stellen, omdat de POD Duurzame Ontwikkeling slechts een halve verdieping bezet in een gebouw van 8 verdiepingen en waarvoor er slechts één teller bestaat voor het hele gebouw (water, elektriciteit en gas). Ondertussen dient de POD Duurzame Ontwikkeling zich te engageren in een certificatieproces en zal de opvolging van het verbruik er deel van uitmaken. Er bestaan interne sensibilisatie-initiatieven inzake REG en inzake preventie door de veralgemeende aankoop van materiaal dat minder energie verbruikt.
Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhankelijk zijn	157	Het federaal charter werd in 2003 ondertekend bij de oprichting van de POD Duurzame Ontwikkeling.
Aankoop van milieuvriendelijker producten	158	De gids voor duurzame aankopen is toegankelijk op de website sinds november 2002. De opvolging en de ontwikkeling gebeuren door de POD Duurzame Ontwikkeling. Deze gids werd geactualiseerd in augustus 2004.
Bevordering van de sociale economie	189	- Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap; - Intensifiëring van de activatie van de leefloners via de Lenteprogramma's en Zomerplan; - Aanmoediging van de sociale inschakelingsinitiatieven (SINE) via de verruiming van de categorieën van werkgevers waarvoor deze maatregel geldt; - Eerste "Week van de Sociale Economie" om het grote publiek te sensibiliseren voor de SE - Ondersteuning van projecten voor het professionaliseren van de sector (kwaliteitszorg, sociale audit) - Programma voor het uitwisselen van managementpraktijken tussen de sociale economie en de reguliere economie; - Impulsfonds voor de buurt- en nabijheidsdiensten
Informatie verspreiden	534	Zie 94 en 158.
Verantwoordelijke indicatoren	640	Vanuit zijn functie is de voorzitter van de POD Duurzame Ontwikkeling verantwoordelijk voor de indicatoren duurzame ontwikkeling van de POD Duurzame Ontwikkeling.
DOEB	643-665	De problematiek van de duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB) heeft vooruitgang geboekt. Een onderzoeksproject, dat door de POD Duurzame Ontwikkeling was aangemoedigd, werd door het programma PODO II van de POD Wetenschapsbeleid gefinancierd. Er is eveneens contact opgenomen met de Kafka-cel om samen de voorafgaande beoordelingen te onderzoeken. De resultaten van dit initiatief zullen pas in 2005 en 2006 kunnen gevaloriseerd worden. 1. KB 22/09/2004: wettelijke grondslag voor DOEB. 2. deelname aan gebruikerscomité door POD duurzame Ontwikkeling.

	680-681	Van 15 februari tot en met 14 mei 2004 heeft de POD Duurzame Ontwikkeling een raadpleging van de bevolking gehouden over het Voorontwerp van het Federale Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2008. Alle gemeentebesturen (582) en openbare bibliotheken (1.477) kregen, enkele dagen voor het begin van de raadpleging, minstens één exemplaar van het voorontwerp, alsook een affiche. Er werden drieëntwintig conferenties georganiseerd, waarvan twee in elke provincie. In de kranten werden er berichten gepubliceerd: in totaal moesten 22 advertenties de meerderheid van de burgers bereiken. Er werden radiospots uitgezonden: de wens was dat burgers zich aangesproken voelden als mensen die hun mening konden geven over politieke onderwerpen die hen na aan het hart lagen. Er werd voor de gelegenheid een website, www.plan2004.be, opgericht. Zo was het mogelijk om het voorontwerp on line te lezen en opmerkingen aan te brengen door op de betreffende paragraaf te klikken. De site maakte het ook mogelijk om naar andere sites te gaan of om enkele aanvullende inlichtingen te verkrijgen. Om de informatie over het voorontwerpplan en de raadpleging van de bevolking te verspreiden, werd er met de pers en de maatschappelijke organisaties samengewerkt: er werden 42 projecten gesubsidieerd, waardoor 75 conferenties werden georganiseerd, 25 papieren publicaties verschenen, goed voor ongeveer 3 miljoen lezers, en 2 websites werden bijgehouden. In totaal werden er 23.000 voorontwerpen verspreid. Het plan werd in totaal 8.440 maal gedownload van de site. De FRDO bracht een advies over het voorontwerpplan uit. Na de raadpleging heeft de POD Duurzame Ontwikkeling, in samenwerking met het secretariaat van de ICDO, meer dan 700 reacties onderzocht, die alles samen meer dan 6.000 opmerkingen bevatten. De ICDO heeft de opmerkingen, met de hulp van de POD Duurzame Ontwikkeling, in voorstellen tot wijziging van het voorontwerp omgezet. Na de vorige raadpleging in het jaar 2000 werd het onderzoek van de opmerkingen uitbesteed o.a. bij gebrek aan voldoende personeel. In 2004 dankzij de opbouw van voldoende kritische massa, zowel bij het secretariaat van de ICDO als bij de POD Duurzame Ontwikkeling, kon het onderzoek bij de overheidsdiensten zelf gebeuren.
FPDO		Om de leesbaarheid van het plan te verhogen werd er een brochure uitgewerkt (5.000 exemplaren, zowel in het Nederlands als in het Frans). Zij stelt het plan op een aantrekkelijke manier voor. Naast de brochure is het plan ook op het Internet beschikbaar. Het plan, alsook de brochure worden naar het Duits en in het Engels vertaald. De brochure wordt ook in het Spaans uitgebracht. Alle documenten kunnen worden afgehaald van de website www.plan2004.be
Een ruime jongerenbevraging over duurzame ontwikkeling organiseren en daadwerkelijk rekening houden met de vragen en bedenkingen van jongeren	737	De Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling heeft in 2002 een subsidie toegekend aan de "Confédération parascolaire Hainaut" (CPH) om een wedstrijd duurzame ontwikkeling te organiseren voor jongeren van 15 tot 18 jaar. In 2004-2005 wordt een soortgelijk initiatief georganiseerd.
Vertegenwoordigers van jongeren opnemen in de Belgische afvaardigingen naar internationale bijeenkomsten over duurzame ontwikkeling en met kennis van zaken aan de werkzaamheden laten deelnemen	738	Aan de Belgische delegatie bij de WSSD in Johannesburg (2002) hebben drie jongeren deelgenomen ; zij hebben zo een synthese gemaakt.
Vanaf 2000 zal elke jaarlijkse beleidsnota van de federale ministers en staatssecretarissen een onderdeel, getiteld "Duurzame ontwikkeling" bevatten	768	De algemene beleidsnota van de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling betreft van ambtswege het beleid inzake duurzame ontwikkeling. 2003 en 2004: De algemene beleidsnota van de Minister van duurzame ontwikkeling herneemt het geheel van intenties die de Minister wil realiseren binnen Duurzame Ontwikkeling. Verder bevat een bijlage de bijdragen van de Minister of zijn Belgische mandataris aan de internationale onderhandelingen. Een samenvatting van deze documenten is terug te vinden op www.belgium.be. De volledige documenten zijn terug te vinden op de site van de Kamer

In die sectie, "Duurzame ontwikkeling" elk jaar ten minste twee nieuwe maatregelen naar voren schuiven, die dan in de loop van het jaar bij regeringsbeslissing geïntegreerd worden in het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling	769	zie 768
Cellen duurzame ontwikkeling in elk departement een cel duurzame ontwikkeling worden oprichten.: (x78600) Die cel moet waken over de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770-772	De voorbereiding van de oprichting van de cellen duurzame ontwikkeling werd voortgezet. In dit kader heeft de POD Duurzame Ontwikkeling, in samenwerking met de FOD Personeel en Organisatie, een koninklijk besluit voorbereid waarin de taken van de cellen en ondersteuningsorganismen (ICDO, POD Duurzame Ontwikkeling, FPB) nauwkeurig zijn omschreven. Dit Koninklijk Besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging werd inmiddels gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.
Het parlement uitnodigen om jaarlijks een debat te wijden aan de toekomstverkenning op het vlak van duurzame ontwikkeling, en de vertegenwoordigers van elke partij van de maatschappij er bij betrekken (bestuurders, burgers, ...)	774	Op 16 april 2002 werd er een debat gehouden over de vooruitzichten inzake duurzame ontwikkeling en een hoorzitting met vertegenwoordigers van de FRDO en de ICDO in de Commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw. Dit debat heeft geleid tot het aannemen van een resolutie van duurzame ontwikkeling op 3 april 2003. De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft er zich toen tot verbonden: 1) om de twee maanden een werkvergadering te houden over duurzame ontwikkeling in voormelde commissie; 2) twee keer per jaar een werkvergadering te houden in voormelde commissie omtrent de adviezen van de FRDO en hun opvolging; 3) éénmaal per jaar een advies uit te brengen over het aspect duurzame ontwikkeling in alle algemene beleidsnota's; 4) om de vier jaar een advies uit te brengen over het voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling; 5) éénmaal per jaar een toekomstverkenning te organiseren op het vlak van duurzame ontwikkeling. Naar aanleiding van de raadpleging over het voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008 heeft de minister van Duurzame Ontwikkeling, zoals wettelijk voorgeschreven, het voorontwerpplan aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Senaat overgemaakt en hen om advies verzocht. De Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling heeft naar aanleiding van de bespreking van haar algemene beleidsnota 2005 in november 2004 met de voorzitters van de betrokken commissies in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat een principeakkoord bereikt om een debat te wijden aan de toekomstverkenning op het vlak van duurzame ontwikkeling in het voorjaar van 2005.
a) De grote maatschappelijke groepen moeten representatief en evenwichtig betrokken worden bij de definitie van strategieën voor duurzame ontwikkeling en bij de keuze van de basisindicatoren om de vooruitgang in de toepassing van die strategieën te evalueren. De bestaande adviesraden en de sociale gesprekspartners moeten daarin een belangrijke rol spelen, evenals andere doelgroepen van het beleid.	787a	zie 680 en 681
b) Nieuwe samenwerkingsverbanden moeten geconsolideerd of gecreëerd worden om het risicobeheer uit de exclusieve sfeer van de besluitvormers en de experts te halen	787b	De POD Duurzame Ontwikkeling heeft geen initiatieven terzake genomen en kan deze maatregel die vrij vaag is, moeilijk gecreëerd worden om het conceptualiseren.

c) Een blijvend beleid van informatieverstrekking, opleiding en sensibilisatie nodig maken	787c	Duurzame ontwikkeling kan enkel succesvol bij de federale overheidsdiensten geïntroduceerd worden indien het voldoende begrepen wordt. De POD DO heeft vorm gegeven aan een aantal structurele initiatieven om het concept meer bekendheid te geven binnen de federale administratie: i. uitgeven van een elektronische Nieuwsbrief Duurzame Ontwikkeling (5 keer); ii. organiseren van de Middagen duurzame Ontwikkeling (6 keer); iii. uitwerken van een luik duurzame ontwikkeling op de Portalsite Belgium.be; iv. opstellen van een opleidingsschema inzake duurzame ontwikkeling voor de federale ambtenaren.
d) verder werken aan methodes om de participatie te bevorderen, waarbij ook de meningen van individuele burgers beter aan bod komen	787d	zie 680 en 681
De toepassing van duurzame ontwikkelingspatronen zal steunen op een vrijwillige deelname van alle actoren: overheden, consumenten, producenten, werknemers, andere grote maatschappelijke groepen	788	In dit kader heeft de POD Duurzame Ontwikkeling onderzoek naar maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen en een lezingenreeks m.b.t. duurzame huisvesting op BATIBOUW gesubsidieerd.

Rapport van de heer S. CORNET, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de Minister van Leefmilieu en Pensioenen

1. Inleiding

Dit verslag werd voorbereid, voor wat het gedeelte voor Leefmilieu betreft, door het Directoraat-generaal Leefmilieu (DG Leefmilieu) met name door dhr Buyschaert, deskundige, en voor het gedeelte Pensioenen, door de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, met name door dhr Mathieu. Bovendien heeft Dhr Gieselinck, adviseur bij de strategische cel Pensioenen, het tweede deel van dat rapport nagelezen. Onze dank gaat uit naar allen die hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit rapport.

1.1. WIJZIGING VAN DE CONSUMPTIE- EN PRODUCTIEPATRONEN

Het thema van de productie- en consumptiepatronen is in het raam van de duurzame ontwikkeling fundamenteel. Het federaal DG Leefmilieu zet zich dan ook actief in voor de verschillende werkzaamheden ter zake, op multilateraal, Europees en nationaal niveau. Het beschikt over de cruciale competenties voor de ontwikkeling van het beleid en de maatregelen, en dit in samenwerking met de andere departementen en de gewesten.

In het raam van de opvolging van de Wereldtop over duurzame ontwikkeling die plaats had in Johannesburg in september 2002, hebben de regeringen er zich toe verbonden "een essentiële rol te spelen bij de inspanningen die moeten worden geleverd om de niet-duurzame consumptie- en productiepatronen te wijzigen". Voor de uitvoering van die verbintenis werd van 16 tot 19 juni 2003 in Marrakech een internationale vergadering gehouden van de deskundigen op het gebied van consumptie- en productiepatronen. De commissie heeft, aan de hand van de resultaten van de vergaderingen van de nationale deskundigen, een Europese inventaris opgemaakt van het beleid en de maatregelen, alsook een synthese van de nationale goede praktijkcodes. Om de opvolging van Marrakech te garanderen, hebben het UNEP en de Commissie beslist op 25-26/11/2004 in Oostende een regionale Europese vergadering met de stakeholders te organiseren (European stakeholders meeting), met België als gastland. Het DG Leefmilieu heeft, in samenwerking met het Federaal planbureau, meegewerkt aan de organisatie van dit gebeuren, zowel inhoudelijk als logistiek. Tijdens die vergadering werden een reeks belangrijke inzichten geïdentificeerd, alsook aanbevelingen voor het beleid en concrete acties.

Tegelijk met de inventarisatie op Europees niveau, loopt er momenteel een gelijksoortige nationale procedure (inventaris, identificatie van lacunes en aanbevelingen). Dit proces wordt beheerd en gecoördineerd door het DG Leefmilieu in samenwerking met de leden van de stuurgroep Duurzame Productie- en Consumptiepatronen (DPCP) van het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM). Ook andere acties, die hebben bijgedragen tot de bevordering van de duurzame productie- en consumptiepatronen, heeft het DG Leefmilieu in 2004 gevoerd.

Zoals bijvoorbeeld:

- Voorzitterschap van de Stuurgroep DPCP van het CCIM (zie hierna);
- Integrated Product Policy (IPP) op Europees niveau: deelname aan de "regular meetings" die twee maal per jaar worden georganiseerd door de EU Commissie alsook aan de activiteiten van het " Informal Network ";
- Actief promoten van het Europees milieukeurmerk;
- Voor wat het Productbeleid betreft, werden in 2004 diverse activiteiten uitgevoerd, zoals de voorbereiding en uitwerking van de wetgeving (louter nationaal of omzetting van Europese richtlijnen), het opzetten van de bewustmakings- en informatiecampagnes, etc. (zie algemene tabel van de opvolging van de acties van het FPDO I alsook het beschrevene in de punten "ozon"). Het geheel van die acties was gericht op de producten die als prioritair waren geïdentificeerd (voertuigen, producten met oplosmiddelen, verpakkingen en elektrische en elektronische uitrustingen).

1.2. ACTIES ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING - SCHULDENOVERLAST - GEZONDHEID - MILIEU

Tijdens de ministerconferenties "Milieu-Gezondheid" van de Wereldgezondheidsorganisatie, die plaats hadden in Helsinki (1994) en in Londen (1999), had België er zich toe verbonden een nationaal actieplan leefmilieu-gezondheid (NEHAP) op te stellen.

Het samenwerkingsakkoord van 10 december 2003 tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de samenwerking tussen de beleidsdomeinen van leefmilieu en gezondheid, is in werking getreden op 30 september 2004 na bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de goedkeuringswet.

De eerste doelstelling van het akkoord bestaat erin een wettelijke basis te verstrekken die de uitvoering kan waarborgen van de aanbevelingen van het NEHAP die zijn aangenomen door de verruimde Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid (GICLG) van 03 april 2003.

In tweede instantie, voert het Akkoord een permanent overlegforum in dat de beleidsactoren (GICLG) en de administratieve actoren (Cel leefmilieu-gezondheid) die betrokken zijn bij milieu en gezondheid, samenbrengt.

In dit raam worden stilaan gemeenschappelijke projecten ten uitvoer gelegd. Twee van die voor 2004 goedgekeurde projecten - een studie over de in België toe te passen indicatoren voor leefmilieu-gezondheid in het raam van de internationale ontwikkelingen en een studie over de "indoor pollution" in verband met het productbeleid - zullen elementen van antwoord bieden die nuttig zijn voor andere acties van het FPDO 1.

1.3. LANDBOUWACTIES - MARIENE MILIEU - BIOLOGISCHE DIVERSITEIT

1.3.1. Links met landbouw

De uitwerking in 2004 van een reductieprogramma dat het gebruik van gevaarlijke werkzame stoffen in pesticiden en biociden moet verminderen is voorzien in de wet productnormen van 21/12/1998. Het moet beantwoorden aan de criteria die vastgelegd zijn in de wet productnormen. Dit tweejaarlijks geëvalueerd instrument meet in welke mate de impact van gevaarlijke werkzame stoffen op mens en leefmilieu is verminderd. Dit programma wordt uitgevoerd in samenwerking met de gewestelijke overheden en met de stakeholders. Voor het tot stand komen van het plan tegen het einde van 2004 is een strikt werkplan gevolgd waarbij de inbreng van de stakeholders, van de wetenschappelijke instanties en van de adviesorganen in mekaar pasten.

Dit maakte het mogelijk dat nog in 2004 het "Federaal programma ter vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en biociden in België" is goedgekeurd door de Ministerraad.

Dit eerste reductieprogramma inzake pesticiden en biociden voorziet voor het eerst in een federaal beleidskader om de impact van pesticiden en biociden terug te dringen. Het programma treedt begin 2005 in werking en anticipeert op de Europese thematische Strategie inzake Pesticiden, die momenteel in de maak is. Het reductieprogramma stelt concrete doelstellingen voorop om tegen 2010 de negatieve weerslag van pesticiden in gewasbestrijdingsmiddelen te verminderen met 25% en de negatieve weerslag van pesticiden in niet-landbouwkundig gebruik (biociden) met 50%. Het programma wil de vooruitgang in deze doelstellingen meten aan de hand van evenwichtige indicatoren.

1.3.2. Biologische diversiteit

De acties van het DG leefmilieu voor de bescherming van de biodiversiteit moeten worden gezien binnen het raam van de toepassing van het Verdrag inzake de Biologische Diversiteit (CBD). Bij de realisaties van 2004 moeten onder meer volgende punten worden onthouden:

- Op nationaal vlak: publicatie van de geïllustreerde samenvatting "Biodiversity in Belgium", begin van de werkzaamheden van een nationale strategie over de biodiversiteit.
- Op Europees en internationaal vlak: actieve deelname aan de Europese en internationale vergaderingen en in het bijzonder aan de 7de Partijenconferentie bij het Verdrag over de biologische diversiteit, februari 2004 - Kuala Lumpur (de 1ste COP na de Wereldtop over duurzame ontwikkeling - WTDO - die werd gehouden in Johannesburg in augustus 2002). Volgende belangrijke thema's werden er aangesneden: biologische diversiteit van de bergen, de beschermde zones, de overdracht van technologie en de technische samenwerking, de opvolging van de WTDO, het meerjaren werkprogramma van de Partijenconferentie tot in 2010, het Strategisch plan en werking van het Verdrag. De beslissingen die zijn getroffen tijdens die conferentie superviseren de invoering en de ontwikkeling van de CBD, identificeren de nieuwe prioriteiten en stellen de werkplannen voor de toekomstige acties op.

De Stuurgroep "Biodiversiteit" heeft gezorgd voor de coördinatie van de voorbereiding van de verschillende Europese bijdragen en voor het afbakenen van het standpunt van België met de verschillende betrokken spelers.

DG Leefmilieu is tevens in de weer geweest met het uitwerken van de actie 'biodiversiteit' van het tweede Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling.

1.3.3. Bioveiligheid

Op het gebied van bioveiligheid is het Protocol van Cartagena (dat ertoe strekt het leefmilieu en de menselijke gezondheid door passende veiligheidsmaatregelen, vooral bij in- en uitvoer, te beschermen tegen de mogelijk ongunstige effecten van Genetisch gemodificeerde organismen (GGO's)) op 11 september 2003, 90 dagen na bekrachtiging door een 50e land, internationaal van kracht geworden. Eind 2003 is bij het DG Leefmilieu een expert inzake GGO-Bioveiligheid in dienst getreden en aangewezen als Nationaal Focal Point voor het Protocol, dat op 14 juli 2004 in België in werking is getreden; bij die gelegenheid heeft DG Leefmilieu een perscommuniqué uitgegeven.

DG Leefmilieu heeft van 22 tot 27 februari 2004 actief deelgenomen aan de 1e vergadering van de Partijen bij het Protocol in Kuala Lumpur, alsmede aan de Europese coördinatievergaderingen ter voorbereiding van die COP-MOP-1; DG Leefmilieu was belast met de coördinatie van de vergaderingen op Belgisch vlak ter voorbereiding van de nationale standpunten en is ook begonnen met de tenuitvoerlegging en coördinatie in België van de beslissingen van COP-MOP-1 (zie Hoofdstukken 2, 3 en 4).

1.4. ACTIES INZAKE ENERGIE - VERKEER - OZON EN KLIMAATVERANDERINGEN

1.4.1. Ozon

Op de Ministerraad (MR) van 5 december 2003 werd een derde Federaal Plan ter Bestrijding van Troposferisch Ozon goedgekeurd, waarvan de uitvoering in handen was van DG Leefmilieu. Het bevat een aantal structurele maatregelen die tussen 2004 en 2007 door de betrokken federale departementen zouden moeten worden uitgevoerd (verkeer/mobiliteit, energie, fiscaliteit, milieu en wetenschappelijk onderzoek).

In een eerste evaluatie van het Plan eind 2004 werd een inventaris opgemaakt van de stand van zaken van de uitvoering van die maatregelen en op de MR van 17 december 2004 goedgekeurd. In het vlak van de federale bevoegdheden, die hoofdzakelijk tot de verantwoordelijkheid van DG Leefmilieu behoren, voorziet het Plan in een aantal acties ter vermindering van de uitstoot van NO_x en VOS veroorzaakt door het gebruik van bepaalde producten. Die acties hebben betrekking op verwarmingstoestellen, verschillende soorten producten die oplosmiddelen bevatten alsook niet voor de weg bestemde mobiele machines.

1.4.2. Klimaat

Eind 2003 werd een grote stap gezet in het nationale klimaatbeleid met de installatie van de Nationale Klimaatcommissie, belast met de tenuitvoerlegging van het Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de drie Gewesten over het opstellen, uitvoeren en opvolgen van het Nationaal Klimaatplan en met het opmaken van rapporten voor het UNFCCC en het Protocol van Kyoto. De werkzaamheden van die Commissie hebben begin 2004 geleid tot een verdeling van de lasten tussen de Gewesten en de federale Staat met betrekking tot Kyoto. Bovendien heeft de Nationale Klimaatcommissie gezorgd voor de coördinatie van het "Nationaal Toewijzingsplan" in het raam van de Europese Richtlijn inzake de handel in emissierechten en voor het opzetten van het "nationaal register" met toepassing van dezelfde Richtlijn. In 2004 heeft DG Leefmilieu proactief deelgenomen aan de werkzaamheden van de Nationale Klimaatcommissie en van de verschillende werkgroepen die in die context werden opgericht. Het DG heeft, in afwachting van de installatie van een vast secretariaat, ook een grote bijdrage geleverd aan de werking van de Nationale Klimaatcommissie.

In 2004 hebben vertegenwoordigers van DG Leefmilieu tevens bijgedragen aan het opstellen van het tweede Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling.

Op Europees en internationaal vlak hebben zich in 2004 belangwekkende ontwikkelingen voorgedaan. Door de bekrachtiging van het Protocol van Kyoto door de Russische Federatie werd het laatste obstakel weggenomen voor de inwerkingtreding van het Protocol (een feit geworden op 16 februari 2005). Het starten van de handel in emissierechten in de EU op 1/1/2005 met toepassing van Richtlijn 2003/87/EG, heeft in 2004 heel wat inspanningen gekost, met name ter voorbereiding van de nationale toewijzingsplannen en voor het opstellen van de registers. DG Leefmilieu kreeg van de Nationale Klimaatcommissie de opdracht om het nationaal register op poten te zetten. Bovendien heeft het DG bijgedragen aan de werkzaamheden ter voorbereiding van een nieuwe Richtlijn, waarin de link wordt gelegd tussen de markt die binnen de EU door Richtlijn 2003/87/EG in het leven is geroepen en de projectmechanismen van het Protocol van Kyoto.

Ook de rapporteringsverplichtingen hebben in 2004 belangrijke ontwikkelingen doorgemaakt ten gevolge van de goedkeuring van Beschikking 280/2004/EG (bewakingssysteem voor de uitstoot van broeikasgassen in de Gemeenschap en de uitvoering van het Protocol van Kyoto). De vertegenwoordigers van DG Leefmilieu in het "Climate Change Committee" waren actief betrokken bij de werkzaamheden voor de tenuitvoerlegging van deze Beschikking.

Nog op internationaal vlak heeft DG Leefmilieu een grote rol gespeeld bij het voorbereiden van de Belgische standpunten voor de 20e bijeenkomst van de hulpgorganen van de UNFCCC (december 2004). Op die twee vergaderingen werd de coördinatie van de Belgische delegatie door DG Leefmilieu uitgevoerd.

Op administratief gebied, tot slot, werd 2004 gekenmerkt door de aanwerving van een aantal nieuwe medewerkers, waardoor het totaal van de Afdeling Klimaatverandering van DG Leefmilieu op 15 werd gebracht. De financiering van de afdeling wordt door het "Kyotofonds" gestijfd.

1.5. PENSIOENACTIES

Hierna worden de maatregelen inzake pensioenen overlopen die kaderen binnen de uitvoering van het eerste Federaal plan voor duurzame ontwikkeling. Het betreft de maatregelen die zijn begrepen in actie § 191 en §192. In §191 staan de maatregelen centraal die verband houden met de wettelijke pensioenen. Enerzijds wordt de nadruk gelegd op de verhoging van de laagste pensioenen en op de aanpassing van de pensioenen aan de welvaart. Op dat punt werd in 2004 het bestaande beleid verder gezet, en werden voor de volgende jaren bovendien reeds nieuwe aanpassingen voorzien. Anderzijds gaat de aandacht uit naar de vrijwaring van het wettelijk pensioen via een afbouw van de openbare schuld. Ook in dat verband werd in 2004 het bestaande beleid voortgezet en werd verdergegaan met de financiering van het zilverfonds. In §192 ligt de nadruk op de hervorming van de aanvullende pensioenstelsels. In dat verband werden in 2004 belangrijke maatregelen van kracht. Op 1 januari 2004 trad de nieuwe wetgeving op de tweede pijler - zowel voor werknemers als voor zelfstandigen - in werking. In een laatste punt wordt vooruitgeblikt op de uitvoering van het tweede federaal beleidsplan voor duurzame ontwikkeling voor de periode 2005-2008. Wat de pensioenen betreft zijn actie 1 en actie 8 van belang. Actie 1 betreft het inschrijven van de doelstellingen van sociale insluiting in duurzame ontwikkeling. Deze actie sluit aan bij de acties uit het eerste federaal plan inzake verhoging van kleine pensioenen en aanpassingen aan de welvaart. Actie 8 heeft betrekking op ethisch beleggen en heeft onder meer betrekking op de activiteiten van de pensioeninstellingen die opereren in het kader van de tweede pensioenpijler.

2. Opzetten van het interne netwerk

2.1. VERANDERING IN DE PRODUCTIE- EN CONSUMPTIEPATRONEN

Stuurgroep Duurzame Productie- en Consumptiepatronen (SG DPCP) van het CCIM blijft het centrale overlegorgaan voor het voorbereiden van de Belgische standpunten voor internationale fora. De stuurgroep werd door de Interministeriële Conferentie Leefmilieu (ICL) van 22/02/2001 gemandateerd voor alles wat betrekking heeft op de coördinatie van het intranationale beleid.

Tot slot heeft de stuurgroep op 25/06/2001 ook een mandaat gekregen van de ICDO om acties op het getouw te zetten over productie- en consumptiepatronen als voorzien in het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling, vooral die welke verband houden met het productiebeleid. Er werd bilateraal (CCIM-ICDO) beslist automatisch het secretariaat van de ICDO bijeen te roepen voor een passende opvolging van deze missie.

Tengevolge van een ICL-beslissing van oktober 2004 dient elk nieuwe wettgevend ontwerp inzake productnormen voorafgaandelijk voorgesteld te worden aan de stuurgroep.

Binnen het CCIM wordt geregeld een 'stakeholder dialogue' belegd waarop de partijen die bij de acties zijn betrokken, zijn uitgenodigd (zoals: Milieu-NGO's, consumentenorganisaties, industrie, burgers, enz). DG Leefmilieu zorgt voor het secretariaat en het voorzitterschap.

2.2. ACTIES OVER ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING - TE GROTE SCHULDENLAST - GEZONDHEID EN MILIEU

Het samenwerkingsakkoord bekrachtigt twee structuren waardoor overleg op het vlak van de relatie tussen milieu en gezondheid mogelijk wordt.

De GICLG moet minstens eenmaal per maand bijeenkomen. Onder voorzitterschap van de federale Minister van Leefmilieu, en bestaande uit de Ministers van gezondheid en leefmilieu van de federale Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen, legt ze de prioritaire lijnen vast bij het uitvoeren en opvolgen van het samenwerkingsakkoord en het NEHAP.

Ze maakt halftijds een evaluatie op van het NEHAP-rapport dat haar door de Cel wordt voorgelegd en keurt de wijzigingen aan het NEHAP goed op basis van de voorstellen van de Cel.

De Cel Milieu-Gezondheid, waarin een vertegenwoordiger van elk bestuur voor leefmilieu en van elk bestuur voor gezondheid zitting heeft, bereidt de GICLG's voor en voert de taken uit die haar door dit orgaan werden toevertrouwd. Ze organiseert haar werk autonoom en legt elk jaar aan de GICLG een activiteitenverslag ter goedkeuring voor, met inbegrip van het gebruik van personeel en van de begrotingsmiddelen, plus een activiteitenverslag met de doelstellingen en de begroting voor het komende jaar. Problemen in verband met de uitvoering van de internationale verplichtingen op het vlak van gezondheid en milieu kunnen op uitdrukkelijk verzoek van de GICLG bij de Cel aanhangig worden gemaakt.

Bij het vervullen van haar taak wordt de Cel bijgestaan door een vast secretariaat, dat aan de Afdeling Internationale Aangelegenheden van DG Leefmilieu is verbonden. Dit secretariaat bereidt de vergaderingen voor, stelt een voorstel van agenda op en maakt de notulen van de vergaderingen op.

2.3. ACTIES LANDBOUW - MARIENE MILIEU - BIOLOGISCHE DIVERSITEIT

2.3.1. Biologische diversiteit

De stuurgroep "Biodiversiteitsverdrag" zorgt voor de opvolging van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit en staat onder het gezag van het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM). Die groep coördineert de integratie- en coördinatiemaatregelen uit het VBD op nationaal maar voornamelijk op internationaal vlak. Die Stuurgroep omvat vertegenwoordigers van de federale overheid en van de Gewesten, plus experts. Binnen die Stuurgroep zijn een aantal contactgroepen bijeen geweest om bepaalde specifieke onderwerpen te behandelen, zoals toegang tot genetisch materiaal en het delen in de voordelen, of nog de invasieve soorten.

Bovendien werden contacten gelegd om de synergieën vast te stellen tussen het VBD en de verschillende relevante verdragen (UNFCCC, CITES, ...) om te zorgen voor gelijklopende standpunten in de verschillende fora.

2.3.2. Bioveiligheid

De Belgische standpunten die op Europees en internationaal vlak in de onderhandelingen over het Protocol van Cartagena moeten worden verdedigd, worden besproken in groep ad hoc "Protocol van Cartagena" (gestuurd door DG Leefmilieu, gelieerd aan de Stuurgroep Bioveiligheid van het CCIM en waarvan onder meer vertegenwoordigers van DG4 en van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, van de FOD Buitenlandse Zaken en van de gewestelijke Ministeries van Leefmilieu deel uitmaken.

Om met de tenuitvoerlegging in België van de beslissingen van de 1e vergadering van de Partijen van het Protocol van Cartagena van start te kunnen gaan en die te coördineren, heeft DG Leefmilieu contact opgenomen met de FOD Financiën, de FOD Vervoer en de gewestelijke ministeries van transport en met het DG Ontwikkelingssamenwerking van de FOD Buitenlandse Zaken. Naleving van de aanbevelingen van het protocol (en de recente EU-Verordening 1946/2003 die het gedeelte GGO's ten uitvoer legt en waarvoor DG Leefmilieu de bevoegde autoriteit is) om tegemoet te komen aan bepaalde eisen voor begeleidende documenten en aan verkeersnormen, veronderstelt immers dat GGO's door de douane en bij vervoer worden gecontroleerd. Er werd ook contact gelegd met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) om goederen te controleren.

Bovendien staan wij geregeld in contact met de collega's van DG4 (Plant, Dier en Voeding), de bevoegde instantie voor de toepassing van de Europese Richtlijnen 2001/18 (over de opzettelijke verspreiding van GGO's in het leefmilieu) en van Verordening 1829/2003 (betreffende genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen en diervoer).

Contacten met het DGOS hebben meestal betrekking op het gedeelte 'Capacity building' van het Protocol van Cartagena (samenwerking bij het ontwikkelen van capaciteit voor risicopreventie, vooral om de armste landen te helpen); er is al gesproken over toekomstige Capacity building-projecten.

Tot slot zijn er dagelijkse contacten met de Biodiversiteitsexpert van DG Leefmilieu; ook de deskundige op het gebied van bioveiligheid wordt verzocht bij te dragen tot het uitwerken van een Nationale Biodiversiteitsstrategie.

2.4. ACTIES ENERGIE - VERKEER - OZON EN KLIMAATVERANDERINGEN

2.4.1. Energie-verkeer

De talloze geregelde contacten op verschillende niveaus tussen DG Leefmilieu en DG Mobiliteit en Verkeersveiligheid, die al van 2003 dateren, werden in 2004 nog opgevoerd. DG Mobiliteit en Verkeersveiligheid houdt een bordtabel bij met alle acties en programma-elementen met minstens één gemeenschappelijk aspect.

2.4.2. Ozon

Geen specifiek overleg over ozon (zie Productie- en Consumptiepatronen), maar één van de besluiten van de evaluatie van het ozonplan die werd goedgekeurd in de Ministerraad in december 2004 was dat er een noodzaak bestond tot oprichting van werkgroepen voor bepaalde acties.

2.4.3. Klimaat

De samenwerking tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij het klimaatbeleid op communautair en internationaal niveau geschiedt via het CCIM. In dit kader speelt de coördinatiegroep "Broeikaseffect" een sleutelrol bij de voorbereiding van de Belgische standpunten in verband met de werkzaamheden van de Raad en de internationale onderhandelingen in het kader van de UNFCCC en het Kyotoprotocol. De werkgroep "Emissies" van het CCIM speelt dan weer een centrale rol bij de voorbereiding van de inventarissen van de uitstoot van broeikasgassen.

De coördinatie van het nationaal klimaatbeleid geschiedt via de Nationale Klimaatcommissie, opgericht door het Samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 tussen de Federale Staat en de drie gewesten betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van het Nationaal Klimaatplan, en het opmaken van rapporten in het kader van de UNFCCC en het Protocol van Kyoto.

Anderzijds geeft de afdeling Klimaatveranderingen van het DG Leefmilieu zo veel mogelijk voorrang aan rechtstreekse contacten met de stakeholders. In 2004 nam dit een concrete vorm aan door het organiseren van twee seminars, het ene gewijd aan het klimaatbeleid na 2012, het andere aan het nationaal register van de emissies van broeikasgassen. Deze beide initiatieven vonden een grote weerklank en konden rekenen op een talrijk opgekomen en hoogwaardig publiek.

2.5. PENSIOENACTIES

De cel duurzame ontwikkeling van de FOD Sociale Zekerheid werd door het Directiecomité op 23/12/2004 opgericht. Zij is momenteel samengesteld uit 6 leden. Haar eerste taken bestaan in het opstellen van een huishoudelijk reglement en van het actieplan voor het jaar 2005. Haar voornaamste rol is het coördineren en verzekeren van de opvolging van de in het Federaal Plan voor Duurzame ontwikkeling 2004-2008, ingeschreven acties en het personeel van de FOD ontvankelijk maken voor de duurzame ontwikkeling.

3. Uitvoering van het Plan 2004

Voor een gedetailleerde uitleg bij de tenuitvoerlegging van de acties van het eerste Federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling, verwijzen wij naar de opvolgingstabel achteraan het verslag.

3.1. ROSETTAPROJECT VOOR SELECTIEVE OPHALING VAN AFVAL IN DE FEDERALE ADMINISTRATIES GEHUISVEST TE BRUSSEL

Zoals dit reeds het geval is sinds halfweg 2003, stond het DG Leefmilieu in voor het begeleiden van het Rosettaproject voor selectieve ophaling van afval. Dit project, waarvan de uitvoering gebaseerd is op een uitvoeringsbesluit van de wet ter bevordering van de werkgelegenheid en op de omzendbrief 495 betreffende het startbanenplan, werd in 2004 voortgezet. Het kadert daarenboven binnen de geest van de paragraaf die handelt over het "consumptiebeleid van de overheidsadministraties" uit het eerste Federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling, daar het op zijn manier bijdraagt tot een vermindering van het niet-gesorteerd afval.

De voortzetting van het project geschiedde aan de hand van een zelfde aantal aanwervingen als vorig jaar, namelijk 16 personen.

De aanmaak van de nieuwe startbaanovereenkomsten is in zijn geheel gebeurd aan de hand van een heraanwervingsfase van milieu-inzamelaars in juli en september 2004.

Het aantal federale overheidsadministraties dat in 2004, dankzij de tewerkstelling van jongeren, hulp kreeg bij hun afvalbeheer, is hetzelfde gebleven:

- FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu,
- FOD Sociale Zekerheid,
- FOD Financiën,
- Regie der gebouwen (parastatale),
- FOD Binnenlandse Zaken,
- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg,
- FOD Personeel en Organisatie,
- FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
- FOD Justitie.

Door het feit dat een aantal van de deelnemende administraties zijn verhuisd, was uiteraard een aanpassing van de werkschema's van de milieu-inzamelaars noodzakelijk.

3.2. PENSIOENACTIES

Om te vermijden dat het niveau van de sociale bescherming structureel achterop blijft ten aanzien van de ontwikkeling van de inkomens van de actieve werknemers, moet de vervangingsratio tussen de gemiddelde pensioenuitkeringen en de gemiddelde lonen op een passend niveau blijven. In de periode 2000-2004 werden daarom maatregelen genomen ter verhoging van de laagste pensioenen en tot aanpassing van de pensioenen aan de welvaart. Deze maatregelen hadden zowel betrekking op de drie wettelijke pensioenstelsels als op de inkomensgarantie voor ouderen.

3.2.1. 'Oudere' uitkeringen: werknemers en zelfstandigen

In de periode 2000-2004 werden binnen de pensioenstelsels van de werknemers en zelfstandigen volgende welvaartscorrecties doorgevoerd:

Datum aanpassing	Herwaardering
1.01.2002	1% pensioenen ingegaan vóór 1993
1.01.2003	1% pensioenen ingegaan vóór 1993
	2% pensioenen ingegaan in 1993
	2% pensioenen ingegaan in 1994
	2% pensioenen ingegaan in 1995
1.04.2004	2% pensioenen ingegaan in 1996

In het stelsel van de ambtenaren is de binding aan de welvaart verzekerd via het mechanisme van de perequatie.

3.2.2. Minimumuitkeringen

In de periode 2000-2004 werden de minimumpensioenen regelmatig verhoogd. In het stelsel van de *werknemers* werd een verhoging doorgevoerd in 2000 en 2003.

Datum aanpassing	Herwaardering
1.07.2000	Verhoging basisbedrag met 3,5%
1.04.2003	Verhoging basisbedrag met 3,8%

In het stelsel van de *zelfstandigen* werd op dezelfde tijdstippen een verhoging doorgevoerd.

Datum aanpassing	Herwaardering
1.07.2000	Verhoging basisbedrag met 4,7%
1.04.2003	Verhoging basisbedrag met 5,1%

Bovendien werd op de ministerraad van Oostende (20-21 maart 2004) beslist tot een nieuwe graduele verhoging van de minimumpensioenen voor zelfstandigen. Tegen 2007 moet het bedrag van het minimumpensioen toenemen met gemiddeld 120 euro per maand. De eerste etappe van deze verhoging is ingegaan op 1 september 2004.

In het stelsel van de *openbare sector* werd het gewaarborgd minimumpensioen zowel in 2003 als in 2004 verhoogd.

Datum aanpassing	Herwaardering
1.04.2003	Verhoging basisbedrag met 2%
1.04.2004	Verhoging basisbedrag met 2%

De inkomensgarantie voor ouderen (IGO) werd in 2000, 2001 en 2003 verhoogd, hetgeen resulteerde in een globale verhoging van 10%.

Datum aanpassing	Herwaardering
1.07.2000	4,7%
1.06.2001	1,6%
1.04.2003	3,4%

In 2004 werd beslist tot een nieuwe reeks van 4 jaarlijkse verhogingen. In uitvoering daarvan werd het basisbedrag van de inkomensgarantie op 1 september 2004 voor een eerste keer met 120 euro per jaar verhoogd.

3.2.3. Zilverfonds

Het wettelijke pensioenstelsel is bij uitstek in staat om een voldoende inkomen aan de ouderen te garanderen via het organiseren van solidariteit, door middel van repartitie, door principes van gelijkstelling en door het bepalen van minima en maxima in de pensioenuitkeringen.

In de financiering van de wettelijke pensioenen zal het Zilverfonds een belangrijke rol spelen. Het zilverfonds werd opgericht in 2001 en biedt de garantie dat de overheidsschuld zal dalen, wat onder meer noodzakelijk is om de betaalbaarheid van behoorlijke pensioenen te waarborgen. Om bij alle bevoegdheidsterreinen steeds rekening te houden met de problematiek van de vergrijzing stelt de regering jaarlijks een 'Zilvernota' op, waarin haar beleid met betrekking tot de vergrijzing wordt uiteengezet.

De reserves van het zilverfonds bedroegen eind 2004 11,98 miljard Euro.

Ondanks een behoorlijk wettelijk pensioenstelsel bestaat er in onze samenleving een groeiende interesse voor aanvullende pensioenvorming en lange termijn sparen. De gepensioneerden van de toekomst wensen dat hun inkomen bij pensionering niet te diep zakt beneden hun laatste loon. Op deze aspiratie moet op een sociaal rechtvaardige manier ingespeeld worden, waarbij iedereen gelijke kansen krijgt.

Daarom werd de wetgeving inzake de tweede pensioenpijler grondig hervormd. Wat de werknemers betreft trad op 1 januari 2004 de wet betreffende de aanvullende pensioenen (WAP) in werking. De WAP heeft als doelstelling om de tweede pensioenpijler te democratiseren. Daartoe heeft de wet een kader gecreëerd voor de totstandkoming van sectorale pensioenstelsels, die worden ingevoerd op het niveau van het paritaire comité. Omwille van hun breed toepassingsgebied kunnen via sectorale pensioenstelsels nu voor het eerst op grote schaal arbeiders en werknemers uit kleine ondernemingen worden bereikt. Mede als gevolg van de invoering van een aantal sectorale pensioenstelsels is het aantal aangesloten werknemers de afgelopen jaren gestegen tot omstreeks 1.300.000 (ongeveer de helft van het aantal werknemers in de privé-sector).

Voor de zelfstandigen heeft de programmawet van 24 december 2002, het stelsel van het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen grondig hervormd. Deze hervorming, die eveneens van kracht werd in 2004 leidde in dat jaar tot het afsluiten van bijna 50.000 nieuwe pensioencontracten.

4. Andere initiatieven

4.1. WIJZIGING VAN DE CONSUMPTIE- EN PRODUCTIEPATRONEN

4.1.1. Promotie van het Ecolabel

Dit jaar werd een uitgebreide communicatiecampagne ter promotie van het Europese ecolabel georganiseerd. Deze campagne werd gevoerd op Europees niveau (11 Lidstaten namen eraan deel).

De promotie van milieuverantwoorde producten, via het Europese label, is trouwens één van de beleidsinstrumenten van het Plan ter bestrijding van verzuring en troposferische ozon (zie ozon).

Deze campagne, getiteld "EU Flower Week" werd in 2 fasen georganiseerd:

Fase 1 : van december 2002 tot oktober 2004 werd het accent gelegd op de producenten, importeurs en distributeurs teneinde het aantal producten met een ecolabel in de verkooppunten te verhogen.

Fase 2 : van 18 tot 24 oktober 2004 werd het accent gelegd op de consumenten : een week van public relations-acties, reclame en promotieactiviteiten in de verkooppunten en in de scholen werd georganiseerd om het ecolabel meer bekendheid te geven.

Het doel van deze campagne was het doorbreken van de vicieuze cirkel waarin het ecolabel sinds zijn invoering vertoeft. Het beperkte aanbod van producten met een ecolabel in de verkooppunten leidt tot een geringe vraag en weinig interesse vanwege de consumenten. Dit spoort de producenten er niet toe aan om hun aanbod uit te breiden. Vandaar de tweefazige structuur van de campagne.

Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken, werd het Belgische programma van de campagne opgesplitst naar verschillende doelgroepen.

- Ongeveer 120 producenten van vier sleutelsectoren (binnenverf en -vernis, textiel, absorberend papier, toeristische accommodatie) waren het doelwit van een directe aanpak bedoeld om hen te wijzen op de voordelen van het label en om hen ertoe aan te sporen hun aanbod van producten met een ecolabel uit te breiden.
- De distributiesector werd voorgelicht en Brico, Colruyt en Delhaize hebben verzekerd dat de producten met een ecolabel tijdens de "EU Flower Week" meer in de kijker zouden worden geplaatst via verschillende informatiekanaalen.
- Meer dan tien milieu- of consumentenorganisaties werden benaderd met het voorstel om als tussenpersoon op te treden voor de bewustmaking van het grote publiek. Vier onder hen hebben zich zelfs nog actiever geëngageerd door het uitwerken van projecten die in aanmerking komen voor een toelage van de Europese Commissie (Oivo, Green, Poseco, Réseau Eco-consommation).

-
- Een pedagogische koffer, bestemd voor de leerlingen van de 5de en de 6de klas van het lager onderwijs werd samengesteld om de leerlingen door middel van spelletjes vertrouwd te maken met de begrippen duurzame ontwikkeling, levenscyclus van de producten en eco-consumptie (waaronder het ecolabel). Deze koffer wordt nog steeds gepromoot en verspreid via verschillende netwerken gespecialiseerd op het gebied van milieueducatie.

Ter aanvulling van deze acties zorgde een grote media- (schrijvende pers, radio en internet) en reclamecampagne ervoor dat aan de "EU Flower Week" grote ruchtbaarheid werd gegeven. In de belangrijkste dag- en weekbladen werden advertenties gepubliceerd. Zowel in de pers als op de radio werd verwezen naar de nieuwe (speciaal voor de campagne uitgewerkte) website www.ecolabel.be, en naar een wedstrijd waarbij een verblijf in een Noors hotel met een ecolabel kon worden gewonnen.

4.2. ACTIES ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING - OVERMATIGE SCHULDENLAST - MILIEU EN GEZONDHEID

4.3. ACTIES LANDBOUW -MARIENE MILIEU - BIODIVERSITEIT

4.3.1. Biologische diversiteit

In 2004 heeft de DG Leefmilieu een studie op gang gebracht om de wetgevende opties te bepalen betreffende het beletten en voorkomen van de invoer in de EU van illegaal gekapt hout, en waarbij men zich toespitst op de bestaande multilaterale mechanismen betreffende het leefmilieu. Dit project ligt in de lijn van het Europees actieplan over de toepassing van de reglementeringen over bossen, het beheer en de commerciële uitwisselingen (FLEGT).

Er werden ook andere sensibiliseringsacties opgezet (perscommuniqué, uitwerken van fiches van biodiversiteit voor de internetsite van de DG). De DG Leefmilieu is eveneens begonnen met het bepalen van concrete acties betreffende het gedeelte biodiversiteit van de FPDO.

4.3.2. Biologische veiligheid

In 2004 heeft de DG Leefmilieu aan GGO-fiches gewerkt (nu al bijna af) om op de internetsite van de DG te plaatsen. Er werden drie categorieën fiches uitgewerkt. Die verklaren en geven duidelijk aan de drie verschillende types publiek (groot publiek, producenten en gebruikers van GGO, administraties en NGO's) aan hoe ver het staat met de internationale, Europese en Belgische reglementeringen over de GGO alsmede m.b.t. de rol die terzake door de DG Leefmilieu gespeeld wordt. Die zullen bovendien regelmatig bijgewerkt worden.

De DG Leefmilieu heeft bovendien op 30 november 2004 een nationale GGO-dag georganiseerd waarop alle actoren die bij de problematiek van de GGO betrokken zijn (universitairen, landbouwers, regeringsleden, industrieën, NGO's) en de pers uitgenodigd werden. Benevens de theoretische uiteenzettingen over de Europese, internationale en nationale reglementeringen hebben allerlei

gespreksgroepen het mogelijk gemaakt om voor de eerste maal sedert vele jaren de verschillende standpunten met elkaar te confronteren.

De DG Leefmilieu werd ook verzocht om in 2004 deel te nemen aan verschillende regionale werkgroepen om de regels van co-existentie tussen GGO-teelten en traditionele en biologische teelten te bepalen.

4.4. ACTIES ENERGIE - VERVOER - OZON EN KLIMAATSV ERANDERINGEN

4.4.1. Vervoer

De belangrijkste acties "vervoer" van 2004 door de DG Leefmilieu liggen in de lijn van het thematisch gedeelte met dezelfde naam van het federale ozonplan naast acties die onder de bevoegdheid van andere federale openbare diensten vallen zoals de FOD Mobiliteit en Verkeer of de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.

In het kader van de beslissing om de aankoop van milieuvriendelijke voertuigen door de federale openbare diensten te bevorderen (omzendbrief 307quater), heeft de DG Leefmilieu meegewerkt aan het opstellen van een methodologische gids om de federale administraties bij het opstellen van een offerteaanvraag en hun keuze van voertuigen te helpen.

De algemene directie heeft de "Gids van de schone auto 2004-2005" gepubliceerd. Om die gids bij de burger ruimere bekendheid te geven werden de internetsite CO2 en de gegevensbank met technische gegevens uit de papieren gids herwerkt. Parallel daarmee werd er terzake een persconferentie georganiseerd en werd er een campagne voor het grote publiek gelanceerd om het bestaan en het nut van de gids bekend te maken.

De DG Leefmilieu heeft voorts in 2004 het Koninklijk Besluit voor de omzetting in Belgisch recht uitgewerkt van de richtlijn 2003/30/EU ter bevordering van het gebruik van biobrandstoffen of andere hernieuwbare brandstoffen in het vervoer. In dat kader is de DG Leefmilieu (afdeling productenbeleid) bevoegd voor het opstellen van de normen van producten voor de biobrandstoffen alsmede voor de bescherming van de gebruikers. Het koninklijk besluit voorziet in de mogelijkheid om biobrandstoffen, die niet alleen op CEN-normen maar ook op nationale normen gebaseerd zijn, op de Belgische markt te brengen.

4.4.2. Ozon

Er werden door de DG Leefmilieu in het kader van de strijd tegen troposferische ozon en verzuring in 2004 verschillende acties opgezet.

Vanuit oogpunt van informatie heeft de DG Leefmilieu een folder en een brochure "Minder ozon in de lucht" uitgegeven om de ozonproblematiek aan het ruime publiek kenbaar te maken.

Een reglementering betreffende de beperking van de NOx- en CO-emissies van ketels en branders op vloeibare, gasvormige of vaste brandstof werd begin 2004 ingevoerd.

Op het gebied van de emissies ten gevolge van het gebruik van andere producten heeft de DG Leefmilieu een ontwerp van KB uitgewerkt ter omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2004/42/EU inzake de beperking van emissies van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen in bepaalde verven en vernissen voor het verspuiten van voertuigen, en tot wijziging van richtlijn 1999/13/EU.

In dat kader werd er voor de niet-professionele gebruiker-verver in juli 2004 een gratis folder gepubliceerd om hem te helpen bij de aankoop en het gebruik van verf en vernissen.

Met de representatieve vereniging van de betrokken sector werd er verscheidene malen nagedacht over een concrete actiestrategie ter vermindering van de emissies afkomstig van detergenten, cosmetica en lijm die in België ongeveer evenveel emissies van organische oplosmiddelen als verven en vernis vertegenwoordigen. Een gelijkaardig positief resultaat in termen van verminderde emissie kon tot op heden nog niet verwezenlijkt worden. De overheid zal op korte termijn het tot op heden gevoerde beleid evalueren.

De administratie werd verzocht deel te nemen aan de besprekingen betreffende het opstellen van een omzendbrief t.a.v. de gunnende overheden van de federale administraties, onder andere de gids betreffende de duurzame aankopen alsmede de omzendbrief 307quater (zie hoger).

Over de kwaliteit m.b.t. het leefmilieu van de mobiele toestellen die niet voor wegvervoer bestemd zijn, met name de NOx-, CO- en andere emissies werd er een K.B. ter omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2002/88/EU afgekondigd. Een tweede K.B. ter omzetting van de richtlijn 2004/26/EU is al ver klaar. Door die bepalingen zal de DG Leefmilieu een aanzienlijke inspanning moeten leveren inzake controle en coördinatie en zal die tevens specifieke instrumenten (gegevensbank) nodig hebben.

4.4.3. Klimaat

Doen van een oproep tot projecten om kredieten voor "KI-" en "CDM-"projecten te verwerven

De buitengewone ministerraad te Oostende van maart 2004 besliste dat de federale regering verantwoordelijk moet zijn voor de aankoop van 2,46 Mt emissiekredieten om bij te dragen tot de inspanning van België in het kader van het Kyoto-protocol. Die aankoop moet gebeuren via een ruime oproep tot "JI-" en "CDM"-projecten ("Joint Implementation" en "Clean Development Mechanism") waardoor België de mogelijkheid krijgt om de projecten te selecteren die het wil financieren en om kredieten te verwerven, die gelijkwaardig zijn aan de emissieverminderingen welke die projecten mogelijk gemaakt hebben. De DG Leefmilieu is verantwoordelijk voor de voorbereiding en de hele organisatie van die oproep tot projecten. Er werd te dien einde een initieel budget van 10 miljoen euro vrijgemaakt.

5. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

5.1. WIJZIGING VAN DE WIJZEN VAN GEBRUIK EN PRODUCTIE

De DG Leefmilieu zal de thans lopende studie over de opmaak van een inventaris van de in België in het kader van de DPCP genomen maatregelen verder coördineren. Die oefening wordt afgesloten met een door de SPP DO georganiseerde "stakeholders dialogue".

De PFDO II voorziet voor de DG Leefmilieu in het opmaken van een strategie m.b.t. tot producten die tijdens hun hele levensduur ecologisch verantwoord zijn. De uit die strategie voortvloeiende acties vallen ofwel onder de uitsluitende bevoegdheid van leefmilieu ofwel onder de gemengde bevoegdheid leefmilieu/ andere federale bevoegdheden (bv. vervoer/verkeerswezen, financiën, energie enz)/Gewesten.

Hieronder vindt u een kort overzicht van enkele acties die onder de bevoegdheid van Leefmilieu in 2005 in enge zin vallen :

- Voorbereiding van een wetgeving betreffende "natuurlijke verf". In 2005 zal een studie worden verricht om te bepalen wat men precies onder "natuurlijke verf" verstaat. Vervolgens zullen strikte normen kunnen worden gedefinieerd en in een KB worden opgenomen.
- Er zullen ook verschillende studies m.b.t. prioritaire producten worden gefinancierd en opgevolgd door experts van de Afdeling Productenbeleid van het DG Leefmilieu (bv.: bouw materiaal, elektronische en elektrische uitrustingen, enz...). Die studies zullen als hulpinstrument dienen om te beslissen over het voorstel van concrete maatregelen vanaf 2006.
- Evaluatie van de "European Flower Week"-campagne tussen 2003 en 2004 en voortzetting van de communicatieactiviteiten over het Europese Ecolabel (cf.: §31613).
- Voortzetting van de communicatieactiviteiten over de gids CO₂-uitstoot wagens (cf.: actie 27 van het plan) en troposferisch ozon.
- Reflectie over de verbetering van de wetgeving betreffende informatie CO₂-uitstoot wagens (zie actie 27, §32704, 32705 en 32708).
- Reflectie over de mogelijkheden om het gebruik van partikelfilters te stimuleren (zie actie 30, §33005, 33013).
- Voortzetting van de onderhandelingen met de sector van de detergente, cosmetica, onderhoudsproducten, enz... (DETIC) in het kader van de uitvoering van actie 25 van het federaal ozonplan (invoering van een strategie solventen).
- Voorbereiding van de wijziging van het KB van 8 januari 2004 betreffende de CO- en NO_x-uitstoot van verwarmingsketels (uitbreiding van de werkingssfeer en versterking van de normen) - actie 18 van het federaal ozonplan.
- Voorbereiding van een KB tot regeling van de CO en NO_x-emissieniveaus van verwarmingsapparaten op vaste brandstof - actie 19 van het federaal ozonplan.

Wat de andere acties van de verschillende bevoegdheidsniveaus betreft, zullen de verschillende betrokken partijen moeten coördineren. Het DG Leefmilieu zal de coördinatie verzekeren.

Teneinde die actie uit te voeren, hebben we beslist om sequentieel te werken:

- Voor juni 2005 zal het DG Leefmilieu in samenwerking met het Kabinet van Minister Tobback enkele grote voorstellen formuleren van thema's waar- rond in 2005 kan worden gewerkt. Er zal ook een voorstel van modus ope- randi worden uitgewerkt (bv.: oprichting van werkgroepen, vertegenwoordiging binnen die groepen, voorzitterschap van die groepen, timing, enz...).
- Er zal een kick off meeting worden georganiseerd. Bedoeling van die verga- dering, die door het Kabinet van Minister Tobback zal worden voorgezeten en waarop de verschillende (federale en gewestelijke -leefmilieu) betrokken kabinetten en de leden van de SG DPCP (Stuurgroep Duurzame Productie- en Consumptiepatronen) zullen worden uitgenodigd, is dat iedereen het eens wordt over zowel de grote gekozen thema's (maximum 2 of 3) als de modus operandi.
- Voor december: voorbereiding van en onderhandeling over de concrete actievoorstellen. De experts van het DG Leefmilieu zullen in samenwer- king met het Kabinet-Tobback die voorbereidingen en onderhandelingen coördineren.
- 2006-2007: uitvoering en verwezenlijking van de acties door de verschil- lende betrokken partijen.

5.2. ACTIES ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING - OVERMATIGE SCHULDENLAST - MILIEU EN GEZONDHEID

In juni 2004 heeft België zich in Boedapest tijdens de 4de Interministeriële Confe- rentie "Leefmilieu-gezondheid" van de WGO ertoe verbonden om een nationaal actieplan "Kinderen-leefmilieu-gezondheid" (CEHAP) tegen 2007 uit te voeren alsook hierover tijdens een intergouvernementele topvergadering verslag uit te brengen.

In de ministeriële verklaring die tijdens die Conferentie is aangenomen, worden de grote thema's voor de Lidstaten en de WGO voor de vijf komende jaren vastgesteld.

De Europese Commissie heeft van haar kant tijdens de Conferentie haar actieplan leefmilieu-gezondheid 2004-2010 (COM(2004) 416 final) voorgesteld dat gevolg geeft aan de strategie met dezelfde naam van juni 2003 (COM(2003) 338 final).

Er zullen gemeenschappelijke op kinderen gerichte acties in het kader van het sa- menwerkingsakkoord dat in directe samenhang met de 7 aanbevelingen in het NEHAP staat, worden voorbereid. Die acties zullen via dialoog met de stakehol- ders, in het bijzonder met de jongeren, worden uitgebouwd, en dit vanuit de logica van de voorbereiding en deelname aan de Conferentie. Er zullen meer spe- cifieke acties worden voorbereid op elk bevoegdheidsniveau binnen de verschillende instanties leefmilieu-gezondheid die in de deelgebieden en op het niveau van de federale overheid bestaan.

5.3. ACTIES LANDBOUW - MARIENE MILIEU - BIOLOGISCHE DIVERSITEIT

5.3.1. Biologische diversiteit

Naast de follow-up van de reeds ondernomen acties, zal de Cel toezien op de afronding van de nationale strategie inzake biodiversiteit alsook op de uitvoering van de actie biodiversiteit van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008.

Op internationaal vlak zullen er verschillende thema's in het kader van de conventie over biologische diversiteit worden opgevolgd, met name de onderhandelingen over de uitwerking van een internationaal stelsel over de toegang tot en de verdeling van de voordelen, de onderhandelingen over het werkprogramma betreffende de beschermde gebieden of de herziening van de uitvoering van de conventie over biologische diversiteit.

5.3.2. Bioveiligheid

Op nationaal vlak:

Wat de bioveiligheid betreft, zal de cel in 2005 de acties van 2004 en van begin 2005 opvolgen die moeten worden gezien in het kader van een mogelijk duurzaam gebruik van GGO's:

Het betreft de follow-up van verschillende studieprojecten. Ten eerste gaat het over een project betreffende het risico voor het leefmilieu van kruising van GGO-gewassen met inheemse flora in België. Dit project beantwoordt aan actie 366 iii en iv van het eerste federaal plan voor duurzame ontwikkeling en aan de acties 31211-1 en 31211-4 van het tweede federaal plan voor duurzame ontwikkeling. De follow-up van het project betreffende de landbouwkundige en sociaal-economische impact van transgene teelten wordt ook verzekerd. De follow-up ervan beantwoordt aan actie 367 van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling en kan dienen als ondersteuning bij actie 270 van hetzelfde plan.

Er wordt informatie uitgewisseld en er worden procedures ingevoerd samen met de actoren die betrokken zijn bij het op de markt brengen van GGO's (industrie, distributeurs, douanes, FAVV, andere) met het oog op de implementatie van de Europese verordeningen 1946/2003 (export van GGO's) en 1830/2003 (traceerbaarheid van GGO's die niet voor de voeding of medische doeleinden bestemd zijn). Die verordeningen dragen bij tot de uitvoering van de doelstellingen van het internationaal Protocol van Cartagena.

Bovendien zullen we juridische documenten opstellen inzake het bestraffen van een overtreding van de Europese Verordeningen 1946/2003 en 1830/2003.

Als federale actor zullen we met de andere bevoegdheidsniveaus samenwerken in het kader van de voorafgaande reflectie die noodzakelijk is indien men overweegt om in België GGO's te telen. In dit opzicht zullen we deelnemen aan de werkgroepen "coëxistentie" tussen GGO-gewassen en andere die door de Gewesten worden georganiseerd. Dat past in het kader van actie 31211-1 van het tweede federaal plan voor duurzame ontwikkeling.

Om te beantwoorden aan de verplichtingen inzake het ter beschikking stellen en de verdeling van milieu-informatie worden bovendien informatiefiches betreffende de GGO's op de website van ons DG Leefmilieu en van onze FOD geplaatst. Er worden ook informatie- en consultatievergaderingen met de stakeholders gehouden. Dat past in het kader van actie 31212-2 van het tweede federaal plan voor duurzame ontwikkeling.

Op internationaal vlak:

We zullen in verschillende vormen actief deelnemen aan de onderhandelingen over internationale juridische instrumenten waarvan de doelstellingen passen in het kader van een mogelijk duurzaam gebruik van GGO's.

De voorbereiding van en actieve deelname aan de tweede COP-MOP van het internationaal Protocol van Cartagena inzake Bioveiligheid (Montreal, 30 mei-3 juni 2005) zal plaatsvinden d.m.v. aansturing van de Belgische coördinatievergaderingen en via een Belgische afgevaardigde voor de Europese coördinatievergaderingen die de standpunten voor de onderhandelingen voorbereidt.

Ter herinnering: de doelstellingen van het Protocol bestaan erin de biodiversiteit te behouden en de gezondheid van de mens tegen eventuele negatieve effecten van GGO's te beschermen, in het bijzonder door adequate veiligheidsmaatregelen tijdens de grensoverschrijdende bewegingen van GGO's. De belangrijkste thema's voor de onderhandelingen betreffende COP-MOP 2 zullen betrekking hebben op:

- de documenten en de informatie die het internationaal transport van gedomesticeerde levende organismen begeleiden, in het bijzonder de organismen bestemd voor rechtstreeks gebruik voor menselijke of dierlijke voeding of transformatie;
- de aansprakelijkheid en schadeloosstelling in geval van schade aan de biodiversiteit en de gezondheid veroorzaakt door GGO's bij internationaal transport;
- de internationale harmonisering van de technieken inzake evaluatiemethodes en risicobeheersing;
- de sociaal-economische overwegingen over de impact van GGO's;
- de bewustmaking en de deelname van het publiek inzake bioveiligheid;
- het Biosafety Clearing-House (BCH);
- de kennisgeving voor akkoord van export van GGO's die bestemd zijn voor opzettelijke introductie in het leefmilieu.

Het opzetten van een Belgisch deskundigennetwerk in het kader van het Capacity building van het Protocol van Cartagena zal onze missies ook integreren. Er zal een lijst van Belgische deskundigen worden opgesteld die bereid zijn om hun hulp inzake bioveiligheid aan ontwikkelingslanden aan te bieden.

Tot slot vormt de voorbereiding en de actieve deelname aan de laatste vergaderingen van de WG Aarhus-GGO, waar de regeling voor de opname van de GGO's in de doelstellingen en de bepalingen van de Conventie van Aarhus¹ wordt vastgesteld, een ander luik in de het werk van de cel bioveiligheid, en dit in samenwerking met de Cel Burgerzin en Leefmilieu.

5.4. ACTIES ENERGIE- TRANSPORT - OZON EN KLIMAATVERANDERINGEN

5.4.1. Transport

FPDO II plant voor 2005 dat het KB houdende kennisgeving van de CO₂-uitstoot met betrekking tot autoreclame geamendeerd wordt teneinde het energielabel te vermelden en een indicatie toe te voegen waaruit blijkt dat CO₂ een nefaste invloed op het leefmilieu heeft (cf: § 32708).

Momenteel moet het niveau van CO₂-uitstoot van personenauto's in alle geschreven reclame (geschreven pers en reclameborden). Alvorens over te gaan tot een of andere wijziging van het genoemde KB is het van essentieel belang om over een goede schatting te beschikken omtrent de graad van toepassing van die wetgeving door de autoconstructeurs- en verdelers in België. Het DG Leefmilieu zal bijgevolg in 2005 in samenwerking met de FOD Economie overgaan tot een analyse van de uitvoering van de huidige wetgeving. Op basis van de resultaten van die analyse zal kunnen worden bepaald of een versterking van de controle of een wijziging van de controlemethode noodzakelijk zijn.

Tegelijkertijd zal het DG Leefmilieu (eventueel met de hulp van een toeleverancier, naar gelang van de budgettaire beschikbaarheid) analyseren wat de mogelijkheden zijn om de communicatie van de leefmilieuboodschap in verband met wagens via reclame te verbeteren, en dit volgens de verschillende mediakanalen (geschreven kanalen, audio en TV). Die analyse wordt doorgevoerd op basis van enquêtes bij de gebruikers (via toeleverancier, nog te bevestigen) en de reclamefederaties. Op die basis alleen kan worden uitgemaakt of wijzigingen aan het KB wenselijk zijn en zo ja, welke wijzigingen in het bijzonder.

Die twee analyseoefeningen zullen in 2005 worden uitgevoerd. Indien hieruit blijkt dat er concrete maatregelen moeten worden genomen om de communicatie via reclame te verbeteren, zullen die maatregelen worden uitgewerkt en doorgevoerd in 2006 en/of 2007.

Actie 27 plant tevens om de informatie op internet over het verbruik en de uitstoot van CO₂ van auto's uit te breiden, die gegevens makkelijk toegankelijk te maken en eventueel informatie rond andere voertuiggebonden problemen te verstrekken (bv. : gewicht, % gerecycleerde grondstoffen, gemiddelde levensduur, enz.) (cf : 32705).

In dat kader wijzen we erop dat er in 2004 een databank is geactiveerd die online toegankelijk is en alle informatie van de CO₂-gids voor de auto bevat. Bovendien wordt ook de papieren versie van de gids verder verspreid in alle verkooppunten en op eenvoudig verzoek bij het DG Leefmilieu.

1. Verdrag van Aarhus : Verdrag inzake een betere toegang tot informatie, de deelname van burgers aan het besluitvormingsproces en toegang tot de rechter in milieuzaken.

De papieren gids alsook de website bevatten reeds informatie die verdergaat dan eenvoudige informatie over het verbruik en de uitstoot van CO₂ bij auto's. Er wordt immers informatie aangeboden over de nefaste effecten van andere vervuilende stoffen, het gedrag waarmee het brandstofverbruik kan worden verminderd, enz.

Met het oog op de naleving van de bepalingen in actie 27 van het FPDO zoals ze hierboven zijn weergegeven, zal het DG Leefmilieu in overleg met FEBIAC en de FOD Mobiliteit en Vervoer analyseren in welk mate voorgestelde bijkomende informatie in de papieren gids en op de website zou kunnen worden toegevoegd. In dit stadium denken we niet dat het mogelijk zal zijn om al die nieuwe informatie voor elk voertuig te verstrekken (de haalbaarheid hiervan zal in onze analyse worden onderzocht).

5.4.2. Klimaat

Derde-partijfinanciering in gebouwen

De Belgische overheid richtte eind 2004 een Energy Service Company (ESCO) op, om energie-efficiëntie te bevorderen in overheidsgebouwen. Deze naamloze vennootschap van publiek recht startte met 1,5 miljoen euro overheidskapitaal en moet nog 5 miljoen euro privé-kapitaal aantrekken. FEDESCO zal investeren in projecten waar energiebesparing rendabel is, maar waarbij de investeringsdrempel te hoog is voor de klant. De besparingen op de energiefactuur betalen eerst de investering terug, en komen dan volledig ten goede van de klant. Voor de klant is er dus geen meerkost, maar integendeel een lagere maandelijkse factuur. Tegen eind 2005 zouden de eerste projecten gerealiseerd moeten worden.

Oproep tot projecten om "JI"- "CDM"-projectbudgetten te verkrijgen

Sinds half 2004 is het DG Leefmilieu begonnen met het voorbereiden van de oproep tot "JI"- en "CDM"-projecten op basis van de beslissingen van de Ministerraad in Oostende (zie afdeling 4 hierboven). Dat werk zal in 2005 worden voortgezet. De eerste fase van de oproep tot projecten zou van april tot augustus 2005 van start moeten gaan. De kandidaten die tijdens die eerste fase worden geselecteerd, kunnen dan hun projecten tussen oktober 2005 en januari 2006 indienen. In april 2006 zou een voorstel tot uiteindelijke selectie van de projecten aan de Ministerraad moeten kunnen worden voorgelegd. Het DG Leefmilieu organiseert en coördineert het gehele werk in verband met die oproep tot projecten.

Samenwerkingsakkoord "Flexibele mechanismen"

13 november 2005 is de uiterste datum waarop de richtlijn 2004/101/EG van 27 oktober 2004 houdende wijziging van Richtlijn 2003/87/EG tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap, met betrekking tot de projectgebonden mechanismen van het Protocol van Kyoto, in Belgisch recht wordt omgezet.

Bovendien moeten heel wat bepalingen die bedoeld zijn om de flexibele mechanismen van het Protocol op te zetten alsook het gemeenschapssysteem tot uitwisseling van de emissierechten in België worden goedgekeurd. De voorbereiding van het "aparte samenwerkingsakkoord inzake flexibele mechanismen",

gesignaleerd door het samenwerkingsakkoord van 14 november 2002 over de Nationale Klimaatcommissie, is een gelegenheid om al die maatregelen vast te leggen en ze in een enkele bepaling op te nemen.

5.5. PENSIOENACTIES

Inschrijven van de doelstellingen van sociale insluiting in duurzame ontwikkeling

5.5.1. Actie 1 - Oudste pensioenen

Nieuwe selectieve welvaartsaanpassingen naar de toekomst toe, zijn voorzien voor de regeling *werknemers*: een verhoging van 2% voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal zijn ingegaan:

- in 1997 aanpassing op 1 september 2005
- in 1998 en 1999 aanpassing op 1 september 2006

Voor 2007 is een voorstel vastgelegd, met name de verhoging met 2 % van de pensioenen ingegaan in 2000 en 2001. Hierbij gaat het om een enveloppe waarbij de sociale partners binnen het kader van het aanpassingsmechanisme aan de gestegen welvaart voor sommige uitkeringen alternatieven kunnen voorstellen.

Tijdens de Ministerraad van 20 en 21 maart 2004 te Oostende werd beslist dat de regering om de twee jaar een globale beslissing moet nemen over de verschillende verhogingscoëfficiënten voor de berekeningsplafonds, uitkeringen (eventueel in functie van de ingangsdatum van de uitkering voor de gerechtigde) en minima die toegepast zullen worden in de verschillende takken van de sociale zekerheid tijdens de daarop volgende twee jaar. Deze procedure wordt voor het eerst toegepast voor het einde van 2006.

Deze in Ministerraad overlegde beslissing moet worden voorafgegaan door een gezamenlijk advies van de sociale partners in de Nationale Arbeidsraad (NAR) en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), die zich daarbij baseren op de ontwikkeling van de werkgelegenheidsgraad en de noodzaak om een duurzaam financieel evenwicht in stand te kunnen houden in de sociale zekerheid. Bovendien moet aandacht worden besteed aan de economische groei, de verhouding tussen het aantal uitkeringstrekkers en het aantal actieven, en de zorg om geen nieuwe inactiviteitsvallen te creëren of bestaande te versterken.

Bij gebrek aan advies, of indien de regering van dit advies afwijkt, dient zij dat uitdrukkelijk te motiveren, en over het regeringsvoorstel op korte termijn een advies te vragen, zodat de sociale partners zich opnieuw kunnen uitspreken.

De regering en de sociale partners kunnen zich ter zake onder meer baseren op de verslagen van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, de Studiecommissie voor de Vergrijzing en de Hoge Raad voor Financiën.

Dit sociaal overleg zal opgestart worden om tegen 2007 het tweejaarlijks mechanisme voor aanpassing van de uitkeringen aan de welvaart uit te werken, zodat de koopkracht van de begunstigden van sociale uitkeringen structureel verhoogt.

5.5.2. Minimumuitkeringen

Ook in de periode 2005-2008 zullen de laagste pensioenen verder worden verhoogd. Het basisbedrag van inkomensgarantie voor ouderen wordt drie jaar na elkaar verhoogd met 120 euro op jaarbasis, wat een verhoging met 180 euro betekent voor een alleenstaande. Deze verhogingen gaan in op 1 december 2005, op 1 december 2006 en op 1 december 2007.

Binnen het stelsel van de zelfstandigen wordt het minimumpensioen drie jaar na elkaar verhoogd, met 27 euro voor een pensioen als alleenstaande en 33 euro voor een pensioen aan gezinstarief. Deze verhogingen gaan in op 1 december 2005, op 1 december 2006 en op 1 december 2007.

5.5.3. Actie 7 - Ethisch beleggen:

De ICDO zal in 2005 een werkgroep oprichten die zal onderzoeken in welke mate de conclusies en de voorstellen uit de studie "Onderzoeksrapport over mogelijke voorstellen ter stimulering van het ethisch en solidair beleggen of sparen in België" (uitgevoerd door Ethibel, 2002) in aanmerking komen voor uitvoering. De werkgroep zal ondernemingen, vakbonden, de academische wereld en andere niet gouvernementale organisaties uitnodigen om deel te nemen aan haar werkzaamheden. Binnen haar werkzaamheden rond het 'ethisch beleggen' zal de werkgroep de wettelijk voorziene transparantieplichting van pensioenfondsen opvolgen. Op basis hiervan zal ze een inventaris van 'goede praktijken' opstellen.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van zaken
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden	93	restaurant niet onder de directe bevoegdheid van de FOD 2004: eerste stappen ondernomen tov restaurantbeheerder
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	restaurant niet onder de directe bevoegdheid van de FOD Voor groene aankopen zie 157
Maatregelen om in 2004 ten minste 10 producten, geïmporteerd of van Belgische makelij, op de Belgische markt te hebben die de Europees milieukeur dragen.	96	De doelstelling van 10 producten werd ruim bereikt. Er zijn momenteel reeds verschillende producten uit verscheidene groepen in België verkrijgbaar: toiletpapier en keukenrollen, bodemverbeters, verf voor binnen huis, bedlinnen, afwasproducten, vaatwasproducten.
Afvalpreventie door uitvoering van de wet op de productnormen en dankzij fiscale instrumenten	101	Ecoboni/ecotaxes om het gebruik van herbruikbare drankverpakkingen te bevorderen (FOD Financiën). Meerdere uitvoeringsbesluiten van de wet productnormen gerealiseerd in de periode 2000-2004 (ondermeer over voertuigen, verpakkingen, elektrische en elektronische apparaten) bevatten normerende maatregelen inzake afvalpreventie (met name verbod van het gebruik van zware metalen bij de aanmaak)
Energie, water, papier, afval (98-101). Niet-gesorteerd afval verminderen en aankoop van producten die afval voorkomen aanmoedigen		zie 155: Boordtabel aangaande water, energie en afval actie 98: punctuele sensibilisatieactie over het lichtverbruik. Voorstel aan econoom van dienstnota "licht" voor kuisploegen 2001: Hoofdvestigingen: informatiecampagne over en invoer van een veralgemeende papier- en kartonophaling voor recyclage 2002: veralgemeende selectieve inzameling van papier / karton / batterijen / inktpatronen. De FOD heeft hierbij voordeel gehaald uit de jaarlijkse verlenging van het «Rosettaproject» (nu tot de midden 2005). 2003: 1) De inzameling van bovenvermelde afvalfracties werd ingevoerd bij de komst van DG4 in het Arcadengebouw. 2) Een inzameling van AEEA vond plaats, met de bedoeling dit systematisch te doen. 3) Parallel hiermee, zal men op termijn voor dit soort afval vooraf de modaliteiten moeten bepalen voor het inzamelen. 4) Er werd een eerste test gedaan met de inzameling van kleine componenten van AEEA afkomstig van de centrale informaticadienst; het is de bedoeling deze te herhalen. Een contract werd gesloten voor de selectieve ophaling van karton voor het Amazonegebouw (DG3). De uitvoering ervan is nog niet van kracht. 2004: 1) Selectieve ophaling karton DG3 effectief 2) Site Wetstraat, 56: uitbreiding en systematiek in de uiteenlopende papier- en kartonophaling + invoer selectieve afvalscheiding en -inzameling voor batterijen en KGA voor drukwerk 3) Nieuwe site Zelfbestuurstraat: selectieve afvalscheiding en -inzameling van start voor papier / karton / batterijen / KGA drukwerk. 4) Restaurant: selectieve inzameling van kurk + bureelpapier

Indicatoren voor geïntegreerd productbeleid én voor 'ecoproduct development'	108	In verband met de financiering van de POD Wetenschapsbeleid heeft de Gentse Universiteit (Centrum voor Duurzame Ontwikkeling) in 2003 praktisch een onderzoek afgerond over de indicatoren die de toestand weer-geven op het gebied van duurzame consumptiepatronen en productiewijzen en van geïntegreerd productbeleid. Het gaat hier om vol-gende producten: bouwmaterialen, wegvoertuigen, elektrische en elektro-nische apparaten, verpakkingen en voedingsmiddelen. Het DG Leefmilieu maakt deel uit van het comité dat dit onderzoek begeleidt. Het DG Leefmilieu heeft ook financieel bijgedragen aan een studie over het ontwikkelen van indicatoren inzake de impact van het beleid en van maatregelen op het vlak van productbeleid. Het DG Leefmilieu organiseerde op 21/05/2003, samen met de Universiteit Gent (UG-CDO), een internationale rondetafel over IPPindicatoren, waar de voorlopige resultaten van deze studies werden uiteengezet. Daar werd vastgesteld dat België voorop loopt in Europa.
Indicatoren die de link leggen tussen het totaal van alle niethernieuwbare bronnen van het ecosysteem en de menselijke consumptie ervan	109	De Universiteit Gent (Centrum voor Duurzame Ontwikkeling) ontwikkelt indicatoren voor het gebruiken van de middelen. Het DG Leefmilieu volgt deze werkzaamheden op. DG Leefmilieu neemt deel aan werkzaamheden en vergaderingen op het niveau van de Europese Unie met betrekking tot de 'Natural Resource Strategy'.
Productbeleid benadrukken (x 567, 569)	116	Verschillende bewustmakings- en communicatiecampagnes (x 567, 569) werden gevoerd in het vlak van het productbeleid: - Een CO₂-gids voor auto's - EU Flower Week: grote campagne over twee jaar ter bevordering van het Europese ecolabel (via producenten en consumenten) - Folder over decoratief schilderen (welke verf te kiezen? Hoe ze te gebruiken?,...) - Schoolkits voor het lager onderwijs (over de papiercyclus) - Ozoncampagne (waaronder info over het beperken van het gebruik van bepaalde producten).
Bij de consumenten, de producenten en de distributeurs de keurmerken bevorderen die de duurzame aard van de op de markt gebrachte producten aanduiden, onder andere de Europese milieukeur. - biologische teelt - Europees keurmerk - sociaal verantwoorde productie - eerlijke handel - etc.		Europees milieukeurmerk België heeft ervoor gekozen het Europese keurmerk te promoten en geen eigen nationaal keurmerk te ontwikkelen. In 2003 werd geregeld contact gelegd met alle betrokken partijen om het Europese milieukeur te promoten.
Duidelijke en correcte informatie verstrekken betreffende keurmerken die onderworpen zijn aan een onafhankelijke objectieve procedure voor toekenning en controle (x 265, 300, 302)		Europees milieukeurmerk
Erover waken het commercieel en administratief beheer van de ondernemingen niet te verzwaren, hoofdzakelijk wat KMO's betreft, door een contraproductieve vermenigvuldiging van keurmerken		DG Leefmilieu ondersteunt het Europese keurmerk. De administratie zal tegen april 2005 een rapport voorbereiden over het ecolabel in de afgelopen vijf jaar met voorstellen voor een beleid op lange termijn. Een verdere uitwerking van deze actie naar de toekomst wordt ondertussen niet nagestreefd.
Een Richtplan Producten uitwerken	137	De uitwerking van een Richtplan Productbeleid en Milieu Na kennisneming van de adviezen uitgebracht door de raden van advies, door de Interministeriële Conferentie Leefmilieu en door de ICDO op grond van het voorontwerp van productbeleid en milieu, heeft het DG Leefmilieu een ontwerpplan opgesteld. De Minister van Leefmilieu heeft dit plan vervolgens aan de Ministerraad voorgelegd. Het werd echter afgewezen omwille van onenigheid in de raad.

De samenhang verbeteren en de bestaande wetgeving inzake productnormen (bescherming van het milieu en van de gezondheid, veiligheid en gezondheid van de werknemers, veiligheid van de consumenten) actief en gecoördineerd toepassen.	138	De uitvoering van deze actie vergt middelen die thans niet op het DG Leefmilieu voorhanden zijn.
Europese verordeningen en richtlijnen binnen de toegestane tijdslimieten omzetten		In 2003 zijn er twee wetswijzigingen die bijdragen tot een tijdige omzetting van omzetting van de Europese richtlijnen: sinds de wijziging van art. 19 §2 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid door de wet van 28 maart 2003 moet niet meer gewacht worden op het advies van de Raden vermeld in art. 19,§1 van de wet (Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, Hoge Gezondheidsraad, Raad voor het Verbruik en Centrale Raad voor het Bedrijfsleven), maar volstaat een kennisgeving, ten minste voor wat betreft de ontwerpen van besluiten die louter omzetting zijn van harmonisatiemaatregelen. Op 14 juni 2003 zijn de artikelen 6 tot 11 van de wet van 2 mei 2003 tot wijziging van de gecoördineerde wetten van de Raad van State in werking getreden. Deze vereenvoudigen de procedure voor de aanvraag van het advies van de raad van State wat mee bijdraagt om de doorlooptijd van de procedure voor het uitvaardigen van de besluiten tot omzetten van richtlijnen te beperken. 2004: Naast de omzetting van de richtlijnen: - 2003/11 van het Europees Parlement en de Raad tot 24 ste wijziging van richtlijn 76/769CEE - 2003/34 van het Europees Parlement en de Raad tot 23ste wijziging van richtlijn 76/769CEE - 2003/36 van het Europees Parlement en de Raad tot 25ste wijziging van richtlijn 76/769CEE - 2003/53 van het Europees Parlement en de Raad 26ste wijziging van richtlijn 76/769/CEE zijn in 2004, via een wijziging van de wet van 21 /12/1998, de strafbepalingen ingevoerd voor de overtreding van de verordeningen van het Europees parlement en de Raad: nr 648/2004 van 31/3/2004 betreffende detergentia en nr nr. 304/2003 van 28/1/2003 betreffende de in- en uitvoer van gevaarlijke chemische stoffen
Actiever deelnemen aan de definiëring van de normen op Europees en mondiaal niveau		(vrije interpretatie: integratie van leefmilieuaspecten in de werkzaamheden van de Europese en mondiale normalisatie-instituten) Normalisatie is een vrijwillig initiatief dat ontstaan is om economische redenen. In de praktijk blijken de huidige deelnemers van de normalisatiewerkzaamheden voornamelijk uit de industrie te komen. De actie wil integratie van leefmilieuaspecten in de normalisatiewerkzaamheden stimuleren door de actieve participatie van de milieu-NGO's en de overheid, i.c. de DG Leefmilieu. Hieruit volgt dat het de bedoeling is de DG Leefmilieu een subsidie voorziet voor milieu-NGO's om actief te kunnen participeren aan de 'mirroorgroepen' binnen het Belgisch Instituut voor Normalisatie (BIN) én dat de DG Leefmilieu zelf deelneemt aan de vergaderingen van CEN/TC 261/SC4 (Packaging and the Environment). Deze actie is in 2003 niet structureel geïmplementeerd. In opdracht van de Minister heeft BBL in 2003 wel 897 euro ontvangen voor de werkzaamheden in het kader van het BIN (MB van 19/03/03). Het lijkt echter nodig deze actie structureel te implementeren (cf. subsidie NGOpatform). De DG Leefmilieu heeft aan 1 van de 2-jaarlijkse vergaderingen deelgenomen (Brussel, december 2003).
Uitwerken van een methode voor levenscyclusanalyse van producten		Een algemene methode voor levenscyclusanalyse is een zeer waardevolle, maar ambitieuze doelstelling in het kader van de budgettaire en andere middelen van het DG Leefmilieu, kon niet worden gerealiseerd en wordt niet meer nagestreefd. Een studie werd georganiseerd om prioritaire productgroepen te identificeren en de benadering was in se een levenscyclusbenadering.

Vrijwillige akkoorden met de economische sectoren afsluiten		De meeste initiatieven die gebeurden in de periode 2000-2005 spruiten voort uit het Europese milieukader, ook gelet op de middelen van de administratie waar prioriteiten moeten worden gesteld. Dit kader voorzag in deze periode, voor wat betreft de federale bevoegdheden, in een minderheid van gevallen mogelijkheden om doelstellingen via vrijwillige akkoorden te realiseren. De totstandkoming van een enkel uitvoeringsbesluit dat niet kaderde in een EU-richtlijn (nl. emissienormen voor branders en ketels) werd voorafgegaan door een uitgebreide consultatie van de betrokken sectoren, resulterend in een brede toestemming
Bijzondere aandacht voor verpakkingsnormen om het afvalvolume en de ermee gepaard gaande hinder verminderen		Deelname aan de vergaderingen van het BIN en het CEN voor het opstellen van normen die overeenstemmen met de essentiële eisen van Richtlijn 94/62 over verpakkingen en verpakkingsafval. - Publicatie van normen in de toekomst Deelname aan werkzaamheden van de Commissie ter herziening van Richtlijn 94/62 - Richtlijn 2004/12 Aanvang van een onderzoek over criteria waaraan verpakkingen moeten voldoen.
De kaderwet voor de productnormen voor de bescherming van het milieu en de gezondheid geleidelijk aan uitbreiden tot de landbouwproducten		Uitgevoerd door de wijziging van art. 2 en van art.3§2 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid door de wet van 28 maart 2003.
Bestaande KB's bijeenbrengen in één KB om de toepassing en de controle inzake gevaarlijke stoffen en bereidingen te vergemakkelijken en te verbeteren		De reglementering inzake gevaarlijke stoffen en preparaten is beschreven in een groot aantal besluiten die sinds 1973 ter omzetting van diverse Europese richtlijnen op dit vlak zijn uitgevaardigd. Het integreren van die verschillende besluiten in één koninklijk besluit is een ontzaglijk werk dat niet meer noodzakelijk is doordat op Europees vlak de richtlijnen inzake gevaarlijke stoffen en preparaten binnen afzienbare tijd zullen vervangen worden door een, in België direct toepasbare verordening die ook de nu bestaande besluiten inzake het op de markt brengen van gevaarlijke stoffen zal overbodig maken. Het ontwerp van Verordening van het Europees parlement en van de Raad betreffende de registratie, evaluatie, toelating en beperking van chemische producten (REACH) ... is eind oktober 2003 door de Europese Commissie aan het Europees parlement en aan de Raad voorgelegd met het oog op de uitvaardiging tegen 2006.
Federale bevoegdheden op het gebied van innovatie ten uitvoer leggen: - bevorderen van O&O door toenadering tussen industrie, onderzoeks-centra en wetenschap-pelijke diensten - bevordering en ontwikkeling van duurzame producten - reconversie van productiesectoren die in gevaar gebracht worden door het productiebeleid	139	De uitvoering van die actie vergt middelen die thans in het DG Leefmilieu niet voorhanden zijn.
Creatie van gegevensbestanden over producten: - creatie van een transparant en publiek informatiesysteem over maatregelen om producten die gevaarlijk zijn voor de veiligheid, gezondheid en leefmilieu te verwijderen - register van producten die op de markt worden gebracht dat een reeks economische en technische inlichtingen bevat	140	Wat de chemische producten betreft is het op punt stellen van een database met voor het publiek toegankelijke nietvertrouwelijke informatie over de chemische producten een taak die, volgens het hiervoor vermelde voorstel van de Europese commissie, een taak voor het op te richten Europese agentschap. Wat het meest efficiënt lijkt voor dergelijk werk, daar die producten vrij in Europa mogen verhandeld worden en het voor een individuele lidstaat, het op punt zetten van een dergelijke veelomvattende databank een enorme inzet van mensen en middelen zou vergen. De technische gegevens van nieuwe voertuigen (brandstofverbruik, CO ₂ -uitstoot) kunnen worden opgevraagd in de gegevensbank op volgend internetadres: http://www.health.fgov.be/environment/co2

Versterking en verbetering van controle- en sanctioneringssystemen om de naleving van de wetgeving op de productnormen te garanderen	142	Verschillende wijzigingen aan de wet van 21 december 1998 op de productnormen (...) en uitvoerings-KB over administratieve boetes. Gedeeltelijke statutarisering van de federale milieu-inspectie. Beperkt overleg met het parket-generaal inzake prioritaire milieuovertredingen. Overleg tussen de afdelingen Productbeleid en Inspectie over een strategie voor de toekomst voor controle op de bestaande en toekomstige bepalingen van het uitvoerings-KB.
Versterking van de institutionele coördinatie: de federale overheid zal de coördinatie met de gewesten en de EU verbeteren om tot een geïntegreerd productbeleid te komen	143	De coördinatie met de Gewesten die al enkele jaren bestaat in de SG Duurzame Productie- en Consumptiepatronen van het CCIM werd versterkt en in een officieel kleeftje gestoken door een beslissing van de ICL van 20 oktober 2004.
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	Een aangestelde coördinator staat in voor de greening behalve nog bijkomende taken (beheer van het Rosetta-project,...)
Opstelling van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij de jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen .	155	Op termijn moet een antwoord worden gegeven op de doelstellingen die zijn gesteld in het Federale Milieuhandvest (ondertekend op 9 januari 2002), dat werd opgesteld door de Federale Milieu-coördinatiecel met toepassing van artikel 157 van het Federaal Plan voor DO. Een interne werkgroep, waarin o.m. de verantwoordelijken voor de verschillende gebouwen zijn vertegenwoordigd, moet voorstellen doen en prioritaire acties voorstellen om energie te besparen. Er wordt ook gewerkt aan een ontwerp van dienstnota met enkele regels voor energiebewust handelen 2003: De boordtabellen voor het jaar 2003 betreffende het verbruik van energie, water in de hoofdvestigingen (RAC, Amazone) werden opgemaakt en voorgelegd aan de coördinatiecel. Een procedure voor de inzameling van de consumptiegegevens vanaf de meetpunten werd ingevoerd voor de hoofdvestiging van DG3 (Amazone). 2003-2004: Deelname aan het "gebruikerscomité" van het nieuwe softwareprogramma (EIS) voor de opvolging van de consumptie, uitgewerkt door de regie der gebouwen. (dit programma wordt het werkinstrument voor het invullen van de consumptie- gegevens en voor het opstellen van de latere boordtabellen). 2004: Deelname opleiding over de EIS-software
Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534).	156	2003: sanitaire controle (in de tijd gericht) in hoofdvestigingen algemeen: de topics beheer/invest. ~ in handen van Regie der Gebouwen of beheerfirma's
Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhangen	157	Het Federaal Milieucharter werd door het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu ondertekend op 1 oktober 2001. Deelname aan de "contactgroep" opgericht door de federale coördinatiecel. Geleidelijke charterimplementatie bij monde van de vermelde acties
Aankoop van milieuvriendelijker producten	158	Aankoop milieuvriendelijke producten: Reinigingsprodukten +/- volledig Gerecycleerd kopieer A4-papier (soms met milieukeurmerk) : volledig 2003: Omzendbrief "groene aankopen" werd voorgelegd aan de nieuwe verantwoordelijke voor de dienst logistiek /economaat. Er werd een eerste test gedaan i.v.m. het gebruik van gerecycleerd papier in DG3 2004: Omzendbrief "personenwagens" voorgelegd aan logistiek /economaat.
Studie van de middelen om de vervuiling tijdens de uitvoering van de werken te beperken door in het lastenboek milieuclausules op te nemen (x 569)	159	Er werden verschillende methodologische handleidingen opgesteld voor de federale overheid (o.m. voor voertuigen, computer- en kantoormaterieel - zie ook www.guidedesachatsdurabels.be). Het gebruik van deze handleidingen werd opgelegd via twee circulaire van de Minister van Openbaar Ambt, medeondertekend door de Minister van Leefmilieu en door de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling.

Andere indicatoren opvolgen. (concentratie in de atmosfeer van verschillende pollutanten, budgetten toegewezen aan onderzoek in het domein van de milieugezondheidskunde enz.) om de vooruitgang naar deze doelstellingen waar te nemen Afwerking in de loop van 2000 van het eerste milieugezondheidsplan door de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten (x 194, 310) (x 251)(x 640, 642)	249	
Afwerking in de loop van 2000 van het eerste milieugezondheidsplan door de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten (x 194, 310) (x 251)	250	Opmaak van het Plan Milieu-Gezondheid. Het nationaal Actieplan Milieu-Gezondheid, waaraan sinds maart 1999 wordt gewerkt, werd in april 2003 door de GICLG aangenomen. Het Samenwerkingsakkoord van 10 december 2003 tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Frans Gemeenschapscommissie, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het brussele Hoofdstedelijk Gewest tot samenwerking op het vlak van het milieu is op 30 september in werking getreden na bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de wet tot goedkeuring ervan.
Deze onderzoeken moeten leiden tot doeltreffende en snelle acties die de milieuoorzaken van de gezondheidsproblemen kunnen afzwakken of ongedaan maken en moeten uitgevoerd worden door onafhankelijke onderzoekers	252	
verderzetting en planning van onderzoek naar: (x 270) (254 - 257) - ziektes als gevolg van verontreiniging, (in 1ste plaats door verkeer en verontreiniging binnenshuis);	254	In verband met die actie heeft een van de projecten voor 2004 waartoe de GICLG in het raam van het in punt 250-251 genoemde samenwerkingsakkoord heeft beslist, betrekking op een studie over binnenhuisverontreiniging en het productbeleid met volgende doelstellingen: - een overzicht geven van het beleid in het buitenland ten overstaan van indoor pollution - een overzicht geven van het productbeleid dat is toegespitst op het voorkomen van vervuiling van het binnenmilieu - meer details bekomen over (aan de gang zijnde of geplande) maatregelen inzake productbeleid in verband met het beperken van indoorvervuiling voor 14 prioritaire stoffen (aanvang van het onderzoek: december 2004 - duur: één jaar).
- ziektes als gevolg van verontreiniging binnenshuis, vooral in de woningen van de minstbedeelden.		
Milieugezondheidsindicatoren uitwerken rekening houdend met de verschillen man-vrouw en socio-economische omstandigheden (x 640, 642)	260	In verband met deze actie heeft een van de projecten voor 2004 waartoe de GICLG in het raam van het in punt 250-251 genoemde samenwerkingsakkoord heeft beslist, betrekking op milieu-gezondheidsindicatoren die België ten uitvoer moet brengen in het raam van de WHO en de EU. De preciese doelstellingen zijn: - Inventaris opmaken van de MG-indicatoren in België - Rapporteren over de operationele indicatoren - Obstakels aanwijzen die ontstaan bij het bepalen van de MG-indicatoren - Gevallen selecteren en ontwikkelen - Aanbevelingen doen voor het opmaken van een volledige reeks MG-indicatoren - Aanbevelingen doen voor het opzetten van een coördinatiestructuur/-mechanisme (Aanvang van het onderzoek: december 2004 - duur: één jaar).

De opmaak van een dwingend stelsel van immissienormen of gezondheidsnormen voor schadelijke stoffen in de buitenlucht of in binnenlucht dat kan dienen als onderbouw van de gewestelijke milieunormering.	262	Het NEHAP en het Samenwerkingsakkoord met de Gewesten en de Gemeenschappen gevan aan hoe belangrijk de uitstoot op leefniveau is en stellen maatregelen voor. Er werd een KB over verf en vernis bekendgemaakt ter beperking van de uitstoot van VOS. In het raam van de Europese milieukeurmerk werd een herziening van het ecolabel voor vernis in 2002 gepubliceerd. Aan die besprekingen heeft ook een Belgische deskundige meegewerkt.
Maatregelen nemen in de industrie: - normen voor de producten en milieukeuren voor bouwmaterialen, meubilair, vasttapijt, matrassen (om allergieën te bestrijden) (x 116)	265	In april 2005 zal een expert in "Bouwmaterialen" bij de afdeling Product-beleid in dienst treden. Vanaf 2006 kan gedacht worden aan een beperkte normatieve regeling. In april 2002 werden nieuwe keurmerkcriteria voor harde ondergronden bekendgemaakt; een Belgische experte heeft aan de voorbereidende werkzaamheden deelgenomen.
- verplichte etikettering voor producten zodat allergische consumenten het risico kunnen inschatten en specifieke informatie naar de sector toe (x 121)		Tijdens de periode 2000-2005 was het een beleidskeuze om geen nationale activiteiten inzake etikettering van (afgewerkte) producten te ontplooiën maar te opteren voor een preventieve(re) aanpak via deelname aan de voorbereiding van het nieuwe chemische EU-beleid (REACH).
Toegang tot de informatie voor de consumenten waarborgen	269	DG Leefmilieu is bereid informatie te verstrekken aan burgers/consumenten krachtens het Verdrag van Aarhus. De website van de FOD heeft wat vertraging opgelopen maar zal in 2005 klaar zijn.
Oprichten van een werkgroep "DO" binnen de Bioveiligheidsraad om de effecten te bestuderen van de teelt en het gebruik van GGO's (x 254, 366)	270	Deze groep is bijeengeweeest voor het evalueren van van de risico's voor een aanvraag voor proefnemingen met autofertiele, transgene appelbomen (dossier B/BE/03/V1) in 2003. Sedertdien is er geen aanvraag voor GGO-proeven in het veld meer geweest in België. De groep is niet bijeengekomen bij de recentere aanvragen om GGO's binnen Europa op de markt te brengen. Het debat in het raam van de onderhandelingen van het Protocol van Cartagena gaat voort. Een studie voor het uitwerken van een evaluatiemethodologie van de mogelijke landbouwkundige en sociaal-economische weerslag van GGO-gewassen (bestek CI/23023), waarvan de aanbesteding door DG Leefmilieu werd uitgeschreven, zal in 2005 worden uitgevoerd en worden gefinancierd op de federale begroting; de resultaten van dat onderzoek en van de verlenging ervan zou een steun moeten zijn voor de taak van een groep ad hoc "Duurzame Ontwikkeling" voor GGO-gewassen.
Wat het gebruik van GGO's betreft, het voorzorgprincipe hanteren totdat de aangekondigde wijziging van richtlijn 90/220 afgekondigd wordt	271	2004: Richtlijn 2001/18 werd omgezet en vervangt Richtlijn 90/220

Beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en beheersing van de risico's die ontstaan door het gebruik ervan (x 300, 310 en 331)	272	De Verordening 2032/2003/EG van de Commissie van 4 november 2003, (verordening inzake de 2de fase van het inzake de tweede fase van het tienjarige werkprogramma voor de herbeoordeling van de bestaande actieve stoffen van biociden) voorziet dat de actieve stoffen die niet in bijlage 1 bij die verordening voorkomen vanaf 14 december niet meer toelaatbaar zijn in de lidstaten (niet geïdentificeerde werkzame stoffen) en dat de werkzame stoffen opgenomen in bijlage III van die verordening (geïdentificeerd maar niet genotificeerd) vanaf 1 september 2006 niet meer op de markt zullen mogen gebracht worden. Voor de wel genotificeerde stoffen zal op basis van een risicobeoordeling uitgevoerde door de rapporteur lidstaten beslist worden of ze nog voldoen aan de criteria inzake bescherming van mens en milieu die door de biociderichtlijn (98/8/EG) gehanteerd worden. 2004: In het raam van het Europees herzieningsprogramma zijn in 2004 de dossiers van de werkzame stoffen van houtbeschermingsmiddelen en van de rodenticiden die voor 31/1/2003 bij de Europese commissie genotificeerd zijn, bij de aangeduide rapporteur-lidstaten ingediend. Uit de verhouding tussen het aantal genotificeerde werkzame stoffen (voor 17 rodenticiden en 91 voor houtbeschermingsmiddelen) en het aantal waarvoor effectief een dossier is ingediend (14 voor rodenticiden en 36 voor houtbeschermingsmiddelen) blijkt nu al dat de Europese procedure, althans voor de houtbeschermingsmiddelen, zal leiden tot een sterke vermindering van het aantal werkzame stoffen (14 voor rodenticiden en 38 voor houtbeschermingsmiddelen) datmogelijkerwijs zal aanwezig zijn in houtbeschermingsmiddelen of rodenticiden die in de lidstaten van de EU mogen op de markt zijn.
De Regering zal erop toezien dat door de uitvoering van het Nationaal Plan Milieu-Gezondheid de bescherming van de milieugerelateerde gezondheid kan worden gestructureerd door de verschillende beleidsniveaus en de verschillende sectoren te laten samenwerken, door de communicatie vanuit de regering en de toegang tot de informatie te verbeteren en door rekening te houden met de internationale context.	275	De federale overheid zal het NEHAP uitvoeren in samenhang met de gezondheidsacties van het FPDO en voor alle institutionele spelers door gemeenschappelijke acties die nog in het raam van het samenwerkingsakkoord moeten worden voorgesteld. Het accent zal aanvankelijk komen te liggen op de eerste drie aanbevelingen van het NEHAP (samenwerking, database en onderzoek) in verband met de lopende Europese en internationale projecten. Het eerste doel van het in 205-251 genoemde samenwerkingsakkoord bestaat erin een wettelijke basis te verschaffen voor de uitvoering van de aanbevelingen van het NEHAP die door de GICLG op 3 april 2003 werden goedgekeurd. In de tweede plaats zorgt het akkoord voor een permanente overlegruimte voor alle politieke en administratieve spelers die bij het milieu en de gezondheid zijn betrokken.
Vorbereiden van een plan ter vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het zal tot doel hebben het gebruik van die middelen substantieel te verminderen door rekening te houden met hun kwalitatieve aspecten. (272, een gedeelte van 300 en 331, 251)	310	De wet van 28 maart 2003 tot wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid heeft met het invoeren van art. 8bis in de wet de basis gelegd voor het opstellen van een reductieprogramma dat een reductie viseert van zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve aspecten van de impact van de actieve stoffen, zowel van gewasbeschermingsmiddelen als van biociden. Voor het tot stand komen van het plan tegen het einde van 2004 is een strikt werkplan gevolgd waarbij de inbreng van de stakeholders, van de wetenschappelijke instanties en van de adviesorganen in mekaar pasten. Dit maakte het mogelijk dat nog in 2004 het "Federaal programma ter vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en biociden in België" is goedgekeurd door de Ministerraad
Internationale verbintenissen bevatten een reeks maatregelen in de richting van de doelstelling van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (VBD)	356	Een nationale strategie en een nationaal actieplan voor het VBD opstellen (357).
Een strategie en een nationaal actieplan ontwerpen voor de toepassing van het VBD	357	2003: de uitwerking van deze actie vergde middelen die in 2003 op het DG Leefmilieu niet voorhanden waren. 2004: In 2004 werd een contactgroep 'nationale strategie biodiversiteit' opgezet. De groep heeft het gehad over een eerste outline en er werden met de betrokkenen bilaterale vergaderingen belegd om de doelstellingen en subdoelstellingen van de strategie aan te wijzen.

Verplicht verslag uitbrengen over het VBD	358	2003: Rapporteringverplichting voor het VBD (358): publicatie door het focal point van het thematisch rapport over beschermde gebieden. 2004: Het Focal Point publiceerde in 2004 een rapport van België over de tenuitvoerlegging van het werkprogramma over het World Taxonomic Initiative. Ingevolge de beslissingen van de 7e Conferentie der Partijen bij het VBD heeft ook België inschrijvingen gedaan (overdracht van technologie, toegang tot en verdeling van de winsten, ...), die via het NL-voorzitterschap aan het secretariaat van het VBD werden bezorgd. Bovendien werd aan dat secretariaat een rapport gestuurd over projecten in verband met bossen en met de drie Verdragen (april 2004).
de capaciteitsopbouw van de ontwikkelingslanden bevorderen	362	2003: Capaciteitsopbouw aanzwengelen(362): een nieuwe specifieke overeenkomst afsluiten tussen het DGOS en het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen van België (2003-2007). Verlenging van het raam-akkoord met het Koninklijk Museum voor Midden- Afrika (KMMA, Tervuren) (2003-2007); dit akkoord omvat een deel over biodiversiteit. 2004: Tijdens dit eerste jaar waarin de specifieke overeenkomst tussen DGOS en het KBIN van kracht werd, werden opleidingen gegeven in het raam van het Clearing-House Mechanism, het Biosafety Clearing House en het Global Taxonomy Initiative. Er werd ook een bewustmakingsprogramma op het getouw gezet (zie 373 voor een gedetailleerd overzicht). De capaciteitsopbouw van het KMMA werd geconcretiseerd via studiedagen in België georganiseerd door het African Biodiversity Centre (ABIC).
Biodiversiteitsplan	363	Eind 2004: lancering van integratieplannen sectoriële biodiversiteit (zie FRDO2)
In samenwerking met de Gewesten: De strategie en het Nationaal Actieplan zoals bepaald in het VBD opmaken en uitvoeren	365	2003: De sectoriële integratie en de correcte uitvoering van het VBD staan nog niet ver genoeg. Om dit vooruit te helpen, moeten de samenwerking met en de verbintenis van de experts worden opgevoerd. 2004: De sectorale integratie van van de biodiversiteit en de correcte toepassing van het VBD en de andere relevante verdragen staan nog niet ver genoeg. Om dit proces vooruit te helpen zal een studie, gefinancierd door DG 5 van de FOD Volksgezondheid, VV en Leefmilieu, in januari 2005 van start gaan om gerichte acties tot integratie van de zorg voor biodiversiteit in de 4 federale sleutelsectoren te identificeren.
De volgende rapportage krachtens het VBD organiseren	365	Dit is een steeds terugkerende taak van het knooppunt (het derde nationaal rapport voor het Verdrag inzake Biodiversiteit wordt tegen 2005 verwacht).
Een inventaris opmaken van de expertise op het gebied van biologische diversiteit in de land- en bosbouw, drasland en invasieve soorten (x 376)	365	België heeft experts benoemd en er het VBD-secretariaat van op de hoogte gebracht. Deze deskundigen hebben toegezegd advies te verstrekken over bepaalde onderwerpen (indicatoren, biodiversiteit van bossen, binnenwateren en zeeën) wanneer ze worden uitgenodigd. Het gaat om wetenschappelijke, technische en technologische aspecten en over wettelijke maatregelen voor het duurzaam beheer van ecosystemen.
Het Wereldactieplan voor het behoud en duurzame gebruik van plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw	365	België moet de bekrachtigingsprocedure nog starten.
De controles op de bepalingen van het CITES-verdrag versterken	365	2003: Er werd een structuur uitgebouwd om de controles op dieren te versterken en er werden dierenartsen aangeworven 2004: Controles op de CITES-bepalingen zullen worden verscherpt om het beleid van behoud van biologische diversiteit te ondersteunen (opleiding van deskundigen, aanwerving van controleurs, aanscherpen van de controles).

De federale strategie inzake behoud en duurzaam gebruik van de biodiversiteit bevat: (i) Tegen oktober 2000 een nationaal knooppunt voor het Protocol inzake Biologische Veiligheid in het leven roepen; (ii) één of meer onafhankelijke referentielaboratoria voor de analyse van GGO's aanwijzen; (iii) steunmaatregelen voor de Bioveiligheidsraad nemen; (iv) steunmaatregelen treffen voor het onderzoek op het gebied van bioveiligheid; (x 270)	366	Overeenkomstig artikel 19 van het Protocol van Carthagera, werd een nationaal knooppunt voor het Protocol inzake bioveiligheid aangewezen. Tevens werd een centrum voor de uitwisseling van inlichtingen over bioveiligheid in het leven geroepen. Het GGOLab van de ABB heeft sedert augustus 2003 een ISO 17025-certificaat voor kwalitatieve tests van GGO's die in Europa op de markt worden gebracht. De ABB publiceerde een handboek met richtlijnen over bioveiligheid op het gebied van virale vectoren. Het federale GGOLab ontwikkelt, valideert en maakt nuttig gebruik van middelen voor het opsporen, identificeren en kwantificeren van GGO's in alle geledingen van de voedselketen, vanaf het zaad tot de producten in het warenhuis; dit laboratorium ontwikkelt, samen met de Europese Commissie en het V.K., ook een gegevensbank van genetische merkers die zijn gekloond voor het produceren op Europese schaal van goedkope alternatieve standaardmonsters. 2004: Het protocol van Carthagera is in België op 14 juli 2004 van kracht geworden; bij die gelegenheid werd een perscommuniqué uitgegeven. De federale Minister van Leefmilieu heeft het nationaal Focal Point voor het Protocol en het nationaal Focal Point voor het BCH aangewezen en hun contactgegevens, plus die van degenen die bij de uitvoering van een deel van het Protocol in België zijn betrokken, doorgegeven aan het secretariaat van het Protocol. Als hulpmaatregel aan de Raad voor Bioveiligheid en aan het onderzoek op het gebied van bioveiligheid is DG5 van de FOD VVV en Leefmilieu eind 2004 begonnen met de financiering van onderzoek naar een methode om de risico's voor het milieu van de hybridatie tussen GGO-gewassen en de inheemse flora in België te evalueren alsook naar de haalbaarheid van die methodologie voor koolzaad.
Een volledige risico-analyse laten uitvoeren (sociaal-economische, ethische,...) voor het evalueren van GGO's	367	Op 23 november 2004 schreef DG van de FOD Volksgezondheid een aanbesteding uit om zo'n studie uit te voeren, te beginnen met het uitwerken van ene methodologie voor het evalueren van de mogelijke landbouwkundige en sociaal-economische impact van transgene gewassen op landbouwsystemen en op alle geledingen van de voedingsniveaureid.
Een beleid voeren tot voorlichting over en tot bevordering van het etiketteren van producten die GGO's bevatten (x 115, 121)	368	2004: DG 4 van de FOD Volksgezondheid, VV en Leefmilieu heeft samen met de FOD Economie, KMO's, Middenstand en Energie en met FEVIA en FEDIS een Gids opgesteld voor het toepassen van de regelgeving op GGO's.
Maatregelen treffen om de standpunten van België bij toekomstige onderhandelingen beter te kunnen voorbereiden en het buitenlandse beleid beter integreren	370	2003: In 2003 is de stuurgroep « Biodiversiteit » 5 maal bijeengekomen (februari, maart, april, juni en oktober). Ze heeft de voorbereiding van de Europese standpunten gecoördineerd en de Belgische positie samen met alle betrokkenen bepaald. De laatste hand werd gelegd aan de conclusies van de Raad voor de 7e vergadering van de Conferentie van de Partijen bij het VBD (COP 7) en van de 1e vergadering van de Partijen bij het protocol van Carthagera inzake bioveiligheid (MOP 1). 2004: Sturgroep " Biodversiteit " heeft in 2004 viermaal vergaderd (2x in januari, in mei en in november). Het coördineerde de Belgische standpunten, met name ter voorbereiding van de coördinatie binnen Europa van de Conferentie der Partijen bij het VBD (COP 7), de conclusies van de Raad post-COP, de voorbereiding van de werkgroepen ad hoc binnen het VBD, enz.. Op de Conferentie van de Partijen in Kuala Lumpur werd ter plaatse verschillende keren een coördinatiebijeekomst belegd om Europees en internationaal tot een sterk Belgisch standpunt te komen.
Een coördinatiemechanisme instellen tussen de federale departementen dat als aanvulling kan dienen bij de bestaande coördinatie tussen de federale overheid en de Gewesten (CCIM) op het gebied van biodiversiteit.	371	In de stuurgroep « Biodiversiteit » waren, behalve vertegenwoordigers van de federale en gewestelijke administraties, ook de voorzitters (of hun vertegenwoordigers) van andere groepen binnen het CCIM die betrokken zijn bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag inzake Biodiversiteit (VBD) aanwezig. Het gaat hier met name om groepen als 'Natuur', 'Bossen', 'Bioveiligheid', 'Landbouw en Milieu', 'Handel en Milieu'. Hierdoor was een goede coördinatie tussen de verschillende groepen mogelijk.

(v) een aanmoediging van het partnerschap met derde landen (invoering van clearing- housemechanismen, teledetectie en collecties, toegang tot de kennis en de Belgische collecties)	373	België coördineert de Clearing House Mechanisms (CHM) van de nationale knooppunten die geen toegang hebben tot het internet. Er zijn al akkoorden met: Boerkin Faso, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Tsjad, De Democratische Republiek Congo, Mauretanië, Niger, Ivoorkust, Benin, Burundi, Gabon, Congo, Djibouti en Madagascar. Zij kregen ook een opleiding om het hen mogelijk te maken bladzijden in hun eigen land te houden. Het CHM organiseerde in juni 2003 (19-20 juni) een informele workshop in Brussel in partnerschap met andere landen (Frankrijk, Nederland, Engeland, Duitsland, Polen, Zwitserland + Europese Commissie) 2004: Zie ook 362. Het KBIV heeft onder meer volgende acties uitgevoerd: - CHM: opleiding stagiairs in België (Benin, Tsjad, Guinée, Ghana, Togo, DRC, Congo + 2 regionale organisaties : SACEP en COMIFAC) - CHM: opvolgverblijf ter plaatse van voormalige stagiairs (Rwanda, Burundi) - BCH: opleiding van stagiairs in België (Burkina Faso, DRC en Niger) - Stage in samenwerking met het WIV. - GTI: drie projecten en opleidingen ter plekke (Cambodja, Guyana en Congo-DRC) - GTI: opleiding van stagiairs in België (Brazilië, Cuba, Maleisië, Comoren, Congo- DRC, Tanzania) - Opleidingen in samenwerking met het KMMA-MRAC en de Nationale Plantentuin - GTI: opvolging van voormalige stagiairs ter plekke (Comoren) - Stage in samenwerking met het KMMA-MRAC Bewustmaking: bewustmakingsseminarie (reptielen en amfibieën) van bevolkingsgroepen die in de buurt van een nationaal park in Guyana wonen.
Maatregelen treffen om de invoer van hout afkomstig van duurzaam beheerde bossen aan te moedigen om de impact op het milieu en de biodiversiteit te verminderen	375	2004: De eerste contacten werden gelegd de criteria voor duurzaam beheer in de openbare aanbestedingen in overweging te nemen. In het raam van het actieplan Forest Law Enforcement Governance and Trade zal een onderzoek op het getouw worden gezet om de wetgevende opties na te gaan die gebruikt kunnen worden om de invoer in de EU van illegaal gekapt hout te voorkomen en te vermijden, met de klemtoon op de bestaande multilaterale milieumechanismen.
Maatregelen inzake bewustmaking en voorlichting van de bevolking en de grote sociale groepen versterken	377	2003: Het nationaal focal point heeft «Biodiversity in Belgium» gepubliceerd, waarin een inventaris wordt opgemaakt van de biodiversiteit in België, alsook de handelingen van het Symposium van 22 mei 2002 (georganiseerd door het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen van België, onder de hoge bescherming van de federale Minister van Leefmilieu en van de Regeringscommissaris belast met het Wetenschapsbeleid). Dit symposium had tot doel de tenuitvoerlegging in België van de in Rio op het gebied van biodiversiteit aangegane verbintenissen te evalueren. Tussen mei en augustus 2003 organiseerden BIA en het Instituut voor Natuurwetenschappen een tentoonstelling in de vertrekhal van Zaventem. Op die tentoonstelling werd gewezen op de problemen in verband met het behoud van bedreigde plekken en bescherming van de biodiversiteit. 2004: Het focal point Biodiversiteit publiceerde eind 2004 de samenvatting van de monografie "Biodiversity in Belgium", een bewustmakingsdocument in het Nederlands en het Frans over de stand van zaken van de biodiversiteit in België bestemd voor een groot publiek.
Binnen de ICDO een werkgroep ad hoc oprichten om de afwerking van dit ontwerp van themaplan te coördineren.	378	Er werd beslist de federale coördinatie binnen de stuurgroep Biodiversiteit te laten plaatshebben. Experts van ICDO mogen aansluiten bij de stuurgroep "Biodiversiteit" voor de acties van het FPDO die betrekking hebben op punt 3 (landbouw, mariene milieu en biologische diversiteit).
De FRDO over dit themaplan aangaande het behoud van de diversiteit raadplegen (x 363, 365a)	378	De FRDO werd wel herhaaldelijk geconsulteerd in de periode 2000-2004 voor adviezen in verband met thema's gerelateerd aan biodiversiteit. Werden in die periode o.m. gevraagd: advies in verband met het pesticidenreductieprogramma, advies over een ontwerp KB ter preventie van gevaarlijke stoffen in voertuigen.
Tegen 2001 een Belgisch nationaal klimaatveranderingsplan opstellen (x 496)	401	FOD VVVL (leefmilieudiensten - Klimaatveranderingscel) Zie 496

a) Het ontwerp energie/CO₂-taks op Europees niveau ondersteunen b) (Nagaan of) eenzijdige initiatieven kunnen worden genomen in verband met energie/CO₂-belasting indien op het einde van het Belgisch voorzitterschap nog geen beslissing is getroffen om die in te voeren (x 403)	404	FOD VVVL Onderhandelingen afgerond leidden niet tot een significante verhoging van de energiefiscaliteit Niet langer actueel ? Geen informatie over initiatieven
Een indicatief plan voor elektriciteitsproductie opstellen (AMPERE-commissie) en het Parlement voorstellen om een diepgaand debat te voeren, waarbij de FRDO wordt betrokken, alvorens dat het indicatieve plan wordt goedgekeurd	408	De Federale Diensten voor het Leefmilieu (FDL) hebben actief bijgedragen tot het ontwerp-advies ICDO, waarin de nadruk lag op de noodzaak om het indicatief plan in te passen in de Kyoto-doelstelling
Nieuwe reglementeringen voorbereiden inzake verkoop van de uitrustingen	425	Tot heden geen betrokkenheid DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering
Het opstellen, in partnerschap met de gewesten, en rekening houdend met de Europese en multinationale dimensie, van een nationaal mobiliteitsplan, dat zich baseert op de maatregelen en opties van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling (Dit project moet worden beëindigd en onderworpen aan talrijke consultaties.) (x 266) (+ 479)	445	FOD VVVL Onduidelijkheid over de status van het mobiliteitsplan.
De Europese richtlijnen uit de programma's "schone lucht" en "auto-oil" omzetten in Belgisch recht	471	Omzetting van de Richtlijnen: 1999/94/EG > KB 05/09/2001 2002/88/EG > KB 05/12/2004 De omzettingen van andere Richtlijnen zoals 2002/51/EG (uitstoot 2 en 3 wielen); 2003/17/EG (kwaliteit van brandstof) of 2003/44/EG (plezierboten) werden voorbereid en uitgevoerd door de FOD Mobiliteit en Transport en de FOD Energie
Het gebruik van voertuigen die minder CO ₂ uitstoten promoten (labels – CO ₂ Product Beleid)	473	FOD VVVL (Productnormen) Label is in voege sedert 12.02.2002. Verbruiksgids is beschikbaar en wordt jaarlijks herzien. Interactieve internetversie sedert kort eveneens beschikbaar
(ii) steunverlening aan het labellen van de minst vervuilende voertuigen	477	FOD VVVL (Diensten voor het Leefmilieu) (ii) Het CO ₂ -label werd op 12.01.2002 ingevoerd.
(iii) informatie over gedrag dat duurzame ontwikkeling op het gebied van mobiliteit bevordert		FOD VVVL (Diensten voor het Leefmilieu) (iii) De gids voor de consumenten bevat aanbevelingen over milieuvriendelijk autorijden.
(iv) het ondersteunen van objectieve informatie op het gebied van ecologische en sociale impact		Ecolabel CO ₂ -emissie etiket en gids
Volksgezondheid en Leefmilieu De doelstellingen vervat in de indicatoren (uitstoot van broeikasgassen, van ozonprecursoren en van verzurende stoffen, emissies van die broeikasgassen per sector en concentratie van die gassen in de lucht over de hele aarde en regionaal, aantal gezamenlijke toepassingsprojecten, aantal CDM-projecten, enz..)]	495	FOD VVVL (CCIM groep indicatoren of gegevens???) Emissies - DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering draagt actief bij tot de totstandkoming van de jaarlijkse emissieinventarissen in het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid, Stuurgroep Atmosfeer (CCIM SG ATMOS) - Werkgroep Emissies en in Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid, Coördinatiegroep Broeikasafect (CCIM CG BKE) De Nationale Klimaatcommissie (NKC) zal in toekomst monitoring en rapportering verzekeren CDM/JI - Nationaal register zal basis vormen voor de 'monitoring' van het aantal Joint Implementation en Clean Development Mechanism-projecten
Tegen midden 2001 een nieuw nationaal Belgisch plan inzake Klimaatverandering opstellen (x 401)	496	FOD VVVL (Klimaatveranderingscel). Eerste Nationaal Klimaatplan (NKP) 2002-2012 is op 6 maart 2002 goedgekeurd door uitgebreide ICL (Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu). Eerste officiële NKP wordt opgemaakt in Nationale Klimaatcommissie, verwacht 2005

Samen met de Gewesten en de grote sociale groepen (samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen) een duidelijk Belgisch juridisch kader opzetten ter ondersteuning van het Nationaal Klimaatplan.	497	(1) (2) Het nationaal juridisch kader voor het coördineren, uitvoeren en aanpassen van het Nationaal Klimaatplan werd vastgelegd in het "Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan alsook het opstellen van rapporten in het raam van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en van het Protocol van Kyoto" (14 november 2002) FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) Zie 530
Schepping van een klaar juridisch kader ter ondersteuning van het Nationaal Klimaatplan, vervolledigd met een algemeen organisatorisch kader voor de coördinatie, de uitvoering en de opvolging van de klimaatpolitiek (x 537)		FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) Zie 530
a) een nieuw Federaal Ozonplan voor de periode 2000-2004 tegen 2000 b) een juridisch en algemeen organisatorisch kader opstellen dat procedures en structuren vastlegt c) de gewesten voorstellen om federale en gewestelijke maatregelen te integreren in een toekomstig nationaal plan (498 tot 504)	498	a. Op 31 mei 2000 werd het Federaal Plan ter bestrijding van verzuring en troposferische ozon (2000-2003) goedgekeurd op de Ministerraad. Het Federaal Plan ter bestrijding van verzuring en troposferische ozon (2004-2007) werd goedgekeurd op de Ministerraad van 5 december 2003. b. niet gerealiseerd. (Men zou kunnen overwegen een opvolgingscommissie zowel voor het federale als het nationale plan in het leven te roepen teneinde een structurele samenwerking te krijgen tussen respectievelijk de verschillende F/POD's, respectievelijk de federale overheid en de gewesten.) c. Het nationale ozonplan (2004-2007) groepeerde en coördineert de maatregelen die op federaal en gewestelijk niveau genomen worden.
steun aan het voorontwerp van richtlijn COM(99)125 betreffende troposferische ozonconcentraties	503	De wetgevingsprocedure van het voorstel van richtlijn mondde uit in Richtlijn 2002/3/EG betreffende ozon in de lucht (PB L 67, 9/3/2002).
Omzetting van richtlijn 99/13/EG gericht op het beperken van de emissie van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van het gebruik van organische oplosmiddelen	504	Richtlijn 1999/13/EG inzake de beperking van de emissie van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen bij bepaalde werkzaamheden en in installaties betreft uitsluitend gewestelijke bevoegdheden. Recent werd deze Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 2004/42/EG inzake de beperking van emissies van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen in bepaalde verven en vernissen en producten voor het overspuiten van voertuigen. Het ontwerp van koninklijk besluit ter omzetting van de richtlijn volgt nu de gebruikelijk wetgevingsprocedure met het oog op een publicatie in het Belgisch Staatsblad.
Tijdens het jaarlijks parlementair debat over de vooruitzichten inzake duurzame ontwikkeling, aandacht vragen voor de problemen van de klimaatveranderingen en voor het ermee samenhangende energie-, verkeers- en infrastructuurbeleid (x 647)	505	FOD VVVL Tot heden geen betrokkenheid van het DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering
Specifiek onderzoek doen naar het verband tussen klimaatbeleid en productbeleid, rekening houdend met de energieefficiëntie in de productiefase (x137, 403)	507	FOD VVVL (leefmilieudiensten) Een in opdracht van DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering uitgevoerde studie identificeerde prioritaire producten op basis van een levenscyclusbenadering, volgens een methodologie ontworpen voor een parallelle PODO2-studie met een bredere opzet. Gewesten en POD Wetenschapsbeleid werden betrokken in de begeleidingsgroep
Een actieplan uitwerken ter vermindering van emissies van VOS uit gebruik van producten	508	c) De Plannen ter bestrijding van verzuring en troposferische ozon 2000-2003 en 2004-2007 bevatten verschillende acties ter vermindering van emissies van VOS uit gebruik van producten.

Bij de keuze van de afvalbehandelingstechnieken rekening houden met hun impact op de uitstoot van broeikasgassen, van precursorgassen en van verzuring veroorzakende gassen (uitsluitend gewestelijke bevoegdheden waarbij het wel nodig is samen te werken met de federale overheid en aan te sluiten bij het Europese beleid terzake)	509	Tot op heden geen betrokkenheid DG leefmilieu/ Afdeling productbeleid betreffende de uitstoot van ozonprecursoren en verzuring veroorzakende gassen bij afvalbehandelingstechnieken.
Onderlinge integratie van het klimaat-, ozon- en verzuringsbeleid en in andere aspecten van het overheidsbeleid	511	niet gerealiseerd
De financiële en menselijke middelen van de coördinatiestructuren op het gebied van luchtvervuiling herverdelen of opvoeren, het interne werk van de coördinatiegroepen in het licht van de veranderende nationale en internationale context herzien en aanpassen, de coördinatie en de integratie van het beleid verbeteren (x537)	512	Binnen DG Leefmilieu werd een Afdeling Klimaatverandering opgericht (17 VTE); De Afdeling coördineert het overleg inzake internationaal beleid in het kader van het CCIM (Coördinatiegroep Broeikas-effect) Nationale Klimaatcommissie werd opgericht. De Afdeling Klimaatverandering verzorgt het interim-secretariaat van de NKC; permanent secretariaat zal zo snel mogelijk operationeel worden gemaakt
Deelname van België aan het Europese en internationale onderhandelingsproces verstevigen door voor elk belangrijk thema van de internationale onderhandelingen een permanente verantwoordelijke en twee tot drie deskundigen aan te wijzen	513	DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering coördineert in Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid -verband (coördinatiegroep Broeikas-effect – CCIM CG BKE) de Belgische deelname aan de onderhandelingen op EU- en internationaal niveau; binnen de CG BKE (Coördinatiegroep Broeikas-effect van het CCIM) worden voor individuele dossiers ad hoc-Werkgroep opgericht, voorgezeten door in het CCIM aangeduide piloten en met deelname van alle betrokken administraties; dit systeem werkt zeer goed.
Een "Kenniscentrum" in het leven roepen dat tot taak zou hebben adviezen te formuleren om het klimaat- en energiebeleid te ondersteunen en om toegepast onderzoek te verrichten.	517	FOD VVVL (diensten Leefmilieu) Onderhandelingen over herschikking takenpakket/budget SCK-CEN in functie van beleid klimaatswijziging leidden niet tot resultaat.
Een specifieke raakvlak ontwikkelen tussen onderzoekers en beleidsmakers in de vorm van afdwingbare richtsnoeren	518	FOD VVVL (leefmilieudiensten) DG Leefmilieu neemt deel aan gebruikerscomités en begeleidingscomité PODO2. De interface met de wetenschappelijke wereld werd toegevoegd aan het takenpakket van de Afdeling Klimaatverandering
De procedure voor het vaststellen en rapporteren van de prognoses over de uitstoot van broeikasgassen officieel vastleggen	524	FOD VVVL (Leefmilieudiensten – Cel Klimaatveranderingen) DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering coördineert de door de Nationale Klimaatcommissie opgerichte werkgroep voor de stroomlijning van gewestelijke en federale methodologieën voor emissieprojecties
Onderzoek naar de mogelijke rol van nieuwe mechanismen voor ontwikkelingssamenwerking in het Belgisch klimaatbeleid	526	zie 530
Het onderzoek voortzetten inzake de inzet van bestaande beleidsinstrumenten: te integreren in 516	526	Emissiehandel FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering). Studies werden uitgevoerd over: De keuze van prioritaire producten voor een productgericht klimaatbeleid Maatregelen voor de reductie van HFK's, PFK's en SF6 Vertegenwoordigers van andere administraties en gewesten namen deel aan de beleidscomités
Op nationale (federale) schaal een institutioneel en federaal kader creëren om de nieuwe internationale mechanismen Inzake klimaatverandering te kunnen inzetten en overlegmechanismen te voorzien	530	FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering ondersteunt de discussies in de Nationale Klimaatcommissie, gericht op het totstandbrengen van een samenwerkingsakkoord over het gebruik van de flexibiliteitsmechanismen (redactie van een discussienota die werd gepresenteerd aan de NKC)

Nationaal register van België	530	Vanaf 1 januari 2005 moet België een volledig functioneel nationaal register bezitten voor de handel in emissierechten in overeenstemming met Richtlijn 2003/87/EC. Principeel akkoord verkregen met de Gewesten over het instellen van een Nationaal register door de federale overheid. De Minister van Leefmilieu kreeg van de ICL op 13 mei 2004 het mandaat om hiervoor alle noodzakelijke maatregelen te treffen. Op 11 augustus 2004 heeft dhr. Cuypers (voorzitter FOD VVVL) een Memory of Understanding (MoU) ondertekend met het Franse Caisse des Dépôts et Consignations (CDC) met om gebruik te maken van het Franse SERINGASTM systeem voor het bijhouden van het nationaal register van België. De licentie- en onderhoudscontracten voor het gebruik van de noodzakelijk software worden in 2004 ondertekend. Het nationaal register zal tegen eind december in productie gaan bij de SmalSMvM. De taak van register beheerder zal worden waargenomen door de federale Afdeling Klimaatverandering.
Nationaal Toewijzingsplan van België onder de richtlijn 2003/87/EC	530	Het Nationaal Toewijzingsplan van België werd door de Europese Commissie goedgekeurd op 20 oktober 2004. De coördinatie van de totstandkoming van dit plan werd verzekerd door de Afdeling Klimaatverandering.
Acties voorzien betreffende opbouw van kennis inzake de mechanismen van internationale samenwerking op het gebied van klimaatverandering	530	FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) Op ad hoc basis werd informatie verstrekt met betrekking tot de flexibiliteitsmechanismen (presentaties, beantwoorden van vragen om informatie, deelname aan debatten, ...); In samenwerking met het kabinet werden 2 workshops georganiseerd ter voorbereiding van een simulatie-oefening inzake emissiehandel. Het verder informeren en sensibiliseren van de doelgroepen over het gebruik van de flexibiliteitsmechanismen blijft één van de activiteiten van DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering in 2004. Een specifieke communicatiestrategie zal worden uitgewerkt
Pilootprojecten opstarten inzake de mechanismen van internationale samenwerking op het gebied van klimaatverandering	530	FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering participeerde in PODO II-project ter zake Gewesten informeerden periodiek (in CCIM CG BKE) over stand van zaken eigen pilootprojecten. In 2004 besliste de federale regering een oproep te doen voor "JI"- en "CDM"-projecten voor een initieel budget van €10 miljoen. De Afdeling Klimaatverandering van DG Leefmilieu bereidt die oproep voor tegen februari 2005. In dit verband zullen informatievergaderingen en een ruime voorlichtingscampagne op het getouw worden gezet. Het is de bedoeling 12,3 miljoen ton CO₂-equivalent te bekomen voor de periode 2008-2012 om de federale regering in staat te stellen te voldoen aan de verplichtingen overeengekomen in het akkoord van 8 maart 2004 over de interne verdeling van de lasten van het Protocol van Kyoto.
Overleg organiseren tussen de verschillende bestuursniveaus en de betrokken maatschappelijke actoren	530	CCIM werkgroep broeikas effect, ad hoc werkgroep Future Commitments CCIM stakeholders consultatie georganiseerd door Directeur-generaal Leefmilieu
Binnen de EU het voortouw nemen in de internationale onderhandelingen over de keuze van de selectiecriteria voor het verminderen van emissies die verband houden met projecten en met het bepalen van de functioneringsregels van de drie mechanismen	532	DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering coördineert Belgische standpunten in de internationale en EU-onderhandelingen DG Leefmilieu/Afdeling Klimaatverandering vervulde Belgische pilootfunctie bij de totstandkoming van de COP9-beslissing over sinks in CDM De Afdeling Klimaatverandering heeft ook actief deelgenomen aan de Europese onderhandelingen over de aanvaardingscriteria voor de "JI"- en "CDM"-projecten in de Europese regeling inzake de emissiehandel (Richtlijn 2004/101/EG).
Bij het ontwikkelen van de Kyotomechanismen moeten, naast economische, ook sociale en ecologische overwegingen centraal staan	532	Adviestechisch comité ter voorbereiding offertevraag JICDM-project Deelname van FOD's, NGO's, werkgevers- en werknemersafvaardigingen.
De informatie naar de verschillende doelgroepen verspreiden, vooral via het onderwijs (oorzaken en gevolgen van klimaatwijzigingen, en mogelijke preventieve acties)	534	FOD VVVL (Cel Klimaatveranderingen – CCIM SG Klimaatverandering) Eigen informatiebrochure uitgeput DG Leefmilieu verspreidt verbruiksgids personenwagens (€90000) Aanwerving van een communicatieverantwoordelijke binnen de Afdeling Klimaatverandering begin 2004

Snel met de bekrachtigingsprocedure van het Protocol starten	536	FDL/Klimaatcel stelde het federale ratificatiedossier samen; dossier werd ter beschikking gesteld van de Gewesten; instrument van ratificatie neergelegd op 21.05.2002
Tegen juni 2001 voorstellen voor een algemeen operationeel kader uitwerken inzake het atmosferische beleid dat procedures en structuren vastlegt voor de voorbereiding, coördinatie, uitvoering, opvolging en bijsturing van de maatregelen van de verschillende plannen (x , 497, 512)	537	Een studie werd overwogen die beoogt de beste scenario's te bepalen betreffende de uitvoering van de mechanismen inzake flexibiliteit, met als doel de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, tegen de gunstigste prijs en onder de beste voorwaarden. De resultaten ervan moeten bijdragen tot het uitwerken van het operationeel politiek en pragmatisch kader voor de uitvoering van de mechanismen van Kyoto.
De nodige middelen ter beschikking stellen, zowel op vlak van personen als van hun omkadering om internationale instrumenten en mechanismen en het verzekeren van hun coherentie vanuit een duurzameontwikkelingsoptiek te ontwikkelen	556	De dossierbeheerders die betrokken zijn bij de internationale problematiek volgen ze op met eerbiediging van de DO, en deenname aan een internationaal beleid van DO beperkt zich niet tot de afdeling Internationale Aangelegenheden van DG5. De actie wordt beschouwd als een continuë inspanning.
Aanstelling van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling (toewijzing van de nodige middelen) (x 105, 106, 107, 108, 109, 249, 260, 292, 308, 452, 601, 735)	640	Mevr. A.-F. Woestyn (gewoon lid) en Mevr. N. Da Silva (plaatsvervangster) worden als contactpunten voor DG Leefmilieu op het gebied van duurzame ontwikkeling aangewezen.
Vanaf 2000 zal elke jaarlijkse beleidsnota van de federale ministers en staatssecretarissen een onderdeel, getiteld "Duurzame ontwikkeling" bevatten (x 769)	768	In de beleidsverklaring Leefmilieu 2005 was er nog geen bijzonder entry 'Duurzame Ontwikkeling' maar b.v. in het hoofdstuk productbeleid werd wel een link gelegd naar een initiatief in samenwerking met de Stuurgroep Duurzame productie- en consumptie
In die sectie "duurzame ontwikkeling" elk jaar ten minste twee nieuwe maatregelen naar voren schuiven die dan in de loop van het jaar bij regeringsbeslissing geïntegreerd worden in het Federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling	769	In de beleidsnota Leefmilieu 2005 wordt een strategie Duurzaam Productbeleid aangekondigd, zoals voorzien in actie 16 van het tweede FPDO
Cellen duurzame ontwikkeling in elk departement een cel duurzame ontwikkeling worden oprichten.: (x78600) Die cel moet waken over de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	Eind 2004: voorstelling van de maatregel op DR. Eerste vergadering van de Cel DO van de FOD op 31/1/2005. Er zal een informatievergadering worden georganiseerd.
a) met de hulp van Buitenlandse Zaken en van de Permanente Vertegenwoordigingen bij de Europese Unie en de Verenigde Naties zal elk departement binnen zijn bevoegdheden een inventaris opmaken van de verbintenissen die België inzake duurzame ontwikkeling heeft ondertekend	771	
b) de uiteindelijke doelen zullen sneller in "intermediaire" of berekende doelstellingen, met een einddatum binnen het huidige decennium, omgezet worden	771	
Federale departementen moeten systematischer voorstellen ter goedkeuring van zulke doelstellingen van de leden van de ICDO in de jaarrapporten opnemen	772	

De producent helpen om de essentiële verantwoordelijkheid om bij zijn beslissingen te denken aan de effecten die een product in zijn levenscyclus zal hebben op het milieu	789	Het is niet gekomen tot een algemene methodologie voor alle producenten maar het belang van de levenscyclusbenadering bij het ontwikkelen van nieuwe producten wordt bij verschillende gelegenheden in het licht gesteld (zoals het KB over productnormen voor auto's dat voorziet in een mededeling van de autobouwer aan het publiek, met name over zijn manier van produceren en in de begeleiding en de keuze van verschillende voorbereidende studies).
De gebruiker helpen om de verantwoordelijkheid om bij voorrang milieuvriendelijke en sociaal verantwoorde producten te kopen en voorzichtig om te springen met de grondstoffen wanneer hij aan zijn behoeften voldoet	790	Cfr. 116 en 159 Zoals eerder gesteld werd een website gecreëerd om de aankoop van duurzame producten aan te moedigen, onder meer in het kader van public procurement. Deze website zou in de toekomst, gelet op de ook de voor ruimere kringen relevante erin opgenomen informatie, een grotere bekendheid moeten krijgen.
De overheden van hun kant moeten zorgen voor een algemeen kader dat stimulansen, infrastructuur, regelgeving en leiding omvat en de andere actoren aanspoort om tijdens de volledige levensduur van goederen en diensten deel te nemen aan de invoering van duurzamere consumptiepatronen	791	Een ontwerp van federaal Stuurplan Productbeleid werd voor advies aan de stakeholders bezorgd en is nu ook in het debat opgenomen. Het ontwerp van Stuurplan heeft in de federale Regering onvoldoende steun gekregen. Voor de volgende drie jaar wordt er niet gedacht aan een heruitgave van een tweede Stuurplan in dezelfde vorm.

Rapport van de heer P. LAMOT, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid

1. Inleiding

Het hier voorgestelde verslag integreert bij het begin van dit jaar 2005, dat symbolisch gekenmerkt is door de implementatie van het Kyoto-protocol, het geheel van de bevoegdheden van de Minister inzake Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid.

De presentatie is nieuw want voor het jaar 2003 bestond dit verslag uit afzonderlijke bijdragen van de heer F. SONCK, voorzitter, vertegenwoordiger van de Minister van Energie, van mevrouw N. HENRY, ondervoorzitster, vertegenwoordigster van de Minister van Wetenschapsbeleid, van de heer E. MARECHAL, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Handel en van de heer E. BAUDHUIN, expert, vertegenwoordiger van de Minister van Economie.

Dit "geïntegreerd" verslag maakt het dus mogelijk beter rekening te houden met de onontbeerlijke interacties van deze belangrijke competenties die, volgens de wens van de Minister, moeten zorgen voor een betere onderlinge complementariteit. In dat verband is het, qua vooruitzichten voor het wetenschappelijk onderzoek inzake klimaatveranderingen, niet zonder belang te onderstrepen dat de Minister van wetenschapsbeleid, eind 2004 de eerste Belgische Minister was die in het Zuidpoolgebied een missie leidde en op die manier voet zette op de grond van het witte continent, vergezeld van de poolreiziger Alain Hubert, voorzitter van de Internationale Poolstichting.

Ook vorig jaar werd een nieuwe stap gezet in het beheer van de follow-up van deze materie, met de instelling van cellen duurzame ontwikkeling per departement (koninklijk besluit van 22 september 2004 - gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 2004 - houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging).

Dit brengt ons ertoe heel in het bijzonder de experts te danken van de 3 cellen die bij de bevoegdheden van de Minister betrokken zijn, met name Mevrouw Collette Vanstraelen, Attaché, vertegenwoordiger van de federale overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie, Mevrouw Nicole Henry, adviseur wetenschappelijke zaken, vertegenwoordiger van de programmatorische federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid, de heer Christian Vanden Bilcke, adviseur-generaal, alsook de heer Cédric Janssens de Bisthoven, vertegenwoordiger van de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken (aangaande de bevoegdheid "buitenlandse handel" die ons hier betreft).

Wij wensen hier ook een dankwoord te richten aan alle experts die deelgenomen hebben aan de werkzaamheden van de cellen duurzame ontwikkeling en die wij niet allemaal in dit verslag kunnen vermelden, maar die zeer goed hebben gewerkt in het kader van de uitvoering van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2000-2004 en ter voorbereiding van de implementatie van het plan 2004-2008. Zeer vaak hebben zij dit werk moeten opknappen bovenop hun reeds

zware departementale taken. Onze dank gaat ook uit naar de deskundigen van de task force van het Planbureau en van de Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling.

2. Oprichting van de interne netwerken : de cellen duurzame ontwikkeling

2.1. ECONOMIE, ENERGIE

In uitvoering van voornoemd koninklijk besluit van 22 september 2004 werd de cel duurzame ontwikkeling opgericht en de samenstelling ervan werd goedgekeurd op 21 januari 2005 door het Directiecomité van de FOD Economie.

Volgende personen zetelen hierin:

- vertegenwoordiger van Minister Verwilghen : de heer Lamot;
- vertegenwoordiger van Minister Laruelle : mevr. Robaux;
- vertegenwoordigers van FOD Economie in de ICDO : mevr. Vanstraelen en mevr. Mahieu;
- adviseur intern milieu beheer : mevr. Van Aerschot;
- budgetverantwoordelijke : de heer Massant;
- aankoopverantwoordelijke : de heer Mons;
- verantwoordelijke van de polen : mevr. Mahieu (economische ontwikkeling), de heer De Wulf (marktomkadering), mevr. Kestemont (Ecostat);
- vertegenwoordiger van de Voorzitter : de heer Hulin.

De cel onder deze samenstelling kwam nog niet bij elkaar gezien de voornaamste uitvoering, nl. de updating van het federaal plan duurzame ontwikkeling I en de uitwerking van het federaal plan duurzame ontwikkeling II, reeds in volle bespreking waren.

De voorlopige, officieuze interne cel duurzame ontwikkeling werkte met vertegenwoordigers van ieder directoraat-generaal. Deze cel kwam twee maal samen teneinde een update te vragen voor het eerste plan. Inzake het tweede plan duurzame ontwikkeling werd tijdens deze vergaderingen nagegaan in hoeverre de FOD Economie wel degelijk aanwezig was bij de acties waar ze hoorde te zijn, en of ze op de juiste plaats stond. Deze vergaderingen namen heel wat tijd in beslag gezien alle acties overlopen werden. Nadien werd de vergadering opgevolgd door een aantal bilaterale contacten om, na ruggespraak met hun diensten, te kijken of de voorgestelde bemerkingen konden weerhouden worden.

2.2. WETENSCHAPSBELEID

De cel duurzame ontwikkeling van de Federale Programmatorische Overheidsdienst Wetenschapsbeleid werd opgericht in december 2004, conform voornoemd besluit van 22 september 2004.

Deze cel is samengesteld als volgt:

1. de heer Patrick Lamot, vertegenwoordiger van de Minister;
2. mevr. Nicole Henry, expert duurzame ontwikkeling;
3. de heer Benâïnou Memdé, raadgever met betrekking tot het milieubeheer van de dienst;
4. mevr. Gisèle Roulleaux, verantwoordelijke voor het budget van de dienst (plaatsvervanger: de heer Fabrice Carton);
5. mevr. Catharina Camerlinck, verantwoordelijke voor het aankoopbeleid van de dienst.

Deze cel vergaderde een eerste maal op 16 februari 2005.

Om de uitvoering van de plannen inzake duurzame ontwikkeling (2000-2004 en 2004-2008) op een constructieve manier op te volgen, werd overeengekomen dat aan de cel zouden toegevoegd worden:

- twee beheerders van het programma duurzame ontwikkeling, namelijk: mevr. Marie-Carmen Bex (socio-economische aspecten) de heer David Cox (milieuaspecten);
- op ad hoc basis, verantwoordelijken van andere activiteiten beheerd door de POD Wetenschapsbeleid en door de Federale Wetenschappelijke Instellingen.

2.3. BUITENLANDSE ZAKEN (BUITENLANDSE HANDEL)

De cel duurzame ontwikkeling van de FOD werd opgericht bij beslissing van het Directiecomité van 8 oktober en heeft meermaals vergaderd.

Aangezien de Minister slechts een gedeelte van dit departement beheert, stellen we voor voor verdere details het verslag van het lid dat de Minister van Buitenlandse Zaken vertegenwoordigt te raadplegen.

3. Uitvoering Plan 2000-2004

3.1. ECONOMIE, ENERGIE

De opvolging van realisaties van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie sinds 2000, in uitvoering van het federaal Plan duurzame ontwikkeling I (2000-2004), wordt in een tabel weergegeven.

Aangezien de meeste acties die onder de bevoegdheid van de FOD vallen langdurig zijn, geldt het verslag van 2003 nog steeds.

Het spreekt voor zich dat 2004 vooral in het teken stond van het opmaken van het nieuwe plan duurzame ontwikkeling 2004-2008. Hier werd heel wat tijd voor uitgetrokken. Zoals steeds is de afdeling energie nauw betrokken bij deze hele oefening, maar ook consumentenbelangen mogen zeker niet worden verwaarloosd. Aandacht werd ook geschonken aan de economische peiler. Deze dreigt volledig verloren te gaan in het huidige discours.

Op internationaal vlak is er een grotere sensibilisering zodat het begrip duurzame ontwikkeling in deze discussies werd geïntroduceerd daar waar dit nodig en nuttig was.

In 2004 werd een belangrijke inspanning geleverd door het bestuur statistieken en economische informatie om de zichtbaarheid naar het publiek te verhogen van de sociale, economische en milieu-indicatoren en statistieken.

Tevens werd het advies dat aan de Commissie inzake Milieureclame en milieuetikettering werd gevraagd omtrent de marketing van financiële instellingen gericht aan jongeren omgezet in een aanbeveling geïntegreerd in de gedragscode van de Belgische Vereniging der Banken.

Tenslotte kan nog het belang aangehaald worden van de aanwezigheid in het Noordzeeplat. Hieromtrent werden KB's gepubliceerd waarbij o.m. de regels worden vastgelegd om een evaluatie te kunnen doen in geval van een ongeval met gevolgen voor het milieu.

Voor de energiesector kan voor 2004 op de volgende acties worden gewezen:

- oprichting van het sociaal stookoliefonds (actie 769);
- bodemsanering voor stookolietanks van particulieren. Dit dossier "Premaz" geniet de volle aandacht van de Minister. Het heeft al het voorwerp uitgemaakt van milieuovereenkomsten in de Gewesten maar werd nooit volledig gefinaliseerd;
- uitwerking van de financieringsmodaliteiten voor de sociale tarieven inzake gas en elektriciteit;
- uitwerking van bijzondere tarieven ten gunste van afnemers die door hun elektriciteitsleverancier werden afgewezen (budgetmeter);
- bij de goedkeuring van het ontwikkelingsplan van het elektriciteitstransmissienet legde de Minister van Energie bepalingen op voor de aansluiting van de windmolenparken in de Noordzee, met de verplichting om een onderzoek uit te voeren voor een totaal van 2000 MW geïnstalleerd vermogen in het kader van het toekomstige plan.

3.2. WETENSCHAPSBELEID

Milieubeheer van het departement

Maatregelen

Certificering van het milieumanagementsysteem(MMS) van het Federaal Wetenschapsbeleid

Grondslag van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008

Actie 17 § 31709-2

Beschrijving

Het doel is de (vroegere, huidige en toekomstige) milieueffecten als gevolg van de dagelijkse activiteiten van het Federaal Wetenschapsbeleid te voorkomen, zo niet te beheren, door het invoeren van een gecertificeerd milieumanagementsysteem dat uitgaat van het principe van de continue verbetering van de milieuperformanties

Begin- en einddatum

2004 never ending process

Verantwoordelijke algemene directie(s) en dienst(en)

Voorzitter, Respectieve diensthoofden (P&O, Logistieke voorzieningen, ICT-cel, Communicatie,...)

Implementatie

1. Milieuverklaring: ondertekening van het Federaal milieucharter (1/8/2002) en van het charter "Ecodynamische onderneming" van het Brussels instituut voor milieubeheer (BIM), op 9/12/2003 .
2. Toepassing van de principes van het Federaal milieucharter en van het charter "Ecodynamische onderneming" van het BIM:
Opzetten van een beheerstructuur en uitwerken van beheerprincipes:
aanwijzing van een Milieucoördinator, scoreboards (follow-up) van de input- en outputstromen,
....
Beheer van de milieuthema's:
initiële milieuanalyse, prioriteitenstelling, meerjarig actieprogramma
3. Certificering van het MMS door een extern orgaan (2007)
Op 20 december 2004 kreeg het Federaal Wetenschapsbeleid het label "Ecodynamische onderneming", 1 ster, van het BIM.

Gevolgen voor de begroting

Afhankelijk van de acties, kan een eventuele begroting nodig zijn. Bijvoorbeeld: de aankoop van speciale vuilnisbakken om selectief sorteren te veralgemenen (PMD, papier en karton, ...).

Gewenst effect

Verbetering van de milieuperformanties

- vermindering van de effecten (belasting) op het milieu
- rationeel gebruik van de energie en de natuurlijke rijkdommen nodig voor het uitvoeren van de opdrachten van het Federaal Wetenschapsbeleid
- ...

Indicatoren

Vermindering van de milieucontraperformantieindicatoren

- aantal bladen A4/jaar/FTE
- aantal kg afval/jaar/FTE
- aantal kWh/m² verwarmde oppervlakte intra muros
- ...

Verhoging van de milieuperformantieindicatoren

- aantal werknemers dat gebruik maakt van het gemeenschappelijk vervoer of van alternatieve vervoerwijzen voor woon-werk-verplaatsingen, dienstreizen
- aantal fair trade consumptiegoederen
- aantal milieuvriendelijke benodigdheden
- ...

Maatregelen zich anders verplaatsen (voorrang geven aan alternatieve wijzen van verplaatsing) Grondslag van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008 Actie 17 § 31709-6 Beschrijving Het doel is de milieueffecten te verminderen als gevolg van het vervoer in het kader van de dagelijkse activiteiten van het Federaal Wetenschapsbeleid (traject woonplaats-werk, dienstreizen, vervoer door de leverenciërs,...) en in het bijzonder de uitstoot van broeikasgassen, door duurzame verplaatsingswijzen te bevorderen Begin- en einddatum 2005 never ending process Verantwoordelijke algemene directie(s) en dienst(en) Voorzitter (algemeen beleid), Dienst Logistieke voorziening (wagenpark), Diensthoofden (cf. dienstreizen), IDPBW (cf. defensief gedrag) Implementatie Fase 1: diagnosestelling van de verplaatsingen (beëindigd op 31/12/2004) Fase 2: actieprogramma inzake duurzame mobiliteit (31/12/2005) - in uitvoering Fase 3: opzetten van de acties (1/1/2006) Fase 4: evaluaties van de bereikte resultaten van het plan (31/12/2006) Fase 5: bijsturende acties (1/1/2007) Gevolgen voor de begroting Zo nodig te bepalen naargelang van de mobiliteitsacties die zullen worden uitgevoerd. Gewenst effect - Vermindering van de milieueffecten als gevolg van de verplaatsingen die noodzakelijk zijn voor het dagelijks functioneren van het Federaal Wetenschapsbeleid. - Toename van de alternatieve verplaatsingswijzen, ten nadele van het gebruik van het eigen voertuig, door de personeelsleden van het Federaal Wetenschapsbeleid. Indicatoren - Vermindering van de CO₂-uitstoot ten gevolge van het vervoer - % van het personeel dat gebruik maakt van De Lijn, de fiets ... voor de trajecten woonplaats-werk; dienstreizen, ...

Maatregelen Minder vervuilende voertuigen Grondslag van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008 Actie 17 § 33011 Beschrijving Het doel is de milieueffecten van de dienstvoertuigen van het Federaal Wetenschapsbeleid te minimaliseren. 50 % van het wagenpark zou daarom moeten bestaan uit minder vervuilende voertuigen. Begin- en einddatum 2005 never ending process Verantwoordelijke algemene directie(s) en dienst(en) Voorzitter (algemeen beleid), Dienst Logistieke voorzieningen (voertuigenpark) Implementatie Fase 1: diagnosestelling van het voertuigenpark (31/12/2005) - kilometerstand, staat van onderhoud, ouderdom, ... Fase 2: programmering van de aanschaf van de nieuwe dienstvoertuigen Fase 3: opzetten van de acties (1/1/2006) Fase 4: evaluaties van de bereikte resultaten van het plan (31/12/2006) Fase 5: bijsturende acties (1/1/2007) Gevolgen voor de begroting Te bepalen naargelang van het merk, de categorie, de cilinderinhoud, ... van de toekomstige dienstvoertuigen Gewenst effect - Vermindering van de CO₂-uitstoot door de dienstvoertuigen - Vermindering van het verbruik van de voertuigen Indicatoren - CO₂-uitstoot < de genormaliseerde waarden - Verbruik aantal liter/km van de voertuigen

Maatregelen

Voortzetting van de greening-acties omschreven in het FPDO 2000-2004.

Grondslag van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008

Beschrijving

Het doel is de milieumanagementacties voort te zetten die het Federaal Wetenschapsbeleid op termijn in staat moeten stellen de becijferde doelstellingen te bereiken van het FPDO 2004-2008 (significante vermindering (25 %) van het papierverbruik, vermindering met 30kg/ ambte-naar van de hoeveelheid niet gesorteerd afval ...).

Begin- en einddatum

2005 never ending process

Verantwoordelijke algemene directie(s) en dienst(en)

Voorzitter (algemeen beleid), alle Diensthoofden

Implementatie

- Planning van de acties (21/10/2004)
milieuanalyse, prioriteitenstelling, ..., actieprogramma
- Opzetten van de acties (1/1/2005)
bewustmaking van het personeel, ...
- Evaluaties van de bereikte resultaten van het plan (31/12/2005)
analyse van de milieuperformantie-indicatoren....
- Bijsturende acties (1/1/2006)

Gevolgen voor de begroting

Zo nodig te bepalen naargelang van de acties die zullen worden uitgevoerd.

Gewenst effect

- Duurzame ontwikkeling in het kader van het Federaal Wetenschapsbeleid.
- Vermindering van de milieueffecten als gevolg van de dagelijkse activiteiten van het Federaal Wetenschapsbeleid.

Indicatoren

- De sociaal verantwoordelijke producten vertegenwoordigen 4% van de aangekochte levensmiddelen
- Vermindering met 25% van het papierverbruik
- Vermindering met 30kg/ambtenaar van de hoeveelheid niet gesorteerd afval in 2003 t.o.v.1999
- Vermindering van het energieverbruik met 10 % in 2004 t.o.v. 1999
- Vermindering van het waterverbruik met 6 m³/ambtenaar vanaf 2004 t.o.v. 1999

Acties en verantwoordelijkheden voorzien in het FPDO

Het bijwerken van de opvolging van de realisaties van het eerste Federale Plan inzake Duurzame ontwikkeling omvat het geheel van de acties uitgevoerd door de POD Wetenschapsbeleid voor de periode 2000-2004.

Hieronder vermelden we sommige van deze acties.

- Oproepen tot voorstellen in 2003 hebben toegelaten dat een nieuwe serie projecten in de domeinen van de "duurzame productie- en consumptiepatronen" en van de "Gerichte acties Noordzee" werden opgestart. De projecten gekoppeld aan de acties van het PODO II worden hieronder opgesomd:

Stand van de acties en verantwoordelijkheden		
Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van Zaken
Acties Consumptiepatronen en productiewijzen		
Het ondersteunen van initiatieven inzake eerlijke handel	145	"Rechtvaardige handel voor nieuwe commerciële uitdagingen: de evolutie van de dynamiek van de actoren"
Acties inzake armoede en sociale uitsluiting - overmatige schuldenlast - milieugezondheidskunde Beleid inzake gezondheid en milieu		
Beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en beheersing van de risico's die ontstaan door het gebruik ervan	272	"Ontwikkeling van bewustmakingsinstrumenten voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen"
Actie energie - vervoer - ozon en klimaatwijziging		
Ter ondersteuning van een beleid gericht op de vermindering van het energieverbruik en meer specifiek met als doel het gedrag van de consumenten beter te begrijpen	391 (432)	"Energieconsumptie in de residentiële sector: socio-technische factoren" "Bepaling van de gezinsprofielen voor een efficiënter beheer van de energievraag"
Ter ondersteuning van een beleid ter bevordering van een duurzame ontwikkeling van de energie teneinde het aandeel aan hernieuwbare energie in de energieproductie op te schroeven:	392 (395, 399, 407)	"Verbetering van de voorspellingsbasis van windenergie in België" "Ontwikkeling van instrumenten ter evaluatie van het potentieel voor duurzame waterstof in België" "Vloeibare biobrandstoffen in een globale context van bio-energie in België (LIBIOFUELS)"
Medewerking aan het Nationale Belgische Klimaatplan en discussie over de verdeling van de inspanningen	401 (496, 497)	"GreenMod II: een dynamisch multisectorieel regionaal en globaal model voor de Belgische economie voor de analyse van de impacten, de scenario's en de rechtvaardigheid"
Actie energie - vervoer - ozon en klimaatwijziging Beleid ter bevordering van een mobiliteit die met een duurzame ontwikkeling verenigbaar is		
Verplaatsingsgedrag van huishoudens	440 (448, 455, 477)	"De integratie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek met betrekking tot dagelijkse mobiliteit en sociale tijd (MOTUS & QUANLI)" "Vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen (10-13 jaar)" "Demografie, geografie en mobiliteit: langetermijnvoorzichten en beleidslijnen voor een duurzame ontwikkeling (MOBIDIC)" "Impact van "gratis" openbaar vervoer op het verplaatsingsgedrag, een gevalstudie"
Milieukwaliteit	442 (446, 470)	"Demografie, geografie en mobiliteit: langetermijnvoorzichten en beleidslijnen voor een duurzame ontwikkeling (MOBIDIC)"
Externe kosten van de file - tarifiering	454 455	"Impact van "gratis" openbaar vervoer op het verplaatsingsgedrag, een gevalstudie"
Actie energie - vervoer - ozon en klimaatwijziging Beleid ter bescherming van de atmosfeer		
De informatie naar de verschillende doelgroepen verspreiden, vooral via het onderwijs (oorzaken en gevolgen van klimaatwijzigingen, en mogelijke preventieve acties)	534	"Naar een integratie van opleiding in duurzame ontwikkeling: Analyse, ontwerp en evaluatie"

Internationaal beleid Internationale handel		
Ter ondersteuning van de ontwikkeling en de bevordering van duurzame handel.	569	"Rechtvaardige handel voor nieuwe commerciële uitdagingen : de evolutie van de dynamiek van de actoren"
Internationaal beleid Wetenschapsbeleid		
	591	"Methodologie en haalbaarheid van een duurzame ontwikkelingseffecten beoordeling"
Teneinde het sensibiliseren van de publieke opinie voor de problematiek van duurzame ontwikkeling en het maatschappelijk debat dat ermee gepaard gaat	596	"Naar een integratie van opleiding in duurzame ontwikkeling: Analyse, ontwerp en evaluatie"

- Anderzijds zijn de Plannen voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling (PODO II), sociale cohesie, normalisatie, gezondheidsbescherming van de werknemers beëindigd of worden ze beëindigd.

De valorisatie van het onderzoek werd dus aangevat en vertaalt zich in verschillende acties:

1. Publicatie van eindrapporten
De eerste of de totaliteit van eindrapporten kan geraadpleegd worden op de website <http://www.belspo.be>, rubriek Fedra en/of publicaties
2. Bijdrage tot het tussentijdse evaluatieverslag "structurele maatregelen tegen de verzuring en de troposferische ozon (2004-2007)"
Het onderzoek gefinancierd op dit gebied is of fundamenteel onderzoek nodig om onzekerheden te verminderen, of onderzoek gericht op de ondersteuning van het Belgische beleid met betrekking tot ozon, zoals de ontwikkeling van een informaticamodel dat de impact in termen van ozonconcentratie in functie van emissiescenario's van VOS en van NOx (BELEUROS) berekent, of van projecten die de impact meten van transportmaatregelen op de ozonproblematiek.

De onderzoeken kunnen als volgt geklasseerd worden:

- observaties en meetinstrumenten;
- begrip van processen (fotochemische);
- voorspellingsmodellen qua ozonconcentratie;
- technisch-economische modellen voor de evaluatie van transportmaatregelen;
- energie;
- productbeleid.

Bovendien kunnen we verwijzen naar de activiteiten van bepaalde federale wetenschappelijke instellingen, waarvan de werkzaamheden kunnen geconsulteerd worden op de volgende sites:

- <http://www.meteo.be/ozon>
- <http://www.oma.be/BIRA-IASB/Public/research/Tropo/Tropo.en.html>

Een speciale inspanning op het vlak van verspreiding en valorisatie van het onderzoek werd geleverd op dit domein.

- Notulen van de studiedag van 10 juni 2004: Ozon in de lucht en de voorlopers van ozon: wetenschappelijke instrumenten en beleid, december 2004.
 - Belgian global change research 1990-2002: assessment and integration report, december 2004.
3. Studiedagen werden geprogrammeerd en gerealiseerd in het kader van voornoemde programma's. We vermelden de volgende onderwerpen :
- de problematiek van de indicatoren (4);
 - transport (2);
 - ozon (1);
 - hernieuwbare energie (1);
 - gezondheid op het werk (2);
 - onderzoek en duurzame ontwikkeling; onderzoek en sociale samenhang;
 - andecosystemen en mariene ecosystemen;
 - consumptie en duurzame ontwikkeling.
4. Overdracht van de resultaten naar verschillende doelgroepen. Bijvoorbeeld:
- deelname aan tentoonstellingen die de onderzoeksresultaten toegankelijk maken voor het grote publiek. We vermelden:
 - tentoonstelling climlake "Geschiedenis van het klimaat en de toekomst van de visvangst in het Tanganikameer" (MRAC)
 - tentoonstelling en schouwspel "Le futur, a-t-il un avenir?" (Palais des Images du parc d'aventures scientifiques te Mons "Pass").
 - structurele maatregelen bij het beheer van programma's
 - de clusterbenadering verzamelt rond een bepaalde problematiek enerzijds onderzoeksteams en hun gebruikerscomité's en anderzijds eventueel externe experts aangeduid door de POD Wetenschapsbeleid, en dit met als doel een grotere coherentie in het programma na te streven, een meerwaarde voor het onderzoek in bepaalde domeinen te creëren en de mogelijkheid te bieden competentienetwerken te vormen rond een thematisch onderwerp of synthesesrapporten te publiceren...

Deze clusters kunnen informatieplatformen worden. Onder de gevormde en reeds actieve platformen, kunnen we meer bepaald volgende thematieken onderscheiden:

- duurzame consumptie;
- duurzaam beheer van de Noordzee;
- biodiversiteit en ecosystemen;
- hernieuwbare energie;
- voedselveiligheid;
- enz.

Ieder onderzoeksproject van het PODO II wordt gevolgd door een comité samengesteld uit verschillende mogelijke gebruikers van de onderzoeksresultaten (wetenschappelijke wereld, Belgische en internationale overheidsinstanties, industriële sector, representatieve organen van de verenigingswereld).

Ieder project moet concrete pistes voorstellen voor de valorisatie en het gebruik van de verwachte onderzoeksresultaten.

3.3. BUITENLANDSE ZAKEN (BUITENLANDSE HANDEL)

Daar er geen maatregelen worden getroffen, die uitsluitend de sector Buitenlandse Handel beogen en de WTO/Fair Trade onder de bevoegdheid van de Minister van Buitenlandse Zaken valt, stellen wij voor te refereren aan het verslag van het lid dat die FOD vertegenwoordigt.

In dezelfde context moet eveneens worden gepreciseerd dat voor de coherentie van de Belgische posities op het gebied van de internationale akkoorden inzake duurzame ontwikkeling en leefmilieu gezorgd wordt door overleg tussen de betrokken federale en regionale overheden, zoals DGM en DGE.

4. Andere initiatieven

De Belgische regering heeft op de Ministerraad van 6 februari 2004 een belangrijke beslissing genomen die alle bevoegdheden van de minister in het licht stelt : aldus heeft de Raad, op initiatief van de toenmalige Minister van Wetenschapsbeleid en de Minister van Buitenlandse Zaken ermee ingestemd de inplanting van een nieuw wetenschappelijk station op Antarctica in 2007 te steunen. Dit nieuwe initiatief, dat in samenwerking met de Internationale Poolstichting zal worden uitgevoerd, zal samenvallen met de 50ste verjaardag van de Koning Boudewijnbasis.

Die verbintenis zal het mogelijk maken de Belgische deelname aan het uitgebreid internationaal programma te versterken dat initiatieven inhoudt op het gebied van poolonderzoek, zoals bijgebracht door ICSU (International Council for Science) voor het 4de Internationaal Pooljaar 2007-2008. Het zet een lange traditie voort op het gebied van het poolonderzoek die België sedert de eerste wetenschappelijke expeditie met de "Belgica" (1897-1899) opgebouwd heeft.

In de lijn van die belangrijke beslissing heeft de Minister van Wetenschapsbeleid, naar aanleiding van de officiële opdracht die hij in november 2004 op het witte continent heeft uitgevoerd, zoals aangehaald in de inleiding, beslist om in de Belgische scholen een grote wedstrijd te organiseren om de jongeren te sensibiliseren voor het symbolische belang van dit continent in de context van het onderzoek naar klimaatwijzigingen. Het bouwen van die nieuwe Belgische basis zal het eveneens mogelijk maken onze knowhow in te zetten op het vlak van hernieuwbare energiebronnen die strategisch zo belangrijk zijn in de context van de duurzame ontwikkeling.

4.1. ECONOMIE, ENERGIE

Eens te meer heeft de 45ste editie van het salon BATIBOUW begin 2005 de Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie de gelegenheid geboden er een stand van het Bestuur Energie op te zetten voor het grote publiek.

Er werd een brochure uitgedeeld over de mechanismen van de fiscale aftrekbaarheid voor energiebesparende investeringen in privé-woningen (aftrek voor investeringen) en over de nieuwe bepalingen vanaf het aanslagjaar 2006 voor de uitgaven gedaan in 2005. Die brochure verwijst eveneens naar de gewestelijke websites voor de premies "Energie" van het Vlaamse en het Waalse Gewest, en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4.2. WETENSCHAPSBELEID

Een ander "geïntegreerd" initiatief dat moet worden benadrukt, betreft de uitvoering van het nieuwe onderzoeksprogramma 2005-2009 "wetenschap voor duurzame ontwikkeling" dat volgt op de eerste twee PODO's.

Zelfs indien het gaat om kredieten verbonden aan de bevoegdheid inzake wetenschapsbeleid, dekt dit meerjarenprogramma de financiering, voor een bedrag van 80,85 M euro, van onderzoek gewijd aan energie, transport, voedingsmiddelen, gezondheid, klimaat, biodiversiteit, atmosfeer, land- en zee-ecosystemen, Antarctica, en maakt het veel "transversaal" onderzoek mogelijk.

Het is belangrijk aan te stippen dat de Minister dit meerjarenprogramma voor onderzoek gewijd aan duurzame ontwikkeling speciaal heeft willen richten op de beleidsondersteuning van de studie van de klimaatwijzigingen (energie, transport, klimaat, atmosfeer, Antarctica...).

4.3. BUITENLANDSE ZAKEN (BUITENLANDSE HANDEL)

Nihil.

5. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

5.1. ECONOMIE, ENERGIE

Het nieuwe Plan heeft nog geen concrete invulling gekregen, maar het is evident dat er naast de follow-up van een aantal thema's op internationaal vlak (duurzame energie, bijvoorbeeld op IEA-niveau) bijzondere aandacht zal gaan naar de consument.

Vervanging van een oude verwarmingsketel door een condensatieketel of een laagtemperatuurketel: vanaf het aanslagjaar 2006 (facturen betaald in 2005), wordt de belastingaftrek op 40 % van de factuur gebracht (met een plafond per belastbare periode en per woning : 620 euro voor nieuwbouw en 750 euro voor volledige of gedeeltelijke renovatie). Hierover is een brochure voor het brede publiek beschikbaar op het salon BATIBOUW 2005, op de stand van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.

Voor het dossier "Premaz", in verband met de sanering van stookolietanks van particulieren, moet er worden aangestipt dat het overleg tussen de betrokken federale en gewestelijke overheden (net als BOFAS dat geleid heeft tot de bodemsanering van de tankstations) in januari 2005 begonnen is.

Dit jaar zal er eveneens een bijzondere tarifiering worden ingevoerd ten gunste van de afnemers die door hun gasleverancier worden afgewezen (budgetmeter).

In de lijn van de opmerkingen die in het rapport 2003 werden gemaakt voor de voorbereiding van het 2de Federaal Plan voor duurzame ontwikkeling moet een grote inspanning worden gedaan om te zorgen voor leesbaarheid voor het brede publiek van de genomen maatregelen waarvan de technocratische aard vaak ver verwijderd is van de dagelijkse verwachtingen van de jonge en minder jonge lambadaburger.

Die behoefte aan zichtbaarheid van de resultaten werd zopas onderstreept door het Planbureau, in die zin bijgetreden door de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling : er moeten inspanningen worden gedaan om de burger en zijn organisaties actief te betrekken bij het bekendmaken van het concept duurzame ontwikkeling bij het brede publiek. Politiek leadership kan hierbij een belangrijke rol spelen ("Le Soir" van 22 februari 2005).

Bovendien moeten de ondernemingen volledig worden geïntegreerd in de tot stand te brengen maatregelen en is het essentieel dat met hun standpunt rekening wordt gehouden, bijvoorbeeld in het licht van het Kyoto-protocol en voor de periode na 2012 binnen de context van een noodzakelijk evenwicht tussen de 3 peilers van de duurzame ontwikkeling.

5.2. WETENSCHAPSBELEID

De totstandbrenging van het technologisch platform voor "clean technologies", industriële biotechnologie en informatie- en communicatietechnologie moet het mogelijk maken de uit te voeren geïntegreerde onderzoeksstrategieën voor een economische ontwikkeling die meer rekening houdt met duurzame ontwikkeling te definiëren; ontwikkeling van nieuwe technologieën voor schonere motoren, duurzamere ontwikkeling van de industrie via industriële biotechnologie (lancering begin 2005 van 3 werkgroepen gewijd aan biomassa, bioproducten en bioprocédés, en bio-energie met inbegrip van de biobrandstoffen) en valorisatie van de breedbandnetwerken via de totstandbrenging van een cluster op het gebied van E-Gezondheid (gunstige initiatieven voor de burger zoals een medisch dossier online). Hierbij kan verwezen worden naar de beslissing van de Ministerraad van 25 februari 2005 die de financiering goedkeurt van de lanceringfase van het technologisch platform gewijd aan informatie en communicatietechnologie.

De POD Wetenschapsbeleid is van plan :

- de onderzoeksresultaten van het plan voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling II, van het programma voor sociale cohesie, te valoriseren en mee te delen aan verschillende soorten gebruikers;
- het invoeren van beheersmiddelen ter verbetering van de multidisciplinariteit en de communicatie tussen de betrokken actoren voort te zetten. Het werk van de platformen evenals de clusterbenadering van projecten zal worden gehandhaafd en versterkt;
- steunprogramma's voor duurzame ontwikkeling in verschillende takken op gang te brengen.

5.3. BUITENLANDSE ZAKEN (BUITENLANDSE HANDEL)

In 2005 zal de FOD Economie de geleidelijke uitvoering van de maatregelen onder zijn bevoegdheid voortzetten.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

POD WETENSCHAPSBELEID

Meer info over de rapporten waarnaar verwezen wordt, is beschikbaar op de website: <http://www.belspo.be>, rubriek Fedra en/of publicaties

Acties	Para- graaf van het Plan	Stand van Zaken
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden	93	Het Federaal Wetenschapsbeleid beschikt niet over een eetzaal.
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	Sinds 1994 draagt de koffie het fair-trade label (Max Havelaar). Op dit ogenblik wordt bekeken of het productengamma kan worden uitgebreid (met thee, suiker, vruchtensappen, snacks enz.)
Energie, water, papier, afval (98- 101) Niet-gesorteerd afval verminderen en aankoop van producten die afval voorkomen aanmoedigen	101	Alle afvalfracties worden milieuvriendelijk gesorteerd, verzameld en verwijderd : - restafval - oud papier en karton - lege printer toners - oude TL-lampen - gebruikte batterijen worden verzameld - oud ICT-materieel en meubilair
Ter ondersteuning van de creatie van indicatoren voor geïntegreerd productbeleid én voor 'ecoproduct development'	108	- "Integratie van klimaat-, grondstoffen- en afvalbeleid door productgerichte maatregelen", F. Nemry (ICEDD), B. Jansen (VITO) - "Geïntegreerd productbeleid vanuit ecologische, sociale en economische overwegingen: ontwikkeling van twee instrumenten", B. Mazijn - RUG, H.Peeters - Ethibel.
Duurzaam verbruik Belangstelling van de verbruikers voor aankopen van milieuvriendelijke producten - Gevoeligheid van de verbruikers voor het evenwicht en de kwaliteit van hun voedsel. (111) Coördinatie en ontwikkeling van de maatregelen betreffende informatie, sensibilisering en opvoeding tussen alle verschillende machtsniveaus op het vlak van duurzaam verbruik. a. een algemene sensibilisatiecampagne over het duurzaam verbruik definiëren en doorvoeren; b. de voorlichtingsacties versterken die verenigingen voeren bij de consument over het gepaste gedrag voor duurzame consumptie c. fora organiseren die de betrokken actoren in debat samenbrengen d. in de scholen opleiding terzake geven, evenals in beroepsopleidingen voorzien	115	- "Criteria en impulsen voor veranderingen naar een duurzame consumptie: sectoriële aanpak", E. Zaccāi (ULB), M-P. Kestemont (UCL), C. Rousseau (CRIOC) - "Verankeringspunten voor een politiek van duurzame ontwikkeling : productie en consumptie", M.-P. Kestemont, F. Bartiaux, N. Fraselle, V. Yzerbyt - UCL. - "Naar een Sociaal Pakt over Duurzame Ontwikkeling", H. Bruyninckx, C. Bachus, KULeuven.
Ter ondersteuning van het creëren van een label Duurzame Ontwikkeling	116	"Geïntegreerd productbeleid vanuit ecologische, sociale en economische overwegingen: ontwikkeling van twee instrumenten", B. Mazijn (RUG), H.Peeters (Ethibel)

Ter ondersteuning van een geïntegreerd productbeleid	134	- "De haalbaarheid van een geïntegreerd milieuproductbeleid in België", N. de Sadeleer (FUSL), M. Pallemarts (VUB), E. Zaccāi (ULB), L. Lavrysen (RUG). - "Duurzaamheidontwikkelingen van productsystemen, 1800-2000", T. Geerken (VITO, P. Scholliers (VUB) - "Integratie van klimaat-, grondstoffen- en afvalbeleid door productgerichte maatregelen", F. Nemry (ICEDD), B. Jansen (VITO) - "Criteria en impulsen voor veranderingen naar een duurzame consumptie: sectoriële aanpak", E. Zaccāi (ULB), M.-P. Kestemont (UCL), C. Rousseau (CRIOC).
Federale bevoegdheden op het gebied van innovatie ten uitvoer leggen: - bevorderen van O&O door toenadering tussen industrie, onderzoeks-centra en wetenschappelijke diensten - bevordering en ontwikkeling van duurzame producten - reconversie van productiesectoren die in gevaar gebracht worden door het productiebeleid	139	Het programma Technologische attractiepolen (TAP) werd opgezet, enerzijds om de relatie tussen onderzoek en ontwikkeling te verbeteren, en anderzijds om de samenwerking tussen de universiteiten en de bedrijfscentra voor onderzoek te vergroten. Het draagt dus bij tot het optimaliseren van de overdracht van de wetenschappelijke resultaten. De drie thema's die in het TAPprogramma aan bod komen zijn telecommunicatie en technologieën voor de informatiemaatschappij, normalisatie en de lucht- en ruimtevaartsector. Het spreekt evenwel vanzelf dat een onderzoeksproject betrekking kan hebben op meer dan een thema. Eén van de onderzoeksprojecten streeft naar de ontwikkeling van nieuwe technologieën die het gebruik van zonne-energie moeten toelaten zonder gebruik te maken van batterijen die een bedreiging vormen voor het leefmilieu. Het geheel van de onderzoeken is toegankelijk via de site FEDRA van het Federaal Wetenschapsbeleid. De resultaten van de onderzoeken worden hier regelmatig gepubliceerd.
Het ondersteunen van initiatieven inzake eerlijke handel (x 567)	145	• "Een rechtvaardige en duurzame handel, tussen markt en solidariteit: diagnose en perspectieven", M. Poncelet – ULg, J. Defourny – ULg, P. De Pelsmacker - UA • "Rechtvaardige handel voor nieuwe commerciële uitdagingen: de evolutie van de dynamiek van de actoren", I. Yopez des Castillo – UCL, M. Mormont - ULg.
Introduction de clauses environnementales ou sociales dans les marchés publics	151	- In de bestekken met betrekking tot de overheidsopdrachten voor de selectie van het communicatiebureau belast met het promoten van de evenementen in het kader van de viering van het 175-jarig bestaan van België die het Federaal Wetenschapsbeleid organiseert, werden milieuclausules opgenomen (bijv. voorkomen van te veel verpakking, maximaal gebruik van ICT-technologieën vs papier enz.) Idem wat de keuze betreft van de drukkerij aan wie het tijdschrift « Science Connection » werd toevertrouwd - Deze clausules zullen systematisch in latere bestekken worden opgenomen
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	- Op 2/4/2002 werd een industrieel ingenieur, houder van het diploma milieucoördinator niveau A, en bovendien preventieadviseur niveau 1, aangeworven voor de functie van Milieucoördinator (50%). - Sinds 16/3/2003 wordt hij bijgestaan door een milieucoördinator A. Samen vormen zij een ondersteuningsteam inzake milieubeheer voor de federale wetenschappelijke instellingen die afhangen van het Federaal Wetenschapsbeleid.
Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534).	155	• Sinds juni 2004 wordt het energie- en waterverbruik «on line» gevolgd dankzij het Environment Information System (EIS) programma ontwikkeld door de Regie der Gebouwen. - Vroeger gebeurde dat maandelijks of wekelijks (excel sheet) door de dienst Logistieke voorzieningen in samenwerking met de Milieucoördinator. Deze follow-up leidde tot een vermindering van het waterverbruik met 0,7 m3/ jaar/ FTE tussen 2001 en 2003. • Een follow-up van de facturen voor het ophalen van het afval maakte het mogelijk een nieuw contract te bedingen (principe van de echte kostprijs – «opgehaalde hoeveelheden = gefactureerde hoeveelheden»); vandaar een aanzienlijke financiële besparing • Bij de renovatie van het sanitair op de benedenverdieping werden urinoirs geïnstalleerd uitgerust met aanwezigheidsdetectoren

Vervoersplan (ministeries) (2003)(x455)		- Het mobiliteitsplan van het Federaal Wetenschapsbeleid werd opgesteld en aan de bevoegde federale en gewestelijke autoriteiten gestuurd - Om de alternatieve mobiliteit te bevorderen, heeft het Federaal Wetenschapsbeleid : - een douche geïnstalleerd (2003) - parkeerruimte voor 6 fietsen ingericht (2004) - 2 dienstdiensten aangekocht voor zendingen in de buurt (2004)
Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhangen	157	- Het Federaal Wetenschapsbeleid heeft op 1/8/2002 de principes ondertekend en onderschreven van het federaal Milieucharter - Het Federaal Wetenschapsbeleid heeft zich op 13/12/2003 kandidaat gesteld voor het label van «Ecodynamische onderneming » van het BIM. Het vernoemde label werd aan hem toegekend op 22 december 2004. - Deze twee charters vormen het milieumanagementsysteem van het Federaal Wetenschapsbeleid. Beide zijn gebaseerd op internationaal erkende milieunormen (ISO 14000 en EMAS).
Aankoop van milieuvriendelijker producten	158	- De hele dienst Logistieke voorzieningen werd gesensibiliseerd voor de prioritaire aankoop van milieuvriendelijke goederen en producten (spaarlampen, 'Green care' onderhoudsproducten enz.) - De gids voor duurzame aankopen werd door de milieucoördinator aanbevolen aan de dienst Logistieke voorzieningen als referentie voor de aankopen van consumptiegoederen en -producten - Sinds 22/10/2003 wordt nog uitsluitend gebruikgemaakt van 100% kringlooppapier voor alle documenten voor intern en extern gebruik die binnen het Federaal Wetenschapsbeleid worden aangemaakt
Bestrijding van armoede	165	<i>"De geografische dimensie van de attitudes tegenover asielzoekers, daklozen en bedelaars" (1/1/2001- 29/2/2004) – H. Meert – KULeuven, J. Blommaert – UG, A. Rea – ULB, M. Martiniello – ULg.</i> <i>"Sociale herintrede van de daklozen: Attitudes, vooroordelen, identiteit en collectieve acties"» (1/1/2001-29/2/2003) P. Phillipot – UCL</i> <i>"Grenzen en mogelijkheden van armen als actor in het Belgische armoedebeleid" (1/4/2003 –1/5/2005) –J. Vrancken – UFSIA</i>
Gezondheid	167	"Sociale stratificatie in aankoop en consumptie van voedingsmiddelen" (1/1/2001-29/2/2003) – G. De Backer, J. Viaene – UG
Sociale bijstand en werk	174	"Jongeren in de actieve welvaartsstaat" – (1/1/2001-29/2/2003) – F. Lamertyn – KULeuven
Bestrijding van armoede	175	zie 165
	179	"Maatschappelijke keuzen, structurele armoede en sociale kost" (1/3/2003 –31/3/2005) – I. Nicaise – KULeuven.
Sociale bijstand en werk	188	"Een hernieuwd pakt tussen Sociale Zekerheid en werkgelegenheid " (1996- 1999) – I. Nicaise – KULeuven, B. Van der Linden – UCL "Micro- en macro-economische evaluatie van een verlichting van de (para)fiscaliteit" (1/3/2003-31/3/2005) B. Van der Linden, B. Cockx – UCL
	189	Sociale economie, sociale integratie en duurzame ontwikkeling " (1/1/2001- 31/12/2004) I. Nicaise – KULeuven, M. Nyssens – UCL, J. Defourny – ULg
Werkloosheid en gevolgen van sancties	190	"De impact van sancties in de werkloosheidsverzekering op herintrede en armoede " (2001-2003) – L. De Lathouwer – UFSIA, B. Cockx – UCL
Arbeid en menswaardig inkomen	192	"Onzichtbare pensioenen in België" (1/1/2001-29/2/2003) J. Berghman, B. Van Buggenhout – KULeuven
Gezondheid	194	"Nieuwe kwetsbare groepen in de Belgische gezondheidszorg. (1/1/2001-29/2/2003) F. Louckx – VUB

Probleem van de gratis gezondheidszorg voor sommige categorieën onderzoeken	196	zie punt 194
Huisvesting	198	"Grenzen aan de solidariteit: de conceptualisering van solidariteit in een aantal beleidsdomeinen" (1/3/2003- 31/12/2004) – H. Meert – KULeuven, J. Blommaert – UG, K. Beyens – VUB
Een vermindering van de factoren die ademhalingsziekten veroorzaken of verergeren, ook die verbonden aan het werk	244	"Beroepsastma in België", B. Nemery - KU.Leuven, O. Vandenplas-UCL, Pauwels R.-UGent, J. Kips-UGent, D. Piette-ULB "Opsporing en preventie van de pathologieën verbonden aan airconditioning in de werkplaatsen", N. Nolard-ISP, C. Chasseur-ISP "Internetsite en organisatie van seminars over de microbiologische controle van gebouwen", N. Nolard-ISP, C. Chasseur-ISP
Een vermindering van de risicofactoren die de ontwikkeling van kanker bevorderen en die verbonden zijn aan het werk of de omgeving	246	- "Genotypische en fenotypische variabiliteit, individuele susceptibiliteitsfactoren en industriële genotoxische/neurotoxische agentia in de arbeidsgeneeskunde", H. Veulemans- KU.Leuven, D. Lison-UCL, H. Thierens- UGent, L. De Ridder-UGent, C. Laurent- ULg, M. Kirsch-Volders – VUB - "Wetenschappelijke relevantie of irrelevantie van de genetische susceptibiliteit bij normstelling voor risicobeheersing", K. Van Damme-UIA, L. Casteleyn-KU.Leuven - "Gebruiksvriendelijke informatiesystemen voor evaluatie van gezondheidsrisico's bij blootstelling aan chemische mutagenen/carcinogenen " H. Veulemans – KULeuven, D. Lison – UCL, L De Ridder – RUG H. Thierens – RUG, C.Laurent – ULG, M. Kirsch-Volders – VUB
Een belangrijke inspanning moet in overleg met de Gewesten worden geleverd op onderzoeksvlak, om over relevante informatie te beschikken rond milieugezondheid, synergieën en de cumulatieve gevolgen tussen de vervuulende stoffen	252	Het geheel van de onderzoeken is toegankelijk via de site FEDRA van het Federaal Wetenschapsbeleid. De resultaten van de onderzoeken worden er regelmatig gepubliceerd.
De onderzoeksresultaten moeten gemakkelijk toegankelijk zijn voor het publiek	252	Dit thema wordt geïntegreerd in de nieuwe onderzoeksprogramma's (2005-2009).
Methodologieën ontwikkelen en socio-epidemiologische studies voeren naar pathogene structuren om een betere integratie toe te laten van enerzijds de wetenschappelijke gegevens, en anderzijds de waarneming bij het publiek	252	"Gebruiksvriendelijke informatiesystemen voor evaluatie van gezondheidsrisico's bij blootstelling aan chemische mutagenen/carcinogenen " H. Veulemans – KULeuven, D. Lison – UCL, L De Ridder – RUG H. Thierens – RUG, C.Laurent – ULG, M. Kirsch-Volders – VUB
Inventarisatie van de aantasting van immuniteit en vruchtbaarheid en van «endocrine disruptors» (x254) (257)	258	Deze studies betreffen niet onmiddellijk de Mens maar het zeemilieu: "Evaluatie van de mogelijke impact van endocrien versturende stoffen op het Noordzee ecosystem (ED-North)", C. Janssen. – RUG, F. Comhaire - RUG Endocriene verstoring in het Schelde estuarium: distributie, blootstelling en effecten (ENDIS-RISKS) (ENDIS-RISK) C. Janssen – RUG, P. Roose – IRSNB, H.F. De Brabander – RUG, M. Vincx – RUG, A.D. Vethaak – RIKZ (Nederland).
De opmaak van een dwingend stelsel van immissienormen of gezondheidsnormen voor schadelijke stoffen in de buitenlucht of in binnenlucht dat kan dienen als onderbouw van de gewestelijke milieunormering.	262	"Validatie van microbiologische en chemische methodes voor werkplaatscontrole " – M. Marlier – FSAGx, G. Lognay – FSAGx, N. Nolard – ISP
Beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en beheersing van de risico's die ontstaan door het gebruik ervan (x 300, 310 en 331)	272	- "Ontwikkeling van bewustmakingsinstrumenten voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen" – H. Maraité – UCL - "Uitwerking van evaluatiecriteria voor pesticiden in relatie tot de milieufiscaliteit", C. Janssen – RUGent

Teneinde de druk te verminderen op het aquatische milieu als gevolg van de landbouwproductie.	280	"Geïntegreerd stikstofbeheer in de landbouw en nitrietnormen", M. Frankinet, CRA
Teneinde een multifunctionele landbouw te verdedigen (i).	289	"Overlevingsstrategieën voor een multifunctionele landbouw in een verstedelijkte omgeving" – G. Van Huylenbroeck – RUG, E. Van hecke- KULeuven, H. Meert-KuLeuven.
Teneinde de praktijken in de veeteelt te herzien. (Vi)		"Geïntegreerde aanpak voor de controle op residuen van coccidiostatica in eieren" – E. Daeseleire – CLO, G. Huyghebaert- AGRI1, E. Daeseleire- AGRI1
Om de praktijken in de veeteelt te herzien, alsook rekening te houden met het dierenwelzijn in de veeteelt:		"Normalisatie van de residu-analyse van hormonen en veterinair geneesmiddelen in levensmiddelen van dierlijke oorsprong", M. Cornelis - IVK/IEV, G. Maghuin- Rogister – ULg, C. Van Peteghem - RUG
Teneinde de omschakeling naar biologische landbouw aan te moedigen	290	"Op welke manier kan biologische landbouw bijdragen tot duurzame productie en consumptiepatronen?" – M. Mormont – FUL
Evaluatie van het bereiken van de doelstellingen aan de hand van een reeks indicatoren (ontwikkeling van landbouw- en milieu-indicatoren door de Europese Commissie) (x 640, 642)	292	"Ontwikkeling en toepassing van indicatoren voor duurzame ontwikkeling in België: sectoriële benadering (landbouw en transport)", W. Hecq – ULB, D. Le Roy- ECOLAS
Onafhankelijk landbouwkundig onderzoek naar milieuvriendelijke landbouwmethoden intensifiëren	305	"Op welke manier kan biologische landbouw bijdragen tot duurzame productie en consumptiepatronen?" – M. Mormont – FUL "Ontwikkeling van bewustmakingsinstrumenten voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen" – H. Maraite – UCL
Teneinde landbouw – milieu-indicatoren te omschrijven (305)	308	"Algemeen kader voor de evaluatie van verschillende niveaus van duurzaamheid in Belgische landbouwsystemen - SAFE" – A. Peeters – UCL.
Teneinde een plan voor te bereiden ter vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen	310	"Ontwikkeling van bewustmakingsinstrumenten voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen" – H. Maraite – UCL
Ter concretisering van de internationale verbintenissen inzake bescherming en duurzaam beheer van het mariene milieu en meer bepaald inzake eutrofiëring	330	"IZEUT: Identificatie van mariene zones getroffen door eutrofiëring", C. Lancelot - ULB
Ter ondersteuning van de voorbereiding van operationele plannen tegen accidentele vervuiling en om meer rekening te houden met de weerslag van alle beleidsmaatregelen op de toestand van het mariene milieu.	331	"MARE-DASM: Beoordeling van de mariene degradatie in de Noordzee en voorstellen voor een duurzaam beheer", H. Bocken – RUG, C. Janssen – RUG, F. Maes – RUG, G. Pichot – IRSNB "Afweging van de menselijke activiteiten in het Belgisch deel van de Noordzee" (BALANS), H. Poley - RUG, S. Scory - IRSNB, C. Janssen - RUG, M. Vincx – RUG, F. Maes - RUG "Risicoanalyse van mariene activiteiten in het Belgisch deel van de Noordzee" (RAMA), B. De Wachter - ECOLAS, F. Maes - RUG
In het kader van de oprichting van beschermd mariene zones	339	"HABITAT: Intensieve opvolging van de evolutie van een beschermd bentisch habitat", P. Jacobs – RUG, M. Vincx – RUG
Vorbereiding en goedkeuring van een nieuw programma inzake wetenschappelijke ondersteuning "Duurzaam beheer van de Noordzee", wat zal dienen als wetenschappelijke basis voor de maatregelen inzake de bescherming en het beheer van het mariene milieu (informatie en sensibilisatie over bescherming en beheer van het mariene milieu)	344	Dit thema wordt geïntegreerd in de nieuwe onderzoeksprogramma's (2005- 2009)

De vooruitgang zal worden opgevolgd aan de hand van indicatoren voor duurzame ontwikkeling zoals bv. het percentage projecten inzake ontwikkelingssamenwerking in het kader van het verdrag over de biologische diversiteit, het percentage ingevoerd tropisch hout afkomstig van duurzaam beheerde bossen, het percentage beschermde gebieden, percentage bedreigde soorten en gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw. De relevante indicatoren zullen de op regionaal niveau gebruikte of ontwikkelde indicatoren moeten aanvullen.	355	Identificatie van experts «biodiversiteitsindicatoren» door het platform indicatoren voor duurzame ontwikkeling. Voorbereidende werkzaamheden
Internationale verbintenissen bevatten een reeks maatregelen in de richting van de doelstelling van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (VBD)	356	Het wetenschapsbeleid draagt financieel bij aan het secretariaat van het internationaal onderzoeksprogramma inzake biodiversiteit (DIVERSITAS) en aan de Global Biodiversity Information Facility (GBIF). Het Belgische biodiversiteitsplatform is betrokken bij het Europese biodiversiteitsplatform (EPBRS). Het wetenschapsbeleid heeft financieel bijgedragen aan het Belgische voorzitterschap van de World Federation for Culture Collections in het kader van de actieve rol van het consortium BCCM(Belgian Coordinated Collections of Microorganisms) in de WFCC, voor de organisatie van de bewaring ex situ van de microbiologische rijkdommen op wereldvlak.
Biodiversiteitsplan	363	Het consortium BCCM heeft de werkzaamheden gevolgd van het Inter-gouvernementeel comité voor intellectuele eigendom (WIPO) met betrekking tot de genetische rijkdommen, de traditionele kennis en de folklore, eveneens in het kader van het project MOSAICS en in het kader van de World Federation for Culture Collections waarvan het voorzitterschap financieel werd ondersteund in het kader van de Belgische steun aan de organisatie van de bewaring ex situ van de microbiologische rijkdommen op wereldvlak (zie punt 356).
Een inventaris opmaken van de expertise op het gebied van biologische diversiteit in de land- en bosbouw, drasland en invasieve soorten (x 376)	365	Het platform biodiversiteit heeft thematische forums opgezet over bosbiodiversiteit, zoetwaterbiodiversiteit en invasieve soorten die de uitwisselingen in de hand werken tussen Belgische wetenschappelijke experts en terreinbeheerders.
Het Wereldactieplan voor het behoud en duurzame gebruik van plantgenetische hulpbronnen voor voeding en landbouw	365	Belgische experts inzake genetische rijkdommen op het gebied van de bacteriën en de planten werden aangewezen om mee te werken aan de uitbouw van de Biological Resources Centres van de OESO : vastleggen van de normen voor informatie-uitwisseling, van veiligheidsvoorschriften voor de aankoop en het onderhoud van genetische rijkdommen.

Teneinde de strategie op te zetten voor het behoud van de biodiversiteit in landbouw, bossen en vochtige gebieden	365	“Soorten diversiteit: Belang voor duurzaamheid van ecosystemen en impact van klimaatsverandering”, I. Impens – UIA, I. Nijs – UIA, D. Reheul, RUG Enkele PODOII projecten betrokken : - “Invasie en biodiversiteit in graslanden en perceelsranden” I Nijs – UIA, D.Reheul – UG - “XYLOBIOS: Diversiteit, ecologie en rol van saproxylo organismen in Belgische loofbossen” M.Dufrène – DGRNE, J.Rondeux – FSAGx, P. Grootaert- IRSNcB; Ph. Lebrun- UCL - “CADILLAC Integratie van dispersie, connectiviteit en landschapsstructuur in aanbevelingen voor habitatevaluatie en habitat-herstel” E.Le Boulengé – UCL, E.Matthysen – UIA, M.Baguette – UCL - “BIOCORE: Behoud en herstel van gefragmenteerde biodiversiteits-‘hot spots’: De kalkgraslanden van de Viroin-vallei” O. Honnay – KUL, M. Baguette – UCL, I.Roldan-Ruiz – CLO - “INPLANBEL: Invasieve planten in België: patronen, processen en monitoring” G.Mahy – FSAGx, L. Vanhecke – NPB, P. Meerts – ULB, I.Nijs – UIA - “MALUS: Studie van de biodiversiteit van appel: behoud en duurzaam gebruik van genetische bronnen” J. Keulemans – KUL, I. Roldan-Ruiz – CLO, B. Watillon – CRAGx - “MANSCAPE: Geïntegreerde managementtechnieken voor poelen in agricuurlandschappen” K. Martens – KBIN, B. Losson – ULg, P. Kestemont – FUNDP, W. Vyverman – UG, L. De Meester – KUL - “ISHGUARD Invloed en herstel van antropogene ingrepen op vispopulaties” R.Blust – RUCA, H.Verbiest – IBW, F.Volckaert – KUL, PH. Baret – UCL, J.C. Philippart – ULg - “B-BLOOMS: Algenbloeien: opkomend probleem voor gezondheid en duurzaam gebruik van oppervlaktewateren” A.Wilmotte – ULg, J.P Descy – FUNDP, W. Vyverman – UG
Een volledige risico-analyse laten uitvoeren (sociaal-economische, ethische,...) voor het evalueren van GGO's	367	“Politieke regelgeving inzake biotechnologie: GGO's en MOV in België en Frankrijk”, F. Varone - N. Schiffino, AURAP-UCL.
Een beleid voeren tot voorlichting over en tot bevordering van het etiketteren van producten die GGO's bevatten (x 115, 121)	368	“Tracering en authenticatie van GGO's en afgeleide producten in de agrovoedingssectoren” F. Callebaut - Cerva, M. Delooze – RUG, J. Remacle – FUNDP, M. Moens – ISP, G. Berben - CRAGx
Een coördinatiemechanisme instellen tussen de federale departementen dat als aanvulling kan dienen bij de bestaande coördinatie tussen de federale overheid en de Gewesten (CCIM) op het gebied van biodiversiteit.	371	De instrumenten voor informatieuitwisseling inzake biodiversiteit : BIODIV (catalogus van de Belgische biodiversiteitsrijdommen, BeBIF (Belgische knooppunt van de GBIF), Belgische biodiversiteitsplatform en CHM werden geëvalueerd door buitenlandse experts om te streven naar een meer geïntegreerde structuur.
(v) een aanmoediging van het partnerschap met derde landen (invoering van clearing- housemechanismen, teledetectie en collecties, toegang tot de kennis en de Belgische collecties)	373	Het KMMA, het KBIN en het Plantentuin van België zijn betrokken in 3 pilootstudies van ENBI (European Network Biodiversity Information) - “making non-european biodiversity data in european depositories globally available”: de Albertian Rift, de Fruitflies et de Von Martius Herbarium projecten. Het consortium BCCM (Belgian Coordinated Collections of Microorganisms) heeft samen met het CNRST (Centre National Marocain de la Recherche Scientifique et Technique) de Marokkaanse gecoördineerde verzamelingen van micro-organismen uitgewerkt, als instrument voor het bewaren ex situ van Marokkaanse microbiologische rijkdommen in Marokko, voor het fundamenteel en toegepast onderzoek, op de verschillende toepassingsgebieden van de biotechnologie
De coördinatie van de werkzaamheden, die worden uitgevoerd voor het VBD en voor de WHO, zal verbeterd worden, meer bepaald voor de toepassing en de aanpassing van de akkoorden over intellectuele eigendomsrechten (TRIPSakkoorden).	373	Het Wetenschapsbeleid coördineert het Europese project MOSAICS – Microorganisms Sustainable use and Access management Integrated Conveyance System –. Dit project telt 15 deelnemers. Dit project heeft als bedoeling de toepassingsmodaliteiten van de regels van de Conventie voor Biologische Diversiteit en van de andere internationale overeenkomsten betreffende de toegang tot en het gebruik van de microbiologische hulpbronnen te definiëren, evenals de opbrengst ontstaan uit hun gebruik te verdelen.

Behoeften inzake wetenschappelijke kennis: - De inventaris van het onderzoek en de deskundigheid op het vlak van biologische diversiteit en van taxonomische verzamelingen verder opmaken (x36501-07)	376	Zie punt 365 + Biodiversiteit in Antarctica en in de Noordzee volgende projecten: "BIANZO: Biodiversiteit van drie representatieve groepen voor het Antarctisch Zoobenthos" C. De Broyer – IRScNB, A. Van Reusel – RUG, C. De Ridder – ULB, J.M. Bouqueneau – ULg "PELAGANT Status, controle en rol van de pelagische diversiteit van de Zuidelijke Oceaan" J.H.Hecq – ULg, F.Volckaert – KUL "TROPHOS: Hogere trofische niveaus in de Zuidelijke Noordzee", E. Kuijken - IN, F.Volckaert.-KUL, C. Heip NIOO (NL), M. Vincx - RUG Nieuwe ondersteuningactie (2004-2008) van de vier gecoördineerde collecties van micro-organismen in het kader van de realisatie van een Belgian Biological Resource Centre
- Er zullen onderzoeksprioriteiten op het vlak van biologische diversiteit (ecosystemen op zee en aan land) en bioveiligheid worden uitgewerkt voor het volgende Plan inzake Wetenschappelijke Ondersteuning van het Beleid inzake Duurzame Ontwikkeling voor de periode 2000-2004 (PADD)	376	Dit thema wordt geïntegreerd in de nieuwe onderzoeksprogramma's (2005- 2009)
Ter ondersteuning van een beleid gericht op de vermindering van het energieverbruik en meer specifiek met als doel het gedrag van de consumenten beter te begrijpen(432)	391	"Energieconsumptie in de residentiële sector: socio-technische factoren" (F. Bartiaux-UCL, G. Vekemans –VITO) "Bepaling van de gezinsprofielen voor een efficiënter beheer van de energievraag »– E. Zaccai – ULB, F. Nemry – ICEDD, C. Rousseau – CRIIOC
Ter ondersteuning van een beleid ter bevordering van een duurzame ontwikkeling van de energie teneinde het aandeel aan hernieuwbare energie in de energieproductie op te schroeven. (395, 399, 407)	392	Het project "Woodsustain- Aandeel van hout-energie aan duurzame ontwikkeling in België" (GEB-UCL, CRA, CEE-UCL, UIA, LEGC-UCL) "SOLAR ROADMAP – Leidraad zonneenergie 2000-2025 " (G. Palmers – 3E, J. Nijs – IMEC, J. Martin – UCL, L. Goffin – FUL) "Optimale ontwikkelingen off-shore windenergie in België " G. Palmers – 3E, R. Belmans – KULeuven, J.P. Henriet – RUG "Verbetering van de voorspellingsbasis van windenergie in België" - F. Van Hulle – 3E, J.-P. van Ypersele – UCL, C. Tricot – IRM, K. De Ridder – VITO) "Ontwikkeling van instrumenten ter evaluatie van het potentieel voor duurzame waterstof in België " – A. Martens – VITO, A. Germain –ULG, G. Pepermans – KULeuven, G. Palmers – 3E) " Vloeibare biobrandstoffen in een globale context van bio-energie in België (LIBIOFUELS) " – J. De Ruyck – VUB, J.- M. Jossart – UCL, G. Palmers – 3E) "Indicatoren hernieuwbare energie in België KuLeuven", 3E, IMEC, UCL, UG, ULg "De rol van hernieuwbare energie in de betrouwbaarheid van electriciteitsvoorziening in België", KuLeuven, 3E, IMEC, UCL, UG, ULg
Door een prijzenbeleid ter normering van de instrumenten voor de productie van hernieuwbare energie (windmolens, zonnepanelen, biobrandstoffen) bijdragen aan de ontwikkeling van schonere of hernieuwbare energie	394	Dit thema wordt geïntegreerd in de nieuwe onderzoeksprogramma's (2005- 2009)

Medewerking aan het Nationale Belgische Klimaatplan en discussie over de verdeling van de inspanningen	401	De koppeling van het EPM model ontwikkeld door ECONOTEC in het kader van het project "Analyse van de opties inzake beperking van de uitstoot van gasen met broeikaseffect en van precursoren van troposfeerozon" met het HERMES model van het Federaal Planbureau heeft gediend om de projecties (scenario BAU en CO₂ taks scenario en niet-fiscale maatregelen) van broeikasgasemissies gebruikt in het Nationale Klimaatplan te maken. "Uitwerken van dynamische regionale en globale multisectoriële modellen van de Belgische economie (GREENMOD)" - (ULB) GreenMod II : een dynamisch multisectorieel regionaal en globaal model voor de Belgische economie voor de analyse van de impacten, de scenario's en de rechtvaardigheid" (ULB, UCL, ECONOTEC) "MARKAL, een model ter ondersteuning van het broeikasgasreductiebeleid" S. Proost – KULeuven, G. Wouters – VITO "MARKAL/TIMES, een model ter ondersteuning van het broeikasgasbeleid" S. Proost – KULeuven, G. Wouters – VITO "Analyse van de opties inzake beperking van de uitstoot van gasen met broeikaseffect en van precursoren van troposfeerozon", P. Constant – ECONOTEC
g. het onderzoek naar de hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie moet worden bevorderd in samenspraak met de Gewesten	416	De thema's Hernieuwbare energie en REG werden geïntegreerd in het PODO II en de projecten vermeld onder punt 391 en 392 werden gefinancierd.
Een ruim informatieaanbod en - verspreiding inzake energie bevorderen (tarifiering, keurmerken, vergelijking) (en 115, 121, 395	432	zie punt 391
Verplaatsingsgedrag van huishoudens (x 448)	440	In het PODO I werden de volgende onderzoeksprojecten gefinancierd: "Studie van de instrumenten die invloed hebben op de mobiliteit veroorzaakt door diegenen die verkeer genereren", D. Goetghebuer – Institut Wallon, B. Thiry – ULg, P. Vansevenant - Langzaam Verkeer "Analyse en monitoring van sociale praktijken die de vraag naar mobiliteit bepalen", H. Olivie – KULeuven, G. Van Steendam – KULeuven, W. Hecq - ULB "Een nationale huishoudensenquête inzake mobiliteit: ontwerp en piloot-enquête", D. Goetghebuer – Institut Wallon, M. Mouchart – UCL, P. Toint - FUNDP/GRT, P. Vansevenant - Langzaam Verkeer "Studie van de activiteiten van de gezinnen via de nationale huishoudensenquête over mobiliteit", D. Goetghebuer – Institut Wallon, T. Jacobs – UA, P. Toint - FUNDP/GRT, P. Vansevenant - Langzaam Verkeer In het PODO II komt het thema aan bod in de volgende onderzoeksprojecten: De resultaten van de nationale enquête inzake mobiliteit van gezinnen (MOBEL) alsook die van de regionale en lokale enquêtes worden geanalyseerd volgens verschillende invalshoeken in de volgende projecten : "Spatial analysis and modelling based on activities (SAMBA)" P. Toint – FUNDP, I. Thomas – UCL, A. Verhetsel – UA , F. Witlox – RUG "Determinanten van modale keuze in verplaatsingsketens ", P. Toint – FUNDP, T. Steenberghen – KULeuven, T. Asperges – Langzaam Verkeer vzw "De integratie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek met betrekking tot dagelijkse mobiliteit en sociale tijd", P. Toint – FUNDP, M. Hubert en B. Montulet – FUSL, I. Glorieux – VUB "Vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen (10 – 13 jaar)", J. Van Gils - Kind & Samenleving, G. Zuallaert - Langzaam Verkeer vzw, G. Wets – LUC, R. Cuyvers – PHL 3 delen "Demografie, geografie en mobiliteit: langetermijnvooruitzichten en beleidslijnen voor een duurzame ontwikkeling (MOBIDIC)", D. Gusbin – Federaal Planbureau, P. Toint en E. Cornelis – FUNDP, M. Poulain en T. Eggerickx – UCL "Impact van "gratis" openbaar vervoer op het verplaatsingsgedrag, een gevalstudie " T. Steenberghen – KULeuven, C. Macharis – VUB, P. Lannoy – UCL zie punt 454

Verkeersveiligheid (x 451, 468)	441	In het PODO I werden de volgende onderzoeksprojecten gefinancierd: “Naar een draagvlak voor een voertuigtechnische snelheidsbeheersing binnen een intrinsiek veilige verkeersomgeving”, R. Doom - RUG/CDO, C. Cuijpers – BIVV/IBSR “Impact van verkeersonveiligheid en -onleefbaarheid: objectieve en subjectieve factoren”, J. De Mol – RUG, P. Vansevenant - Langzaam Verkeer vzw (LV), J. Quackelbeen en F. Geerardyn (RUG) “Impact van ruimtelijke ordening op duurzame verkeersveiligheid; analyse van de Belgische situatie” C. Cuijpers – BIVV, T. Steenberghen en L. Albrechts- KULeuven, I. Thomas - UCL “De externe kosten van transport”, S. Proost – KULeuven, B. De Borger – UA, L. De Nocker – VITO (waaronder externe kosten van verkeersongevallen) In het PODO II komt het thema aan bod in de volgende onderzoeksprojecten: “Innovatieve ruimtelijke analysetechnieken voor verkeersveiligheid”, T. Steenberghen – KULeuven, G. Wets – LUC, I. Thomas – UCL “Een economische analyse van verkeersveiligheid: theorie en toepassingen”, S. Proost – KULeuven, G. De Geest – RUG “Optimalisatie van verkeersongevallenstatistieken (OPTIMA)”, M. Scheers – BIVV, J. De Mol - RUG “Een geïntegreerd instrument voor toetsing van lokale mobiliteitsplannen naar verkeersleefbaarheid en milieukwaliteit”, L. De Nocker – VITO, B. Immers – KULeuven, T. Asperges – Langzaam Verkeer vzw, D. Botteldooren – RUG zie punt 442
Milieukwaliteit	442	In het PODO I werden de volgende onderzoeksprojecten gefinancierd: “De koppeling van een verkeerssimulatiemodel met een emissiesimulatiemodel”, D. Goetghebuer – Institut Wallon, P. Toint - FUNDP/GRT “Maatregelen in de transportsector voor de vermindering van CO₂ en troposferische ozon”, I. De Vlieger – VITO “Modulaire simulatie van milieu,- energie- en mobiliteitsaspecten van het verkeersbeleid”, G. Maggetto - VUB “Studie van determinerende factoren voor trillingshinder in gebouwen ten gevolge van wegverkeer”, G. Degrande - KULeuven “Evaluatie van de toxische risico's afkomstig van vervuiling door auto's: een benadering op basis van moleculaire epidemiologie”, A. Bernard - UCL, P. Falmagne - UMH In het PODO II komt het thema aan bod in de volgende onderzoeksprojecten: “Een geïntegreerd instrument voor toetsing van lokale mobiliteitsplannen naar verkeersleefbaarheid en milieukwaliteit”, L. De Nocker – VITO, B. Immers – KULeuven, T. Asperges – Langzaam Verkeer vzw, D. Botteldooren – RUG “Duurzaamheidsvaluatie van technologieën en modi voor de transportsector in België”, I. De Vlieger – VITO, S. Proost – KULeuven “Demografie, geografie en mobiliteit: langetermijnvooruitzichten en beleidslijnen voor een duurzame ontwikkeling (MOBIDIC)”, D. Gusbin – Federaal Planbureau, P. Toint en E. Cornelis – FUNDP, M. POULAIN en T. Eggerickx – UCL zie punt 440
Organisatie van onderzoek naar (i) telewerk	444	In het PODO I werd het volgende onderzoeksproject gefinancierd: “Telewerken: een nieuw perspectief op mobiliteit”, A. Verbeke - VUB

Vrachtervervoer: modale veranderingen en intermodaliteit (456, 465, 467, 477)	449	In het PODO I werden de volgende onderzoeksprojecten gefinancierd: “Naar een duurzame mobiliteit : economische en ruimtelijke effecten van een toenemend goederenvervoer” M. Beuthe en B. Jourquin – FUCAM, H. Meersman en E. van de Voorde – UA, I. Thomas – UCL, A. Verhetsel - UA “LAMBIT: Een model voor de ontwikkeling van duurzaam intermodaal transport in België”, C. Macharis en A. Verbeke - VUB “Binnenscheepvaart en duurzame ontwikkeling: analyse van de groeifactoren in deze markt”, J. Marchal - ULg In het PODO II komt het thema aan bod in de volgende onderzoeksprojecten: Evaluatie van kwalitatieve verschillen tussen modi voor goederen-transport”, M. Beuthe en B. Jourquin – FUCAM, H. Meersman en E. van de Voorde – UA, M. Mouchart – UCL, F. Witlox – RUG. “Een basis voor een verdere groei van het intermodaal transport in België: onderzoek naar de “missing links” ”, J. Marchal – ULG, A. Verbeke en C. Macharis – VUB. Binnen het onderzoeksprogramma Transversale acties : Actie III : “Leefbare steden” werd het project INFACT gefinancierd: “Integrated freight analysis within cities (INFACT), W. Debauche – OCW/CRR, H. Meersman en E. van de Voorde – UA, P. Toint – FUNDP/GRT
Externe kosten van de file - tarifiering (455)	454	In het PODO I werden de volgende onderzoeksprojecten gefinancierd: “De externe kosten van transport ”, S. Proost – KULeuven, B. De Borger – UA, L. De Nocker – VITO “Een duurzame mobiliteit in de Brusselse regio - Deel II”, W. Hecq - ULB “Integratie van een economisch model en een verkeersmodel voor de analyse van de tarifiering van de mobiliteit”, S. Proost - KULeuven/CES, P. Toint – FUNDP/GRT In het PODO II komt het thema aan bod in de volgende onderzoeksprojecten: “Impact van “gratis” openbaar vervoer op het verplaatsingsgedrag, een gevalstudie ” T. Steenberghen – KULeuven, C. Macharis – VUB, P. Lannoy – UCL “Verhandelbare mobiliteitsrechten: haalbaarheid, socio-economische effectiviteit en maatschappelijk draagvlak” , L. Vereeck – LUC, T. Asperges – Langzaam Verkeer vzw, C. Macharis en J.P. Brans –VUB
Om de bijdrage van de verschillende gas- sen in de vorming van troposferisch ozon in te schatten	482	- “De ontwikkeling van een interpolatiemethode specifiek voor de luchtverontreiniging zoals die gemeten wordt in de telemetrische meetnetten” (SMOGSTOP), J. Hanton en C. Passelecq - FPMS in samenwerking met de intergemeentelijke cel voor leefmilieu (IRCEL). - “Implementatie en uitbreiding van het EUROS-model (EUROpean Operational Smog) voor beleidsondersteuning in België“. Cl. Mensik - VITO in samenwerking met het KMI, FPMS en IRCEL.
Teneinde de verstoringen vast te stellen bij kwetsbare ecosystemen als gevolg van opwarming en extreme weersgesteldheden:	491	“Geïntegreerde modellering van de hydrologische cyclus in de context van klimaatveranderingen”, A. Dassargues – KULeuven, S. Dautrebande – FSAGx, J. Feyen – KULeuven, D. Gellens – KMI/IRM, A. Monjoie – ULg, J. Smits - ULg

bijdragen tot het uitwerken van de derde nationale communicatie: (495)	493	Het federaal wetenschapsbeleid financiert via verschillende projecten meerdere modellen die ieder een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de rapportageverplichtingen in het kader van het Klimaatverdrag : "MARKAL, een model ter ondersteuning van het broeikasgassenreductiebeleid" (1996- 2000), S. Proost – KULeuven, G. Wouters – VITO "MARKAL/TIMES, een model ter ondersteuning van het broeikasgasbeleid" (2001-2005), S ; Proost- Proost – KULeuven,, J. Duerinck – VITO "Analyse van de opties inzake beperking van de uitstoot van gasen met broeikas effect en van precursoren van troposfeerozon", P. Constant – ECONOTEC. "Uitwerken van dynamische regionale en globale multisectoriële modellen van de Belgische economie (GREENMOD)" (2001-2004), A. Bayar – ULB "GreenMod-II: Dynamische, Regionale en Globale, Multi-Sectoriële Modellerings van de Belgische Economie voor de Analyse van de Effecten, het Scenario en de Eigen Middelen" (2003-2005), A. Bayar – ULB, F. Altdorfer – ECONOTEC, M. Germain - UCL
Tegen midden 2001 een nieuw nationaal Belgisch plan inzake Klimaatverandering opstellen (x 401)	496	De koppeling van het EPM model ontwikkeld door ECONOTEC in het kader van het DWTC project "Analyse van de opties inzake beperking van de uitstoot van gasen met broeikas effect en van precursoren van troposfeerozon" met het HERMES model van het Planbureau heeft gediend om de projecties (scenario BAU en CO ₂ taks scenario en niet-fiscale maatregelen) van broeikasgasemissies gebruikt in het Nationale Klimaatplan te maken.
a) een nieuw Federaal Ozonplan voor de periode 2000-2004 tegen 2000 b) een juridisch en algemeen organisatorisch kader opstellen dat procedures en structuren vastlegt c) de gewesten voorstellen om federale en gewestelijke maatregelen te integreren in een toekomstig nationaal plan (498 tot 504)	498	De POD Wetenschapsbeleid heeft de laatste jaren verschillende acties gevoerd om de toegang tot en het gebruik van onderzoeksresultaten met betrekking tot ozonproblematiek te vergemakkelijken: rapporten publiceren, rapporten samenvatten en projectfiches opstellen, colloquia organiseren, begeleidingsstructuren opzetten voor de programma's en projecten. In het bijzonder organiseerde en financierde het federale Wetenschapsbeleid een studiedag onder de titel "Ozon op leefniveau en ozonprecursoren: wetenschappelijke instrumenten en beleid", maakte het een assessment rapport waarvan hoofdstuk 1.2 het specifiek heeft over de problemen van het troposferische ozon en stelde het een dossier samen met de synthese van de voornaamste resultaten van het ozononderzoek aan de hand van de verschillende onderzoeksactiviteiten van de POD Wetenschapsbeleid, met inbegrip van het onderzoek uitgevoerd door de federale onderzoeksinstellingen. Die acties hebben geleid tot de publicatie van de volgende rapporten: - De handelingen van de studiedag van 10 juni 2004 over "Ozon op leefniveau en ozonprecursoren: wetenschappelijke instrumenten en beleid, proceedings van de studiedag, Brussel", december 2004. - Belgian global change research 1990-2002: Assessment and integration report, December 2004 - Belgisch global change onderzoek 1990-2002: Synthese van het assessment- en integratierapport, december 2004 - Information dossier: Scientific support to the tropospheric ozone reduction strategy. Contribution of the Federal Science Policy in the framework of the Federal Plan for the control of acidification and tropospheric ozone, December 2004.
Specifiek onderzoek doen naar het verband tussen klimaatbeleid en productbeleid, rekening houdend met de energieefficiëntie in de productiefase (x 137, 403)	507	"Integratie van klimaat-, grondstoffen- en afvalbeleid door productgerichte maatregelen", F. Nemry (ICEDD), B. Jansen (VITO)
Belangrijke rol spelen in het coördineren van het ondersteunende wetenschappelijk onderzoek	512	Wetenschapsbeleid heeft nieuwe instrumenten tot stand gebracht om de snelle overdracht van de onderzoeksresultaten naar de beleidsmakers en de inpassing van de resultaten die verschillende onderzoeken opleveren te verbeteren. Voor elk project wordt een gebruikerscomité opgericht waarin leden van alle federale en gewestelijke overheidsdiensten zitting hebben. Er wordt extra financiering toegekend voor het inpassen van de wetenschappelijke resultaten die voortvloeien uit verschillende onderzoeken : geïntegreerde en synthetische rapporten, studiedagen, platforms, clusters...

Op het gebied van wetenschappelijk onderzoek: (onderzoeken of PADD-II moet aangepast worden): (i) verder onderzoek dat leidt tot het reduceren van onzekerheden en onderzoek om het beleid inzake klimaatverandering wetenschappelijk te ondersteunen (ii) stimuleren van onderzoek naar het verband tussen de afbraak van stratosferisch ozon en klimaatverandering en de rol die de aerosols in de stratosfeer en de troposfeer spelen bij de opwarming en afkoeling van de aarde (iii) geïntegreerde beleidsmaatregelen die rekening houden met de verschillende milieudoelstellingen (iv) bundeling en synthese van de reeds bestaande studies omtrent fundamenteel en beleidsondersteunend onderzoek (x 595 - 603)	516	In het kader van de eerste oproep van deel II "Global change, ecosystemen en biodiversiteit" werden projecten met betrekking tot deze problematiek weerhouden: 2 projecten gericht op de koolstofvoorraden in de terrestrische ecosystemen: Koolstofopslag potentieel in verschillende terrestrische ecosystemen: kwantificatie en strategische exploratie (CASTEC) [Van Cleemput – UG, Hofman – UG, Carlier – CLO, Lemeur – UG, Lust – UG] Modelleren van broeikasgas emissies uit Belgische terrestrische ecosystemen onder scenario's van bodemgebruiks- en klimaatsverandering (METAGE) Van Wesemael – UCL, Laitat – FSAGx, Van Orshove – KUL 3 projecten die de studie van veranderingen in de atmosfeer beogen: Karakterisering en bronnen van koolstofhoudende atmosferische aerosolen [Maenhaut – UG, Claeyss – UA] Experimentele studies van veranderingen van de atmosfeer (ESAC-II) [De Mazière – IASB, De Backer – IRM, Colin – ULB, Mahieu – ULg] Antropogene en biogene invloeden op de oxiderende capaciteit van de atmosfeer [Müller – IASB, Vinckier – KUL, Peeters – KUL, Arij – IASB] 4 projecten die paleoklimaatonderzoek verrichten: Laat-Kwartaire klimaatshistoriek van Antarctische kustmilieus: een multiproxy benadering [Vijverman – UG, Willemotte – ULg] Het Tanganyikameer: archief voor klimaatsvariabiliteit (CLIMLAKE) [Descy – FUNDP, André – MRAC, Vijverman – UG, Deleersnijder] Validatie van bijkomende mariene kalkskeletten als geheugen voor klimaatveranderingen (CALMARS) [Willezn – IRSNB, Dehairs – VUB, Blust – UIA, André – MRAC, Dubois – ULB] ENSO variabiliteit in zuidelijk Chili gedurende het Holoceen. Een bijdrage tot een beter inzicht in de inter-hemisferische klimaatsteleconnecties (ENSO-CHILI) De Batist – UG, Fagel – ULg, Berger – UCL] 2 projecten betreffende biogeochemische cycli: Rol van de CaCO₃-cyclus in de klimaatsverandering (CCCC) [Chou – ULB, Van Grieken – UIA, Daro – VUB] Impact van klimaatsveranderingen op de biologische koolstofpomp in de Zuidelijke Oceaan (BELCANTO II) [Dehairs – VUB, Lancelot – ULB, André – MRAC, Deleersnijder – UCL, Frankignoulle – ULg] 2 projecten betreffende klimaatmodellering, van het ijs en van het zeeniveau: Dynamiek van de Antarctische ijskap en klimaatsvariabiliteit: modellering en ijssamenstelling (AMICS) Decleir – VUB, Souchez – ULB Modellering van het klimaat en het zeeniveau gedurende het derde millennium (MILMO) Fichet – UCL, Decleir – VUB, Munhoven – ULg (iv) Er werd een proces van evaluatieintegratie uitgevoerd over de resultaten van de onderzoeksactiviteiten met betrekking tot Global Change, uitgevoerd tussen 1990 en 2002 met ondersteuning van het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid. Dit proces hield een selectie in van wetenschappelijke informatie gebaseerd op vrijwillige bijdragen van Belgische onderzoekers en heeft geleid tot twee rapporten: Belgian global change research 1990 – 2002: Assessment and integration report -Het Belgisch onderzoek met betrekking tot global change 1990 – 2002: Synthese van het evaluatie- en integratierapport (ook beschikbaar in het En en Fr) -De twee rapporten schenken aandacht aan de volgende thema's : - de wijzigingen van de samenstelling van de atmosfeer - de klimaatswijzigingen - de rol van de oceaan in global change de impact van global change op ecosystemen
---	------------	---

Verder onderzoek doen naar het gebruik van bestaande politieke instrumenten (x 526, 595 - 603)	516	Zie punt 526 en deel "wetenschapsbeleid" (punt 592-603)
Een "Kenniscentrum" in het leven roepen dat tot taak zou hebben adviezen te formuleren om het klimaat- en energiebeleid te ondersteunen en om toegepast onderzoek te verrichten.	517	Wetenschapsbeleid stelt een multidisciplinaire «cel» in die onder andere zal zijn samengesteld uit onderzoekers van de federale wetenschappelijke instellingen en waarvan de hoofdpdracht de wetenschappelijke input inzake het klimaatbeleid zal zijn.
Een specifieke raakvlak ontwikkelen tussen onderzoekers en beleidsmakers in de vorm van afdwingbare richtsnoeren	518	Als brugfunctie fungeren tussen onderzoekers en beleidsmakers is een wettelijke opdracht van de POD Wetenschapsbeleid. Wetenschapsbeleid stelt begeleidingscomités in samengesteld uit leden van de federale en gewestelijke overheidsdiensten voor het omschrijven van de prioritaire onderzoeksthema's van de programma's en een gebruikerscomité zorgt voor elk project voor de follow-up en de verspreiding naar de betrokken beleidsmakers toe. Op initiatief van wetenschapsbeleid of op verzoek worden thematische vergaderingen/studiedagen (broeikasgassenemissiemodellen, transportmodellen, hernieuwbare energiebronnen, ozon...) georganiseerd. Er worden thematische platforms in het leven geroepen en op dit ogenblik wordt een meer specifieke "klimaat"-cel opgericht. (zie 517)
Onderzoek naar de mogelijke rol die het "mechanisme voor schone ontwikkeling" (Clean Development Mechanism of CDM) kan spelen in de Belgische ontwikkelings-samenwerking	523	"Mechanisme voor schone ontwikkeling : ontwerp van instrumenten en uitvoering" (2001-2003), P-M Boulanger – IDD, C. Brisme – AQUADEV. Dit project analyseert het instrument "Mechanisme voor schone ontwikkeling" vanuit juridisch, institutioneel, technologisch, economisch en ontwikkelingshulpooipunt.
De procedure voor het vaststellen en rapporteren van de prognoses over de uitstoot van broeikasgassen officieel vastleggen	524	Wetenschapsbeleid houdt en ontwikkelt via de financiering van een aantal projecten de wetenschappelijke kennis bij inzake emissieprojecten. Zie 493.
Onderzoek naar de mogelijke rol van nieuwe mechanismen voor ontwikkelings-samenwerking in het Belgisch klimaatbeleid	526	"Mechanisme voor schone ontwikkeling: ontwerp van instrumenten en uitvoering" (2001-2003), P-M Boulanger – IDD, C. Brisme – AQUADEV. "Klimaatverandering, internationale onderhandelingen - CLIMNEG II" (2001- 2005), S Proost –KULeuven, C d'Aspremont – UCL, Th Bréchet – UCL, JP van Ypersele De Strihou – UCL
Het onderzoek voortzetten inzake de inzet van bestaande beleidsinstrumenten: te integreren in 516	526	"Integratie van klimaat-, grondstoffen- en afvalbeleid door productgerichte maatregelen", F. Nemry (ICEDD), B. Jansen (VITO) "Uitwerken van dynamische regionale en globale multisectoriële modellen van de Belgische economie (GREENMOD)" (2001-2004), A. Bayar – ULB "GreenMod-II: Dynamische, Regionale en Globale, Multi-Sectoriële Modellering van de Belgische Economie voor de Analyse van de Effecten, het Scenario en de Eigen Middelen" (2003-2005), A.Bayar – ULB, F. Altdorfer – ECONOTEC, M. Germain - UCL "MARKAL, een model ter ondersteuning van het broeikasgassenreductiebeleid" (1996- 2000), S. Proost – KULeuven, G. Wouters – VITO "MARKAL/TIMES, een model ter ondersteuning van het broeikasgasbeleid" (2001-2005), S; Proost- Proost – KULeuven, J. Duerinck – VITO Zie punt 493
Onderzoeken hoeveel emissiereducties kunnen gebeuren via deze mechanismen en op welke wijze deze eventueel moeten gebeuren	528	"Mechanisme voor schone ontwikkeling: ontwerp van instrumenten en uitvoering" (2001-2003), P-M Boulanger – IDD, C. Brisme – AQUADEV . "Klimaatverandering, internationale onderhandelingen - CLIMNEG II" (2001- 2005), S Proost –KULeuven, C d'Aspremont – UCL, Th Bréchet – UCL, JP van Ypersele De Strihou – UCL zie punt 526
Nagaan welke rol zij kunnen spelen in een toekomstig ontwikkelingsscenario voor het klimaatbeleid dat gebaseerd is op verschillende risicopercepties	529	zie 526
Acties voorzien betreffende opbouw van kennis inzake de mechanismen van internationale samenwerking op het gebied van klimaatverandering	530	"Mechanisme voor schone ontwikkeling: ontwerp van instrumenten en uitvoering" (2001-2003), P-M Boulanger – IDD, C. Brisme – AQUADEV.

De informatie naar de verschillende doelgroepen verspreiden, vooral via het onderwijs (oorzaken en gevolgen van klimaatwijzigingen, en mogelijke preventieve acties)	534	1) Het opstellen door de ULg (B. Mérenne) en de KULeuven (E. Van Hecke) van 2 brochures bedoeld voor het onderwijs: "Duurzame ontwikkeling: je eerste stappen"; "Duurzame ontwikkeling: eerst begrijpen, dan handelen". De publicatie van deze brochures laat toe om de onderzoeksresultaten van de onderzoeksprogramma's met betrekking tot duurzame ontwikkeling te verspreiden onder ge vulgariseerde vorm en richt zich naar de leraars en studenten van het secundair (algemeen, technisch en professioneel). Via de verschillende bestudeerde domeinen is het een manier om de jongeren te sensibiliseren voor de problematieken van duurzame ontwikkeling. Gevolg gevend aan een verzoek van de Duitstalige Gemeenschap en dankzij haar medewerking, verscheen de publicatie daarna ook in het Duits. 2) De jongerensite van het Federale Wetenschapsbeleid Deze site wil de activiteiten van het departement voor Wetenschapsbeleid aan jongeren voorstellen. In opdracht van het departement verdiepen wetenschappers zich in de meest uiteenlopende onderwerpen, van Antarctica tot de ontwikkeling van nieuwe technologieën, van de Noordzee tot de restauratie van kunstwerken, van milieubeheer tot satellieten. Op deze website stellen we een kleine selectie van dit wetenschappelijk onderzoek voor. We leggen een paar opmerkelijke onderzoeksresultaten bloot en zorgen voor foto's en links. 3) De POD Wetenschapsbeleid heeft in 2002 een redactionele wedstrijd m.b.t. duurzame ontwikkeling gefinancierd ter attentie van scholieren uit het hoger secundair onderwijs. Dit initiatief wordt in 2004 hernieuwd (een samenwerking tussen de "Confédération Parascolaire Hainaut asbl", de Bond Beter Leefmilieu vzw en de POD Wetenschapsbeleid die 40 000 Euros ter beschikking stelt). De wedstrijd zal worden afgesloten met de publicatie en/of voorstelling van de verschillende bekroonde werken voor het publiek. 4) Het Federaal Wetenschapsbeleid stond in voor de financiering van en werkte mee aan de redactie van twee nummers van de educatieve brochure «MENS» met enerzijds duurzame ontwikkeling en anderzijds biodiversiteit als onderwerp. 5) "Naar een integratie van opleiding in duurzame ontwikkeling: Analyse, ontwerp en evaluatie", J.-C. Verhaeghe –ULB, J.- L. Wolfs – ULB, D. Rousselet – FUNDP De doelstelling van het onderzoek is het creëren van een opleidingsmodule die in staat is, de diverse opvoedkundige hulpmiddelen (spellen, boekje, cassette, enz.) m.b.t. ODO in de dagelijkse schoolpraktijken van de leerkrachten te integreren. Omdat er slechts weinig gespecialiseerde hulpmiddelen voor dit soort onderwijs beschikbaar zijn, komt het erop aan activiteiten op touw te zetten die de hulpmiddelen uit diverse bronnen en themagebieden integreren (zoals: milieu, sociaal, economie). Het verwachte product is dus een bundel publicaties waarmee al wie opleiding geeft, ongeacht de oorspronkelijke of voortgezette vorming van de leerkrachten, over een degelijk ODO-vormingsinstrument beschikt. 6) "ANCHORA – Verankering van een samenwerkingsplatform van educatieve actoren, gericht op een duurzame ontwikkeling", A.Versailles-ULg (site Arlon), IEP, Cassiopea asbl Het educatieve aanbod is in het Belgische middenveld thans zeer gestoffeerd, blijft het evenwel nog sterk gefragmenteerd te zijn, zowel wat de theoretische denkmiddelen, de educatieve aanpak en de actoren ervan betreft. Het project ANCHORA heeft als doelstellingen de actoren bijeen te brengen van die verschillende opleidingsvormen, met en tussen die actoren een samenwerkingsdynamiek te ontwikkelen door het opzetten van een internetplatform en is onderzoeken hoe zowel die nieuwe, meer op samenwerking gerichte werkwijzen als de instrumenten welke die samenwerkingen vergemakkelijken, kunnen worden verankerd in de praktijken en de instellingen van die actoren.
Ter ondersteuning van de ontwikkeling en de bevordering van duurzame handel.	569	"Een rechtvaardige en duurzame handel, tussen markt en solidariteit: diagnose en perspectieven", M. Poncelet (ULg), J. Defourny (ULg), P. De Pelsmacker (UA) "Rechtvaardige handel voor nieuwe commerciële uitdagingen : de evolutie van de dynamiek van de actoren », - I. Yépez del Castillo (UCL), M. Mor-mont (FUL)

Wetenschapsbeleid	591	Naast de twee Plannen ter wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling (ODO I en II), die in hun geheel een aanbod van wetenschappelijke steun aan een beleid inzake Duurzame Ontwikkeling (DO) bieden, maken de programma's sociale cohesie en informatiemaatschappij een steun aan bepaalde aspecten van DO die niet in het ODO II werden behandeld, mogelijk. In het kader van de programma's "Informatiemaatschappij" (1994-1999 ; 2000-2008) identificeren wij een sectoraal veld van actiegebieden die specifiek zijn voor de federale wetenschappelijke instellingen; dit is een steun aan het behoud van verzamelingen en maakt hun wetenschappelijke exploitatie en hun culturele en pedagogische valorisatie mogelijk. Hierdoor kunnen wij een ondersteuning van de biodiversiteit, zoals wordt aanbevolen door de conventie over de Biodiversiteit (CBD), beogen. Wat het programma "sociale samenhang" (2000-2004) betreft, vinden wij hierbij immers, zonder volledig te zijn, projecten die het hebben over consumptiekeuzes (voeding en armoede), normen en organisatie van de landbouwbedrijven, kwetsbare groepen en gezondheid, bepaalde risicogroepen en inschakeling in het beroepsleven... Wat de plannen voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid inzake duurzame ontwikkeling (ODO I en II) (1997-2006) betreft, zijn ze voorbehouden voor de studie van diverse aspecten van duurzame ontwikkeling, waarbij rekening wordt gehouden met de milieuaspecten en met de sociale en economische aspecten. Duurzame ontwikkeling houdt immers een aanpassing van de productie- en consumptiewijzen in, door de integratie van factoren als milieu en sociale gelijkheid in de economische problematiek, en door rekening te houden met de sociale en / of economische druk in de milieuproblematiek. Deze dubbele aanpak gaat gepaard met een aanzienlijke behoefte aan sensibilisering en informatie (objectief en verkennend, eerder dan sturend). Het begrijpen van de complexiteit van de natuurlijke en menselijke factoren die in het spel zijn en van de vele interacties tussen deze factoren, maakt – om de inzet van duurzame ontwikkeling te verduidelijken en te helpen bij het nemen van beslissingen – grondige analyses noodzakelijk. Daarbij wordt in grote mate een beroep gedaan op interdisciplinaire aanpak en op integratie van de onderzoeksresultaten. De informatie is beschikbaar in de databank Fedra via de site van de POD Wetenschapsbeleid (http://www.belspo.be) waar via een zoekopdracht per "thema", of per "promotor" toegang wordt verkregen tot de verschillende programma's en projecten. - Nieuwe initiatieven zijn in voorbereiding. - Het ODO II (en het vorige ODO I) wordt gevolgd door een begeleidingscomité samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale, gewestelijke en gemeenschappelijke administraties. - Het verbeteren van de overdracht van de resultaten door structurele maatregelen zoals: - Elk onderzoekproject in het kader van het ODO II wordt daartoe gevolgd door een comité samengesteld uit de diverse categorieën van potentiële gebruikers van de onderzoeksresultaten (wetenschappelijke gemeenschap, Belgische en internationale overheidsinstanties, industriële sector, representatieve organen van het maatschappelijk middenveld). - Elk project moet ook concrete pistes voorstellen om de resultaten van gekoppeld onderzoek te valoriseren en te gebruiken. - Met de "clustering" aanpak worden rond een welbepaalde problematiek terzelfder tijd de onderzoekploegen en hun gebruikerscomité samengebracht alsook eventueel andere door de POD Wetenschapsbeleid aangewezen externe experts. Doel daarvan is meer coherentie te brengen binnen een programma, een meerwaarde toe te voegen aan het onderzoek op specifieke gebieden en de mogelijkheid te bieden om netwerken van bevoegdheden rond een bepaald thema te vormen.
Eén van de taken van de wetenschap bestaat erin om informatie te verstrekken. Hierdoor worden beter onderbouwde beleidskeuzes mogelijk en kan duurzame ontwikkeling doelmatiger in het ganse besluitvormingsproces geïntegreerd worden:	592	Sommige onderzoeken handelen meer specifiek over: "Besluitvorming inzake milieu: methoden en instrumenten", L. Goorden, M. Craye – UA/UFSIA/STEM "Beleidsinstrumenten van duurzame ontwikkeling en de rol van de bevolking", M. Mormont – FUL, E. Zaccar – ULB "Modellering en ondersteuning van de besluitvorming ten behoeve van een duurzame ontwikkeling: onderzoekspistes", P.-M. Boulanger en T. Bréchet - IDD

		"De participatie van het publiek aan besluitvormings-processen", A. Eraly - ULB, L. Goorden – UA/UFSIA/STEM "Methodologie en haalbaarheid van een duurzame ontwikkelingseffecten beoordeling", B. Mazijn-RUGent, P.-M. Boulanger – IDD, E. Zaccaï – ULB, F. Varone – UCL, L. Lavrysen - RUGent "Wetenschap en voorzorg in een interactief beleid van technologische risico's", G. Valenduc- FTU, L. Goorden - UFSIA (UA)
Met als doel de verbetering van de communicatie tussen wetenschappers, administraties, beleidsmakers en maatschappij	592	"De wetenschappelijke communicatie inzake duurzame ontwikkeling", I. Loots – UA, M. Mormont - FUL, E. Zaccaï - ULB Een synthesesrapport: "Productie- en consumtiepatronen: begrippenkader en concrete aanpak – bijdrage van door de DWTC ondersteunde onderzoekinitiatieven" synthesesrapport, P. Defeyt et P.M. Boulanger, Institut pour un développement durable, 2001. Een compendium : • "De ontwikkeling van wetenschappelijk onderbouwde milieu-informatie voor België ", Ph. Bourdeau – ULB/IGEAT, A. Verbruggen – UA/UFSIA/STEM • "Demografie en duurzame ontwikkeling: migraties en sociodemografische breuklijnen in Wallonië (1990-2000)", T. Eggerickx, C. Capron, J.-P. Hermia, M. Oris – UCL/ULg • Resultaten van global changeonderzoeksactiviteiten die uitgevoerd werden tussen 1990 en 2002 en ondersteund werden door het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid ondergingen in 2003 en 2004 een assessment en integratie.
Teneinde het sensibiliseren van de publieke opinie voor de problematiek van duurzame ontwikkeling en het maatschappelijk debat dat ermee gepaard gaat	596	Het opstellen door de ULg (B. Mérenne) en de KULeuven (E. Van Hecke) van 2 brochures bedoeld voor het onderwijs: " Duurzame ontwikkeling: je eerste stappen" ; "Duurzame ontwikkeling: eerst begrijpen, dan handelen". - "De participate van het publiek aan besluitvormings-processen", L. Goorden, UA/STEM, C. Blin (ULB) - Het Federaal Wetenschapsbeleid heeft meegewerkt aan de wetenschappelijke voorbereiding van het spektakel en de tentoonstelling "Heeft de toekomst nog een toekomst?" dat zich in het Beeldenpaleis bevindt van het Wetenschappelijk Avonturenpark (PASS). - De POD Wetenschapsbeleid heeft in 2002 een redactionele wedstrijd m.b.t. duurzame ontwikkeling gefinancierd ter attentie van scholieren uit het hoger secundair onderwijs. Dit initiatief wordt in 2004 hernieuwd (een samenwerking tussen de "Confédération Parascolaire Hainaut asbl", de Bond Beter Leefmilieu vzw, de POD Duurzame ontwikkeling en de POD Wetenschapsbeleid die 40 000 Euros ter beschikking stelt). De wedstrijd zal worden afgesloten met de publicatie en/of voorstelling van de verschillende bekroonde werken voor het publiek. - "Naar een integratie van opleiding in duurzame ontwikkeling: Analyse, ontwerp en evaluatie", J.-C. Verhaeghe –ULB, J.- L. Wolfs – ULB, D. Rousselet – FUNDP - "ANCHORA – Verankering van een samenwerkingsplatform van educatieve actoren, gericht op een duurzame ontwikkeling", A.Versailles-ULg (site Arlon), IEP, Cassiopea asbl
Een referentiekader ontwikkelen om wetenschappelijk en technologisch onderzoek te heroriënteren in de richting van duurzame ontwikkeling	598	zie punten 591 en 592
De coördinatie en samenwerking versterken, zowel binnen het federale beleidsniveau als tussen de verschillende beleidsniveaus en met de privé-sector	599	Het PODO II (en het vorige PODO I) wordt gevolgd door een begeleidingscomité samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale, gewestelijke en gemeenschappelijke administraties. De twee plannen maken het voorwerp uit van een samenwerkingsakkoord.
a) het structureren van evaluatieorganen per gespecialiseerde discipline wegwerken (x 781, 782)	600	Gedurende het gehele Plan voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling (PODO I en II) werd de pluridisciplinariteit aangemoedigd en vormt deze criterium vanaf het ogenblik van de selectie tot de evaluatie van de onderzoeksprojecten.

b) specialisatie dient gepaard te gaan met transdisciplinaire opleidingen, gericht op de onderlinge communicatie tussen verschillende disciplines	600	Het onderwijs is een bevoegdheid die afhangt van de Gemeenschappen.
c) actieve deelname van de wetenschappers aan sociale debatten	600	Het verbeteren van de overdracht van de resultaten door structurele maatregelen zoals: - Elk onderzoekproject in het kader van het PODO II wordt daartoe gevolgd door een comité samengesteld uit de diverse categorieën van potentiële gebruikers van de onderzoekresultaten (wetenschappelijke gemeenschap, Belgische en internationale overheidsinstanties, industriële sector, representatieve organen van het maatschappelijk middenveld). - Elk project moet ook concrete pistes voorstellen om de resultaten van gekoppeld onderzoek te valoriseren en te gebruiken. Er worden geregeld studiedagen georganiseerd. Meer informatie : zie jaarverslagen Zie punt 592,595 en 596
De relevante gegevens verzamelen en de nodige procedures ontwikkelen om beleidsgericht onderzoek, inbegrepen de ontwikkeling van indicatoren, mogelijk te maken (x 640, 642)	601	zie punt 592
Verbeteren en versterken van het belang van het wetenschappelijk onderzoek en de resultaten ervan dienen de communicatie naar en de participatie van het maatschappelijk middenveld en de burger	602	zie punt 596
De adviesfunctie van de FRDO in het wetenschapsbeleid, onder meer bij het identificeren van indicatoren, valoriseren	603	Het platform "Indicatoren voor een Duurzame Ontwikkeling" heeft geregeld de FRDO geconsulteerd en geadviseerd.
a) Inzake indicatoren voor duurzame ontwikkeling platformen voor overleg creëren tussen de overheid, onderzoekers en het betrokken publiek	639	Een platform "Indicatoren voor een duurzame ontwikkeling" werd opgestart door de POD Wetenschapsbeleid. Het platform "Indicatoren voor een Duurzame Ontwikkeling" heeft als doel het verbeteren van de communicatie tussen de verschillende actoren zodat de ontwikkeling van indicatoren voor duurzame ontwikkeling beter aan de noden van mogelijke gebruikers beantwoordt. Concreet betekent dit dat het platform werkt rond de volgende specifieke doelstellingen: - De onderlinge uitwisseling tussen alle actoren betrokken bij de ontwikkeling en het gebruik van indicatoren voor duurzame ontwikkeling. - Stimuleren van het overleg met mogelijke gebruikers van deze indicatoren. - Verbeteren van de toegankelijkheid van de onderzoeksresultaten met betrekking tot indicatoren voor duurzame ontwikkeling. - Bijdragen tot de uitbouw van nieuwe capaciteiten in België met betrekking tot de ontwikkeling en het gebruik van indicatoren voor duurzame ontwikkeling.
b) Verbeteren van de toegang tot gegevens en indicatoren o.a. via de Metadatabank die ontwikkeld werd door de Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden		De transfert van het bestaande instrument naar de POD Duurzame Ontwikkeling is momenteel in onderhandeling
Aanstelling van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling (toewijzing van de nodige middelen) (x 105, 106, 107, 108, 109, 249, 260, 292, 308, 452, 601, 735)	640	Focal Points : - Marc Van Heuckelom "Platform voor wetenschappelijk overleg "Indicatoren voor duurzame ontwikkeling") - Benaïnou Memde ("Greening")

Hun werk zou ondersteund moeten worden door programma's voor wetenschappelijk onderzoek overeenkomstig de noden van de besluitvorming (bijvoorbeeld voor de definitie van een "macro-socio-economisch" beleidsinstrument om de impact van de genomen maatregelen inzake armoede te kunnen controleren) en gevoerd moeten worden in omstandigheden die de transparantie van het proces verzekeren: (zie Wetenschappelijk beleid: 60100 en Armoedebestrijding en sociale uitsluiting: 17900 (x 105, 106, 107, 108, 109, 249a, 260, 292, 308, 601, 735, 783)		zie punten 591 en 592
Vreemdelingen - migranten	755 en 759	"Onderzoek naar de beeldvorming en houding van de Belgen tegenover nieuwe migranten" (1/1/2001-29/2/2003) – H. Cossey, J. Billiet, K. De Witte – KULeuven "Wat verwachten vreemdelingen van het recht in België?" (1/1/2001-29/2/2003) – M.Cl. Foblets, S. Parmentier – KULeuven, M. Martiniello en P. Martens – ULg
Cellen duurzame ontwikkeling: in elk departement een cel duurzame ontwikkeling oprichten: (x 78600) Die cel moet waken over de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	De cel DO van het Federaal Wetenschapsbeleid werd opgericht in 2004.
een aanbeveling richten tot de wetenschappelijke instellingen opdat zij systematischer multidisciplinaire werkzaamheden zouden ontwikkelen, die dan uitmonden in de definiëring van beleidsdoelstellingen die op werkelijke mogelijkheden van de technologische ontwikkeling en van de maatschappelijke organisatie steunen (x 781-782)	772	De oproepen tot voorstellen van PODO I en II sporen de wetenschappelijke instellingen aan om voorstellen voor te leggen in een pluridisciplinair netwerk. De pluridisciplinariteit is één van de evaluatiecriteria.
de verwezenlijking van dit Plan vereist dat er in de begroting voor wetenschappelijk onderzoek expliciet rekening wordt gehouden met de noden ervan inzake omzetting van doelstellingen, toekomstverkenning, multidisciplinariteit, indicatoren enzovoort	772	Zie punten 591 en 592
Federale departementen moeten systematischer voorstellen ter goedkeuring van zulke doelstellingen van de leden van de ICDO in de jaarrapporten opnemen	772	Zie jaarlijkse rapporten die ieder jaar overgemaakt worden.
de samenwerking tussen instellingen en wetenschappers met een verschillende opleiding, ervaring en oorsprong verbeteren, dankzij de bevordering van inter- en transdisciplinaire initiatieven en onderzoeksprogramma's, die worden gefinancierd door zowel de departementen als door de begroting voor wetenschappelijk onderzoek, waarbij specifiek rekening wordt gehouden met de behoeften van het Plan (x 600, 772)	781	zie punten 592-598 en 772

b) er op toezien dat de wetenschappelijke ondersteuning en de coördinatie van die inspanningen ruimschoots worden versterkt, zodat de verbodsbekering van de inspanningen terzake vermindert en om voor de uitwerking van het volgende plan een boordtabel van coherente indicatoren ter beschikking staat van een besluitvorming inzake duurzame ontwikkeling	783	Zie opdrachten van de Platform voor wetenschappelijk overleg "Indicatoren voor duurzame ontwikkeling"
--	-----	---

FOD ECONOMIE, KMO, MIDDENSTAND EN ENERGIE

(ECONOMIE - ENERGIE + FEDERAAL PLANBUREAU)

Bepaalde informatie werd ons alleen in het Frans bezorgd. Om u deze informatie niet te ontfeggen, werd ze in het Frans overgenomen, waarvoor onze verontschuldigen.

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van Zaken
Aankopen producten keurmerken (sociaal verantwoorde)	94	zie 116
Energie, water, papier, afval (98 tot 101)	101	Le papier et les batteries font d'ores et déjà l'objet d'une collecte sélective. Les déchets « spéciaux » (comme par ex. La peinture, les déchets graphiques, les toners, etc.) sont récoltés par une firme spécialisée et sont traités au lieu de les faire récolté avec les déchets résiduels.
Indicatoren Algemene indicatoren inzake de economische ontwikkeling Indicatoren inzake de consumptie van goederen en diensten door de gezinnen en de openbare besturen Indicatoren inzake de kwaliteit van de geconsumeerde goederen, die de kwaliteit en de efficiëntie aantonen van het toezicht op de productieketen Indicatoren inzake geïntegreerde politiek van goederen en productieve structuren Indicatoren inzake het verband tussen het geheel van niet hernieuwbare bronnen en het verbruik ervan door de mens. 105-109	105	Statistique et information économique La division E8 (statistique et info économique) a effectué un effort accru de visibilité des indicateurs et statistiques sous-jacentes, qu'ils soient ou non produits par le département, ce que permet une vision globale des indicateurs sociaux, économiques et environnementaux par le public. Le développement a principalement porté sur l' internet (ECODATA sur http://ecodata.mineco.fgov.be/, portails statistiques et indicateurs par thème sur http://statbel.fgov.be). Une estimation détaillée du budget public des recettes et dépenses relatives à l' environnement est effectuée périodiquement sur base des budgets et des travaux de l'Institut des Comptes Nationaux. Les dépenses des ménages sont approchées par la connaissance des taxes environnementales et l'enquête sur le budget des ménages. Ces travaux permettent la réalisation, par le Bureau fédéral du Plan, d'un Compte des dépenses de protection de l'environnement compatible avec les comptes nationaux, et qui complète son élaboration de "comptes satellites" (par exemple d'émissions atmosphériques ou dans l'eau), tellement utiles à la compréhension des interactions entre économie et environnement. Des experts en comptes de l'agriculture et des relations agriculture-environnement, ont rejoint l'INS pour répondre aux besoins statistiques internationaux. Seuls les indicateurs sur l'agriculture biologique sont régulièrement mis à jour et publiés sur le site de l'INS. Aucune action n'a été menée concernant les autres indicateurs mentionnés (qualité des biens, chaînes de production, ressources non renouvelables), mais d'autres indicateurs pertinents pour le développement durable sont mis à disposition du public (émissions de CO₂, climat, utilisation des ressources en eau etc.). Les résultats des différentes enquêtes comportant un volet de développement durable sont en outre publiés au niveau le plus détaillé (jusqu'aux secteurs statistiques), notamment sur le site http://statbel.fgov.be/home_fr.htm : appréciation de l'aspect des bâtiments, de la propreté, de la qualité de l'air et de la tranquillité du voisinage, verdict des Belges quant aux espaces verts, trottoirs, pistes cyclables et routes, type d'énergie utilisée, y compris le détail des énergies renouvelables (panneaux solaires, biomasse etc.). Les indicateurs sur l'exclusion sociale dans le cadre du Plan d'Action sur l'Exclusion sociale seront publiés début 2005.

Duurzaam verbruik Belangstelling van de verbruikers voor aankopen van milieuvriendelijke producten - Gevoeligheid van de verbruikers voor het evenwicht en de kwaliteit van hun voedsel. (111) 120, 133 Coördinatie en ontwikkeling van de maatregelen betreffende informatie, sensibilisering en opvoeding tussen alle verschillende machtsniveaus op het vlak van duurzaam verbruik. - een algemene sensibilisatiecampagne over het duurzaam verbruik definiëren en doorvoeren; - de voorlichtingsacties versterken die verenigingen voeren bij de consument over het gepaste gedrag voor duurzame consumptie - fora organiseren die de betrokken actoren in debat samenbrengen - in de scholen opleiding terzake geven, evenals in beroepsopleidingen voorzien	115	Direction générale de la Régularisation et de l'Organisation des marchés- Protection des droits des consommateurs. Le Conseil de la Consommation a créé une commission (désignée Commission "Environnement-Production et consommation durables"), compétente en matière de consommation durable et/ou soutenable. Par ailleurs, ces thèmes sont rencontrés ponctuellement au travers des différents travaux et avis du Conseil de la Consommation (avis sur des projets de réglementation concernant les dénominations, caractéristiques et teneur en plomb des essences, la teneur en soufre du gasoil-diesel, les dénominations et caractéristiques des biocarburants, la prévention des substances dangereuses dans les équipements électriques et électroniques, le programme fédéral de réduction des pesticides à usage agricole et des biocides en Belgique, la mise sur le marché et l'utilisation des biocides). Le groupe du Comité de Concertation pour la Politique Internationale de l' Environnement (CCPIE) "Plan directeur de produits" (qui relève du SPF Santé publique et Environnement) est chargé de rapporter le contenu de ses travaux à la CIDD " ICDO. Les organisations de consommateurs et de défense de l'Environnement ne sont toutefois pas représentées au CCPIE (groupe interministériel). Le CRIOC (www.oivo-crioc.org) est une fondation d'utilité publique qui a pour mission d'informer et de soutenir les organisations de consommateurs qui siègent en son sein. Le CRIOC est géré par les organisations de consommateurs et subsidié par le SPF Economie. Il effectue des recherches dans différents domaines relatifs à la consommation, notamment la consommation durable. Toutes ces activités visent une meilleure protection et une sensibilisation globale des consommateurs. Le CRIOC mène des actions d'information, de sensibilisation et d'éducation en matière de consommation durable.
Bij de consumenten, de producenten en de distributeurs de keurmerken bevorderen die de duurzame aard van de op de markt gebrachte producten aanduiden, onder andere de Europese milieukeur. - biologische teelt - Europees keurmerk - enz.	116	La Division "Accréditation" a collaboré à l' élaboration des procédures d'inspection des entreprises par rapport à l'octroi du label social. Elle fait l'accréditation des entreprises d'inspection (entreprises d'audit social) selon la norme internationale ISO 45004 et ce pour l'application « label social » (le schéma d'inspection a été rédigé en collaboration avec le « groupe de travail » du comité pour la production socialement responsable). En attendant l'accréditation d'un nombre suffisant d'institutions d'inspection pour l' audit social, le comité pour la production socialement responsable utilise également des institutions de certification accréditées par la SAI (Social Accountability International) pour l'octroi des « labels sociaux ». La Belgique fait œuvre de pionnier en se dotant de ce type de loi ; l'Italie et le Danemark y travaillent ; les Pays-Bas préparent un code de conduite. La Commission européenne a décidé d' attendre l'adoption d'un label par plusieurs pays avant de créer un label européen. La nouvelle loi belge vise aussi à terme la réduction et/ou l'harmonisation des centaines de codes de conduite et des nombreux labels, en offrant un cadre légal aux entreprises, permettant ainsi d' harmoniser les codes de conduite au niveau national. Informations supplémentaires : La compétence pour le « label social » a été transférée du SPF Economie au secrétariat d'Etat « Développement durable et Economie Sociale » (Els Vanweert). Uniquement le secrétariat du comité pour la production socialement responsable ressort encore de la compétence du SPF Economie et est maintenant assuré par CRIOC (Centre de Recherche et d' Information des Organisations de Consommateurs). Le SPF Economie est représenté au Comité de la production socialement responsable. L'accréditation des institutions d'inspection pour le label social se fait évidemment par le service «Accréditation » du SPF Economie, mais il est indépendant de la politique en matière du « label social ».

Op Europees niveau pleiten voor de harmonisering van deze keurmerken - sociaal verantwoorde productielabel - label eerlijke handel Duidelijke en correcte informatie verstrekken betreffende keurmerken die onderworpen zijn aan een onafhankelijke objectieve procedure voor toekenning en controle (x 265, 300, 302)	116	Direction générale de la Qualité et Sécurité: Accréditation Direction générale de la Régulation et de l' Organisation des marchés : Protection des droits des consommateurs Administration du Contrôle et de la Médiation : contrôle et rédaction des arrêtés d'exécution. La loi du 27 février 2002 (M.B. 26 mars 2002) visant à promouvoir la production socialement responsable fixe la mise en place du label social pour les produits élaborés dans le respect des huit conventions fondamentales de l' Organisation Internationale du Travail. Les arrêtés d'exécution du 4 avril 2003 ont été publiés au MB du 30 juin 2003 (fonctionnement du Comité pour la production socialement responsable et Conseil d'appel pour la production socialement responsable) et dans le MB du 28 août 2003 (exécution de quelques dispositions de la loi du 27 février 2002 visant à promouvoir la production socialement responsable, l'Arrêté Ministériel portant sur l'approbation du règlement domestique du Comité de production socialement responsable). L'Arrêté Ministériel portant sur l'approbation du cahier de charges pour la production socialement responsable. L'arrêté d' exécution a été publié au MB du 11 février 2004 (AR fixant les conditions d'usage du label visant à promouvoir une production socialement responsable). Ce label social pourra être octroyé, sur demande de l'entreprise (démarche volontariste), pour les produits et services dont l'ensemble de la chaîne de production et/ou d'élaboration respecte au moins les cinq grands principes énoncés dans les conventions de l'O.I.T : l'interdiction du travail forcé (n° 29 et 105), droit à la liberté syndicale (n° 87), droit d'organisation et de négociation collective (n° 98), interdiction de toute discrimination en matière de travail et de rémunération (n°100 et 111), âge minimum pour le travail des enfants et interdiction des pires formes de travail des enfants (n° 138 et 182). Un vade-mecum de la loi belge sur le label social (70 questions et réponses) a été rédigé.
Harmonisering van de keurmerken op Europees niveau in het belang van producent en verbruiker	116	België vervult een voortrekkersrol door dit soort wet aan te nemen; Italië en Denemarken zijn ermee bezig; Nederland bereidt een gedragscode voor. De Europese Commissie heeft besloten te wachten op de aanvaarding van een keurmerk door verscheidene landen alvorens een Europees keurmerk te creëren. De nieuwe Belgische wet streeft op termijn ook naar vermindering en/of harmonisering van de honderden gedragscodes en talrijke keurmerken door de ondernemingen een wettelijk kader aan te bieden via hetwelk de gedragscodes op nationaal vlak kunnen worden geharmoniseerd.
Acties inzake preventie, toezicht, repressie en sancties		Direction générale du Contrôle et de la médiation Les différentes réglementations existantes et/ou envisagées par le Plan fédéral DD font l'objet d'un suivi quant à leur mise en oeuvre pratique, conformément aux compétences et missions dévolues à la Direction générale du Contrôle et de la médiation. Les missions de cette administration sont envisagées selon plusieurs perspectives principales : l'information (consommateurs), la prévention (professionnels), le contrôle (initiative et/ou plainte) et la répression (pro-justitia) et enfin la médiation.
Sociale en ethische reclame Een wetsontwerp indienen tot wijziging van de wet van 14 juli 1991 op de handelspraktijken met als doel alle reclame te verbieden die beweringen, gegevens of voorstellingen bevat die misleiden omtrent de wijze, de datum en de sociale voorwaarden van vervaardiging van een product of een dienst. De werkzaamheden van de Commissie voor de Milieureclame en Milieuetikettering uitbreiden tot de reclame en de ethische etikettering en de samenstelling verruimen van de Commissie tot de vertegenwoordigers die ervaring met sociale en ethische keurmerken hebben	118	Direction générale Administration de la Régulation et de l'Organisation des marchés - Protection des droits des consommateurs. Interdire les publicités trompeuses en matière de conditions sociales de fabrication d'un produit Un avant-projet de loi avait été approuvé par le Conseil des Ministres du 30 avril 1999. L'avis du Conseil d'Etat, demandé le 18 mai 1999 avait été rendu le 9 décembre 1999. Lors de la législature suivante, la Ministre M. Aelvoet avait également demandé l'avis de la CEPE, le 16 novembre 1999. Ce second avis a été rendu le 7 juin 2000. Ce projet a été adopté au Conseil des Ministres du 28 février 2003. Après les élections, ce projet n'a pas été relevé de caducité par la nouvelle coalition. La CEPE est inactive depuis avril 2003.

Milieureclame Indien er tegen 31 december 2000 geen wezenlijke vooruitgang was geboekt in de toepassing van de Milieureclamecode die nu een norm is van zelfdiscipline, deze Code verplicht maken en hem van alternatieve sancties voorzien. Indien de Milieureclamecode verplicht is gemaakt, het statuut en de werking van de Commissie inzake Milieureclame en Milieuetikettering herzien.	119	Le Code de la publicité verte a fait l'objet de deux rapports d'évaluation de la CEPE (7 mars 2000 et 20 mars 2001). A l'occasion du second rapport, la Commission s'est divisée. Les représentants Consommateurs et Environnement ne sont pas satisfaits par l'application auto-disciplinaire du Code et plaident pour un caractère contraignant de la norme (arrêté royal), des sanctions effectives en cas de non-respect et l'organisation d'un contrôle par un organisme indépendant. Les représentants Production – Distribution – Classes Moyennes – Publicité maintiennent leur confiance dans le système d'auto-discipline et souhaitent contribuer à l'améliorer. La CEPE a rendu, le 26 septembre 2002, un avis relatif au caractère contraignant du code de la publicité écologique, au traitement des plaintes pour non respect du code, et à l'installation d'un nouvel organe de contrôle. Sous la législature précédente, le Ministre de la Protection de la Consommation avait élaboré un avant-projet d'arrêté royal rendant obligatoire le code de la publicité écologique. Ce projet n'a pas abouti.
Reclame en consumptiepatronen De problematiek onderzoeken van het verband tussen reclame en consumptiepatronen, van de impact van reclame op de jongeren, van informatieve publiciteit en van buitenlandse ervaringen met reglementering ter zake. Op het vlak van mobiliteit (openbaar vervoer en "zacht" vervoer) de impact bestuderen van de reclame op het gedrag, ondersteuning van het geven van keurmerken aan de minst vervuilende voertuigen, informatieverbreiding over hoe men door zijn gedrag beter kan bijdragen tot een duurzame ontwikkeling van de mobiliteit.	120	L'avis du Conseil du 28 avril 2004 sur la publicité et le marketing bancaire à l'égard des jeunes contient des recommandations en la matière qui sont intégrées dans le code de conduite de l'Association belges des banques. Le Conseil de la Consommation a remis plusieurs avis sur différents sujets en 2001 et 2002. Remarque : Tous les avis et travaux cités ci-dessus sont consultables dans les deux langues sur www.mineco.fgov.be (protection des droits des consommateurs – conseils consultatifs)
De wetgeving inzake etikettering aanpassen aan de nieuwe maatschappelijke vereisten. Op het vlak van CMM tegen het einde van 2000 een voorstel uitwerken waarmee een beperkt systeem van ethische milieuetikettering kan worden gewaarborgd (waaronder de keurmerken) dat samenhangend, verstaanbaar en leesbaar is voor de verbruikers.	121	La CEPE a rendu une recommandation sur l'utilisation de symboles graphiques dans les étiquetages et les messages publicitaires à caractère environnemental (18 octobre 2001). Elle concerne les informations données sous forme graphique dans les publicités et les étiquetages environnementaux, qu'ils soient de type promotionnels et/ou informatifs (soit les éléments prescrits par la législation). Elle émet quatre recommandations de base pour les logos et pictogrammes: éviter d'induire en erreur sur la signification réelle ou sur le champ d'application – accompagnement par une information textuelle - relater des effets sur l'environnement uniquement s'ils sont clairement établis - diffusion d'une information suffisante auprès des consommateurs (presse, internet, ...). La CEPE a adopté le 6 mars 2003 un avis relatif à l'utilisation des pictogrammes dans les étiquetages et messages publicitaires, qui interprète l'article 13 du Code de la publicité verte (élaboration de prescriptions en matière d'étiquetage environnemental).
Stuurgroep Duurzame Productie- en Consumptiepatronen oprichten, belast met de opvolging van de vorderingen van het Federaal plan inzake Duurzame Ontwikkeling	133	zie 115

Definitie van een sociaal keurmerk dat steunt op de naleving van de basisconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie (I.A.O.)	145	Direction générale de la Qualité et Sécurité : Accréditation Direction générale de la Régulation et de l' Organisation des marchés : Protection des droits des consommateurs Administration du Contrôle et de la Médiation : contrôle et rédaction des arrêtés d'exécution. La loi du 27 février 2002 (M.B. 26 mars 2002) visant à promouvoir la production socialement responsable fixe la mise en place du label social pour les produits élaborés dans le respect des huit conventions fondamentales de l' Organisation Internationale du Travail. Les arrêtés d'exécution du 4 avril 2003 ont été publiés au MB du 30 juin 2003 (fonctionnement du Comité pour la production socialement responsable et Conseil d'appel pour la production socialement responsable) et dans le MB du 28 août 2003 (exécution de quelques dispositions de la loi du 27 février 2002 visant à promouvoir la production socialement responsable, l'Arrêté Ministériel portant sur l'approbation du règlement domestique du Comité de production socialement responsable). L'Arrêté Ministériel portant sur l'approbation du cahier de charges pour la production socialement responsable). L'arrêté d'exécution a été publié au MB du 11 février 2004 (AR fixant les conditions d'usage du label visant à promouvoir une production socialement responsable). Ce label social pourra être octroyé, sur demande de l'entreprise (démarche volontariste), pour les produits et services dont l'ensemble de la chaîne de production et/ou d'élaboration respecte au moins les cinq grands principes énoncés dans les conventions de l'O.I.T : l'interdiction du travail forcé (n° 29 et 105), droit à la liberté syndicale (n° 87), droit d'organisation et de négociation collective (n° 98), interdiction de toute discrimination en matière de travail et de rémunération (n°100 et 111), âge minimum pour le travail des enfants et interdiction des pires formes de travail des enfants (n° 138 et 182). Un vade-mecum de la loi belge sur le label social (70 questions et réponses) a été rédigé.
Invoering van leefmilieu- of sociale clausules binnen overheidsopdrachten	151	Des clauses « environnementales » ont été insérées dans des cahiers de charge pour e.a. des services de nettoyage et l'achat de toners pour des imprimantes. Ces clauses ont joué un rôle dans l'évaluation.
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	Coordonnateur environnemental Le Département a procédé à l'engagement d'une coordinatrice environnementale, ingénieur civil de formation, à dater d' octobre 2001.
Opstelling van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij de jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen .	155	Les différents tableaux de bord, relatifs aux consommations d'énergies (eau, gaz, mazout, électricité) et de papier (kg/pers), ont été établis pour la période de 1997 à 2004, en distinguant les différents bâtiments occupés à Bruxelles (+ Haren) par les administrations et services du Département. A terme, il s'agit de répondre aux objectifs fixés par la Charte Environnementale fédérale (signé le 9 janvier 2002), établie par la Cellule fédérale de coordination environnementale, en application de l' article 157 du Plan fédéral DD. Un groupe de travail interne, réunissant notamment les responsables des différents bâtiments, est chargé de déterminer des propositions et actions prioritaires visant à favoriser les économies d'énergie. Un projet de note de service indiquant certaines règles de comportement individuel favorisant de telles économies d' énergie est aussi en cours d'élaboration.
Vervoersplan (ministeries) (2003) (x 455)	155	Binnen het Federaal Planbureau werd een vervoersplan opgesteld en werden maatregelen genomen ten gunste van fietsers (parkeerruimte voor fietsers, douches in aanbouw,...)

Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534).	156	Les différents tableaux de bord, relatifs aux consommations d'énergies (eau, gaz, mazout, électricité) et de papier (kg/pers), ont été établis pour la période de 1997 à 2004, en distinguant les différents bâtiments occupés à Bruxelles (+ Haren) par les administrations et services du Département. A terme, il s'agit de répondre aux objectifs fixés par la Charte Environnementale fédérale (signé le 9 janvier 2002), établie par la Cellule fédérale de coordination environnementale, en application de l' article 157 du Plan fédéral DD. Un groupe de travail interne, réunissant notamment les responsables des différents bâtiments, est chargé de déterminer des propositions et actions prioritaires visant à favoriser les économies d'énergie. Un projet de note de service indiquant certaines règles de comportement individuel favorisant de telles économies d' énergie est aussi en cours d'élaboration.
Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhangen	157	Het Federaal Planbureau bekam het label "Ecodynamische onderneming" van de BIM in 2002 (twee van de drie sterren).
Progressieve afbouw van overmatige schuldenlast (tegen 2003 met minstens 10 % het aantal kredieten verminderen dat niet kan worden afgelost). (x 225)	224	zie 229
De controle verhogen op de reclame die wordt gemaakt door de professionele kredietverleners	227	Crédit à la consommation La loi du 24 mars 2003 modifiant la LCC du 12 juin 1991 renforce la législation en matière de publicité crédit et instaure une nouvelle sanction pénale pour les contrevenants. Une enquête de l'Inspection économique a été réalisée sur ce sujet, courant 2002.
Erop toezien dat de thema's overmatige schuldenlast en geldbeheer geïntegreerd worden in lessen en vormingscursussen voor kinderen en volwassenen, alsook in de sensibilisatiecampagnes die worden geleid door de verenigingen (te integreren in de actie 115)	228	Mineco participe à la sensibilisation et à l' information générale du public par la diffusion de ses brochures de prévention du surendettement et de ses conséquences. Une nouvelle brochure est actuellement en cours d'élaboration.
Op effectieve wijze overgaan tot de oprichting van een positieve kredietcentrale in 2002. (x 224, 225, 233, 235)	229	Direction générale de la Régulation et de l' Organisation des marchés - Crédit à la consommation La loi du 10 août 2001 relative à la centrale de crédits aux particuliers a été publiée au Moniteur du 25 septembre 2001 (entrée en vigueur le 1er juin 2003). Cette législation vise à donner aux prêteurs un aperçu positif sur la situation réelle des candidatsemprunteurs, en vue d'éviter l'octroi de crédits supplémentaires face à une situation de surendettement potentiel ou de permettre l'octroi de crédits mieux adaptés. L'arrêté royal d'exécution du 7 juillet 2002 a été publié au M.B. du 19 juillet 2002. Les résultats de la mise en place de cette centrale positive devrait pouvoir s'apprécier dans les prochains rapports annuels publiés par la Banque nationale (statistiques relatives à la centrale des crédits aux particuliers). Le rapport 2004 fait état d'une stabilisation de l'endettement, qui serait cependant due à d'autres facteurs. La loi du 7 janvier 2001 (dite "Loi Santkin") modifiant la loi du 12 juin 1991 règle dans les détails les conséquences financières de l'inexécution des engagements du consommateur dans les contrats de crédit. Elle a été publiée au Moniteur du 25 janvier 2001 et est entrée en vigueur au 1er janvier 2002. La loi prévoit dorénavant l'imputation prioritaire des remboursements sur les intérêts et frais, afin d'éviter l'effet boule de neige de l'endettement. La même loi impose de fournir le tableau d' amortissement pour tous les nouveaux contrats de crédits à dater du 1er janvier 2002. L'inspection économique y a consacré une enquête sur la période d'avril à juillet 2002. Il entre en outre dans les intentions du Ministre de l'Economie de revoir la loi du 5 juillet 1998 sur le règlement collectif de dettes à la lumière des rapports de l' Observatoire du Crédit et de l'Endettement. Un premier projet de révision, élaboré par le SPF Economie et repris par la Ministre de la Justice, n'a pas encore abouti.

De problematiek van de toegang tot het krediet en de financiële diensten bestuderen (x 199)	230	zie 229
De incassomaatschappijen reglementeren	231	Crédit à la consommation La loi du 20 décembre 2002 relative au recouvrement amiable des dettes du consommateur (M.B. 29 janvier 2003 entre en vigueur le 1er juillet 2003. Elle intègre un chapitre visant à réglementer les sociétés de recouvrement de dettes. Un arrêté royal d'exécution prévoira, en principe à partir du 1er avril 2005, les modalités relatives à l'inscription des sociétés de recouvrement de dettes
Regelmatig evalueren, op grond van indicatoren, van de wet van 5 juli 1998 betreffende de schuldenregeling	233	zie 229
Een fonds oprichten voor de behandeling van overmatige schuldenlast, gespijsd door de kredietinstellingen	233	Crédit à la consommation Ce fonds prévu dans la loi du 5 juillet 1998 est mis en place. Il interviendra dans les coûts de différents dossiers de règlement collectif de dettes et dans le financement partiel des services prestés par les médiateurs de dettes. La loi du 19 avril 2002 modifiant l'article 20 de la loi du 5 juillet 1998 concernant les assiettes de calcul des cotisations des prêteurs au fonds a été publiée au Moniteur belge du 7 juin 2002. L'arrêté royal du 9 août 2002 réglementant le fonctionnement du fonds de traitement du surendettement a été publié et est entré en vigueur le même jour, le 6 septembre 2002. Il assure la mise en place définitive du fonds. Le fonds fonctionne depuis mars 2003. Ses compétences sont élargies au financement des campagnes de prévention. Le fonds est soumis à un accroissement de demandes des médiateurs de dettes tellement important que les fonds disponibles risquent de s'épuiser sans de nouvelles contributions.
Meer aanwezigheid in de Noordzee voor verscherpte controle en overzicht van de menselijke activiteiten	343	Direction générale de la Qualité et de la Sécurité – Service de Plateau continental Dans le cadre de la loi du 13 juin 1969 sur l'exploitation du sable, le SPF a mis en service, en 1999, un sonar-multi-faisceaux sur le navire "le Belgica" pour le contrôle in situ des bancs exploités. Des contrôles des bateaux d'exploitation sont effectués, également en mer. La Garde côtière a été installée le 13 mai 2003 en application de la loi du 20 janvier 1999 sur la protection du milieu marin et de la loi du 22 avril 1999 concernant la zone économique exclusive. Le 1er septembre 2004, deux arrêtés royaux ont été publiés: - L'arrêté royal relatif aux conditions, à la délimitation géographique et à la procédure d'octroi des concessions d'exploration et d'exploitation des ressources minérales et autres ressources non vivantes de la mer territoriale et du plateau continental; - L'arrêté royal fixant les règles relatives à l'évaluation des incidences sur l'environnement en application de la loi du 13 juin 1969 sur l'exploration et l'exploitation des ressources non vivantes de la mer territoriale et du plateau continental. Environ 500 emplois directs sont liés à l'exploitation des ressources non vivantes en mer du Nord (installations terrestres, bateaux, transport). Une étude en cours demandée par ZEEGRA au bureau d'étude WES donnera des résultats en 2005 sur les emplois indirectement liés à cette exploitation et affina les chiffres relatifs aux emplois directs.
De coördinatie van de werkzaamheden, die worden uitgevoerd voor het VBD en voor de WHO, zal verbeterd worden, meer bepaald voor de toepassing en de aanpassing van de akkoorden over intellectuele eigendomsrechten (TRIPSakkoorden).	373	zie 374

Wettelijke instrumenten tegen de biopiraterij ontwikkelen	373	Direction générale de la Régulation et de l' Organisation des marchés - Office de la Propriété Industrielle L'objectif consistant à rendre non brevetable les inventions développées en violation de la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992 a été réexaminé. Il s'agit maintenant davantage de mettre en œuvre le principe d' « Access and benefits sharing » prévu par la convention précitée de Rio par la mention obligatoire dans les demandes de brevets de l'origine géographique ou de la source de la matière vivante à partir de laquelle une invention est développée. Un projet de loi transposant la directive 98/44/CE a été déposé au Parlement le 21 juin 2002. Par ailleurs, le Conseil de l'Union européenne a défini en décembre 2004 sous présidence néerlandaise une position commune sur la question de la mention obligatoire dans les demandes de brevets de la source de la matière vivante à partir de laquelle l'invention a été développée.
(iii) initiatieven nemen voor de internationale erkenning van de rechten inzake de gemeenschappelijk intellectuele eigendom van inheemse volkeren en plaatselijke gemeenschappen in het raam van de WOIE (Wereld Organisatie voor intellectuele Eigendom)	374	Bestuur Regulering en Organisatie van de Markten – Bureau voor Industriële Eigendom Tijdens de 26ste vergadering van de Algemene vergadering van de Wereld Organisatie voor Intellectuele Eigendom (WOIE) die plaats had van 25 september tot 3 oktober 2000 hebben de Lidstaten besloten een bijzondere instantie op te richten die zich moet buigen over de vraagstukken inzake intellectuele eigendom betreffende genetische grondstoffen, de traditionele kennis, de folklore en de ambachten. Deze instantie heeft de vorm aangenomen van een intergouvernementeel comité ad hoc en is voor het eerst samengekomen te Genève van 30 april tot 3 mei 2001. Voor ons land neemt het Bureau voor Industriële Eigendom deel aan dit intergouvernementeel Comité.
Door een prijzenbeleid ter normering van de instrumenten voor de productie van hernieuwbare energie (windmolens, zonnepanelen, biobrandstoffen) bijdragen aan de ontwikkeling van schonere of hernieuwbare energie. a) (Voorstellen om) een samenwerkingsakkoord te sluiten tussen de bevoegdheidsniveaus om een Belgische doelstelling te bereiken die het aandeel van de hernieuwbare energiedragers in het binnenlands verbruik van primaire energie boven de 2% wil brengen (en 405) b) Tegen juni 2001, twee nota's opstellen waarop het samenwerkingsakkoord moet steunen (de eerste moet het valoriseerbare technische potentieel aan hernieuwbare energiedragers in België beschrijven en de tweede de aan dit potentieel gekoppelde kosten) c) In juni 2001 moet in het kader van de interministeriële energieconferentie een percentage worden vastgesteld van het aandeel van de hernieuwbare energiedragers in het binnenlands verbruik van primaire energie dat moet worden bereikt tegen 2003 en een percentage voor 2010 dat hoger dan 2 % moet zijn d) Het samenwerkingsakkoord moet na afloop van die interministeriële conferentie worden gesloten uiterlijk in november 2001 (zie ook 407). In het voorgestelde samenwerkingsakkoord vragen dat een minimumquotum van leveringen door hernieuwbare energieën (van minstens 3% tegen 2004, geprogrammeerd voor de jaren nadien) zou worden opgelegd (en 432) aan elke elektriciteitsleverancier	394 395	Biobrandstoffen (Energie): deelneming aan de ad hoc werkzaamheden van de Groep Energie van de Raad van de Europese Unie. Normen Hernieuwbare Energieën (Energie): contacten met de experts volgens de technische comités (BIN, BEC), met het doel de conformiteit te verifiëren van de veiligheidsnormen in kwestie met de richtlijn 73/23/EG Laagspanning, omgezet door het KB van 23 maart 1977 en de richtlijn 89/336 elektromagnetische compatibiliteit, omgezet door het KB van 18 mei 1994 inzake de schepping of de wijziging van normen, de regelgeving ad hoc voorzien en creëren die deze normen officialiseert. Een KB van 2 juli 2003 tot wijziging van de artikelen 68 en 235.c en van het AREI (Algemeen reglement op de elektrische installaties) schrijft de veiligheidsregels voor dank zij dewelke het mogelijk is over te gaan tot parallelschakeling op het net van productie-eenheden van het automatische type zoals zonnecellen, windturbines, enz... Accreditering (Kwaliteit en veiligheid): oprichting van een werkgroep die de Gewesten en de federale Administratie verenigt. Die werkgroep beoogt de procedure inzake accreditering te harmoniseren, die de betrouwbaarheid van de meetinstrumenten waarborgt van de stroom die wordt geproduceerd door productie-eenheden van elektriciteit die hernieuwbare energieën gebruiken. Naar aanleiding van de Ministerraad van Petit-Leez zijn nieuwe initiatieven genomen ter bevordering van de biobrandstoffen. Bovendien komt een ENOVER-werkgroep ter zake regelmatig samen om de omzetting voor te bereiden van Europese richtlijn 2003/30 en het verslag uit te werken over het beleid dat in België op dat vlak wordt gevoerd; dat verslag moet in juli 2004 bij de Commissie worden ingediend

Een nota opstellen (die midden 2001 zal worden publiek gemaakt) waarin de keuze voor het afstappen van de kernenergie wordt gerechtvaardigd	396	De wet inzake de uitstap uit kernenergie en ook die betreffende het beheer van de provisies die zijn aangelegd voor de ontmanteling zijn afgekondigd. De desbetreffende nota wordt voorlopig dus niet prioritair geacht.
Een reeks complementaire indicatoren volgen betreffende het verwezenlijken van deze doelstellingen	398	Een ICDO-werkgroep waaraan de Administratie actief deelneemt is belast met de identificatie van genoemde indicatoren.
Erover waken dat de liberalisering van de gas- en de elektriciteitsmarkt tot werkelijke prijsdalingen leidt voor iedereen	402	Aangezien de graad van openstelling van de gas- en elektriciteitsmarkt varieert naar gelang van het Gewest, verloopt de evolutie van de prijzen ook verschillend. In het Vlaamse Gewest waar de markt volledig is opengesteld, worden de prijzen - behalve de sociale tarieven - door de leveranciers bepaald en halen zij hoger of een lager niveau. In het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk gewest blijven de prijzen gereguleerd voor de afnemers die minder dan 10 GWh/jaar verbruiken. Die prijzen houden rekening met de programma's inzake tariefreducties op waartoe besloten is in 2002 en 2003. De Ministerraad heeft beslist om vanaf 1 juli 2004 een mechanisme in te voeren voor plafonnering van de extra-lasten die op federaal niveau bepaald zijn voor de afnemers die meer dan 20 MWh/jaar verbruiken
Een prijsbeleid voeren dat een REG-strategie aanmoedigt (er het principe van verdedigen tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU) en bijdragen tot de ontwikkeling van schonere of hernieuwbare energieën (en 404, 405, 406, 507, 614 tot 623, 393)	403	Verwijzing naar de fiscale maatregelen die verder worden geciteerd en de maatregelen die verbonden zijn met de taks op energie/CO ₂ . Verschillende scenario's zijn uitgewerkt en besproken inzake fiscaliteit met een ecologisch objectief, in het bijzonder m.b.t tot de taks op energie/CO ₂ en de verlaging van de BTW op de milieuvriendelijke producten. Voor wat betreft de taks op energie/CO ₂ , worden behandeld, de relatie met de sectorakkoorden, een systeem van sociale correcties, alsook de samenlopende vermindering van de sociale lasten. Voor de schonere Energieën, werd begonnen met een bemoedigend prijsbeleid op federaal niveau, op verschillende wijzen: - Gedifferentieerde taxering van de brandstoffen in functie van hun koolstofgehalte; - Fiscale aftrek voor energiebesparende investeringen in het kader van de toepassing van het artikel 33 van de wet houdende hervorming van de Wet op de natuurlijke personen. - Internationalisering van de externe kosten van fossiele brandstoffen.
De investeringen subsidiëren (of de aftrek toestaan voor investeringen) die energiebesparingen tot doel hebben (395, 403)	405	Technische adviezen voor de maatregelen inzake fiscale aftrek werden geformuleerd in de schoot van de groep ENOVER en zijn in onderzoek bij het Ministerie van Financiën voor het opstellen van het koninklijk uitvoeringsbesluit. Het gaat om de toepassing van het artikel 33 van de wet houdende hervorming van de Wet op de natuurlijke personen, artikel dat een maatregel bevat betreffende de energiebesparende uitgaven. Het is tevens voorzien om de maatregelen van fiscale aftrek voor de energiebesparende investeringen in de ondernemingen te herzien. Het K.B. zal moeten worden voorgesteld in 2002.
Een vermindering of een afschaffing van de tariefvoordelen voor de vervuulende energiedragers (en 403)	406	Cfr. 403 : verwijzing naar de fiscaliteit als instrument voor de regulering der prijzen
Er zich voor inspannen dat de systemen van groenestroomcertificaten, die beschikbaar zijn voor de producenten van elektriciteit vanuit hernieuwbare elektriciteit werkelijk stimulerend, samenhangend en doorzichtig zijn (en 395)	407	Het KB van 16 juli 2002 is in werking getreden op 1 juli 2003. Dat KB waarborgt een minimumprijs voor alle groenestroomcertificaten die in België zijn uitgegeven zowel op initiatief van de Gewesten (onshore) als van de federale overheid (offshore). Anderzijds werkt elke overheid sedert verleden jaar aan de uitwerking van een gemeenschappelijke software voor de registratie en de boeking van groenestroomcertificaten
Een indicatief plan voor elektriciteitsproductie opstellen (AMPERE-commissie) en het Parlement voorstellen om een diepgaand debat te voeren, waarbij de FRDO wordt betrokken, alvorens dat het indicatieve plan wordt goedgekeurd	408	Het indicatief plan voor elektriciteitsproductie alsook dat voor de gasbevoorrading zijn onder de vorige legislatuur aan de regering overgemaakt

De noodzakelijke maatregelen treffen opdat ons land zijn internationale verplichtingen eerbiedigt inzake strategische opslag van aardolie.	411	Ons land is nog steeds in overtreding wat betreft zijn internationale verplichtingen inzake strategische reserves en in het bijzonder voor de producten van categorie 2 (gemiddelde destillaten). Besprekingen zijn aan de gang met de sector, maar blijken moeilijk te zijn.
Een scenario van crisisbeheersing uitwerken voor de bevoorrading en de verdeling van aardolie	412	Het arsenaal aan maatregelen voor een crisisperiode, werd geactualiseerd in het licht van de onrustwekkende ontwikkeling van de oliemarkten. Ons land werkt intensief samen met de bevoegde instanties van het IEA en de EU.
Opdrachten voor de openbare dienstverlening bepalen die toelaten om een constante bevoorrading van kwaliteitsenergie te verzekeren (en 199)	414	De koninklijke besluiten inzake openbare dienstverplichtingen, zowel voor het gas als voor de elektriciteit werden afgekondigd.
Ervoor zorgen dat de tarifiering rekening blijft houden met de bijzondere toestand van onze minder bedeelde medeburgers	415	De toepassing van sociale tarieven voor de levering van elektriciteit en aardgas aan de beschermde residentiële afnemers met bescheiden inkomen of in een precare situatie is voortaan gereguleerd door twee ministeriële besluiten die respectievelijk dateren van 15 mei 2003 en van 23 december 2003. Die besluiten hebben zowel betrekking op het in aanmerking komend cliënteel als op het gebonden cliënteel.
sectorconvenanten afsluiten met bepaalde industriële sectoren	416	De bijzondere Ministerraad van Gembloux heeft geleid tot de uitbreiding en de aanmoediging van het sluiten van convenanten door het bestaan van dergelijk akkoord tot voorwaarde te stellen om grote verbruikers te laten genieten van lagere energiebijdragen
f. de middelen onderzoeken om de budgetten op te trekken die nu zijn voorzien, de budgetten voor kernonderzoek te richten naar andere onderzoeksterreinen en indien mogelijk alternatieve financieringsstelsels ontwikkelen	416	Bilaterale budgettaire besprekingen zijn bezig.
g. het onderzoek naar de hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie moet worden bevorderd in samenspraak met de Gewesten		Onvoorwaardelijke steun van de federale regering voor initiatieven die terzake worden genomen door de gewesten, vooral via fiscale aftrek voor energiebesparende investeringen
De knowhow in Centraal- en Oost-Europa valoriseren.	417	Talrijke programma's van bilaterale hulp zijn in uitvoering.
Zich inspireren van het begrotingsfonds dat werd opgericht voor de kwaliteitscontrole van de aardolieproducten om de middelen vrij te maken die noodzakelijk zijn voor het beleid van dit product	418	Momenteel vinden voorbereidingen plaats om een financieringsmechanisme uit te bouwen voor het toezicht op de markt van elektrische en gas-toestellen
De controleactiviteiten van FAPETRO bij de brandstofpompen uitbreiden tot de levering van diesel gasoil in bulk	420	Het Fapetroprogramma wordt uitgebreid naar deze brandstoffen vanaf september 2002.
Methodes uitwerken om producten op te sporen die voortvloeien uit het "witwassen" van gekleurde stookolie	421	De Administratie is nauw betrokken bij de werkzaamheden die worden uitgevoerd op dit gebied door het Departement van Financiën (fraudebestrijding).
Controlecampagnes voeren bij de verkoopcircuits van gerecycleerde minerale oliën (binnen de federale bevoegdheden)	422	voorlopig uitgesteld
Het pilootprogramma Subbat steunen en er aan meewerken; dit programma is gericht op de bodemsanering van buiten dienst gestelde tankstations	423	Het project is geslaagd en wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan het Parlement.
Het pilootprogramma Premaz, dat tot doel heeft het voorkomen van de bodemverontreiniging die werd veroorzaakt door lekkende olietanks bij particulieren, te ondersteunen en eraan deelnemen	424	Wordt bestudeerd voor wat de tweede fase betreft van het project Premaz.

De controles verscherpen die het Bestuur Energie uitvoert in samenwerking met de bevoegde diensten van de Economische Inspectie en het Bestuur voor Kwaliteit en Veiligheid	426	Binnen de beschikbare grenzen van het budget zijn controles verricht naar de veiligheid van ongeveer 200 elektrische toestellen en een zeventigtal gastoestellen; tevens is de elektromagnetische compatibiliteit van een dertigtal toestellen getest
Het toezicht op de markt voor bepaalde elektrische huishoudapparaten verscherpen	427	Programma bezig hoewel met onvoldoende budgettaire middelen
Het verbod op reclame voor en promotie van elektrische verwarming toepassen	427	Een voorontwerp van koninklijk besluit waarbij de reclame voor het gebruik van elektrische verwarming wordt verboden, is door het Bestuur opgesteld en in november 2001 voor advies aan de federale Raad Duurzame ontwikkeling voorgelegd. Het Bestuur heeft nog geen informatie ontvangen over het gevolg dat aan dit dossier is gegeven
De inspanningen voortzetten die worden geleverd inzake het beheer van radioactief afval	428	Voor wat betreft de afvalstoffen met een lage radioactiviteit, ligt een geïntegreerd project ter studie in Mol, Dessel en Fleurus-Farciennes. Voor de afvalstoffen met middelmatige tot hoge radioactiviteit, wordt het rapport Saphir 2 onderworpen aan een internationale peer review waarvan de besluiten aanleiding hebben gegeven tot aanbevelingen waarmee rekening is gehouden.
Acties ondernemen inzake onderzoek en ontwikkeling inzake het thema van de kern-energie	429	Is aan de gang in het kader van het internationaal samenwerkingsakkoord en meer specifiek de deelneming van België aan het zesde Euratomkaderprogramma voor de periode 2002-2006.
Een beslissing nemen over wat er gebeurt na de nucleaire cyclus met de brandstof	430	zie 428
Voortzetting van de financiering van depassiva BP1/BP2 na 31/12/2000 op basis van de conventie van 19/12/1990 tussen de Belgische Staat, Niras, Electrabel et Synatom	431	Dit probleem kent een nieuwe ontwikkeling door de beslissing van de Ministerraad van 20 juni 2002 (Comité belast met het verzekeren van de followup). Vanaf 2003, toepassing van de taks op de elektriciteit die wordt verbruikt, m.b.t de beschikkingen die werden genomen door de programawet 2003.
Een ruim informatieaanbod en -verspreiding inzake energie bevorderen (tarifiering, keurmerken, vergelijking) en 115, 121, 395	432	Er moet nog vooruitgang worden geboekt in dit domein maar sedert begin 2002 heeft zich een grote evolutie voorgedaan. Het nieuwe "klimaatprogramma" dat de regering heeft opgestart (zie www.climat.be) en de deelneming van Mineco aan Batibouw met een informatiestand over hernieuwbare energie, de klimaatveranderingen en duurzame ontwikkeling vormen de eerste stappen in deze ontwikkeling. Het is van belang de informatie in een helder algemeen kader te groeperen dat toegankelijk is en rechtstreeks op de eindverbruikers afgestemd is. Het Mineco werkt actief mee aan de geleidelijke verbetering van de klimaatsite en herstructureert zijn eigen website, inzonderheid door het inlassen van nieuwe materies betreffende het klimaat, duurzame ontwikkeling, hernieuwbare energie en de vermindering van de energievraag.
De consumptiepatronen die gedragen worden door de reclame en de media, moeten opnieuw worden bekeken (x 120)	432	zie 120
De cel Duurzame Ontwikkeling in de schoot van het federaal Bestuur Energie aanvullen	432	Ter gelegenheid van de voorbereiding van het definitief plan inzake het personeel van de FOD zal overleg plaatsvinden over de oprichting van een cel duurzame ontwikkeling en de toename van het personeelsbestand van de Algemene Directie
De Europese richtlijnen uit de programma's "schone lucht" en "auto-oil" omzetten in Belgisch recht	471	De richtlijn 98/70/EG (auto-oil) werd omgezet door de koninklijke besluiten van 18 oktober 2001
Het gebruik van alternatieve brandstoffen bevorderen	471	In het raam van de omzetting van de richtlijn 2003/30 van 8 mei 2003 ter bevordering van het gebruik van biobrandstoffen heeft de MR beslist maatregelen te nemen om het aandeel van biobrandstoffen geleidelijk aan op te drijven door – na overleg met de sector – een biobrandstof op de markt te brengen die voldoet aan de doelstellingen van de directie en dit tegen een prijs die lager ligt dan de andere brandstofprijzen.

Onderzoek verrichten naar de manier om culturele modellen waarin het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets wordt gestimuleerd, zo goed mogelijk te promoten door het bestuderen van de invloed van reclame op het gedrag (zie hoofdstuk Acties Consumptie-productiepatronen)	477	zie 120
Tegen midden 2001 een nieuw nationaal Belgisch plan inzake Klimaatverandering opstellen (x 401)	496	Het Nationaal Klimaatplan werd begin 2002 goedgekeurd. Het houdt maatregelen in op het niveau van regelgeving, informatie, sensibilisatie en economische instrumenten waaronder de fiscaliteit en de handel in emissierechten/- vergunningen.
De Europese richtlijnen inzake uitstoot door transport omzetten (richtlijn 94/63/EG, richtlijnen die voortkomen uit het Europese programma Auto-Oil, richtlijn 98/69/ EG, richtlijn 98/70/ EG, richtlijnen inzake de uitstoot van vrachtwagens (in voorbereiding) en over de technische inspectie (in voorbereiding)	501	zie 471
Toezien op de vermindering van Nox-emissies (verwarmingsinstallaties)	508	Cf. Project van koninklijk besluit betreffende stookketels met een groot prestatievermogen, opgesteld door de federale Administratie voor Leefmilieu.
Een "Kenniscentrum " in het leven roepen dat tot taak zou hebben adviezen te formuleren om het klimaat- en energiebeleid te ondersteunen en om toegepast onderzoek te verrichten.	517	Men kan ervan uitgaan dat de klimaatcommissie die is opgericht in het kader van de samenwerkingsakkoorden tussen de federale overheid en de gewesten die rol kan vervullen.
Onderzoek naar de mogelijke rol van nieuwe mechanismen voor ontwikkelings-samenwerking in het Belgisch klimaatbeleid. Het onderzoek voortzetten inzake de inzet van bestaande beleidsinstrumenten	526	Het Bestuur Energie volgt de aan de gang zijnde werkzaamheden op het internationaal niveau met de meeste aandacht.
Op nationale (federale) schaal een institutioneel en federaal kader creëren om de nieuwe internationale mechanismen Inzake klimaatverandering te kunnen inzetten en overlegmechanismen te voorzien	530	Dit is één van de grote bezorgdheden van onze actie op het internationale vlak.
Acties voorzien betreffende opbouw van kennis inzake de mechanismen van internationale samenwerking op het gebied van klimaatverandering		Cf.517, 537
Pilootprojecten opstarten inzake de mechanismen van internationale samenwerking op het gebied van klimaatverandering		Op 5 december 2003 heeft de Ministerraad formeel de samenstelling van de Nationale Klimaatcommissie goedgekeurd zodat zij haar activiteiten officieel kan opstarten. De DG Energie is daarin vertegenwoordigd door een afgevaardigde van Minister Moerman die daarin zetelt als plaatsvervangend lid van de vertegenwoordiger van de Eerste Minister. Een van de taken die deze Commissie moet vervullen is het verrichten van een voorbereidend beleidsonderzoek naar de noodzaak en desgevallend de inhoud van een afzonderlijk samenwerkingsakkoord over de flexibiliteitsmechanismen en de daarbij horende noodzakelijke instrumenten.
Methodes op punt stellen die de deelneming van de privésector stimuleren aan de modelprojecten inzake gemeenschappelijke uitvoering en mechanisme voor schone ontwikkeling	531	Bijdrage dank zij de resultaten van de studie ECONOTEC en ECOLAS cf. 535.

De informatie naar de verschillende doelgroepen verspreiden, vooral via het onderwijs (oorzaken en gevolgen van klimaatwijzingen, en mogelijke preventieve acties)	534	Bezieling van een stand op het Milieusalon 2002 en nieuwe structuur van de website Energie die een bijzonder belang hecht aan de problematiek "klimaat" en "duurzame ontwikkeling".
Tegen eind 2001 een samenwerkingsakkoord afsluiten met de Gewesten over een juridisch kader voor de nationale convenanten inzake energieefficiëntie	535	Een studie over een periode van vijftien maanden, die de bevoegdheden samenbundelt van zeven onderzoeksteams, verspreid over vijf Europese landen waaronder België, is in januari 2002 begonnen met het bepalen van een operationeel kader van vermindering van de vraag naar energie van de voornaamste activiteitssectoren. Deze studie houdt rekening met het advies van de Gewesten via het Begeleidingscomité.
Tegen juni 2001 voorstellen voor een algemeen operationeel kader uitwerken inzake het atmosferische beleid dat procedures en structuren vastlegt voor de voorbereiding, coördinatie, uitvoering, opvolging en bijsturing van de maatregelen van de verschillende plannen (x , 497, 512)	537	Een studie werd overwogen die beoogt de beste scenario's te bepalen betreffende de uitvoering van de mechanismen inzake flexibiliteit, met als doel de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, tegen de gunstigste prijs en onder de beste voorwaarden. De resultaten ervan moeten bijdragen tot het uitwerken van het operationeel politiek en pragmatisch kader voor de uitvoering van de mechanismen van Kyoto
De ontwikkelingslanden de nodige technische bijstand verlenen op het vlak van labeling en etikettering ten gunste van duurzame ontwikkeling De invoering verdedigen van en overeenstemming nastreven over keurmerken en etikettering voor duurzame ontwikkeling, die betrekking hebben op zowel de milieu- als sociale aspecten en dit niet alleen van de producten zelf maar ook van de productie-methodes (x 116)	567	Direction générale du Potentiel économique A l'occasion de ses participations à différents travaux internationaux de l'OMC, UE et OCDE, l'Administration du Potentiel économique peut, en fonction du contexte politique et socio-économique du moment, favoriser un consensus multilatéral « développement durable » et, en particulier, sur l'emploi de labels et d'étiquetages en ce sens.
De mogelijkheden bestuderen inzake ontwikkeling en bevordering van eerlijke handel, de toepassing van een gedragscode van de OESO voor de multinationals en de vrijwillige gedragscodes voor de ondernemingen en sectoren.	569	Direction générale du Potentiel économique Via les partenaires sociaux et autres canaux du monde de l'entreprise, la Direction générale du Potentiel économique favorise la promotion et la mise en œuvre des lignes Directrices de l' OCDE envers les entreprises multinationales.
De ontwikkeling van sociale en ecologische satellietrekeningen nastreven: - ondersteuning, coördinatie en valorisatie van onderzoek die de identificatie en berekening beogen van positieve en negatieve externaliteiten die nu niet in rekening gebracht worden in de nationale boekhouding en werken rond sociale en ecologische satellietrekeningen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling - Wetenschappelijk gevalideerde, partiële resultaten publiceren (onderzoek op het gebied van boekhouding voor duurzame ontwikkeling). - actieve opvolging van activiteiten op internationaal vlak (Verenigde Naties), OESO, op Europees vlak inzake ontwikkeling van sociale en ecologische satellietrekeningen, van indicatoren voor duurzame ontwikkeling en van geaggregeerde indicatoren voor duurzame ontwikkeling (§637). Regelmatige uitvoering van een groene boekhouding toegekend in navolging van de door Eurostat gefinancierde pilootprojecten (x 635, 636, 637, 638)	634	Het Federaal Planbureau (TFDO) volgt regelmatig alle internationale ontwikkelingen betreffende indicatoren voor duurzame ontwikkeling op en levert hiertoe ook een actieve bijdrage (zie WP: N. Zuinen, Indicateurs pour un Développement durable - www.plan.be).. Het Federaal Planbureau - sectorale directie- zet haar werkzaamheden binnen het kader van de door Eurostat gefinancierde pilootprojecten met betrekking tot ecologische satellietrekeningen (NAMEA Lucht, NAMEA Water en SERIEE) verder (zie WP's G. Vandille - www.plan.be).

a) De vereisten van duurzame ontwikkeling integreren in de nationale enquêtes waarmee informatie over de maatschappij kan worden ingezameld. b) Instrumenten voor het verzamelen van gegevens ontwikkelen die informatie over duurzame ontwikkeling	641	Institut National de Statistique Les différentes enquêtes générales de l'INS cherchent à intégrer la perspective et les enjeux du développement durable : l'enquête socioéconomique générale de 2001 a intégré différentes questions sur la mobilité, l'environnement, la santé, les logements, les légumes bio sont comptabilisés séparément à partir de l'enquête sur le budget des ménages 2004, des considérations sociales et environnementales sont ajoutées à l'enquête structurelle des entreprises et au recensement agricole par AR. La Belgique a mis en œuvre une nouvelle enquête sur les revenus et les conditions de vie (SILC) qui entre dans sa deuxième année de fonctionnement et donne les premiers résultats à grande échelle. HYPERLINK L'INS met en œuvre le Règlement statistique sur les déchets (CE 2150/2002), portant sur la production de déchets à partir de 2004 par tous les secteurs économiques et toutes les classes d'entreprises ainsi que les ménages, sauf pour le secteur agriculture, sylviculture et pêche pour lequel il ne s'agit que d'une enquête pilote, et pour les services pour lesquels nous avons obtenu une dérogation d'un an. Le traitement et l'élimination des déchets sont également couverts. Une enquête pilote pour les secteurs construction et alimentation a déjà porté sur l'année 2003. Un AR est en préparation pour la mise en œuvre de cette enquête globale en 2005. Une collaboration pour limiter la charge pour les répondants est établie de facto avec les régions bruxelloises et wallonnes, tandis qu'un accord de coopération est en négociation avec la région flamande. Au niveau européen, l'INS défend avec le CCPIE un meilleur équilibre entre indicateurs économiques sociaux et environnementaux pour les indicateurs structurels du rapport de printemps (ces derniers étant sous-représentés), et s'est laissé représenté par le Bureau du Plan pour la task-force d'Eurostat sur les indicateurs de développement durable.
Cellen duurzame ontwikkeling in elk departement een cel duurzame ontwikkeling worden oprichten.: (x78600) Die cel moet waken over: - de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling - intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	De Cel werd opgericht op 21 januari 2005.
Vanaf 2000 zal elke jaarlijkse beleidsnota van de federale ministers en staatssecretarissen een onderdeel, getiteld "Duurzame ontwikkeling" bevatten	768	La note de politique générale du 26 octobre 2004 (DOC 51 1371/005 Chambre des Représentants) ne comporte pas de section intitulée «développement durable», pas plus que celles de ses deux prédécesseurs (2000-2003). L'absence formelle de cette rubrique n'implique en rien qu'aucune mesure de ce type n'ait été mise en œuvre à travers ces textes.
In die sectie, "Duurzame ontwikkeling" elk jaar ten minste twee nieuwe maatregelen naar voren schuiven, die dan in de loop van het jaar bij regeringsbeslissing geïntegreerd worden in het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (x 768)	769	Malgré l'absence de rubrique ad hoc, - Mise en place du Fonds social mazout (IV B 2 page 33) - assainissement des sols des citernes à mazout des particuliers (IV B 3 page 33)

FOD BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - BUITENLANDSE HANDEL

Voor andere aspecten van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zie rapporten van de heren T. Michot et P. Grégoire.

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van Zaken
Handelsbeleid (557-572)	557	Belgische positiebepaling en deelname aan EU-en mondiale onderhandelingen (Cancun) inclusief over aspect trade and environment
a) zich blijven inzetten opdat de ontwikkelingslanden een volwaardige plaats bekomen binnen de WTO. Ze zal hierbij een bijzondere aandacht schenken aan de minst ontwikkelde landen en duurzame ontwikkeling financieel ondersteunen, met het oog op het wegwerken van de huidige administratieve en institutionele moeilijkheden bij het onderhandelen en toepassen van handelsakkoorden	565	2001: Financiering van het programma "Harmonisation du droit des Affaires" (496.000 EURO) 2002: Financiering van het programma "Etude diagnostic des pays en voie de développemnet, », uitgevoerd door WTO/WB/FMI/UNCTAD/PNUD/ Centre de Commerce International (750.000 EURO) 2003 : - Financiering van het «Plan d'action de formation des négociateurs» via het Global Trust Fund/WTO (500.000 EURO) - Financiering van het programma "Enseignement à distance des négociateurs" – UNCTAD (750.000 EURO) 2004: Financiering van het programma «Initiative africaine» van PNUD, meer bepaald het onderdeel «Renforcement des capacités commerciales» (2 mio EURO)
b) het EU-engagement ondersteunen om tegen 2002 de export van de MOL's niet langer te onderwerpen aan quota of invoerrechten (x 569)		België ondersteunt volledig het "Everything But Arms"-regime van de EU, waardoor de MOL's tariefvrije toegang hebben tot de EU-markt. Ook pleit België in het kader van de APSherziening voor meer vrijgevigheid ten bate van MOL
aandacht geven aan een meer eerlijke handel	566	België ondersteunt de Commissie in het ijveren voor eerlijke handel door de uitbouw van een representatief, legitiem, transparant, open en non-discriminatoire multilateraal stelsel voor handel, het openen van markten, aandacht voor de ontwikkelingsdimensie en voor maatschappelijke bekommernissen, en dit in zowel de multilaterale als in de bilaterale onderhandelingen. Het "Early Harvest"-akkoord met Vietnam (december 2004), dat de textielquota voor Vietnam vervroegd opheft, is een voorbeeld daarvan.
d) een noodzakelijke hervorming van de procedures, zowel voor onderhandelingen als voor geschillenregeling, (gericht op transparantie, volwaardige participatie van de ontwikkelingslanden)		België ondersteunt op een actieve wijze de pogingen van de Commissie om de WTO, inclusief de geschillenbeslechting, efficiënter en transparanter te maken. Het heeft daartoe eigen voorstellen geformuleerd.
Ervoor ijveren dat in de toekomst eventuele tegenstrijdigheden tussen internationale handelsakkoorden en multilaterale leefmilieuverdragen worden verzoend vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling	567	België ondersteunt de Commissie in het promoten van een wederzijds ondersteunende relatie tussen handels- en milieuakkoorden, op basis van gelijkwaardigheid en afwezigheid van hiërarchie
De invoering verdedigen van en overeenstemming nastreven over keurmerken en etikettering voor duurzame ontwikkeling, die betrekking hebben op zowel de milieu- als sociale aspecten en dit niet alleen van de producten zelf maar ook van de productie-methodes (x 116)		België ondersteunt de Europese Commissie in het ijveren binnen de WTO voor de internationale legitimiteit van (eco)labelling. Van daaruit kan verder worden gebouwd in de richting van een label duurzame ontwikkeling (na beëindiging Doha-onderhandelingen), iets waartoe totnogtoe geen consensus kan worden gevonden binnen de WTO.
De ontwikkelingslanden de nodige technische bijstand verlenen op het vlak van labelling en etikettering ten gunste van duurzame ontwikkeling		Hoofdzakelijk via ondersteuning van NGO-programma's (zie 145)

Versterken van de coherentie tussen de WTO-regels en handelsverdragen enerzijds en de multilateraal aanvaarde regels op sociaal vlak	568	België heeft zich achter het voorstel van de Commissie geschaard voor de creatie van een "APS-plus"-stelsel (2004), dat bijkomende preferenties voorziet voor ontwikkelingslanden die zich tot bepaalde ILO-conventies hebben verbonden
Bij het invoeren van sociale en ecologische normen erover waken dat deze niet leiden tot onverantwoord protectionisme of strijdig zijn met de eveneens te verbeteren markt-toegang van de minst ontwikkelde landen (x 565 b)	569	Door het EU-voorstel van nieuw APS-plusregime worden ontwikkelingslanden er juist toe aangezet bepaalde ILO- en milieunormen te implementeren.
De mogelijkheden bestuderen inzake ontwikkeling en bevordering van eerlijke handel, de toepassing van een gedragscode van de OESO voor de multinationals en de vrijwillige gedragscodes voor de ondernemingen en sectoren.		België ondersteunt de doelstelling van de Europese Commissie om handelsliberalisering na te streven op een wijze die volledig compatibel is met duurzame ontwikkeling en leidt tot het bevorderen van sociale normen en milieubescherming
De nodige middelen verlenen aan de diensten die belast zijn met de coördinatie van het internationale handelsbeleid, om toe te zien op een grotere convergentie tussen het internationale handelssysteem, duurzame ontwikkeling in het algemeen en internationale leefmilieuakkoorden in het bijzonder (x 553)		Voor het bepalen van Belgische standpunten inzake internationale handel worden systematisch en op wekelijkse basis alle relevante federale en regionale ministeries en departementen uitgenodigd. Dit laat toe deze standpunten coherent te maken met internationaal geaccepteerde normen en doelstellingen van duurzame ontwikkeling
Aangezien het extern handelsbeleid een bevoegdheid is van de EU en de gewesten bevoegd zijn voor de Belgische buitenlandse handel, terwijl de financiële en multilaterale operaties tot het federale niveau blijven behoren, dient het overleg en de coördinatie tussen deze beleidsniveaus verder uitgebouwd en versterkt te worden		
de bevolking informeren en sensibiliseren over de centrale rol van het internationale beleid binnen een duurzame ontwikkelingsstrategie (x 554, 590)		Via de uitbouw van een eigen website heeft de bevolking vrije toegang tot de door België ingenomen standpunten inzake internationale handel en duurzame ontwikkeling
de grote maatschappelijke groepen bij de voorbereiding van internationale conferenties en onderhandelingsronden blijven betrekken en op een transparante wijze de door haar of haar vertegenwoordigers binnen internationale fora ingenomen posities toelichten		Het maatschappelijk middenveld, inclusief de sociale partners, werd betrokken bij de voorbereiding van de WTO-conferentie van Cancún (2003) en werd toegelaten tot de officiële Belgische delegatie tot deze conferentie.

Rapport van de heer T. MICHOT, ondervoorzitter, vertegenwoordiger van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking

1. Inleiding

Het departement Ontwikkelingssamenwerking hecht er een bijzonder belang aan om van duurzame ontwikkeling de centrale doelstelling te maken, in overeenstemming met de wet van 25 mei 1999 over de Internationale Samenwerking, die bepaalt dat "de Belgische internationale samenwerking als doelstelling heeft de duurzame menselijke ontwikkeling, te realiseren door middel van armoedebestrijding, op basis van het concept 'partnerschap' en met inachtneming van de criteria voor ontwikkelingsrelevantie."

Ontwikkelingssamenwerking speelt een belangrijke rol in het proces om de integratie tussen de lokale en de mondiale dimensie van duurzame ontwikkeling te versterken.

In het kader van ons ontwikkelingsbeleid gaat de hoogste prioriteit naar het bereiken van de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen (MDG's). In dit verband gaat een bijzondere aandacht naar Doelstelling 7, waarvan target 9 aandringt op "een integratie van de principes van duurzame ontwikkeling in het beleid en in de programma's van de landen en een omkering van het verlies aan natuurlijke bronnen."

Per definitie en volgens de relevantiecriteria van het Development Assistance Committee (DAC) van de OESO, eveneens opgenomen in de wet, hebben de meeste interventies van de ontwikkelingssamenwerking duurzaamheid beoogd. De doelstelling was dus in het partnerland een structurele versterking te bieden met een gunstige sociale en economische impact.

Het is eveneens het vermelden waard dat in 2004 een bijzondere aandacht is gegaan naar de Belgische privé-sector, teneinde die te laten participeren en te integreren in het beleid inzake internationale ontwikkeling.

Op de volgende bladzijden vindt u de materiële en concrete opgave van de acties uit het jaar 2004.

Dit rapport is opgesteld in nauw overleg met de verschillende diensten van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking. Ik wens met name mevrouw Renata Vandeputte te bedanken (tot september 2004 Vice-Voorzitter van de ICDO en momenteel experte inzake duurzame ontwikkeling bij DGOS) voor haar omvangrijke werk om deze informatie te verzamelen en te groeperen.

2. Oprichting van een intern netwerk

De inspanningen om verschillende transversale thema's (milieu, gender, aids, sociale economie, good governance, etc.) aan bod te laten komen in de programma's, die via verschillende kanalen worden gefinancierd, werden verder gezet. Momenteel heeft elke dienst een eigen mechanisme uitgewerkt waarbij de project- en/of programmavoorstellen gescreend worden op de verschillende criteria inzake ontwikkelingsrelevantie, zoals opgenomen in de wet van 25 mei 1999 betreffende de Belgische internationale samenwerking. Evaluatieschema's werden uitgewerkt en worden gebruikt om de voorstellen te toetsen op hun ontwikkelingsrelevanties. Deze schema's worden vervolledigd met de opmerkingen van de verschillende specialisten (zowel eigen expertise als externe) die uitgenodigd worden op de beoordelingscomités (bilaterale samenwerking, Overlevingsfonds). Voor de samenwerking met de indirecte actoren (NGO's en wetenschappelijke instellingen), waar de financiering gebaseerd is op basis van een meerjarenprogramma, wordt een analoog mechanisme gebruikt om de behorende dienst te ondersteunen bij de jaarlijks beleidsdialoog met deze organisaties.

Dit intern netwerk, in het bijzonder de transversale werkgroep milieu, was het kerninstrument voor de voorbereiding en de deelname van DGOS bij het uitwerken van het tweede Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling. Ter voorbereiding van de werkzaamheden van de zes werkgroepen werd eerst een analyse gemaakt van het Actieplan voor Duurzame Ontwikkeling van Johannesburg, waarbij een selectie gemaakt werd van de acties die het meest relevant waren voor ontwikkelingssamenwerking. De bedoeling van deze voorbereidende werkzaamheden was het zorgen van een coherent optreden van elk van de zes experts die hebben deelgenomen aan de werkgroepen en als referentiedocument voor het ICDO-lid.

Op verzoek van de CCIM- Stuurgroep Broeikasgassen werd in 2004 een "ad hoc werkgroep Ontwikkelingssamenwerking - klimaat" opgericht. Deze kwam in 2004 twee keer samen. Deze werkgroep is samengesteld uit deelnemers van verschillende diensten van DGOS, vertegenwoordigers inzake ontwikkelings-samenwerking van de gewesten en vertegenwoordigers van de departementen Leefmilieu van de federale regering en de gewesten. Bij de samenstelling van de werkgroep werd getracht een evenwicht te bereiken tussen enerzijds leefmilieu en anderzijds ontwikkelingssamenwerking. De opdracht van deze werkgroep concentreert zich hoofdzakelijk rond de opvolging van de Bonn Declaration en de wisselwerking tussen de verschillende verantwoordelijken voor klimaat binnen ontwikkelingssamenwerking.

In 2004 werden de inspanningen inzake een meer gecoördineerd optreden van DGOS binnen de diverse overlegorganen waar het nationaal en internationaal uitgestippeld wordt, verder gezet. Bijzondere aandacht werd besteed aan het debat inzake de landbouwonderhandelingen in het kader van de WTO en de EU. DGOS speelde een actieve rol inzake het katoendossier en het debat binnen de EU inzake de "Agriculture Commodity Dependent Countries" en de hervorming van de suikersector.

3. Uitvoering van het Plan in 2004

Het wettelijk kader waarbinnen gewerkt wordt werd beschreven in het jaarverslag van 2002.

Het instrumentarium inzake de ondersteuning van de Privé-sector werd in 2004 verder uitgebouwd.

Naast de financiële instrumenten waarover de Belgische ontwikkelingssamenwerking reeds beschikt (BIO nv. en de ondersteuning van initiatieven inzake microkredieten vnl via NGO's) werden twee nieuwe instrumenten ontwikkeld ten dienste van de kleine en middelgrote ondernemingen in ontwikkelingslanden, nl. de mogelijkheid van het ondersteunen van deze ondernemingen met eerder punctuele technische assistentie en het operationaliseren van een budgetlijn voor het dekken van de wisselkoersrisico's.

In 2004 werd veel aandacht besteed aan het operationaliseren van de Verklaring van Rome inzake harmonisatie en afstemming van de donorhulp op het nationale beleid in de Minst Ontwikkelde landen. België, zoals alle andere donoren, engageerde zich een actieplan terzake uit te werken. Het ontwerp van plan werd reeds besproken zowel binnen de OESO als binnen de EU.

De consequenties van een dergelijk actieplan inzake harmonisatie en afstemming op het nationale beleid is dat het moeilijker wordt om de specifieke acties opgenomen in het eerste Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling en waarvoor DGOS als hoofdverantwoordelijke werd aangeduid, uit te voeren via de bilaterale samenwerking.

Milieubeheer van het departement

Zie verslag 2004 van de heer Grégoire, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken betreffende de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Acties	Para- graaf van het Plan	Stand van zaken
Productbeleid: Het ondersteunen van initiatieven inzake eerlijke handel Verlenen van technische bijstand aan OL op het gebied van keurmerken en etikettering voor duurzame ontwikkeling	145 567	2001: Studie: "Inschatting van de vraag naar fair trade en sociaal label producten bij de Belgische consumenten" (UG/RUCA: 2.436.200, BEF) 2002: Studie naar de impact en een opiniepeiling in België aangaande "Eerlijke handel" (IDEA/Rogil Field Research - 70.488 EUR) 2003: - Opstarten van een garantiesysteem voor eerlijke handel (800.000 EUR) - Financiering van de campagne "Week van de Eerlijke handel in België" (313.884 EUR) - Sensibilisering en promotie van eerlijke handel door Belgische NGO's (Max Havelaar, Magasin du Monde, Oxfam, Oxfam wereldwinkels, Miel Maya) - 1.376.674 EUR 2004: - slechts 1 aanvraag onder het garantiesysteem "Eerlijke handel" diende behandeld te worden - Sensibilisering en promotie van eerlijke handel door Belgische NGO's (periode 2003- 2007) - (Max Havelaar:437.260 EURO , Magasin du Monde: 398.409 EURO, Oxfam (wereldwinkels): 419.679 EURO, Miel Maya: 160.533 EUR - Financiering van de campagne "Week van de Fair Trade" (146.362 EURO)
Behoud van de biologische diversiteit:		
Het opmaken van een inventaris van de Belgische stimulerende maatregelen om de technische en institutionele capaciteit in de OL te bevorderen	373	2001: herziening van het DGOS-code-boek 2004: ter voorbereiding van het nationaal verslag dat moet opgemaakt worden in 2005 werd een begin gemaakt om de juistheid van de gegevens in de databank te valideren door het toetsen van de codificatie aan de reële projectvoorstellen.
Het opmaken van een inventaris en een evaluatie van de impact van ODA op de biodiversiteit	373	2001: herziening van het DGOS-code-boek 2002: gemiddeld 3,9 % van de bilaterale hulp (bron: OESO).
De uitwerking van een rapportagesysteem over de effecten op het milieu en de biodiversiteit voor de OL en voor de overheidssteun aan Belgische investeringen in het buitenland	373	Via UNEP: 2001: - GEO 3 - Vulnerability of water resources; 228.062 EUR - African Environmental Outlook: 262.271 EUR 2003: opstarten van het de actualisatie en vervolledigen van het handboek inzake milieu-effectenrapportering/MER tot een nieuw handboek inzake "Strategische milieu-effectenrapportering inzake het nationaal en sectoraal beleid/SMER en milieueffectenrapportering op projectniveau (MER) VUB - Prof HENS (62.362 EURO) 2004: - eindverslag inzake de actualisatie van het handboek MER en SMER - valoriseren van het handboek SMER en MER via de ad hoc werkgroep "Good Practice guidance on Strategic Environmental Assessment in Development Cooperation" DAC/ENVIRONET van OESO (Beslissing genomen in juli 2004 en 2 werkvergaderingen werden reeds gehouden).

Het nemen van acties ten gunste van plaatselijke en inheemse volkeren	373	Latijns-Amerika België is, als derde niet Latijns-Amerikaans land dat het verdrag ter oprichting van het Fondo Indigena ratificeerde (1996), volwaardig lid (met stemrecht) van de Raad van Bestuur en Uitvoerend Directiecomité van het Fondo Indigena 2002: bijdrage sociaal kapitaal Fondo Indigena (1,25 mio EUR) 2003: deelname van een Belgische delegatie aan de 19° (Chili) en 20° (Peru) Raad van Bestuur en de 5° Algemene Vergadering (Peru) 2004: - deelname van een Belgische delegatie aan de 21° (Guatemala) en 22° (Brazilië) Raad van Bestuur en de 6° Algemene Vergadering (Chili) van het Fondo Indigena. - Deelname aan een internationale conferentie rond de evaluatie van de VN Verklaring inzake de "Décennie des peuples indigènes" in Ecuador - Opstarten 7 micro-projecten in het kader van het Fondo Indigena (Ecuador: 200.000 EURO) - Herbevestiging aanwezigheid van België in de Algemene Vergadering - Ontwikkelingen van initiatieven om andere EU-landen aan te zetten het Verdrag inzake Fondo Indigena te ratificeren.
Het aanmoedigen van het partnerschap met derde landen (invoering clearing house mechanismen, teledetectie, toegang tot de Belgische collecties)	373	Via het Koninklijk Belgisch Instituut Natuurwetenschappen (KBIN): een biodiversiteit clearing house in volgende landen: 2000: Burkina Faso, RDC, Maureatnië, Niger en Tsjaad 2001: Benin, RFA, Ivoorkust, Djibouti, Guinée en Cameroun (3.000.000 BEF) 2002: Rwanda, Burundi, Gabon, Madagaskar en Republique Congo (125.000 EUR) en, in samenwerking met het Koninklijk Museum voor Afrika: "African Biodiversity Information Center" (74.336 EUR in 2001 en 2002) 2003: Op 10 april 2003 werd een overeenkomst afgesloten met het Koninklijk Belgisch Instituut voor natuurwetenschappen waarbij een samenwerking op het vlak van de biodiversiteit binnen 5 activiteitstypes voorzien wordt: - "Clearing House Mechanism" in uitvoering van het biodiversiteitsverdrag en een "Biosafety Clearing House" in uitvoering van het Cartagena Protocol inzake Bioveiligheid (125.000 EUR) - capaciteitsversterkende activiteiten binnen het "Global taxonomy Initiative" (15.000 EUR) - valorisatie van de archieven van het KBIN betreffende de parken van de RDC - raadgevende steun aan DGOS inzake aangelegenheden betreffende biologische diversiteit - sensibilisering en educatie Dit raamakkoord werd afgesloten voor een duur van 5 jaar en een indicatief bedrag van 2.375.000 EUR. In het kader van het raamakkoord ondertekend met het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA): - projecten in het kader van de internationale netwerken METAFRO: een meta-gegevensbank inzake Centraal-Afrika (146.500 EUR) en Fishbase (39.000 EUR) - numerisatie en valorisatie van de verzamelingen van het KMMA (African biodiversity center: o.a; repatriëring van de informatie betreffende de collectie Afrikaanse landdieren) 2004: Verdere uitvoering van het programma goedgekeurd in het kader van het raamakkoord het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)
Het ondersteunen van de strategieën van de inheemse volkeren voor het behoud van hun traditioneel territorium en het herstel van hun controle op het beheer van hun natuurlijk patrimonium	374	Afrika: Via het Belgische Overlevingsfonds worden volgende programma's gefinancierd: 2002: - "Turkana livestock development programme" (Kenia - Dierenartsen zonder Grenzen): 193.459 EUR - "Réseau de santé animale " ter ondersteuning van de Peul in Niger: 496.378 EUR (Dierenartsen zonder Grenzen) 2003: Ondersteuning van de Masai in het Noorden van Tanzania: 1.485.000 EUR (TRIAS) 2004: Steun aan de ontwikkeling van de Zébou Peul in Burkina Faso: 1.085.890 EURO (Dierenartsen zonder Grenzen)

Bescherming van de atmosfeer:		
Overdracht van wetenschappelijke kennis voor formuleren klimaatbeleid en milieuvriendelijke technologieën en uitbouw van adequate institutionele en menselijke capaciteiten en bijhorende infrastructuur	520	2000-2004: Hoofdzakelijk via de bijdragen aan GEF en het Protocol van Montreal 2004: - ondersteuning van de werkzaamheden van de UNFCCC Least Development Country expert Group (LEG) door het aanstellen van een expert van DGOS als lid. Mandaat van de LEG is de LDC's assisteren bij het opmaken van hun National Adaptation Plan (NAPA's) - Ondersteuning van de werkzaamheden van de UNFCCC Consultative Group of Experts on National Communications (GCE) door het aanstellen van een expert van DGOS als lid.
Financiële ondersteuning van projecten ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen via multilaterale ontwikkelingsfondsen (GEF)	522	2000: - GEF: 312.100.000 BEF - Protocol van Montreal: 70,24 mio BEF 2001: - GEF: 7.736.075 EUR - Protocol van Montreal: 70,24 mio BEF 2002: - Protocol van Montreal: 1.742.691 EUR - UNFCCC: 151.341 EUR 2003: - GEF: 10.495.000 EUR - Protocol van Montreal: 2.006.301 EUR - UNFCCC: 165.000 EUR 2004: - GEF: 10.495.000 EURO - Protocol van Montreal: 1.850.550 EURO - UNFCCC: 162.240 EURO
Onderzoek naar mogelijke rol CDM in de Belgische ontwikkelingssamenwerking	523	Positiebepaling binnen DGOS en deelname aan het debat rond de aanrekenbaarheid van de CDM als ODA binnen DAC-werkgroepen "Statistiek" en "Environment" en de HLM
Onderzoek naar de mogelijke rol van nieuwe mechanismen voor ontwikkelingssamenwerking in het Belgisch klimaatbeleid	526	Gezien de standpunten ingenomen binnen OESO inzake ODA-aanrekenbaarheid van de CDM-projecten (initieel aanrekenbaar maar mits aftrek waarde CER's) en de beslissing de FOD Leefmilieu te gelasten met het beheer van het Kyoto Fonds is dit geen prioriteit voor de Belgische Ontwikkelingssamenwerking.
Opstarten pilootprojecten voor de toepassing van de internationale mechanismen inzake klimaat-verandering	530	Het Kyoto Fonds wordt beheerd door de FOD Leefmilieu. 2004: DGOS was vertegenwoordigd als vervanger van de vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken in het Technisch Comité JI/CDM, opgericht door de beslissing van de Ministerraad van 15 oktober 2004
Uitwerken van methoden om de deelname van de privé-sector bij het gebruik van CDM en JI in pilootprojecten te stimuleren	531	cf. 526
Internationale handel		
Verlenen van technische bijstand aan OL op het gebied van keurmerken en etikettering voor duurzame ontwikkeling	567	Cf. 145 Zie ook rapport P. Lamot.
Internationale samenwerking		
Gebruik van evenwichtige criteria en indicatoren die beantwoorden aan een duurzame ontwikkeling voor het ter beschikking stellen van giften en concessionele kredieten	575	Bevoegdheid van de beleidscel
Optrekken van de bestedingen voor ontwikkelingssamenwerking naar 0,7 % BNP	576	2000: 889.440.441 EUR (0,36 % BNP) 2001: 968.429.658 EUR (0,37 % BNP) 2002: 1.137.111.402 EUR (0,43 % BNP) 2003: 1.640.764.034 EURO (0,60 % PNB)

Afwerken van de hervorming van de Belgische samenwerking	579	Wet van 3 november 2001 tot oprichting van de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelings-samenwerking en tot wijziging van de wet van 21 december 1998 tot oprichting van de "Belgische technische Coöperatie" in de vorm van een vennootschap van publiek recht
Waken over de effecten van het Belgisch beleid op de ontwikkelings-landen en formuleren van voorstellen voor gecoördineerde acties ten gunste van de OL (IWOS)	579	2000: IWOS geïnstalleerd op 9 november 2001: 3 vergaderingen IWOS 2002: geen enkele vergadering IWOS 2003: geen enkele vergadering IWOS 2004: geen enkele vergadering IWOS Naast een streven naar een grotere efficiëntie en een betere complementariteit en coördinatie tussen de verschillende acties inzake ontwikkelings-samenwerking is het streven naar coherentie van de Europese en Belgische (federale en gefedereerde) beleidslijnen die een invloed hebben op de armoedebestrijding in de ontwikkelingslanden, een strategische doelstelling van het managementplan de Directeur-generaal van DGOS. In een eerste fase werd onderzocht welke de meest relevante thema's zijn die moeten intensief opgevolgd worden. Deze zijn: handel, landbouw, financiële diensten, milieu, migratie en goed bestuur.
Realiseren van een jaarlijkse substantiële verhoging van de federale ODA om uiteindelijk de 0,7 % BNP te bereiken	580	Onder Belgisch voorzitterschap werd in de Raad Ontwikkelingssamenwerking van 8 november 2001 een resolutie aangenomen waarbij de lidstaten zich engageerden een tijds kader vast te leggen waarbinnen ze de 0,7 % zouden realiseren. In de programmawet van 24 december 2002 wordt het engagement van de Belgische regering opgenomen (uiterlijk vanaf 2010 ten minste 0,7 % van het BNP). De regeringsverklaring van 18 juni 2003 herbevestigt het engagement van de regering om de middelen stelselmatig te verhogen zodat tegen 2010 de 0,7 % norm zal gerealiseerd zijn. Geprogrammeerd groeipad: 2004: 1.279.573.000 (0,45 %) 2005: 1.331.321.000 (0,45 %) 2006: 1.541.120.000 (0,50 %) 2007: 1.760.924.000 (0,55 %) 2008: 1.993.782.000 (0,60 %) 2009: 2.242.429.000 (0,65 %) 2010: 2.486.022.000 (0,70 %)
Een gedeelte van aangekondigde extra middelen aanwenden voor multilaterale initiatieven inzake schuld kwijtschelding (HIPIC) en voor projecten binnen het kader van globale milieufondsen	580	HIPIC 2001: HIPIC-BOAD (100 mio BEF - Benin, Burkina Faso, Mali, Senegal) en HIPIC-FIDA (120 mio BEF) 2002: HIPIC-Tanzania (24.296.031 EUR) Globale milieufondsen 2001: + 366 mio BEF UNEP voor 3 jaar 2004: Goedkeuring en ter beschikking stellen van de financiële middelen voor het meerjaren programma met UNEP (2004-2007). Totaal bedrag van 3.531.514 EURO, waarvan 2.144.683 EURO als core-funding en 1.386.831 EURO voor de financiering van 2 specifieke projecten.
Het begrip ecologische schuld en de praktische toepasbaarheid ervan in het beleid onderzoeken	582	2001: oproep tot kandidaten 2002: Uitwerken van concept ecologische schuld (UG/CDO: 225.720 EUR) 2003: De voorlopige resultaten van de literatuurstudie en de voorstellen voor de modulaire onderzoeksthema's (energie - klimaat en landbouw - voedsel) werden op 15 oktober besproken door het begeleidingscomité, samengesteld uit vertegenwoordigers van de academische wereld, NGO's, vakbonden, bedrijfswereld en de administratie
Introduceren van DOEB binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking en gelijkaardige initiatieven in partnerlanden ondersteunen	582	2002: eerste ontwerpvoorstel indicatoren opgemaakt

Het beginsel van ongebonden hulp bepleiten en samen met andere donoren die het beginsel onderschrijven, initiatieven nemen om dit in praktijk om te zetten	583	Samen met enkele andere landen heeft België gepleit voor ongebonden hulp en op 14 mei 2001 aanvaardde het comité DAC/OESO de aanbeveling betreffende ongebonden hulp in de minst ontwikkelde landen. De tekst van de Monterrey- conferentie (2002) bevat een oproep om de OESO aanbeveling toe te passen. Dit principe wordt toegepast in de Belgische bilaterale samenwerking (internationale concurrentie) en deels bij de selectie van internationale experts (niet meer uitsluitend de Belgische nationaliteit).
Opstarten dialoog met Belgisch bedrijfsleven teneinde de bedrijven te identificeren die een specifieke inbreng kunnen leveren omwille van o.a. het onderschrijven van een duurzaam en ethisch ondernemerschap, de bereidheid tot technologieoverdracht, het verzorgen van vorming, opleiding en technische bijstand	584	2004: - Opstarten van de voorbereiding van een seminarie "Ondernemen in Afrika"; gericht naar de Belgische bedrijfswereld. - In samenwerking met de FOD Wetenschapsbeleid, opstellen van selectiecriteria waaraan de "public/private partnerships" in het domein van onderzoek naar tropische ziekten en de productie van medicamenten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een deelname door en steun van DGOS
Actief bijdragen voor de schuldverlichting voor de arme landen met zware schuldenlast	585	Via Nationale Delcreditedienst 2001: 13.634.000 EUR (Bolivia, Ethiopia, Guinée Conakry, Cameroun, Tanzania) 2002: 13.634.000 EUR (Sierra Leone: 1.463.021,62 EUR, Togo: 481.299,84 EUR, Guinée-Bissau: 594.889,81 EUR, Tanzania: 487.560,07 EUR, Cameroun :9.225.348,54 EUR, Guinée Conakry: 1.381.880,12 EUR) 2003: 13.634.000 EUR (RDC) 2004: 19.586.000 EURO (RDC)
Pleiten voor een versterking van de middelen van de internationale fondsen voor milieufinanciering en de Belgische bijdrage verhogen (GEF, Protocol van Montreal)	586	Bij de onderhandelingen inzake de 3° wedersamenstelling van de middelen van GEF (2002-2006) verdedigde België een verhoging met 50 %. Dit voorstel haalde het niet. De jaarlijkse Belgische bijdrage is verhoogd tot 10.497.000 EUR (+/- 36 % verhoging)
Informereren en sensibiliseren van de Belgische bevolking inzake de centrale rol van het internationale beleid vinnen de duurzame ontwikkelingsstrategie	590	2002: - campagne over eerlijke handel in de geschreven pers en in de grootwarenhuizen - opstarten internet site voor slechtzienden en blinden - met RTBF en VRT: reportagereeks Dunia 2003: - reportages, bestemd voor het grote publiek in het kader van het programma Dunia - organisatie van de campagne rond water 2004: - reportages binnen het kader van de overeenkomst met RTBF (4 voor "Planète en question") en de VRT (2 voor "Vlaanderen Vakantieland" en 2 voor "Overleven") - cofinanciering van verschillende films, reportages en documentaires - cofinanciering van beurzen, campagnes en tentoonstellingen
Blijvend betrekken van de grote maatschappelijke groepen bij de voorbereiding van internationale conferenties en onderhandelings-ronden en de ingenomen posities binnen internationale fora toelichten	590	2004: Ondersteunen van verschillende initiatieven inzake het sensibiliseren van verschillende groepen van de Belgische bevolking rond de Millennium development Goals (MDG's)
Ondersteunen van educatieve acties voor jongeren op het vlak van de ontwikkelingssamenwerking	739	Kleur bekennen (lagere en middelbare scholen): Thema 2001: Migraties anders bekijken Thema 2002: Milieuzorg op school (ecologische voetdruk) Thema 2003: milieu en migratie: sensibilisatie 2004: - evaluatie van het programma Kleur bekennen - ondersteuning van de werking van het scholierenparlement (20.000 EURO) - In het kader van de overeenkomst met VRT, 24 reportages op Ketnet voor het programma "Karrewiet"

Vreemdelingen en vluchtelingen		
Maatregelen nemen om de situatie in de landen van herkomst te verbeteren	758	2002: - Studie "De rol van migrantenorganisaties bij DO van het thuisland" (UG: 57.628 EUR) - Studie "Migrantengemeenschappen, partners in het ontwikkelingsbeleid? Een onderzoek naar de mogelijke complementariteit naar de mogelijke complementariteit van transfers van migranten en de officiële samenwerking" (HIVA/KUL: 87.926 EUR). Programmafinanciering: 1,61 mio EUR bestaande uit de luiken: - Financiering van opleidingen aan vreemdelingen en vluchtelingen (naailessen, EHBO, catering, informatica, alfabetisering); - Financiering van microprojecten in de landen van herkomst De kandidaat ondernemers doorliepen een cursus bedrijfskunde in België (met hulp van 2 Belgische privaatrechterlijke instellingen). waarna ze, bij terugkeer, verder begeleid werden door lokale agentschappen/partners.

4. Perspectieven 2005

In het actieplan Duurzame Ontwikkeling, uitgewerkt door de cel Duurzame Ontwikkeling zal in 2005 voornamelijk aandacht besteed worden aan twee van de drie internationale acties, met name "Gezondheidszorg, met bijzondere aandacht voor de AIDS-problematiek" en "Duurzaam bosbeheer".

Rapport van mevrouw N. ROOBROUCK, lid, vertegenwoordigster van de Eerste Minister

1. Inleiding

Dit verslag handelt in hoofdzaak over de uitvoering van de acties voorzien in het eerste Federaal Plan die hoofdzakelijk behoren tot de bevoegdheden van de Eerste Minister, namelijk het inlassen van sociale en milieuclausules in overheidsopdrachten. In 2004 heeft de Dienst Overheidsopdrachten een actieve rol gespeeld bij de werkzaamheden in dit verband op Europees niveau.

2. Oprichting van een intern netwerk - Cel Duurzame Ontwikkeling

Het interne netwerk dat werd opgericht na de ondertekening van het Federale Milieucharter op 28 september 2001, heeft in 2004 zijn activiteiten voortgezet en werd, ingevolge het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging, vervangen door een Cel Duurzame Ontwikkeling. Deze bestaat uit de vertegenwoordigers van de Eerste Minister en van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister bij de ICDO, de milieucoördinator, de preventieadviseur en twee milieuadviseurs.

3. Uitvoering van het Plan in 2004 (referentie: Plan § 159 en 189)

Milieubeheer van het departement

Een groot aantal doelstellingen inzake de verbetering van het milieubeheer van het departement werden reeds bereikt. Naast de vereiste jaarlijkse evaluaties zien de leden van de Cel Duurzame Ontwikkeling toe op een permanente controle op het verwezenlijken van de doelstellingen.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD KANSELARIJ VAN DE EERSTE MINISTER

Artikels - thema's	Nummer van de actie	Pilootadministratie Stand van zaken
Onderzoek van de wettelijke mogelijkheden om sociale clauses in overheidsopdrachten op te nemen en uitwerking van een voorstel ter zake	159 en 189	2004: Het Europees Parlement en de Raad hebben op 31 maart 2004 twee richtlijnen aangenomen: - de richtlijn 2004/17/EG houdende coördinatie van de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water en energievoorziening, vervoer en postdiensten; - de richtlijn 2004/18/EG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten. Deze beide richtlijnen die op 30 april 2004 in het PBEU werden gepubliceerd, moeten omgezet zijn vóór 1 februari 2006. Deze omzetting impliceert een hervorming van de volledige regelgeving betreffende de overheidsopdrachten. Begin 2005 dient de Eerste Minister een wetsontwerp voor te leggen aan de Regering. Op gebied van sociale clauses, verduidelijken de richtlijnen dat die hoofdzakelijk kunnen worden opgenomen bij de uitvoeringsvoorwaarden van de opdrachten. Ze beogen met name de volgende doelstellingen: de indienstneming van langdurig werklozen of het verstrekken van opleidingen aan werklozen en jongeren, de verplichting om, in hoofdzaak, de bepalingen van de basisconventies van de IAO na te leven in de veronderstelling dat die niet worden toegepast in het nationale recht, of nog de indienstneming van een bepaald aantal personen met een handicap die verdergaat dat de door de nationale wetgeving opgelegde verplichtingen. Daarentegen is het gebruik van dergelijke clauses als gunningscriterium betwistbaar. Deze richtlijnen bekrachtigen bovendien ook het principe inzake het voorbehouden van opdrachten aan beschutte werkplaatsen of in het kader van programma's voor beschermde arbeid waarbij een beroep wordt gedaan op een meerderheid van personen met een handicap. De programmawet van 8 april 2003 had in die zin reeds bepalingen ingevoegd voor de opdrachten beneden de drempels zoals vastgelegd in de van kracht zijnde Europese richtlijnen.
Studie van de middelen om de vervuiling tijdens de uitvoering van de werken te beperken door in het lastenboek milieuclauses op te nemen	159	2004: Op inhoudelijk vlak werden de milieuclauses opgenomen in de hogerge-noemde richtlijnen 2004/17/EG en 18/EG zowel vanuit het oogpunt van de technische specificaties die kunnen worden opgenomen in de bestekken, als in het licht van de gunningscriteria inzake milieukeurmerken en van de mogelijkheden van de ondernemingen om systemen inzake milieubeheer toe te passen wanneer dit aangewezen lijkt (EMAS-normen of gelijkwaardig).

4. Andere initiatieven

Naast de maatregelen die haar zijn toegewezen krachtens de Federale Plannen Duurzame Ontwikkeling, voert de FOD eveneens de volgende maatregel uit die bijdraagt tot een duurzame ontwikkeling:

In het Managementplan van de Voorzitter van het Directiecomité wordt de informatisering van de diverse activiteiten van de FOD nagestreefd, om te komen tot een 'less paper government'. Dit houdt in dat de vergaderingen van de Ministerraad kunnen gehouden worden zonder dat er papier wordt geproduceerd. In 2004 werd inzake een wezenlijke vooruitgang gerealiseerd. Deze maatregel heeft een grote impact op de duurzame ontwikkeling. Er wordt immers niet alleen in de FOD veel minder papier verbruikt, maar ook in de externe diensten die betrokken zijn bij dit proces, en die onze werkwijze overnemen.

5. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

Het eerste Federaal Plan

De Europese richtlijnen 2004/17/EG en 2004/18/EG moeten omgezet zijn voor 1 februari 2006. Deze omzetting impliceert een hervorming van de volledige regelgeving betreffende de overheidsopdrachten. Begin 2005 dient de Eerste Minister een wetsontwerp voor te leggen aan de Regering.

De Dienst Overheidsopdrachten volgt de besprekingen en ontwikkelingen op Europees niveau verder op.

'Less paper government'

Tegen Pasen 2005 dient de Ministerraad volledig elektronisch te verlopen. Dit wil zeggen dat de dossiers enkel nog langs elektronische weg kunnen worden ingediend.

Het tweede Federaal Plan (2004-2008)

TABEL MET ACTIES EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOORZIEN IN HET FPDO

Artikels - thema's	Nummer van de actie	Pilootadministratie Stand van zaken	Impact op duurzame ontwikkeling
1. Oprichting werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten	31714	De Dienst Overheidsopdrachten van de FOD Kanselarij moet deel uitmaken van deze werkgroep	-----
2. Integratie van ecologische, sociale en ethische criteria en sociale clausules in overheidsopdrachten		Dit wordt behandeld in de werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten. Zie eveneens § 1215 (§ 159 FPDO 2000-2004).	Draagt bij tot de uitvoering van het FPDO 2004-2008
3. Coördinatie van federale acties die duurzame overheidsaankopen aanmoedigen, met initiatieven van gemeenten, gemeenschappen en gewesten		Dit wordt behandeld in de werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten. De methodologische gids voor wat betreft milieucriteria bij de aankoop van informatica-, fax- en kopieermateriaal, die werd goedgekeurd door de Ministerraad van 23 december 2004, zal worden toegepast bij de FOD Kanselarij.	Draagt bij tot de uitvoering van het FPDO 2004-2008
4. Verspreiding van informatie betreffende federale acties inzake duurzame overheidsaankopen via internetsites en vormingsinitiatieven		Dit wordt behandeld in de werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten	Draagt bij tot de uitvoering van het FPDO 2004-2008
5. Het ontwikkelen van bijzondere projecten die de link leggen tussen recyclage-valorisatie van het afval van de administraties en de sociale economie		Dit wordt behandeld in de werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten	Draagt bij tot de uitvoering van het FPDO 2004-2008

De aankoop van milieuvriendelijke wagens (LPG, biodiesel, hybride of elektrische voertuigen) stimuleren	33005-1 en 33012	1) De Regering heeft een voorbeeldrol op dit vlak. Volgens de omzendbrief van de Eerste Minister, gedateerd op 2 april 2004, "Wagenpark van de secretariaten en de beleidsorganen", moeten de voertuigen die vanaf deze datum opgenomen worden in het wagenpark, minstens voldoen aan de Euro-4 norm of een CO₂-uitstoot hebben die niet hoger ligt dan 120 g/km. Bovendien moet per secretariaat en per cel minstens 1 voertuig een CO₂-uitstoot hebben die niet hoger ligt dan 120g/km, en moet minstens 1 van deze voertuigen een CO₂-uitstoot hebben die niet hoger ligt dan 105 g/km. Het na te streven doel bestaat erin het wagenpark van de secretariaten en de beleidsorganen binnen de twee jaar bijna volledig te vervangen door milieuvriendelijke wagens. Wat de Eerste Minister betreft: - de cel algemene beleidscoördinatie voldoet reeds aan het na te streven doel; - het secretariaat en de beleidscel zullen elk 1 wagen vervangen in 2005 door een wagen met een CO₂-uitstoot lager dan 120 g/km. 2) De Ministerraad van 4 juni 2004 keurde de Methodologische gids voor de aankoop van gemotoriseerde voertuigen voor de federale administraties goed. Het doel van deze gids is de betrokken federale administraties te helpen om hun offerte-aanvraag correct op te stellen en om de voertuigen zo goed mogelijk te kiezen om zo de nieuwe milieubepalingen na te leven	Milieuvriendelijke wagens zijn minder vervuילend
---	------------------------	--	--

Rapport van de heer J. DAMILOT, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Justitie

1. Inleiding

Vorbereiding van het FRDO 2004-2008

De vertegenwoordiger van de FOD Justitie bij de ICDO, de heer Deleebeeck, nam deel aan de voorbereidingswerken tot het einde van zijn mandaat in maart 2004.

Het koninklijk besluit van 8 december 2003, verschenen in het Staatsblad van 30.01.2004 tot vaststelling van de nieuwe algemene regels betreffende de organisatie en de werking van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling voerde een belangrijke wijziging door in de samenstelling van de ICDO. Vanaf heden wordt de FOD bij de ICDO vertegenwoordigd door de vertegenwoordiger van het lid van de federale regering, terwijl de vertegenwoordiger van het bestuur als expert wordt aangesteld.

De heer Julien Damilot vertegenwoordigt de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en sinds mei 2004 is mevrouw Nicole Tsiebos DM de expert van de FOD Justitie bij de ICDO.

Verschillende andere ambtenaren van de FOD sloten zich bij het lid van de federale regering en de expert van de ICDO aan om deel te nemen aan de verschillende werkgroepen van de ICDO betreffende de verwerking van de raadgeving van de bevolking over het voorontwerp van het tweede Federale Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2008.

2. Invoering van een intern netwerk - Cel voor duurzame ontwikkeling

In overeenstemming met het regeringsbesluit van maart 2004 richtte de FOD Justitie op 1 juli 2004 een Cel voor Duurzame Ontwikkeling op. Het Koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling verscheen in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 2004. Vandaag telt de cel DO 8 personen die het DG Rechterlijke Organisatie, het DG Uitvoering van Straffen en Maatregelen, het DG Wetgeving / Fundamentele rechten en vrijheden, het ICT, de dienst van de beheerder, de Stafdienst Budget en Beheerscontrole en het Secretariaat Statistiek en Communicatie vertegenwoordigen. Ook de preventieadviseur (IDPB) van de FOD is uitgenodigd om de vergaderingen bij te wonen.

De voorzitter van de POD DO werd uitgenodigd op de eerste vergaderingen van de CDO: zijn interventie gaf een duidelijk beeld van de rol van de CDO en van de eerste acties die moeten worden gevoerd.

2.1. BETROKKENHEID IN MILIEUBEHEER

Zoals vermeld in onze vorige verslagen nam de FOD in de loop van de jongste jaren een reeks initiatieven in dit domein, hoewel ze niet specifiek opgenomen is onder de term milieubeheer. De jongste verwezenlijkingen op dit vlak worden in punt 3-1 van onderhavig verslag vermeld.

2.2. AANSLUITING BIJ EEN GECERTIFICEERD MILIEUBEHEERSSYSTEEM

Op advies van de POD DO was de aanduiding van een interne milieuadviseur de eerste actie die de CDO ondernam.

De functiebeschrijving die de POD DO opstuurde, gaf een vrij precies beeld van de toegekende rol en de vereiste bekwaamheden voor de toekomstige interne milieuadviseur. Parallel hiermee werd de reflectie over de keuze van een certificeringinstrument gestart met de bedoeling om de FOD naar een proces van gecertificeerde milieubeheersing te leiden. Het departement had twee mogelijkheden: aansluiten bij het federale milieucharter of bij de label 'Ecodynamische onderneming'. Een vertegenwoordigster van het BIM werd uitgenodigd om de label 'Ecodynamische onderneming' aan de leden van de cel voor te stellen.

Aangezien milieubeheer voor de meeste leden een 'onbekende' materie is, koos de cel DO voor de aansluiting bij de label van het BIM omwille van de steun die het BIM biedt (begeleiding, opleidingen en terbeschikkingstelling van ervaring en bekwaamheden).

Een van de leden van de CDO kwam in aanmerking als kandidaat en de voorzitter van het Directiecomité stelde Brigitte Vandenbroucke aan als interne milieuadviseur.

2.3. BEHEER VAN DE MOBILITEIT

Ook in dit domein werd de aandacht van het management op pro-actieve wijze op de imminente plicht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigd om gegevens over de woon-werkverplaatsingen van de werknemers in te zamelen en op deze manier bij te dragen tot een beter beheer van de mobiliteit. Omdat de regionale eisen aangevuld werden met federale eisen duidde het Directiecomité in december 2004 een van de leden van de CDO als projectleider mobiliteit voor de volledige FOD aan.

2.4. ACTIES VAN DE CDO

2.4.1. Interne communicatie

- De voorzitter van het Directiecomité kondigde de creatie en de samenstelling van de CDO aan via het interne informatieblad 'Flash info' dat onder alle personeelsleden van het centrale bestuur, het rechterlijke personeel en de strafinrichtingen van het DG Uitvoering van Straffen en Maatregelen wordt verspreid.

Naar aanleiding van de ondertekening van het Brusselse milieucharter van het BIM publiceerde het driemaandelijkse interne tijdschrift van de FOD 'Just-News' een artikel over de CDO.

2.4.2. Het actieplan DO van de FOD

- De leden van de CDO namen deel aan de startdag van de Cel DO die de POD DO op 18 november 2004 organiseerde. De methodologie die moet worden gevolgd om de fiches van het actieplan van DO van de FOD's te realiseren, werd er uitgelegd.
- Op dit punt is de werkmethode van de CDO:
 - de invoering van een netwerk correspondenten van de eenheden van de FOD Justitie die betrokken zijn bij de maatregelen die in het FPDO 2004-2008 staan.
 - de coördinatie van de redactie van de fiches met de correspondenten en het benadrukken van de impact op de DO.

2.4.3. Middag van de duurzame ontwikkeling

In het kader van zijn taak om het departement te sensibiliseren voor duurzame ontwikkeling, organiseerde de CDO op 2/12/04 een Middag van de duurzame ontwikkeling.

Er waren een dertigtal deelnemers. De conferentie bestond uit:

- een inleiding over de duurzame ontwikkeling door de heer A. DE BEER DE LAER, voorzitter van de POD DO waarin de onderlinge afhankelijkheid van de drie pijlers van duurzame ontwikkeling duidelijk naar voor werd gebracht en een toelichting werd gegeven bij DO op internationaal en Europees niveau en de actoren op Belgisch niveau,
- een voorbeeld van goede praktijken met de voorstelling van het milieubeheerssysteem van de POD Wetenschapsbeleid door de heer B. MEMDE,
- uitleg over de lopende milieuanpak,
- benadering van welzijn op het werk,
- voorstelling van het team eco-recyclagedeskundigen (aangeworven in het kader van Rosetta),
- informatie over de vervoerplannen.

Verder werd beklemtoond hoe belangrijk het is dat iedereen op zijn niveau meewerkt om resultaten op het vlak van de duurzame ontwikkeling te bereiken. DO is het resultaat van een participatief proces dat op dit ogenblik aangeleerd wordt bij de FOD en ook aan de leden van de CDO.

Uit de studie van het evaluatieformulier dat aan de deelnemers werd overhandigd, bleek dat verschillende ambtenaren gevoelig zijn voor duurzaam beheer en acties op dit domein willen steunen.

2.4.4. Deelneming aan acties met actoren van buiten het departement

De leden van de cel voor duurzame ontwikkeling namen eveneens deel aan diverse evenementen, zoals:

- deelneming aan de voorstelling in 2004 van de handleiding over de Ecologische overheidsopdrachten georganiseerd door het DG Milieu van de Europese Commissie.
- deelneming aan de openbare on-lineraadpleging over de Europese strategie voor duurzame ontwikkeling, georganiseerd door de Europese Commissie.
- deelneming aan diverse Middagen van DO, georganiseerd door de POD DO.

3. Tenuitvoerlegging van het plan 2000-2004

3.1. ALGEMEEN

3.1.1. Acties consumptie-/productiewijze

De FOD beschikt over een mess. De beheerder probeert al enkele jaren meer evenwichtige voeding te verdelen, meer bepaald door elke dag een salad bar en vegetarische menu's aan te bieden (zie §93).

Wat de overheidsopdrachten betreft, kijken de aankoopdiensten toe op de invoering van milieuclausules en het respect van ethische normen in de bestekken (zie §94).

De selectieve inzamelingen (papier, karton) die in 2001 werden opgestart door de eco-recyclagedeskundigen die de FOD Volksgezondheid ter beschikking stelde, werden vervolgd en uitgebreid tot de inzameling van inktpatronen en batterijen. In 2004 werd 79 ton papier ingezameld en voor recyclage teruggenomen door de ophaalfirma. Op het vlak van het water- en gasverbruik werd de samenwerking met de energiecel van de Regie der Gebouwen vervolgd om de overzichtstabellen voor de gebouwen van het centrale bestuur op te stellen. Vertegenwoordigers van de FOD Justitie die in het beheer van de gebouwen werken, woonden de voorstelling bij van de software EIS die in juni 2004 door de energiecel van de Regie der Gebouwen werd georganiseerd. De toepassing van deze software zal het mogelijk maken om verbruiksfacturen te vergelijken en de maatregelen te overwegen die nodig zijn om een financiële besparing te verwezenlijken (zie §101, 155 en 156).

3.1.2. Verbruiksbeleid van de openbare besturen

Op 1/09/04 werd een interne milieuadviseur benoemd (zie §154). Op 23/09/2004 ondertekende de voorzitter van het Directiecomité de toetreding van de FOD Justitie tot het Brusselse milieucharter van het BIM (label 'ecodynamische onderneming') (zie §157). De actie wordt in fasen gerealiseerd: de eerste fase die

van start ging, heeft betrekking op de gebouwen van het centrale bestuur, Bordet A, Bordet D en Hallepoort.

Omwille van de kenmerken van de FOD Justitie die overal in het koninkrijk over gebouwen beschikt, concentreert de pas benoemde interne milieuadviseur zich in een eerste tijd op de 3 gebouwen van het centrale bestuur die bij ondertekening in het charter werden vermeld.

De opgedane ervaring zal gebruikt worden om alle gebouwen van Justitie geleidelijk naar dit milieubeheerproces te leiden.

In overeenstemming met de wetgeving VLAREM I & II en de AMINAL-akkoorden duidde het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen Paul Logghe als milieucoördinator van niveau A aan.

Op dit ogenblik volgt de persoon die als interne milieuadviseur werd aangesteld, een opleiding. Ze startte een tweejarige opleiding om de specifieke bekwaamheid voor deze functie te verwerven. Ze nam deel aan de opleiding 'milieubeheer van de gebouwen van de openbare diensten' die het OFO organiseerde.

Er werd een strategie uitgewerkt voor de progressieve en gestructureerde invoering van een MBS (milieubeheersysteem) dat rekening houdt met de specifieke moeilijkheden van de FOD Justitie, namelijk de grootte qua personeel (ongeveer 18.000 personen) en qua gebouwen (ongeveer 350 gebouwen, verdeeld over het grondgebied en met diverse bestemmingen, hoofdzakelijk rechtbanken, gevangenissen en besturen).

De procedure voor het milieubeheercertificaat (label 'ecodynamische onderneming') werd opgestart voor de 3 belangrijkste gebouwen van het centrale bestuur: de analysefase ging eind 2004 van start.

Al deze acties werden via de interne communicatiekanalen van de FOD meege-deeld aan het personeel dat in de betrokken gebouwen werkt.

De milieucoördinator is ook lid van de cel voor duurzame ontwikkeling en is verantwoordelijk voor de milieuaspecten van de gebouwen van het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen in Brussel en in Vlaanderen.

Op dit niveau wordt de aanpassing van de milieuvergunningen aan de huidige activiteiten van de verschillende gevangenissen vervolgd. Deze activiteit verloopt via een constante dialoog met de externe milieuadviseurs.

In 2004 werden twee informatiesessies voor de directeurs van alle gevangenissen georganiseerd die betrekking hadden op het milieu en hun aansprakelijkheden.

Jaarlijks wordt een reeks gegevens betreffende de verschillende gevangenissen gemeld, zoals ophaling van afval en ondergronds water (VMM), melding van afvalstoffen (OVAM), emissie (AMINAL), enz.

De functie van milieucoördinator impliceert een reeks opleidingen. In 2004 volgde de milieucoördinator volgende opleidingen: problematiek van de

waterwinning, brandblussers, duurzaam energiebeheer, VOS-emissie, gevaarlijke stoffen, jaarlijks integraal milieuverslag, strijd tegen de veteranenziekte, enz.

De heer Wilfried Kennes die op 26/08/2004 als projectleider mobiliteit werd aangesteld, is ook lid van de cel duurzame ontwikkeling. Het centrale bestuur en de verschillende directoraten-generaal van de FOD Justitie werden gesensibiliseerd om maatregelen te nemen die het mogelijk maken hun respectieve transportplannen op te stellen in functie van de regionale en federale eisen (zie §455).

3.2. ACTIES ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING - OVERMATIGE SCHULDENLAST - GEZONDHEID EN MILIEU

(zie §210)

Slachtofferhulp is een materie waarvoor gemeenschappen en gewesten bevoegd zijn.

De FOD justitie is wel bevoegd voor het onthaal van slachtoffers, onder andere via de Justitiehuisen.

Er werden initiatieven genomen op federaal niveau. Sinds september 2004 vroeg de minister die belast is met justitie het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (N.I.C.C.) een globale studie over de evaluatie van het slachtofferbeleid.

De institutionalisering van het 'Nationaal forum voor slachtofferbeleid', zal via samenwerkingsakkoord of koninklijk besluit worden geconcretiseerd.

Een speciale ombudsman, de Commissaris van de rechten van de slachtoffers zal ten slotte belast zijn met de behandeling van de klachten.

3.2.1. Wat de vereenvoudiging van de procedure en de verbetering van de toegang tot het gerecht betreft, werden twee hervormingen doorgevoerd.

Sinds 1 januari 2004 zorgen volgende hervormingen voor een betere toegang tot het gerecht:

- totale kosteloosheid, ongeacht het inkomen, van de eerstelijnsrechtsbijstand door advocaten in de rechtsgebouwen, de justitiehuisen, enz.
- stijging van de plafonds die recht geven op tweedelijnsrechtsbijstand, dat wil zeggen op de hulp van een advocaat in het kader van een welbepaalde zaak, zodat deze plafonds op het maandelijks gewaarborgd inkomen zijn afgesteld.

De totale kosteloosheid is dus voorzien voor alleenstaande personen met een maandelijks netto-inkomen dat lager is dan 750 euro en voor personen met personen ten laste met een maandelijks netto-inkomen dat lager is dan 965 euro (+79,4 euro per persoon ten laste). Dit laatste geval geldt eveneens voor gehuwde of wettelijk samenwonende personen. De gedeeltelijke kosteloosheid is voorzien voor alleenstaande personen met een maandelijks netto-inkomen dat tussen 750

euro en 965 euro schommelt en voor personen met personen ten laste en voor gehuwde of wettelijk samenwonende personen met een maandelijks netto-inkomen dat schommelt tussen 965 euro en 1.177 euro (+79,4 euro per persoon ten laste).

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Met het oog op de financiering van deze maatregel werd een totaal bedrag van 36,1 miljoen euro vrijgemaakt voor de tweedelijsrechtsbijstand in 2004 in vergelijking met de 25,7 miljoen euro begin 2003.

3.2.2. Maatregelen uitwerken voor de opleiding van juristen inzake de problematiek van de plaatsing van kinderen

De Hoge Raad voor Justitie paste de inhoud van de opleiding voor jeugdrechters aan. Deze opleiding werd gekoppeld aan bezoeken aan de verschillende plaatsingsinstellingen.

Deze opleiding wil 'de beginnende jeugdmagistraten sensibiliseren voor de problemen die in de praktijk bestaan en hen zowel de theoretische basiskennis als concrete oplossingen aanreiken.'

3.3. VERSTERKING VAN DE ROL VAN DE GROTE MAATSCHAPPELIJKE GROEPEN (DEEL 4 VAN HET FPDO 2000-2004)

3.3.1. Buitenlanders en vluchtelingen

Wat de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie over de mensenhandel betreft (zie §758), heeft het Kabinet van Justitie het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bestrijding van de mensensmokkel en mensenhandel dat de Kanselarij van de Eerste Minister in samenwerking met de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie opstelde, naar aanleiding van de opmerkingen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (advies van 27 maart 2003) en van de Raad van State (advies van 28 april 2003) aangepast.

Dit koninklijk besluit, aangenomen op 16 mei 2004, zal de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensensmokkel en de mensenhandel en haar Bureau, alsook het Beheercomité van het Informatie- en Analysecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel (I.A.M.M.) toelaten om hun werkzaamheden te beginnen.

De werkzaamheden van de werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Federale politie, de magistratuur en de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid (FOD Justitie) hebben tot een aantal aanpassingen van de richtlijn COL 12/99 van het strafrechtelijk beleid inzake mensenhandel en kinderpornografie geleid. Deze wijzigingen werden in de nieuwe omzendbrief COL 10/04 ingeschreven. Zo zal de nieuwe richtlijn nog enkel het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake mensenhandel behandelen (het luik kinderpornografie werd geschrapt). De inhoud van de richtlijn werd bovendien afgesteld op de wijzigingen die bij het openbaar

ministerie en in het politielandschap werden doorgevoerd. Andere belangrijke aanpassingen hebben betrekking op het toepassingsdomein van de aangepaste richtlijn, de invoering van specifieke taken voor de verbindingsmagistraat bij het auditoraat en van de auditeur-generaal die belast is met de bestrijding van de mensenhandel, alsook het nemen en registreren van digitale foto's en vingerafdrukken van slachtoffers van de mensenhandel.

Er werd aandacht besteed aan de uitwisseling van gegevens en er werden dan ook uniforme en standaardformulieren ingevoerd.

Op advies van de Hoge Raad voor Justitie, stelt de opleidingsdienst van de rechterlijke organisatie twee types opleiding over de problematiek van de mensenhandel voor. Deze opleidingen worden aan onderzoeksrechters, bepaalde magistraten en gerechtelijke stagiaires verstrekt.

Wat betreft de minderjarige vluchtelingen (zie §759) is de dienst MENA, 'de Dienst Voogdij', voorzien door artikel 479 van de programmawet van 24 december 2002 (B.S. van 31.12.2002) sinds 1 januari 2004 operationeel bij de FOD Justitie. De Dienst voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (MENA) is belast met de organisatie van een specifieke voogdij voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Deze dienst moet voogden aanstellen en erkennen om de vertegenwoordiging van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen te verzekeren, de materiële organisatie van het werk van de voogden coördineren en controleren, de contacten met de autoriteiten die bevoegd zijn inzake asiel en verblijf en inzake onthaal en verblijf coördineren, ervoor zorgen dat er zo snel mogelijk een duurzame oplossing in het belang van de jongere wordt gevonden.

De acties betreffende de daadwerkelijke toepassing van de wetgeving tegen het racisme en het revisionisme en de evaluatie van de doeltreffendheid van deze wetgeving (zie §763) worden vervolgd.

4. Andere initiatieven

4.1. GELIJKEKANSENBELEID

Met het oog op een betere invoering in de interne organisatie werd het gelijkekansenbeleid in 2004 overgeplaatst van de Directie Gerechtelijke Zaken naar de Stafdienst Personeel & Organisatie vermits dit domein hoofdzakelijk betrekking heeft op de human resources.

De FOD Justitie vervolgt het gelijkekansenbeleid tussen mannen en vrouwen door middel van volgende drie acties: acties om een mentaliteitswijziging door te voeren, acties betreffende aanwerving, loopbaan en eindloopbaan en acties om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. In het kader van de derde actie vermelden we de organisatie van kinderopvang tijdens het verlof en de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in adviescomités. De FOD Justitie is in de interdepartementale werkgroep gelijke kansen vertegenwoordigd. Om deze pool te versterken werkt de Stafdienst P&O aan de verfijning van het vereiste profiel en de functiebeschrijving om kandidaten aan de minister voor te stellen.

Parallel hiermee werden twee verantwoordelijken voor diversiteit aangeduid binnen de Stafdienst P&O. Er worden regelmatige contacten onderhouden met de FOD P&O die de interdepartementale werkgroep leidt. In plaats van een diversiteitsplan voor bepaalde doelgroepen in te voeren, benadrukt de FOD Justitie de gelijke kansen bij de aanwerving van nieuwe functionarissen. Iedereen krijgt toegang tot de functies: onze FOD werkt met ambtenaren die een handicap hebben, agenten van buitenlandse afkomst of nog vrouwen die carrière maken in beroepen waar men enkele jaren geleden enkel mannen aantrof.

4.2. BEDRIJFSVERVOERPLAN (EIS VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST)

Op het vlak van de mobiliteit is het jaar 2004 op verschillende vlakken een keerpunt. Op 1 maart 2004 werd de kosteloosheid van de woon-werkverplaatsingen per trein voor de federale personeelsleden ingevoerd. Ze is sinds 1 juli 2004 uitgebreid tot de prestaties van de MIVB voor de gemengde treinkaarten. Verder voerde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eind maart 2004 haar reglementering betreffende de bedrijfsvervoerplannen in. Ten slotte eist de nieuwe methodologische gids voor de aankoop van motorvoertuigen door de federale besturen dat het bestek ecologische normen bevat (zie omzendbrief 307quater van 3.5.2004).

In juni en september 2004 namen twee vertegenwoordigers van de FOD Justitie deel aan informatiesessies van het BIM en het BUV over de plicht voor organismen met meer dan 200 werknemers die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigd zijn, om een bedrijfsvervoerplan ten uitvoer te leggen. De analyse moet betrekking hebben op alle verplaatsingen in het kader van het werk, inclusief de beroepsverplaatsingen van de werknemers, het vervoer van koopwaar en de verplaatsingen van derden (bezoekers, leveranciers). Deze informatie werd aan de gedecentraliseerde personeelsdiensten meegedeeld.

In uitvoering van het managementplan werd eind augustus 2004 besloten om de materie mobiliteit onder de vorm van een transversaal plan te behandelen. De projectleider mobiliteit kreeg de opdracht om een werkgroep op te richten die - samen met de stafdienst P&O - een vervoerplan voor alle diensten in Brussel moet opstellen. Per entiteit werd een unieke vertegenwoordiger aangeduid die het formulier van het BIM in het kader van fase 1 moest invullen (diagnose en ontwerpplan). De einddatum werd uitgesteld tot eind maart 2005.

In december 2004 werd bij het centrale bestuur een peiling over het belangrijkste vervoermiddel voor de woon-werkverplaatsing onder het personeel van de drie hoofdgebouwen georganiseerd. Verder werd een voorlopig verslag opgesteld op basis van de gegevens die bij de diensten werden ingezameld (vooral de dienst van de beheerder en de personeelsdienst) en binnen de opgelegde termijn aan de opvolgingscel meegedeeld.

5. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

5.1. ALGEMEEN BELEID

In 2005 wil de Minister van Justitie in alle entiteiten van de FOD de nadruk leggen op het welzijnsbeleid op het werk.

Het 'Nationaal forum voor slachtofferbeleid' zal in de loop van het jaar 2005 via een samenwerkingsakkoord worden geconcretiseerd. Een speciale ombudsman, de Commissaris voor de rechten van de slachtoffers zal belast worden met de behandeling van de klachten.

De vermindering van de kostprijs van het gerecht voor de rechtzoekende verder doorvoeren, de terminologie en de gerechtelijke akten vereenvoudigen.

De Minister van Justitie wil de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken uitbreiden tot geschillen rond overmatige schuldenlasten door het geschil van de collectieve schuldbemiddeling aan de sociale rechtsmachten toe te kennen. Het is de bedoeling om rekening te houden met de sociale dimensie van dit type geschillen door het begrip menselijke waardigheid van artikel 1675/3 van het Gerechtelijk wetboek te versterken.

De wet van 21 februari 2005 betreffende de bemiddeling zal in de tweede helft van het jaar van kracht worden. Het bevordert de vreedzame oplossing van conflicten volgens een proces waarin elke partij voordeel heeft bij de uitkomst van het conflict.

Het geïntegreerde management- en operationeel plan van de FOD justitie bevat vooruitzichten die de acties voor duurzame ontwikkeling kunnen ondersteunen.

5.2. VERWEZENLIJING VAN HET FEDERAAL PLAN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING 2004-2008

De maatregelen voor de FOD Justitie richten zich hoofdzakelijk op de inschrijving van de doelstellingen van sociale inclusie in de duurzame ontwikkeling (actie 1). De Cel DO gaat werken aan de concretisering van het netwerk van correspondenten die rechtstreeks afhangen van de verschillende entiteiten van de FOD Justitie die betrokken zijn bij de maatregelen 'Justitie' van het FPDO 2004-2008. Op deze manier zullen deze maatregelen worden gesteund en uitgevoerd door de entiteiten die deze verschillende domeinen dagelijks behandelen. Er zullen synergieën met de verschillende actoren van de duurzame ontwikkeling bij de FOD Justitie worden ontwikkeld.

De maatregelen van actie 3 betreffende degelijke en betaalbare woningen vallen rechtsreeks onder de Taks force Huisvesting van de Cel Beleidsvoorbereiding van de Vice-Eerste minister en minister van Justitie.

5.3. MILIEUZORG

De milieucoördinator voorziet volgende acties:

- het kandidatuurdossier voor de label 'Ecodynamische onderneming' voor de drie hoofdgebouwen van het centrale bestuur in oktober 2004 naar het BIM sturen. Dit betekent dat er een eerste reeks maatregelen inzake organisatie, communicatie en ecobeheer moet worden vastgelegd en dat ten uitvoer moet worden gelegd;
- lessen uit deze pilootactie trekken;
- nadenken over de configuratie van het in te voeren netwerk om de uitbreiding van het milieuzorgsysteem tot de externe diensten te verzekeren. Nadenken over de rol en de actiemiddelen die het centrale orgaan moet invoeren;
- in overleg met de cel DO en de projectleider 'mobiliteit' een intern communicatieplan definiëren.

Voor 2005 heeft de milieucoördinator volgende prioriteiten vastgelegd:

- uitvoering van gerichte geologische onderzoeken in de gevangenissen waar risicovolle activiteiten worden uitgeoefend;
- verbetering van de opvolging van de afvalfilières;
- opsporen van lekken in koelinstallaties, airconditioning en inventaris van de koelmiddelen.

Deze prioriteiten worden simultaan nagestreefd met de invoering van maatregelen voor milieuzorg in het gevangenis milieu.

5.4. MOBILITEIT (ACTIES 27 EN 30)

In het kader van het bedrijfsvervoerplan zal de analyse worden aangevuld met onder andere gegevens over de dienstverplaatsingen, het onthaal van bezoekers, de leveringen en het gebruik van de capaciteiten van de parkings. In het kader van fase 2 zal tegen eind 2005 een eerste actieplan met concrete maatregelen en doelstellingen voor de wijziging van de vervoerwijze voor alle Brusselse sites worden opgesteld.

Het project zal geleidelijk worden uitgebreid tot de provincie. Er zullen trouwens onderhandelingen worden gestart met de mobiliteitspartners (de bevoegde besturen, de vervoerondernemingen, andere organismen in de buurt,...), gevolgd door een onderzoek van de beste manier om simultaan de federale en regionale plichten te voldoen.

Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan:

- de sensibilisering van het personeel via artikelen in de interne krant,
- de organisatie van informatiestands met de vervoermaatschappijen,
- de deelneming van het personeel aan een enquête over het vervoergedrag, via Internet.

Worden verder overwogen:

- de redactie van een toegankelijkheidsfiche per site,
- de toetreding tot de Brusselse gegevensbank voor carpooling.

5.5. CEL DO

De cel zal toekijken op de ontwikkeling en de verwezenlijking van duurzame acties zoals onder andere de organisatie van een gerichte thematische werkgroep met de betrokken gesprekspartners van de FOD Justitie. Verder moet de mogelijkheid worden bestudeerd om een andere Middag van de DO te organiseren: veel personen die de Middag van de DO bijwoonden, hebben onderwerpen voorgesteld die ze behandeld willen zien. De voorbereiding van het actieplan voor duurzame ontwikkeling van de FOD Justitie zal worden vervolgd en het ontwerp zal aan het Directiecomité worden voorgelegd. Daarna start de opvolging van de tenuitvoerlegging.

De duidelijke steun van het Directiecomité en van onze minister zal ongetwijfeld het succes van de invoering van praktijken voor duurzame ontwikkeling in de FOD bepalen.

In het verlengde van het FPDO 2000-2004 (actie 5, maatregel 30510 en actie 17 van het FPDO 2004-2008) zullen contacten gelegd worden met andere bestaande structuren, FOD P&O, het interne overlegnetwerk voor overheidsopdrachten van de FOD Justitie, om hen te sensibiliseren voor de aankoop van verbruiksproducten met een label die het milieu respecteren. Ook de verantwoordelijken van de mess (restaurants van het Justitiepaleis) zullen gesensibiliseerd worden voor de periodieke aanbidding van maaltijden op basis van biologische voedingsmiddelen.

Rapport van de heer L. MABILLE, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Financiën

Dit rapport kwam tot stand dank zij de medewerking van de heer J. Baveye, ICDO-expert, vertegenwoordiger van de FOD Financiën.

1. Inleiding

Het Federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling (FPDO) voorziet dat de regering in sommige gevallen gebruik maakt van het fiscale instrumentarium en dat in andere gevallen alleen de mogelijkheid tot gebruikmaking ervan onderzocht wordt. Onderhavig verslag brengt rekenschap uit over de realisaties die het Ministerie van Financiën in 2004 heeft ondernomen of voortgezet in de diverse werkgebieden van het plan.

2. Cel duurzame ontwikkeling

De leden van deze cel werden nog niet benoemd.

3. Uitvoering van het plan in 2004

3.1. BELEID INZAKE DUURZAME CONSUMPTIE EN DUURZAME PRODUCTIE (ACTIES 141 EN 622)

Na sinds 1993 verscheidene malen uitgesteld te zijn om technische redenen, werd, met ingang van 1 april 2004, een verpakkingsheffing ingevoerd van 0,098 euro per liter op drankverpakkingen voor eenmalig gebruik. In ruil daarvoor werd de BTW op alcoholvrije dranken van 21% op 6% gebracht en werd het accijnsrecht op mineraalwater en op limonade respectievelijk afgeschaft en verlaagd. Eind 2004 besliste de regering na kritiek in die zin vanuit ondermeer de sector zelf het prijsverschil tussen herbruikbare verpakkingen en wegwerpverpakkingen te vergroten om de milieubeleidsoverwegingen van de milieutaksen zo goed mogelijk in te vullen. Daartoe werd beslist de verpakkingsheffing met ingang van 1 januari 2005 op 1,45 euro per liter te brengen (programmawet van 27 december 2004).

3.2. HET BEVORDEREN VAN EEN DUURZAME ONTWIKKELING VAN DE ENERGIE (ACTIES 404 EN 622)

De regering heeft de omzetting (in het Belgische fiscale recht) van de Europese richtlijn inzake energiebelasting voltooid (Richtlijn 2003/96/CE van de Raad van 27 oktober 2003 tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit). Dat kwam tot uiting in een geleidelijke belastingverhoging, onder meer toe te schrijven aan de invoering van

een cliquetsysteem voor ongelode benzine en voor gasolie gebruikt voor voortbeweging. Tariefverlagingen zijn echter voorzien voor energie-intensieve bedrijven en/of bedrijven die overeenkomsten hebben gesloten met het oog op een aanzienlijke verbetering van de milieubescherming en de energie-efficiëntie, of nog voor bedrijven die regelingen inzake verhandelbare vergunningen toepassen. Tenslotte zijn er diverse vrijstellingen met milieubeschermingsdoelstellingen (hernieuwbare energie) of sociale doelstellingen (kolen gebruikt door huishoudens) (K.B. van 29 februari 2004 tot wijziging van de wet van 22 oktober 1997 betreffende de structuur en de accijnstarieven inzake minerale olie, K.B. van 29 februari 2004 houdende diverse bepalingen inzake accijnzen, en Programmawet van 27 december 2004). Dit kadert in het beleid om de vervuiling zelf aan te pakken (bij het wegvervoer is dat dus het gebruik van de voertuigen), eerder dan het louter bezitten van een voertuig. Een verschuiving van vaste naar variable kosten dus. De tegenhanger van de geleidelijke verhoging van de kosten van het gebruik, is een geleidelijke verlaging van de kosten voor het bezitten van een voertuig, zoals de inschrijvingstaks of de accijnscompenserende belasting die tegen 2008 volledig zal zijn afgeschaft.

De belastinghervorming van de personenbelasting voorziet ondermeer een belastingverlaging voor de belastingplichtige die in zijn woning specifieke werkzaamheden laat verrichten met het oog op energiebesparingen. Deze maatregel werd nog uitgebreid, onder meer om hem ook toepasselijk te maken op huurders (Wet van 31 juli 2004 tot wijziging van artikel 145, §24 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 teneinde het rationeel energieverbruik in woningen nog meer aan te moedigen).

3.3. BEVORDERING VAN EEN MET DUURZAME ONTWIKKELING VERENIGBARE MOBILITEIT (ACTIES 442 EN 455)

Sinds 1 januari 2005 genieten kopers van voertuigen met een laag brandstofverbruik een belastingvermindering. Voor voertuigen met een maximaal CO₂-uitstootgehalte van 105 gram per kilometer bedraagt die vermindering 15% van de aanschaffingswaarde (BTW inbegrepen), met een maximum van 3.280 euro (vóór indexatie); ligt de CO₂-uitstoot tussen 105 en 115 gram per kilometer, dan bedraagt de vermindering 3% van de waarde, met een maximum van 615 euro (niet geïndexeerd) (Programmawet van 9 juli 2004).

Anderzijds werd de aftrekbaarheid van de pendelkosten aangepast. Ter herinnering: in het kader van de belastinghervorming van de personenbelasting was de forfaitaire aftrek (0,15 euro per kilometer) op het vlak van de beroepskosten met betrekking tot het pendelverkeer veralgemeend en toepasselijk geworden op alle vormen van verplaatsing. In 2004 werd de maximaal in rekening gebrachte afstand weer eens verhoogd: ze bedraagt 150 km (heen en terug) vanaf 1 januari 2005 en 200 km vanaf 1 januari 2006 (K.B. van 12 mei 2004 tot wijziging van het K.B./WIB92 op het vlak van de beroepskosten met betrekking tot de verplaatsing tussen de woonplaats en de plaats van tewerkstelling).

4. Andere initiatieven

De mogelijkheid om giften in geld aan erkende instellingen voor duurzame ontwikkeling fiscaal aftrekbaar te maken, werd uitgebreid (Wet van 16 november 2004 tot wijziging van verscheidene bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 teneinde de giften in geld aan erkende instellingen voor duurzame ontwikkeling fiscaal aftrekbaar te maken).

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD FINANCIËN

Thema en artikel van het FPDO	Actienummer	Stand van zaken
1) Beleid van duurzame consumptie en productie (Plan § 141 en 622)		
Herziening van de fiscale beschikkingen inzake milieuheffingen	141 622	Invoering van een verpakkings-heffing op drankverpakkingen voor eenmalig gebruik, samen met een verlaging van de taksen op sommige dranken...
2) Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van de energie (§ 404, 614 en 622)		
Ondersteuning van voorstel van energie-CO ₂ -taks op Europees niveau	404 622	Voltooiing van de omzetting (in het Belgische fiscale recht) van de Europese inzake energiebelasting
Invoeren van gunstregimes om sociaal of ecologisch wenselijke productie- en consumptiewijzen aan te moedigen	614	Uitbreiding van de belastingvermindering voor de belastingplichtige die in zijn woning welbepaalde werkzaamheden laat uitvoeren met het oog op een rationeler energieverbruik
3) Een met duurzame ontwikkeling verenigbare bevordering van de mobiliteit (Plan § 442 en 455)		
Fiscale stimulansen om de ingebruikstelling van voertuigen met minder milieubevuilende motoren te bevorderen	442 455	Sinds 1 januari 2005 genieten kopers van voertuigen met een laag brandstofverbruik een belastingvermindering en wordt het bedrag van de solidariteitsbijdrage met betrekking tot een bedrijfsvoertuig gekoppeld aan het CO ₂ -uitstootgehalte van dat voertuig
Aanpassing van aftrekregeling inzake reiskosten voor het woon-werkverkeer	455	De maximaal in rekening gebrachte afstand werd weer eens verhoogd
4) Andere initiatieven		
De mogelijkheid om giften in geld aan erkende instellingen voor duurzame ontwikkeling fiscaal aftrekbaar te maken, werd uitgebreid		
Begin van de geleidelijke afschaffing van de accijnscompenserende belasting en de inschrijvingstaks		

**Rapport van de heer E. HOUTMAN, lid,
vertegenwoordiger van de Minister van Begroting
en Overheidsbedrijven, tevens bevoegd voor het
Mariene Milieu en coördinator van het Noordzeebeleid**

1. Inleiding

Het jaar 2004 was niet alleen voor de Belgische begroting maar ook voor het beleid duurzame Ontwikkeling een scharnierjaar. De uitvoering van het eerste federale plan liep af en tevens werd het tweede plan voorbereid en opgesteld. Al deze werkzaamheden, samen met de uitbreiding van de ICDO tot de vertegenwoordigers van de leden van de federale regering, werden tot een goed einde gebracht. Deze realisaties zijn dan ook te danken aan allen die hieraan met volle overtuiging hebben bijgedragen en meer bepaald de administratieve medewerkers en beleidsverantwoordelijken die alles in goede banen hebben geleid.

Voor het eerste rapport dat door de leden van de federale regering met betrekking tot het jaar 2004 wordt opgesteld, is het voor de vertegenwoordiger van de Minister bevoegd voor Begroting en Overheidsbedrijven, en tevens voor het Mariene Milieu, een eer om voor de eerste keer de verwezenlijkingen voor 2004 en de perspectieven voor 2005 uiteen te zetten. Dit kan uiteraard alleen met de medewerking van de collega-experts van de betrokken beleidsdomeinen, wiens inbreng dan ook ten zeerste wordt gewaardeerd.

2. Oprichting van een intern netwerk - Cel(len) duurzame ontwikkeling

Zonder over een specifiek intern netwerk inzake duurzame ontwikkeling te beschikken wordt binnen het Secretariaat en de Beleidscellen rekening gehouden met tal van dergelijke aspecten binnen de personeels- en werkingsomgeving.

Een aantal verwezenlijkingen zijn de volgende:

- inzake verantwoord verbruik van energie en grondstoffen zijn er in samenwerking met het Brussels Instituut voor Milieubeheer inspanningen geleverd met betrekking tot het eco-performant en verantwoord gebruik van informatica en bureautica;
- aankoop van 100 % gerecycleerd papier en gebruik van spaarlampen zijn andere voorbeelden van verantwoord gebruik van energie en grondstoffen;
- een fietskoerier zorgt voor de verdeling van de briefwisseling per drager;
- de overgrote meerderheid (ongeveer 95 %) maakt gebruik van het gratis trein-, metro en/of busabonnement;
- inzake genderrelevantie is de huidige personeelsbezetting 50 % van elk geslacht.

FOD Budget en Beheerscontrole

Voor het beleid duurzame ontwikkeling is sinds 27 mei 2004 een verantwoorde-lijke aangesteld binnen de FOD Budget en Beheerscontrole. De FOD Budget en Beheerscontrole is gehuisvest in een gebouw samen met twee andere overheids-diensten. In de toekomst zal op regelmatige basis een overleg plaatsvinden voor een gemeenschappelijk standpunt in te nemen m.b.t. aangelegenheden in en rond het gebouw.

De voorstellen i.v.m. duurzame ontwikkeling worden voor uitvoering ter goed-keuring voorgelegd aan het Directiecomité.

3. Uitvoering van het Plan 2000-2004

Zie bijlage.

FOD Budget en Beheerscontrole

Er werd via verschillende acties gepoogd een steentje bij te dragen tot de uitvoe-ring van het Plan 2000-2004.

Zo werd voor de aankoop van koffie een leverancier aangesproken die de kwali-teitsnormen hanteert voor een rechtvaardiger verdeling van de opbrengst voor landen van het Zuiden.

Brussel Net staat in voor de ophaling van het gesorteerde afval (papier, PMD, inktpatronen, batterijen en restafval).

De energiefacturen worden zo laag mogelijk gehouden door het niet-functione-ren van verwarming en verlichting buiten de kantooruren.

4. Andere initiatieven

Zie ook punt 5 hierna.

FOD Budget en Beheerscontrole

Sensibiliseren van de personeelsleden voor duurzame ontwikkeling.

Samen met de andere huurders van het gebouw en het Brussels Instituut voor Mi-lieubeheer zal gewerkt worden aan een gecertificeerd systeem inzake milieuzorg.

Er zal een verkeersplan opgesteld worden en men zal ernaar streven het gebruik van het openbaar vervoer aan te moedigen bij de personeelsleden.

De methodologische gids met praktische richtlijnen voor de aankoop of leasing van voertuigen en voor de aankoop van bureautica- en informaticamateriaal zal worden geraadpleegd, zodat we bij elke aankoop aandacht besteden aan de duurzame ontwikkeling. Het verder uitwerken van het project "Responsabilise-ring van het papierverbruik" van personeel.

5. Perspectieven 2005 - Plan 2004-2008

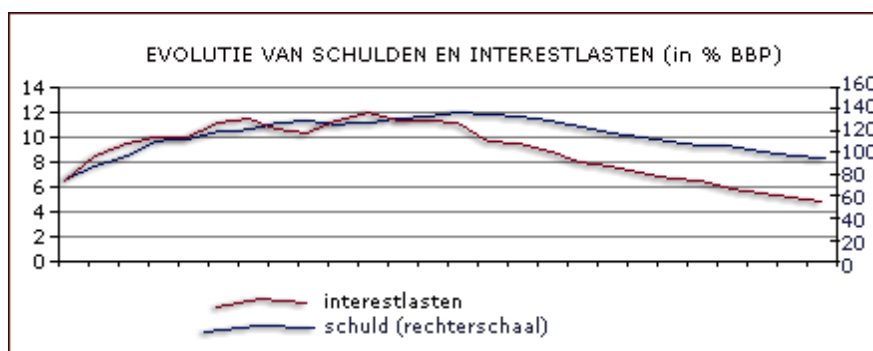
5.1. EEN BEGROTING IN EVENWICHT ALS BASIS VOOR VERTROUWEN

De begroting 2005 wordt nu al voor het zesde jaar op rij met een evenwicht afgesloten. De doelstelling op langere termijn, namelijk de opbouw van overschotten vanaf 2007 blijft zo gevrijwaard. Aldus werd voor 2005 een begroting opgesteld die gebaseerd is op die beginselen die deze groeiversterkende rol van de openbare financiën verder consolideren.

1. De primaire uitgaven van de Federale Overheidsdiensten blijven onder controle.
2. Het regeerakkoord stelde ook uitdrukkelijk het behoud van het financieel evenwicht van de sociale zekerheid voorop. Dit evenwicht wordt in 2005 gegarandeerd door een geheel van maatregelen.
3. Conform het regeerakkoord kan de begroting een verdere daling van de verhouding van de fiscale en parafiscale ontvangsten tot het BBP realiseren (0,1% t.a.v. het BBP). Hierbij is het onontbeerlijk zich in de eerste plaats te concentreren op verlaging van de lasten op arbeid. De lasten op arbeid dalen met 0,3% van het BBP.
4. Een nieuwe timing en budgettaire kalender voor een aantal regeringsprogramma's.
5. Schuldafbouw gericht op de toekomst.

België keek begin de jaren negentig niet enkel aan tegen een hoog tekort maar ook tegen een hoogoplopende schuldgraad. Dankzij de volgehouden saneringsinspanning is de laatste jaren de schuldgraad gevoelig gedaald. Op basis van de meest recente door het instituut voor de nationale rekeningen gepubliceerde BBP-cijfers, zou de schuldgraad in 2003 nipt onder de grens van de 100% zijn gedaald. Het is van 1982 geleden dat de schuld kleiner was dan het BBP.

Op een kleine tien jaar tijd is de schuldgraad gedaald van 136% in 1994 tot net geen 100% in 2003. De reductie van de schuldgraad samen met een daling van de gemiddelde interestvoet heeft ervoor gezorgd dat het gewicht van de interestlasten kon teruggebracht worden van nagenoeg 12% van het BBP in 1990 tot 5,0% in 2004.

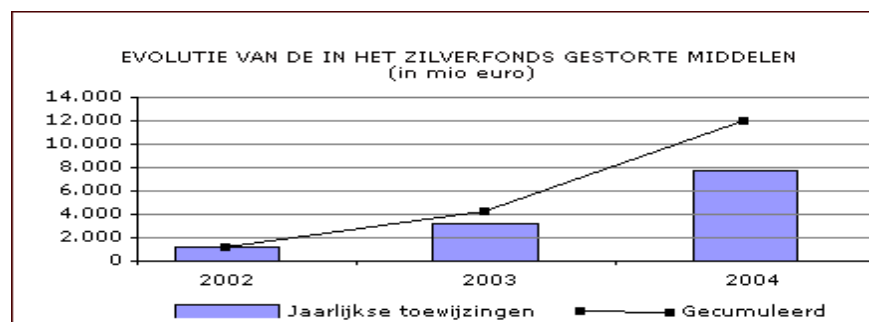

Deze lijn van schuldafbouw wordt verder doorgetrokken. Eind 2005 zal de schuldgraad verder gedaald zijn tot ongeveer 95,8% van het BBP. Dit cijfer houdt reeds rekening met de beloofde overname van de NMBS-schulden voor een totaal bedrag van 7,4 miljard euro (2,5% van het BBP). Dit zal ook toelaten dat de interestlasten van de gezamenlijke overheid verder dalen tot ongeveer 4,7% van het BBP.

De komende jaren moet de inspanning tot het terugdringen van de schuldgraad worden verder gezet. Niet enkel omdat er vanuit Europa een groter belang zal gehecht worden aan de evolutie van de schuldgraad (naast het overheidstekort). Maar ook om de openbare financiën voor te bereiden op de vergrijzing. De uitdagingen van de vergrijzing zijn genoegzaam bekend. Een verouderende bevolking zal aanleiding geven tot een aanzienlijke stijging van de uitgaven voor pensioenen en gezondheidszorgen.

Zoals onder meer bepleit door de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën is de verdere schuldafbouw een belangrijke voorwaarde voor het opvangen van de kosten van de vergrijzing zonder dat drastisch moet worden ingegrepen in de ontvangsten of andere uitgaven. Immers de middelen die vrijkomen door het wegvallen van de interestuitgaven zullen in de toekomst kunnen aangewend worden voor de financiering van de stijging van de pensioenen en gezondheidszorgen. Het zou verkeerd zijn om de strategie enkel te richten op de verder opbouw van overschotten. Een verhoging van de activiteitsgraad en een bevordering van de economische groei vormen twee even belangrijke speerpunten. Beide factoren hebben immers een directe impact op het budgettaire draagvlak en kunnen het aanzienlijk makkelijker maken om de budgettaire doelstellingen te realiseren. Het geplande driepartijenoverleg tussen regering, werknemers- en werkgeversorganisatie dat in het voorjaar van 2005 moet uitmonden in concrete maatregelen om het uittreden uit de arbeidsmarkt af te remmen is belangrijk om zowel een financieel als een maatschappelijk draagvlak te creëren voor het opvangen van de kosten van de vergrijzing.

De afbouw van de schuldgraad moet samen gezien worden met de opbouw van middelen in het Zilverfonds. Dit vormt immers de garantie dat de resultaten van de schuldafbouw prioritair zullen aangewend worden voor de financiering van de toekomstige stijging van de pensioenuitgaven. De aan het Zilverfonds toegewezen middelen bedragen eind september 11,9 miljard euro (inclusief de onlangs besliste toewijzing van 2,5 miljard euro uit de ALESH-operatie).

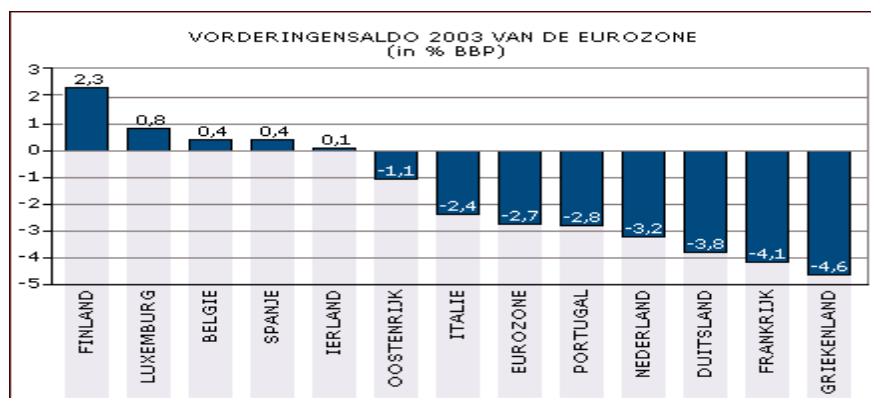

Totnogtoe werd het Zilverfonds hoofdzakelijk gefinancierd uit bijzondere ontvangsten. Door de lagere economische groei was het immers moeilijker om de eerder voorziene overschotten te realiseren. De wet heeft echter uitdrukkelijk de mogelijkheid geopend om naast overschotten het Zilverfonds ook te financieren door de toewijzing van bijzondere ontvangsten, zoals bvb. opbrengsten uit privatiseringen. In de meeste gevallen hebben deze geen impact op het vorderingensaldo, maar wel op de schuld en dus ook op de toekomstige interestlasten, bovendien versterken deze stortingen de legitimiteit van het Zilverfonds. In de toekomst zal deze financiering aangevuld worden met de toewijzing van de overschotten die vanaf 2007 moeten gerealiseerd worden.

5.1.1. Een begroting met respect voor de Europese engagementen

De budgettaire verplichtingen uit het Verdrag van Maastricht en de begrotingsdoelstellingen uit het stabiliteits- en groeipact vormen het juridisch kader waarbinnen de Europese begrotingen worden opgesteld. Het stabiliteits- en groeipact stelt dat elke lidstaat moet streven naar een evenwicht of overschot op de begroting, zodat in tijden van tegenvallende conjunctuur het tekort op de begroting niet meer zou bedragen dan 3% van het BBP. Het Europees stabiliteits- en groeipact vertrekt terecht van de veronderstelling dat gezonde overheidsfinancien belangrijk zijn om betere voorwaarden te creëren voor prijsstabiliteit en aldus de werkgelegenheid te bevorderen.

Door de aanhoudend zwakke groei in Europa kwamen steeds meer Europese begrotingen onder druk te staan. Het gemiddelde tekort op de begroting in de eurozone nam in 2003 toe van 2,4% tot 2,7%, wat behoorlijk in de buurt van de 3%-norm komt. Maar liefst 4 lidstaten van de eurozone tekenden in 2003 een tekort op van meer dan 3% van het BBP. Tegen de achtergrond van deze resultaten maakt België een goede beurt. Het overschot op de begroting stijgt van 0,1% BBP tot 0,4%.

In haar stabiliteitsprogramma 2004-2007 dat eind 2003 aan de Europese Commissie werd overgemaakt is de Belgische regering uitgegaan van de realisatie van een evenwicht in de periode 2003-2006 om tegen het einde van de periode aan te knopen met de opbouw van overschotten. De begroting 2005 is conform met dit engagement en volledig in lijn met het Europees stabiliteits- en groeipact.

5.2. GEMEENSCHAPSVOORZIENINGEN

Overheidsbedrijven moeten per definitie motoren van duurzame ontwikkeling zijn aangezien zij instaan voor "gemeenschapsvoorzieningen", dit zijn voorzieningen die tegen de juiste prijs kwalitatieve diensten aanbieden die voor iedereen toegankelijk zijn.

Hierna volgt een opsomming van de perspectieven voor 2005 mbt een aantal gemeenschapsvoorzieningen:

5.2.1. Gratis woon-werkverkeer

In 2004 werd het gratis woon-werkverkeer voor de publieke sector ingevoerd. Dit heeft geleid tot een 6.000 mensen extra die met de trein naar hun werk gaan. In 2005 wordt deze mogelijkheid geopend naar de particuliere sector. Momenteel hebben reeds 900 bedrijven ingetekend. De maatregel heeft voor de nodige discussie gezorgd. Maar het is misschien goed de feiten te bekijken: inzake treinreizigers hebben we een trendbreuk gerealiseerd, het globaal aantal reizigers/km op het binnenlandse spoor net is in 2004 met 5,8 % toegenomen, een historisch record. De regeringsdoelstelling om tussen 2000 en 2007 het aantal treinreizigers met 25 % te verhogen, zal reeds in 2006 bereikt worden.

Voor de privé-sector heeft de NMBS ondertussen een cel opgericht die de bedrijven helpt bij het opstellen van een bedrijfsmobiliteitsplan. Het gratis woon-werkverkeer wordt daarmee ook een onderdeel van het globaal mobiliteitsbeleid.

5.2.2. Een subsidieregeling voor containervervoer per spoor

De maatregel is aangemeld bij de Europese Commissie en na enige discussie ook aangepast. De goedkeuring wordt tegen eind februari verwacht, de maatregel kan dan vanaf 1 januari 2005 in voege treden. De bedoeling was in 2004 te kunnen starten, het wordt dus 1 januari 2005. Ondertussen is het goede nieuws wel dat de goederentrafiek stijgt: + 4 % in 2004 (in volume), ondanks de herstructurering.

5.2.3. Overname schuld NMBS

De NMBS gaat gebukt onder een loodzware historische schuld. Die schuld kan zelfs in optimale omstandigheden niet weggewerkt worden. Daar wordt in 2005 een groot deel van de overgenomen. In feite is dit geen louter voornemen meer : de meeste uitvoeringsbesluiten zijn reeds genomen.

De schuldovername kadert in een grote structuurhervorming waardoor de NMBS in 3 eenheden werd gedeeld, de NMBS-Holding, de NMBS en Infrabel. Een van de grote uitdagingen van Infrabel zal de afsluiting van de contracten voor de prefinanciering met privé-partners - nieuwe formule in ons land - van belangrijke infrastructuur: Diabolo, Brussel-Luxemburg, Liefkenshoektunnel, vormingstation van Zeebrugge en goederen terminal van Brussel.

5.2.4. Na de TGV: eindelijk het binnenlands verkeer

De voorbije 10 jaar is massaal in de TGV geïnvesteerd. Op sommige plaatsen heeft de gewone reiziger daar voordeel bij gedaan, o.a. door het op 4 sporen brengen van een aantal lijnen. Toch kan niet ontkend worden dat het binnenlands verkeer daardoor te weinig aandacht kreeg.

Tegen 2010 moeten een aantal werken dit beeld fundamenteel wijzigen. Voor 2005 betekent dit dat de Diabolomoet worden opgestart, dat nieuwe treinstellen voor het GEN besteld worden, en dat de werken aan het GEN verdergezet worden, dat de alternatieve financiering Brussel-Luxemburg op gang komt, en dat extra investeringen in een aantal stations gestart worden (Brugge, Gent-Sint-Pieters, Brussel-Centraal, Brussel-Zuid, Charleroi en Mons) of afgewerkt worden (Antwerpen-Centraal, Luik-Guillemins, Leuven).

5.2.5. 2005: jaar van de maximale bereikbaarheid van de stations

Om steeds meer reizigers te vervoeren, moeten reizigers makkelijker naar het station kunnen komen. Dit kan te voet, per fiets/moto; met het openbaar vervoer of met de auto.

Vooraf de laatste twee vragen zware inspanningen: afspraken met De Lijn, TEC, MIVB enerzijds; investeringen in de parkings anderzijds. Uitgangspunt voor de parkings moet het principe zijn dat abonnees gratis kunnen parkeren.

5.2.6. Toegankelijke financiële diensten door De Post

Begin 2004 heeft de regering beslist dat De Post, met ingang van 2004, een bijkomende jaarlijkse vergoeding ontvangt ten bedrage van 22,58 M euro. Deze som dient als compensatie voor de financiële openbare diensten (b.v. cash betalen van facturen aan het loket), die De Post levert in opdracht van de Staat. Dankzij deze maatregel blijft de toegankelijkheid van deze financiële diensten verzekerd, ook voor de meest kwetsbare groepen.

5.2.7. Het geld van de Nationale Loterij

De loterij is de grootste sponsor van het land. Bij de sponsoring (en de subsidies) moeten projecten van jonge mensen en vernieuwende projecten meer kansen krijgen. De loterij beheert ook veel geld: aan de directie is gevraagd voor de belegging van het geld een ethische bankier aan te duiden. Zo vervult de loterij nog beter haar sociale rol.

5.2.8. Actie energiebesparing

Klantvriendelijkheid en informatisering zijn in 2005 belangrijk, de duurzaamheid is ook een belangrijke prioriteit.

Naar aanleiding van de stijgende elektriciteitsprijzen is aan de NMBS gevraagd via een bijkomende warmtekrachtcentrale een onafhankelijke koers t.o.v. Elec-

trabel te varen. De NMBS, De Post en Belgacom zijn grote energiegebruikers. Daarom kunnen ze een rol spelen in het effectief maken van de concurrentie. Maar ook inzake rationeel energiegebruik kunnen ze een pioniersrol spelen. Rationeel energiegebruik is bij de overheid geen sterk ontwikkelde specialiteit, om het eufemistisch uit te drukken. Enkele maanden geleden werd door de FIM een nieuw bedrijf opgericht, dat een systeem moet uitwerken waarbij een investeerder energiebesparende maatregelen uitvoert, deze voorfinanciert en terugbetaald krijgt door een deel van de besparingen op de energierekening. Op die manier wordt een belangrijke en vernieuwende activiteit gestimuleerd op een economisch verantwoorde manier. In 2005 moeten de overheidsbedrijven met dit nieuw opgericht bedrijf tot concrete actie kunnen overgaan. Bezorgdheid over ons leefmilieu moet een kernactiviteit van ieder overheidsbedrijf worden. Ook hier zal ik de komende maanden de overheidsbedrijven met de betrokken experten samen aan tafel brengen.

5.3. DUURZAAM BEHEER VAN DE NOORDZEE

Voor de Noordzee, één van de rijkste en grootste natuurgebieden van ons land, wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van een lange termijnvisie, waarbij het duurzaam beheer van de visserij, de zandwinning, de zeevaart, de offshore elektriciteitsproductie en de natuurwaarden van de zee de uitgangspunten zijn.

Het overleg met de actoren wordt hierbij als leidraad aangehouden. Deze methode heeft haar waarde bewezen met de finalisering van de luiken zandwinning en elektriciteitsproductie. Aandacht zal nu voornamelijk gaan naar de uitvoeringsfase, dat van nabij zal opgevolgd worden, ondermeer aan de hand van de voorziene intensieve monitoring.

Op basis van de beschikbare wetenschappelijk studies en rekening houdend met de Europese vereisten onder de Vogel- en Habitatrichtlijnen, zullen mariene beschermde gebieden worden afgebakend. Bij de afbakening is de relatie tussen enerzijds de bodemfauna en de zeevogels en anderzijds de functie van deze zones als paaigronden voor tal van vissoorten erg belangrijk. De ondiepe kustbanken zullen hier prioritair aandacht krijgen, evenals de rol van scheepswrakken. Deze laatste zullen geselecteerd worden op basis van de ecologische en archeologische waarde.

Samen met de afbakening zullen de maatregelen worden genomen ter bescherming ervan. Deze zullen ofwel in een Koninklijk Besluit en door middel van vrijwillige overeenkomsten worden vastgelegd. Voor bepaalde maatregelen zal met Vlaanderen en Nederland worden overlegd.

Dit alles zal ondersteund worden door een uitgebreide informatiecampagne, specifiek naar de burger gericht. Aanzet zal worden gegeven voor geleide educatieve natuurcruises, en dit in nauwe samenwerking met de natuurverenigingen en de toeristische sector.

Het vorig jaar geïnitieerde nultolerantiebeleid om de verontreiniging op zee aan te pakken zal verder vorm krijgen en dit hoofdzakelijk in het kader van de Kustwacht.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

MINISTER

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van zaken
Verdere concretisering van het grondwettelijk gewaarborgde recht op de bescherming van een gezond leefmilieu.	273	Verdere concretisering van het grondwettelijk gewaarborgde recht op de bescherming van een gezond leefmilieu.
Vanaf 2000 zal elke jaarlijkse beleidsnota van de federale ministers en staatssecretarissen een onderdeel, getiteld "Duurzame ontwikkeling" bevatten	768	In de beleidsnota's ivm overheidsbedrijven en noordzeebeleid zijn elementen van duurzame ontwikkeling uiteraard reeds begrepen in de omschreven doelstellingen van « gemeenschapsvoorzieningen » en « duurzaam beheer van visserij, zandwinning, zeevaart, off shore elektriciteitsproductie en de natuurwaarden van de zee ».
In die sectie "Duurzame ontwikkeling" elk jaar ten minste twee nieuwe maatregelen naar voren schuiven, die dan in de loop van het jaar bij regeringsbeslissing geïntegreerd worden in het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (x 768)	769	Enkele maatregelen : - opbouw van middelen in het Zilverfonds ; - begrotingsevenwicht en schuldafbouw ; - gratis abonnementen woonwerkverkeer met de trein; - voorbereiding Europese mariene strategie en concretisering internationale verbintenissen ; - beslissingen ivm schuldafbouw NMBS, Gewestelijk Express Net , Diaboloproject ;

FOD VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van zaken
Duurzame-ontwikkelingsindicatoren definiëren en opvolgen (dekking afvalwaterbehandeling, gebruik van pesticiden in de landbouw, gebruik van meststoffen, algenindex, ...)	328	Het EMA werkt volop aan mariene DO-indicatoren. Het BMM neemt hieraan deel door bestaande voorstellen van commentaar te voorzien. Het BMM heeft al een eerste reeks indicatoren op hun webstek geplaatst, waarvan sommige gebaseerd zijn op voorstellen van het EMA. (http://www.mumm.ac.be/FR/Management/Indicators/index.php). Verdere opvolging van de niveaus van verontreiniging vinden regelmatig en op thematische wijze plaats in het kader van het OSPAR verdrag en ook het Europees Milieu Agentschap.
Een geïntegreerd actieprogramma voorbereiden op federaal niveau dat de regionale maatregelen aanvult (afwerking door ICDO vóór juni 2001) (x 552, 272, 345)	330	Gezien de ontwikkelingen op Europees niveau, met name het opstellen van een 'Mariene strategie' door de Europese Commissie en dit tegen juni 2005, dat de integratie van verschillende mariene dossiers beoogt (zowel horizontaal binnen de Unie, maar ook verticaal, in relatie tot internationale organisaties, zoals IMO en OSPAR), werd geopteerd actief mee te werken aan deze Europese mariene strategie en deze af te wachten, zodoende het geïntegreerde actieprogramma daarop te enten. Intussen werd in het kader van de CCIM stuurgroep Noordzee en Oceanen in overleg met de gewesten verder invulling gegeven aan de concretisering van de internationale verbintenissen en werd het Belgisch standpunt mbt de Europese mariene strategie voorbereid.

In het raam van het actieprogramma, operationele plannen ontwerpen tegen accidentele vervuiling (x 272, 300, 310)	331	2003: Die programma's worden thans uitgewerkt. Er zal een kustwacht in het leven worden geroepen die zal kunnen bijdragen aan de uitvoering ervan. 2003-2004: De kustwacht bestaat sinds midden 2003 en oliebestrijdingsmateriaal werd aangekocht. De kustwacht coördineert de acties van de verschillende federale bevoegde departementen op zee. Vlaanderen is waarnemer bij de kustwacht.
Meer rekening houden met de weerslag van alle beleidsmaatregelen op de toestand van het mariene milieu.	331	Er werd een operationeel plan opgesteld als onderdeel van het rampenplan.
Herziening van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) (332 tot en met 338) zal door de regering gebruikt worden om een duurzaam beheer van de visvoorraden te verdedigen waardoor niet-milieuvriendelijke praktijken worden afgeschaft	332	Het BMM en DG5 waren bij die herziening nauw betrokken en hebben er, niet zonder succes, op toegezien dat in deze herziening, die eind 2002 werd afgerond, rekening werd gehouden met milieudoelstellingen. Het nieuwe GVB is sedert 1/01/03 van kracht. Tijdens die herziening is er ruim overleg geweest met de administratie Visserij van het Vlaams Gewest.
Een tijdschema opstellen voor het goedkeuren van de uitvoeringsbesluiten (die tegen december 2001 moeten zijn aanvaard) van de wet ter bescherming van het mariene milieu, met name:	339	Tijdschema is als volgt:
(i) beschermde mariene gebieden oprichten en beheersplannen opmaken (prioritaire maatregel);		i) beschermde mariene gebieden oprichten en beheersplannen opmaken (prioritaire maatregel): in voorbereiding;
(ii) systemen invoeren voor het organiseren van het verkeer ter zee ;		ii) systemen invoeren voor het organiseren van het verkeer ter zee: in voorbereiding ;
(iii) de opvorderingsmaatregelen vergoeden als er gevaar dreigt voor het mariene milieu ;		iii) de opvorderingmaatregelen vergoeden als er gevaar dreigt voor het mariene milieu: in voorbereiding;
(iv) interventiekosten innen bij de bestrijding van verontreiniging; regels voor milieu		iv) interventiekosten innen bij de bestrijding van verontreiniging: in voorbereiding;
(v) effectrapportering opstellen;		v) regels voor milieueffectrapportering opstellen : KB van 09.09.2003 – Stbl. 17.09.2003;
(vi) toekenningsprocedures voor vergunningen en toelatingen die hieraan zijn onderworpen;		vi) toekenningsprocedures voor vergunningen en toelatingen die hieraan zijn onderworpen K.B. 07.09.2003 – Stbl. 17.09.2003;
(vii) vergunningen om baggerafval te storten;		(vii) vergunningen om baggerafval te storten (KB van 12.03.2000 ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen (Stbl. 4 april 2000);
(viii) verstoringen in het milieu herstellen ;		(viii) verstoringen in het milieu vaststellen en herstellen: in voorbereiding ;
(ix) de diersoorten in mariene gebieden beschermen.		(ix) de diersoorten in mariene gebieden beschermen: KB 21.12.2001 – Stbl 14.02.2003.
Het voortouw nemen in besprekingen binnen Europa om ervoor te zorgen dat milieubescherming een centrale plaats bekleedt in het Zesde Milieu-Actieplan.	340	Het 6e Milieuactieplan omvat het opstellen van een thematische marienestrategie op Europees niveau. Deze werkzaamheden, die in mei 2005 zouden moeten zijn afgerond, worden van nabij gevolgd door DG 5 en de BMM. In 2004 werden een aantal thematische vergaderingen door de Europese commissie georganiseerd met het oog op de voorbereiding van deze Strategie. België heeft ze allemaal bijgewoond. De conclusies van deze werkzaamheden werden door de Europese landen waaronder België op een Conferentie in Rotterdam (november 2004) getrokken. Deze resultaten evenals algemene conclusies worden teruggevonden in het verslag van de december 2004 Europese Raad Leefmilieu.

Een coördinatiemechanisme tussen de federale departementen in het leven roepen (x 330, 345)	341	Het huidige regeerakkoord bepaalt dat er momenteel hieromtrent coördinatie geschiedt op initiatief van de Minister van Begroting. Die gebeurt geregeld onder departementen/kabinetten. Deze bijeenkomsten gebeuren ook, maar niet enkel, ter ondersteuning van de structuur kustwacht.
Van de preventie van ongevallen en vervuiling door de scheepvaart een prioriteit van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie maken, met als doel: (i) een stelsel voor controle van de verificatiemaatschappijen die belast zijn met de veiligheid van de schepen; (ii) formules die een degelijke opleiding van de kapiteins en de bemanning van schepen waarborgen, (iii) de vestlegging van minimale structurele kenmerken voor de schepen, (iv) een mechanisme voor responsabilisering van de oliemaatschappijen of van vervoerders van gevaarlijke producten, een stelsel voor het gemeenschappelijk verbod in de Europese havens van schepen die onvol-doende veilig zijn of die niet deelnemen het mechanisme inzake responsabilisering	342	De prioriteiten van het Belgisch voorzitterschap werden vastgelegd en afgestemd op: 1) de verwachtingen t.o.v. de Europese Commissie en 2) de dossiers in behandeling.
Meer aanwezigheid in de Noordzee voor verscherpte controle en overzicht van de menselijke activiteiten	343	zie 331
Bewustmakingsmaatregelen treffen en zorgen voor een betere toegang tot informatie (inspraak bevorderen)	344	De BMM beschikt over een herwerkte en zeer volledige internetsite waar hun activiteiten worden beschreven. Voor het overige worden de richtsnoeren van Aarhus op federaal niveau gevolgd. DG Leefmilieu heeft ook in de loop van 2004 een aantal communicatie acties uitgevoerd. Dit is een permanente actie.
Mechanismen voor geregelde rapportage instellen en indicatoren voor duurzame ontwikkeling opmaken.	344	Samenhang met 328: de mariene DO-indicatoren worden volop ontwikkeld bij het EMA. Het BMM neemt hieraan deel door bestaande voorstellen van commentaar te voorzien. Het BMM heeft al een eerste reeks indicatoren op hun webstek einde 2001 geplaatst, waarvan sommige gebaseerd zijn op voorstellen van het EMA.
Onderzoek naar milieuvriendelijke producten en technieken ondersteunen door bijzondere aandacht te schenken aan de bescherming van het mariene milieu	344	Een algemeen debat vindt plaats binnen het CCIM Stuurgroep Duurzame Productie en Consumptiepatronen. De BMM was lid van deze stuurgroep tot 1/1/2004. Voor het mariene milieu bleken geen specifieke maatregelen noodzakelijk. De positieve acties op land zullen ook positief zijn voor de zee. Voor typische mariene activiteiten, zorgt de MMM wet voor het kader (milieueffectrapportering, enz).
een ad hoc-werkgroep oprichten die de afwerking van een ontwerp van themaplan zal coördineren	345	zie 330

Rapport van mevrouw M. OLEO, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Binnenlandse Zaken

1. Inleiding

Zoals blijkt uit het overzicht 2000-2004 heeft het departement Binnenlandse Zaken een duidelijke bijdrage geleverd tot de ontwikkeling van een politiek van duurzame ontwikkeling en dit vooral op het vlak van aandacht voor het milieu, besparing van energie en op het domein van de asielproblematiek.

Mijn dank gaat uit naar de bijdrage geleverd door de vertegenwoordiger van het departement in de ICDO en de inspanningen geleverd door de verschillende betrokken diensten van het departement Binnenlandse Zaken.

2. Oprichting van een intern netwerk

Het departement maakt reeds sedert 1998 gebruik van het intranet en doet een grote inspanning om dit intranet constant te actualiseren en gebruiksvriendelijker te maken. Zo werd in 2004 de raadpleging van het intranet via internet mogelijk gemaakt voor personeelsleden van de buitendiensten die dikwijls in continudienst werken.

De cel duurzame ontwikkeling is opgericht en de oprichting ervan werd officieel goedgekeurd in de vergadering van het directiecomité van 12 januari 2005. De cel is samengesteld uit de vertegenwoordiger van het lid van de regering en deze van het departement in de ICDO en bestaat tevens uit de adviseur voor intern milieu-beheer van de dienst, die ook als verantwoordelijke van het aankoopbeleid wordt opgenomen evenals uit een verantwoordelijke voor de begroting.

3. Uitvoering van het plan 2000-2004

Er wordt verwezen naar de realisaties van het 1ste federaal plan duurzame ontwikkeling.

Hierna volgen nog een aantal commentaren bij een aantal actiepunten van dit plan.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD BINNENLANDSE ZAKEN

Acties	Para- graaf van het Plan	Stand van zaken
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	Aankoop koffie van het Max Havelaar keurmerk
Energie, water, papier, afval (98-101)	101	Er wordt voorzien in de selectieve ophaling van papier, karton, inktpatronen, batterijen, neonlampen en chemische producten.
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	In 2005 werd een nieuwe milieuverantwoordelijke aangesteld, daar de vorige milieuverantwoordelijke deze functie niet meer uitvoert. Deze persoon zal ook een specifieke opleiding duurzame ontwikkeling volgen.
Vervoersplan (ministeries)	155	Na talloze verhuisoperaties in 2004, bevinden de gebouwen zich in de dichte nabijheid van het openbaar vervoer.
Het verbruik van water en energie verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98,534) Over een periode van 5 jaar moet een financiële besparing worden verwezenlijkt	156	Uitvoeren van een dagelijkse controle door bewakingsfirma/conciërge of lichten en pc's gedoofd zijn. Gebruik maken van een zuinige afstelling van de toiletten. Overwegend gebruik maken van spaarlampen in de gebouwen.
Een geïntegreerd asielbeleid werd uitgewerkt	757	Uitvoering: zie 759/760
Een informatiecampagne over mensenhandel opstarten	758	De FOD Binnenlandse Zaken zorgt voor de ondersteuning van de informatiecampagnes van de gespecialiseerde opvangcentra en de projecten van de Internationale organisatie voor Migratie
Geïntegreerd humaan asielbeleid: Specifiek statuut voor oorlogsvluchtelingen	759	Ingevoerd bij wet van 18/02/2003: vluchtelingen uit oorlogsgebieden kunnen genieten van een tijdelijke bescherming op het Belgisch grondgebied in afwachting en krijgen tijdelijk verblijfsrechten tot zo lang de oorlogssituatie hen verhindert om naar hun herkomstland terug te keren.
Regularisatie van illegale personen volgens een bepaalde procedure en mits aan bepaalde criteria is voldaan		De regularisatiecampagne ingevoerd bij de wet van 22 december 1999 wordt afgerond: de nog hangende dossiers worden door de Commissie voor Regularisatie afgesloten.
Verbetering van de asielprocedure		Procedureregels vastgelegd voor de Dienst Vreemdelingenzaken en Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen in twee Koninklijke besluiten van 11 juli 2003: vastlegging van 'Best Practices'.
Renteloze leningen toekennen voor herintegratie van vluchtelingen in het land van herkomst		Fondsen en programma's worden beheerd door Fedasil. De FOD Binnenlandse zaken werkt mee aan promotie- en informatiecampagnes over de programma's
Maatregelen nemen om het onthaal en de integratie van vluchtelingen te verbeteren		
Maatregelen nemen zodat meer personen voordeel halen uit het beschermd statuut bij schending van artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens.	760	De Europese richtlijn inzake subsidiaire bescherming zal in 2005 in de vreemdelingenwetgeving opgenomen worden.

4. Andere initiatieven

Opstarten van een moderniseringsproject MPM 21 "Efficiënte organisatie en werking van de logistieke ondersteuning van het departement" (zie punt 5 Vooruitzichten 2005).

5. Vooruitzichten 2005

Tijdens de uitvoering van MPM 21 wordt er rekening gehouden met duurzame ontwikkeling, meer bepaald in de processen TO BE 3 en 4. In het derde proces "beheer van goederen" is het o.m. de bedoeling de hoeveelheden bureaumateriaal te registreren om via controle te komen tot minder verbruik. Het verbruik van elektriciteit, water en gas wordt opgevolgd teneinde de besparings- en verbeteroportuniteiten op te sporen. Het vierde proces "aankoop en huurkoop", zal eveneens een belangrijke rol voor duurzame ontwikkeling spelen, al is het maar omdat een centrale aankoopdienst de nodige expertise ter zake zal kunnen opbouwen.

Bij de logistieke dienst van het departement is verder een softwareprogramma EIS (Environment Information System) geïnstalleerd dat door de Regie der Gebouwen is ontwikkeld. De bedoeling hiervan is te komen tot een beter beheer van de installaties (alle verbruikscijfers worden per pc bijgehouden) en een verbetering van de werkomgeving en het milieu.

De nieuw aangestelde milieuverantwoordelijke zal in 2005 een specifieke opleiding duurzame ontwikkeling volgen.

De Europese richtlijn inzake subsidiaire bescherming zal in 2005 in de vreemdelingenwetgeving opgenomen worden (zie actienr. 760).

Rapport van de heer P. GRÉGOIRE, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken

1. Inleiding

De FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (FOD BZ) heeft zich verder ingespannen om de maatregelen waarmee het belast was in het kader van het Eerste Federaal Plan Duurzame ontwikkeling (DO) te verwezenlijken.

2. Oprichting Intern netwerk - Cel DO

De Cel DO is opgericht bij beslissing van de Directieraad van de FOD BZ dd. 08.10.2004.

3. Implementatie van het Plan DO Plan 2000-2004

De opvolgingstabel van de activiteiten van de FOD BZ in uitvoering van het Eerste Federaal Plan DO (2000-2004) geeft een beeld van de realisaties sinds het jaar 2000. Voor het onderdeel "ontwikkelingssamenwerking" zie rapport T. Michot.

De acties waarvoor de FOD BZ moet optreden zijn grotendeels continu; het rapport 2003 blijft dus in grote mate actueel.

Voor het jaar 2004 vallen de volgende elementen op te merken:

3.1. I. ACTIVITEITEN VAN DE DIRECTIE-GENERAAL VOOR MULTILATERALE ZAKEN EN VAN DE MONDIALISERING (DGM)

- 548 + 549: Ervoor zorgen dat er coherentie bestaat tussen de internationale activiteiten en de posities die België inneemt in internationale fora. De DGM heeft in 2004 de multilaterale coördinatie-oefening verdergezet; dit leidde ertoe dat alle betrokken partijen op Belgisch vlak aan de bepaling van samenhangende belgische standpunten hebben kunnen deelnemen. De coherentie van standpunten werd nagestreefd zowel op het vlak van DO, tussen de EU, de VN Commissie voor DO (CSD), de Raad van Europa, de Economische Commissie voor Europa (UNECE) enz., als wat betreft het algemeen Belgisch beleid tegenover de VN en de instanties bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking.
- 551: uitdragen van het concept duurzame ontwikkeling naar VN -conferenties en andere internationale instellingen zoals de Wereldbank, het IMF en de WTO: zoals in de vorige jaren is er een bijzondere aandacht geschonken, in het raam van de coor-multi-vergaderingen in hun formaat " DO ", aan resoluties voorgelegd bij de Algemene Vergadering van de VN die een verband

hadden met DO. Op basis van de bijdragen van de bevoegde federale en regionale overheden was DGM in staat om de Belgische delegatie ter plekke coherente en duidelijke instructies te geven.

- 552: belang van het paneuropese niveau: Voortwerkend vanuit haar activiteit in 2003 heeft de FOD BZ het proces "Environment for Europe" gevolgd, en in het bijzonder de "Environmental Strategy for Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia" aangenomen op de Kiew Conferentie van 2003. De FOD BZ-DGM heeft aan de interministeriële opvolgingsconferentie Kiew+ 1 deelgenomen; deze vond plaats in Tbilisi (Georgië) in 2004. Inspanningen werden ondernomen via het Coor-multi-systeem, om de uitwisseling van informatie over projecten en programma's, federaal en/of gewestelijk in dat kader, te verbeteren.
- 554 b): De grote sociale groepen blijven betrekken bij de voorbereiding van internationale conferenties en onderhandelingscycli en de discussie van standpunten die in de internationale fora zullen aangenomen worden: dit is gebeurd door de Federale Raad voor DO bij de multilaterale voorbereidende vergaderingen (Coor-multi) uit te nodigen.
- 555: Coordinatierol van de FOD BZ op gebied van DO:
 - Het instrument bij uitstek hiertoe is de "Coor-multi" (ut supra, 549): de FOD BZ (DGM) verzekert enerzijds de doorstroming naar het nationaal niveau toe van informatie omtrent DO, en anderzijds de vertolking naar het internationaal vlak toe van Belgische standpunten. De coor-multi richt zich tot federale en gewestelijke actoren.
 - In haar formaat DO heeft coor-multi de coordinatie van de nationale posities verzekerd voor de 12de jaarlijkse zitting van de VN Commissie voor DO.
 - De Directie-generaal Europese zaken (DGE) heeft voor de Lentetop 2004 de uitwerking van een Belgische positie omtrent de Europese strategie voor DO op zich genomen.
 - DGM heeft ook haar coordinatietaak verder vervuld in één van de drie dimensies van DO, met name milieu. Het ging hier om de voorbereiding van de Beheerraad en het jaarlijkse ministeriële forum van UNEP (UN environment program), en tevens ook van het uitwerken van een mondiale strategie voor chemische produkten.

3.2. ACTIVITEITEN VAN DE DIRECTIE-GENERAAL EUROPESE ZAKEN EN COORDINATIE (DGE)

3.2.1. Binnenmarkt en DO (DG E 2)

- 553 a): Een actieve politiek voeren om de Cardiff-beslissing uit te breiden tot alle beleidsdomeinen en alle aspecten van duurzame ontwikkeling: Om dit te bereiken heeft DGE ervoor gezorgd dat, bij de Europese coordinatievergaderingen als voorbereiding op de Raden, alle Belgische vertegenwoordigers actief in andere formaties van de Raad die door de Cardiff-beslissing betroffen zijn, uitgenodigd waren. Dit type van coordinatie liet toe dat de Belgische positie de drie pijlers van DO zo evenwichtig mogelijk zou weergeven. Deze werkmethode zal verder aangewend worden in 2005, o.a. voor het werk rond de herziening van de EU DO strategie enerzijds, en voor

het voorbereiden van Belgische standpunten naar de komende Raden toe anderzijds.

- 553: IJveren voor het invoeren van duurzameontwikkelingseffectenbeoordeling op Europees vlak:
Bij de in functietreding van elke nieuwe Commissie worden er effectenbeoordelingsstudies uitgevoerd, die op de drie pijlers van DO (evenwichtig opgevat) slaan. Deze studies worden opgenomen in de EU-coördinatie, meer bepaald als voorbereiding op de vergaderingen van de Milieuraad.

3.2.2. Internationale handel (DG E 5) - 557-572

- 565 b): Het EU-engagement ondersteunen om tegen 2002 de export van de Minst ontwikkelde landen (MOL) niet langer te onderwerpen aan een quota van invoerrechten:
België heeft haar steun betuigd aan het EU regime "Everything But Arms" waarbij de MOL vrije toegang krijgen tot de EU markt. In het kader van de herziening van het Algemeen Preferentieel Stelsel (APS) heeft de Belgische delegatie ervoor gepleit dat men ten bate van de MOL meer vrijgevigheid aan de dag zou brengen.
- 566 b): aandacht besteden aan eerlijkere handel:
België ondersteunt de Commissie in het ijveren voor eerlijke handel door de uitbouw van een representatief, legitiem, transparant, open en non-discriminatoire multilateraal stelsel voor handel, het openen van markten, aandacht voor de ontwikkelingsdimensie en voor maatschappelijke bekommernissen, en dit in zowel de multilaterale als in de bilaterale onderhandelingen. Het "Early Harvest"-akkoord met Viet Nam (december 2004), dat de textielquota voor Viet Nam vervroegd opheft, is een voorbeeld daarvan.
- 566 d): een noodzakelijke hervorming nastreven van de WTO procedures, zowel voor de onderhandelingen als voor de geschillenregeling (grotere transparantie, volwaardige participatie van de ontwikkelingslanden):
België ondersteunt actief de pogingen van de EU Commissie om de WTO, inclusief de geschillenbeslechting, efficiënter en meer doorzichtig te maken. Het heeft daartoe eigen voorstellen geformuleerd.
- 567: Ervoor ijveren dat in de toekomst eventuele tegenstrijdigheden tussen internationale handelsakkoorden en multilaterale milieuakkoorden in een perspectief van DO worden verzoend:
België heeft in 2004 verder haar steun betuigd aan de Commissie in het promoten van een wederzijds ondersteunende relatie tussen handels- en milieuakkoorden, op basis van gelijkwaardigheid.
- 567: De invoering verdedigen van en de overeenstemming nastreven over keurmerken en etikettering voor D, die betrekking hebben op zowel de milieu-als sociale aspecten en dit niet alleen van de produkten zelf maar ook van de productiemethodes:
België bleef in 2004 de Europese Commissie ondersteunen in het streven binnen de WTO voor de internationale legitimiteit van (eco)labelling. Vandaaruit kan verder worden gebouwd in de richting van een label duurzame ontwikkeling (na beëindiging Doha-onderhandelingen), iets waartoe totnogtoe geen consensus kan worden gevonden binnen de WTO.

- 568: Versterken van de coherentie tussen de WTO-regels en handelsverdragen enerzijds, en de multilateraal aanvaarde regels op sociaal vlak: België heeft zich achter het voorstel van de Commissie geschaard voor de creatie van een "APS-plus"-stelsel (2004), dat bijkomende preferenties voorziet voor ontwikkelingslanden die zich tot bepaalde ILO-conventies hebben verbonden.
- 569: De mogelijkheden bestuderen inzake ontwikkeling en bevordering van eerlijke handel, de toepassing van een gedragscode van de OESO voor de multinationals en de vrijwillige gedragscodes voor de ondernemingen en sectoren:
België blijft de doelstelling van de Europese Commissie ondersteunen om handelsliberalisering na te streven op een wijze die volledig compatibel is met duurzame ontwikkeling en leidt tot het bevorderen van sociale normen en milieubescherming.
- 569: De samenspraak en de coördinatie organiseren en versterken tussen de verschillende beleidsniveau's in verband met extern handelsbeleid (EU), de Belgische buitenlandse handel (Gewesten) en de financiële en multilaterale operaties (federaal) door systematisch de bevoegde overheidsdiensten en het maatschappelijk middenveld te betrekken:
Voor het bepalen van Belgische standpunten inzake internationale handel worden systematisch en op wekelijkse basis alle relevante federale en regionale ministeries en departementen uitgenodigd. Dit laat toe deze standpunten coherent te maken met internationaal geaccepteerde normen en doelstellingen van DO. Daarnaast zijn er geregelde ontmoetingen tussen Minister, kabinet en administratie met het maatschappelijk middenveld.
- 569: De bevolking informeren en sensibiliseren over de centrale rol van het internationale beleid binnen een DO strategie:
Via de uitbouw van een eigen website heeft de bevolking vrije toegang tot de door België ingenomen standpunten inzake internationale handel en duurzame ontwikkeling.

3.3. ACTIVITEITEN VAN DE STAFDIRECTIE PERSONEEL EN ORGANISATIE (P&O)

Voor wat betreft de maatregelen met betrekking tot milieuvriendelijk beheer (152-159), ziet de toestand voor 2004 er uit als volgt:

3.3.1. Energie

De gebouwen waar de FOD BZ gevestigd is, hebben een recent verwarmingssysteem met natuurlijk gas. Slechts een beperkt aantal lokalen zijn met airconditioning uitgerust. De verlichting is energiespaarzaam. Het informaticamateriaal heeft een label en is energie-efficiënt.

Het energieverbruik is voortdurend aan het verminderen, hoewel de FOD BZ vier jaar geleden reeds weinig energie verbruikte. De tabellen tonen eveneens de kwaliteit van de opvolging van het energieverbruik.

3.3.2. Afval

Selectieve afvalophaling, reeds sinds meerdere jaren in werking, gaat verder en wordt gradueel nog strenger.

Resultaten voor 2004: Papier 113.210 kg, karton 8291 kg, buislampen en gloeilampen 1010 eenheden, drukkerijafval opgehaald door een gespecialiseerde firma, metaal 50 m³ voor recyclage, informatica-materiaal 24 paletten naar recyclage, hout 95 m³ gerecycleerd, gevaarlijke afval van het medisch centrum 2.000 l. aan BIFFA overhandigd, sanitatie 24.000 kg naar een verwerkingscentrum.

3.3.3. Mobiliteit

- De parkeerplaatsen blijven zeer beperkt in vergelijking tot het personeelsaantal.
- Speciale ruimte voor fietsen et douches voor de fietsers.
- Tussenkost a ratio van 88% voor de abonnementskosten MIVB en 100% NMBS.
- Samenwerking met Pro-Fiets.

3.3.4. Sensibilisatie

Ontwikkeling van een interactieve website over milieu.

4. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

In 2005 zal de FOD BZ verder de maatregelen waarmee ze belast is gradueel implementeren.

Rapport van de heer J. THEETAERT, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging

1. Inleiding

De Milieubeleidsnota van Defensie werd in 2004 op punt gesteld en goedgekeurd door de Minister van Defensie. Dit basisdocument bepaalt de grote lijnen voor alle initiatieven met betrekking tot leefmilieu binnen het departement (algemene en juridische context, doelstellingen,...) en legt tevens de bevoegdheden en interne verantwoordelijkheden vast. Gelijktijdig met de goedkeuring van deze beleidsnota heeft de Minister zich uitgesproken voor de in plaats stelling van een milieubeheerstructuur enerzijds en voor een specifiek controlesysteem dat toeziet op het milieubeheer van de militaire activiteiten en installaties anderzijds. Dit controlesysteem draagt de naam MDE (Milieudossier/Dossier d'environnement). De eerste maatregelen om deze beslissingen te concretiseren werden genomen in de loop van 2004.

2. In plaats stelling van het intern netwerk - Cel Duurzame Ontwikkeling

- a. De organisatiestructuur belast met de problematiek inzake duurzame ontwikkeling, in plaats gesteld op basis van het Koninklijk Besluit van 21 december 2001, beperkte zich vóór 2004 tot de staven:
 - het Stafdepartement Welzijn, via haar Divisie Leefmilieu, is bevoegd voor duurzame ontwikkeling.
 - sommige andere stafdepartementen of algemene directies beschikken over gespecialiseerde afdelingen belast met het opvolging van de problematiek in hun specifieke bevoegdheidsdomein.

Het betreft op dit niveau een organisatiestructuur belast met de beslissing en de implementering van uitvoeringsconcepten.

- b. Ten gevolge van de ministeriële beslissingen begin 2004 (zie Par 1) werd een organisatiestructuur belast met de concrete uitvoering op punt gesteld. Deze structuur telt twee complementaire onderdelen:
 - Enerzijds een territoriaal onderdeel: alle militaire installaties en domeinen werden onderverdeeld in 20 "MilieuTechnische Eenheden" (MTE). Elke milieutechnische eenheid beschikt over een gespecialiseerde sectie "Milieucoördinatoren Defensie" die belast is met het toezicht op de plaatselijke uitvoering van het uitvoeringsconcept leefmilieu en duurzame ontwikkeling. Ongeveer 50 functies milieucoördinator werden vastgelegd. Dit personeel moet op korte termijn een specifieke vorming bijwonen in de schoot van gespecialiseerde erkende opleidingscentra in de burgerij. De oproep voor kandidaten en de selecties vonden plaats in de loop van 2004. De eerste opleidingen werden reeds aangevangen.

-
- "Anderzijds een operationeel onderdeel : de opleiding van één of meerdere "Milieuraadgevers Defensie" werd voorzien in de schoot van elke eenheid. Voor dit personeel blijft de taak van milieuraadgever een cumulfunctie. Hun taak bestaat erin enerzijds de bevelvoerende officieren van de eenheid te helpen bij de toepassing van de uitvoeringsconcepten leefmilieu, anderzijds omvat hun taak het beheren van elk milieuprobleem in het kader van de operationele activiteiten van de eenheid (opdrachten, voorbereiding voor opdrachten, opleiding). Het Vormingscentrum Leefmilieu van Defensie verzorgt de opleiding van deze milieuraadgivers. Verschillende opleidingssessies vonden reeds plaats in 2004.
- c. Ten einde het MDE-systeem (Zie Par 1) te ontwikkelen en op te starten werd een gespecialiseerde sectie toegevoegd aan de Divisie Leefmilieu.
 - d. In toepassing van het Koninklijk Besluit van 22 september 2004 werd een project "Cel Duurzame Ontwikkeling Defensie" (CDOD) op punt gesteld. Haar samenstelling en mandaat werden ter goedkeuring voorgelegd aan de Chef Defensie. In afwachting van de daadwerkelijke in plaats stelling werd de Divisie Leefmilieu belast met de voorbereiding van het eerste jaarplan inzake duurzame ontwikkeling.

3. Uitvoering van het plan 2000-2004

Wat de uitvoering van het plan 2000-2004 betreft is Defensie verantwoordelijk voor de uitvoering op haar terreinen van het actiepunt 365: een terreinbeheer tot stand brengen rekening houdend met de instandhouding van de biologische diversiteit voor die terreinen die tot de bevoegdheid van de federale staat behoren. In deze context werden volgende acties ondernomen in 2004:

- a. In het kader van het Europese programma LIFE-natuur 2003 werd het project DANAH (Defensie -Aminal-NAtuurHerstel) opgestart in samenwerking met de bevoegde gewestelijke administratie (AMINAL). Het project DANAH is een uitgebreid actieprogramma met als doelstelling het herstel van natuurlijke habitats in 12 militaire domeinen gelegen in het Vlaamse Gewest. Dit project loopt door tot in 2008. Gedurende het jaar 2004 werd het team van specialisten belast met de coördinatie ("LIFE-team") samengesteld door de aanwerving van 5 contractuele personeelsleden. Tevens werden de eerste herstelwerkzaamheden uitgevoerd.
- b. Ontwikkeling van een actieprogramma voor het herstel en beheer van biotopen op de militaire oefenterreinen gelegen in het Waalse Gewest. (Marche-En-Famenne, Elsenborn en Lagland) in samenwerking met het Centre de Recherche sur la Forêt, la Nature et le Bois de la Division de la Nature et des Forêts (DNF). Dit actieprogramma werd ter goedkeuring voorgelegd aan de Europese Commissie in het kader van het LIFE-natuur 2005 programma. (Een beslissing wordt verwacht in de loop van het eerste semester 2005)
- c. In samenwerking met DNF werden voorbeelden van toewijzingsbesluiten uitgewerkt voor NATURA 2000 zones in militaire domeinen gelegen in het Waalse Gewest. Meer in het bijzonder betreft het de opstelling van een typebesluit waarbij rekening gehouden wordt met de wettelijke vereisten enerzijds en de militaire specificiteit anderzijds.

4. Andere initiatieven

Defensie voert zowel op lokaal als op internationaal niveau verschillende initiatieven uit die bijdragen tot de globale doelstellingen van duurzame ontwikkeling. Met betrekking tot het afgelopen jaar 2004 kan men de volgende initiatieven vermelden:

- a. in het kader van de uitvoering van het Kyoto-protocol werden de emissiequota's voor broeikasgassen afkomstig van militaire infrastructuur en activiteiten vastgelegd in samenwerking met de federale en gewestelijk overheden;
- b. de steun aan de invoering van een democratisch regime in de Democratische Republiek Kongo door de specifieke opleiding van kaderleden die deel uitmaken van het Kongolese leger;
- c. de bijstand aan de ontwikkeling van Benin: herstelling van de wegeninfrastructuur, terbeschikkingstelling van civiel geniematerieel;
- d. de ontmijning in het buitenland op plaatsen waar men geconfronteerd wordt met het probleem van anti-personeelsmijnen, alsook de ondersteuning van de veiligheidsdiensten op het nationaal grondgebied bij elk incident met een explosierisico. Bovendien bekommert Defensie zich ook om de afvoer en de vernietiging van elk springtuig dat dateert uit de periode van de twee wereldoorlogen en ontdekt wordt binnen onze landsgrenzen;
- e. een bijdrage aan de armoedebestrijding in België: gratis doktersraadplegingen en geneesmiddelen voor personen die zich in een benarde toestand bevinden;
- f. het opvangen en het verlenen van onderdak aan kandidaat-vluchtelingen in militaire gebouwen;
- g. in talrijke scholen verspreidde het AIDS team en de Cel Addict (Verslaving) van Defensie informatie en maakte het de scholieren bewust van de moeilijkheden die gepaard gaan met het problematisch gebruik van alcohol, drugs en tabak enerzijds en van de AIDS problematiek anderzijds;
- h. omvangrijke steun aan het wetenschappelijk onderzoek (in de ruimte, op zee, onderzoek naar het effect van geluidshinder veroorzaakt door militaire activiteiten,...).

5. Perspektieven 2005

Voor het jaar 2005 werden volgende initiatieven gepland:

- a. voortzetting van het actieprogramma DANAH in het Vlaamse gewest en in plaats stelling van een cartografisch informatiesysteem GIS dat moet toelaten de zones met waardevolle natuur te beheren;
- b. indien de Europese Commissie het project LIFE-natuur 2005 met betrekking tot de militaire domeinen gelegen in het Waalse gewest aanvaardt, dan dienen overeenkomsten opgesteld te worden tussen de partners en moeten de voorbereidende maatregelen worden uitgevoerd;
- c. certificering met het Pan European Forest -label van de wouden op militair domein in Wallonië;

-
- d. verwezenlijking van een communicatieplan rond de thema's "Ik verdedig het leefmilieu" en "Ik ontmijn de wereld";
 - e. uitvoering van een haalbaarheidsstudie met betrekking tot de aankoop van voedingsproducten afkomstig van eerlijke handel;
 - f. opvolging van de in plaats stelling voor wat het personeel van de milieubeheerstructuur betreft (zie Par 2b);
 - g. inventaris van de intern beschikbare gegevensbanken die gezondheidsparameters bevatten met het oog op een eventuele terbeschikkingstelling van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
 - h. deelname aan het opvolgingscomité Biodiversiteit;
 - i. uitvoering van een stand van zaken betreffende de middelen die door Defensie worden ingezet om het toevallig binnenbrengen van niet-inheemse soorten te voorkomen, in het bijzonder bij de terugkeer van een opdracht in het buitenland;
 - j. in werking stelling van een intern vergunningssysteem en bepaling van de bijzondere uitbatingsvoorwaarden voor de militaire activiteiten en installaties (systeem MDE);
 - k. invoering van het integraal milieujaarverslag in bepaalde proefinstallaties;
 - l. daadwerkelijke in plaats stelling van de Cel voor Duurzame Ontwikkeling Defensie (CDOD) en opstelling van de plannen voor duurzame ontwikkeling.

Rapport van mevrouw P. BERNAERT, vertegenwoordigster van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Ik dank Juffrouw Claire Lepère, meneer Dimitri Desantoine, Meneer Serge Cornet, Meneer Audry Buysschaert en Meneer Robert Mathieu voor hun bijdrage om dit verslag 2004 te schrijven.

1. Inleiding

Wat volgt is een uiteenzetting van het uitvoeren van het eerste Federaal Plan van Duurzame Ontwikkeling in 2004 en de maatregelen die in het tweede federaal Plan voor de periode 2004-2008 naar voren zijn gebracht. De verwezenlijking van de acties voorzien in het eerste plan werd voortgezet in 2004.

Op het gebied van sociale zekerheid, vallend onder het DG Sociaal Beleid van de FOD Sociale Zekerheid, en meer bepaald het domein van de pensioenen werd dit vooral vertaald in de voortzetting van de verhoging van de kleine pensioenen, meer bepaald de inkomensgarantie voor oudere personen.

Op het gebied van volksgezondheid en veiligheid van de voedselketen, zijn in 2004 volgende maatregelen getroffen:

- opstellen van het Tabaksplan (preventief en curatief), het Voedingsprogramma en het Plan "Ozonpieken";
- bevorderen van de toegang tot zorg voor chronisch zieken (uitbreiding van de MAF, tariefwaarborg, enz);
- beheersen van de medische uitgaven en uitgaven in geneesmiddelen (antibiotica campagnes, generische);
- promoten van eerstelijnszorg (verhoging van de honoraria en het globaal medisch dossier).

2. Opstellen van een intern netwerk - Cel duurzame ontwikkeling

Er bestaat wel degelijk een cel DO binnen de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Die is weliswaar verbonden aan de DG5 en behandelt niet enkel materie van volksgezondheid. Eind 2004 werd gevraagd aan de voorzitter van de FOD om een persoon aan te duiden verantwoordelijk voor duurzame ontwikkeling voor gezondheidsmaterie. Die persoon zou als expert Volksgezondheid deelnemen aan de ICDO. Zijn aanstelling was voorzien voor 1 januari 2005.

Inzake GGO's is gewerkt binnen een inter-DG (DG4 en DG5) en inter-kabinet omtrent de toepassing van het protocol van Carthage alsook de omzetting van de richtlijn 2001/18 (vrijwillige verspreiding van genetische gemodificeerde orga-

nismen (GGO's) in het leefmilieu) en het reglement 1829/2003 (voedingsmiddelen en diervoeding).

Een samenwerkingsakkoord bekrachtigt twee structuren die een overleg inzake de relatie leefmilieu en gezondheid toestaan. Wat volgt is overgenomen uit het verslag van de vertegenwoordiger van de Minister van Leefmilieu en Pensioenen.

De Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid (GICLG) moet tenminste eenmaal per jaar samenkomen. Ze wordt voorgezeten door de federale minister van leefmilieu en is een vergadering van de federale, gewestelijke en gemeenschappelijke ministers van gezondheid en leefmilieu en bepaalt bijgevolg de algemene prioritaire assen in de uitvoering en opvolging van het samenwerkingsakkoord van NEHAP. Ze onderzoekt de evaluatie van het NEHAP dat zal worden voorgelegd halverwege de algemene duur ervan door de Cel en neemt de aanpassingen van het NEHAP aan, onder andere op basis van de voorstellen van de Cel.

Er dient opgemerkt dat het NEHAP een aanbeveling voorziet over de vorming inzake leefmilieu en gezondheid, de GICLG wenste nadruk te leggen op dit punt.

De Cel leefmilieu-gezondheid brengt vertegenwoordigers van alle administraties Leefmilieu en Gezondheid samen en is bijgevolg het voorbereidend orgaan voor de GICLG en voert de taken uit die door deze laatste worden opgedragen. Ze organiseert het werk autonoom en legt jaarlijks een activiteitenverslag, met het gebruik van het personeel en de begrotingsmiddelen, alsook een activiteitenprogramma met de doelstellingen en het budget voor het volgende jaar, ter goedkeuring voor aan de GICLG. De cel kan op uitdrukkelijke vraag van de GICLG aangewend worden voor de uitvoering van internationale verplichtingen op het gebied van leefmilieu en gezondheid.

De cel duurzame ontwikkeling van de FOD Sociale Zekerheid is daarentegen opgericht op 23/12/2004 door het directiecomité. Ze bestaat momenteel uit 6 leden. Haar eerste taken zijn het opstellen van een intern reglement en een actieplan voor het jaar 2005. De hoofdrol is de acties ingeschreven in het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008 te coördineren en de opvolging ervan te verzekeren, alsook het personeel van de FOD te sensibiliseren over duurzame ontwikkeling.

3. Uitvoering van het plan 2000-2004

3.1. VOLKSGEZONDHEID EN VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN

3.1.1. Nationaal Voedings- en Gezondheidsprogramma (actie 95 et 194 - Plan I)

Na goedkeuring door de federale regering tijdens de Ministerraad van 14 mei 2004, stelde de Minister van Volksgezondheid op de interministeriële Conferentie van 24 mei 2004 aan de Ministers van Gezondheid van de gemeenschappen en gewesten voor om een voedings- en gezondheidsprogramma voor heel België op te stellen en te verwezenlijken. Er werd een groep van wetenschappelijke experts,

afgevaardigden van alle betrokken partijen, opgericht. Die definieerde de voedingsdoelstellingen voor België, alsook de beleidsassen voor het bereiken van die doelstellingen. Die voedingsdoelstellingen werden tijdens de interministeriële Conferentie van gezondheid van 6 december 2004 goedgekeurd.

In 2005: werkgroepen werden opgericht om na te denken over de middelen om de doelstellingen te verwezenlijken, op basis van de beleidsassen zoals gedefinieerd door de experts en tot de maand juni 2005. Er zal een samenvatting opgesteld worden door de expertgroep op basis van die reflecties. Die zal voorgesteld worden aan de werkgroepen voor eventueel bijkomende commentaar. De resultaten van het onderzoek naar de gewoonten van voedingsconsumptie zullen in het plan geïntegreerd worden. Het uiteindelijke plan dat de doelstellingen en de middelen voor het verwezenlijken van deze doelstellingen zal tijdens de interministeriële conferentie van december 2005 ter goedkeuring worden voorgesteld. Het programma zal vanaf begin 2006 van start kunnen gaan.

Onderzoek naar de gewoonten van voedingsconsumptie:

Er werd in 2004 een representatieve groep van de Belgische bevolking (3200 personen) ondervraagd (enquêtes van februari 2004 tot eind februari 2005) om te kunnen evalueren wat de Belgische bevolking eet, niet alleen inzake ingenomen voedingsstoffen (vetten, proteïnen, koolhydraten, vitaminen en mineralen) maar ook wat schadelijke stoffen betreft (resten van zware metalen, resten van pesticiden, enz.) en de toegelaten voedingsadditieven.

3.1.2. Verminderingsplan van pesticiden en biociden (actie 272 en 310 - plan I)

Dit plan werd goedgekeurd door de Ministerraad van 13 december 2004 en is bedoeld om de impact van pesticiden op het milieu en de gezondheid te verminderen. Het gaat om een vermindering van 25% van pesticiden voor landbouwgebruik en een vermindering van 50% van het gebruik van biociden en privé-gebruik van pesticiden. De samenwerkingsakkoorden voor de verwezenlijking van dit plan zijn voorzien voor 2006.

3.1.3. GGO in de voeding

De Europese verordening 1829/2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders trad in maart 2004 in werking.

De Europese verordening 1830/2003 betreffende de traceerbaarheid en etikettering van genetisch gemodificeerde organismen (ggo) en de traceerbaarheid van met genetisch gemodificeerde organismen geproduceerde levensmiddelen en diervoeders trad in 2003 in werking.

3.1.4. Federaal plan ter bestrijding van tabaksgebruik (actie 273 - plan I)

Op 23 januari 2004 nam de Ministerraad op voorstel van de Minister van Volksgezondheid het Federaal Plan ter bestrijding van tabaksgebruik aan.

Het gaat om een globaal plan dat op verschillende assen steunt: informatie, sensibilisatie, beperking van tabaksgebruik in openbare plaatsen, de bescherming van de niet-roker, toegang tot tabaksproducten (verkooppunten, verdelers en prijs), de hulp voor tabaksontwenning (opleiding van artsen, begeleiding van rokers).

De acties gevoerd in 2004 in het kader van het federaal plan ter bestrijding van tabaksgebruik zijn de volgende: ondertekening en bekrachtiging op federaal niveau van de kaderconventie van de WGO, verbod van tabaksverkoop aan jongeren onder 16 jaar, versterking van de controles in openbare plaatsen, oprichting van een antitabak fonds om de sensibilisatiecampagnes en de campagnes van hulp voor ontwenning te ondersteunen, verplichte gezondheidswaarschuwingen op de pakjes sigaretten en andere tabaksproducten, rookverbod op het openbaar vervoer, prijsverhogingen.

3.1.5. Plan ozonpieken

Na de zomer van 2004 werd een ozonplan opgesteld en geactiveerd bij overschrijding van de ozondrempels (ter herinnering: $180\mu\text{g}/\text{m}^3$ als de informatiedrempel en $240\mu\text{g}/\text{m}^3$). Er is ook een evaluatieprocedure van dit plan voorzien.

Ter herinnering, de doelstellingen van de werkgroep waren de volgende :

- Opstarten van een informatiecircuit met alle partners en IRCEL;
- Op basis daarvan, een beslissingsboom opstellen om het doelpubliek te informeren;
- Brochures met boodschappen over gezondheid en milieu opstellen;
- De gezondheidsgegevens kiezen die de FOD in samenwerking met de Gewesten en Gemeenschappen moet verzamelen.

De planning die aan de start van het programma werd uitgewerkt, was de volgende:

Verwezenlijkingen:

- Opstellen van de folders en brochures: uitgewerkt tijdens de lente van 2004.
- Voorbereiding van de type informatie- en alarmbulletins van IRCEL/ CELINE met de te leveren informatie voor de bevolking vanaf het moment dat de informatiedrempel overschreden wordt in tenminste één meetstation.
- Uitwerking op papier van de informatienetwerken en -ketens zowel op federaal niveau als op gefedereerd niveau (Gemeenschappen en Gewesten,...).

800.000 folders werden uitgedeeld. Die folders verwezen naar een brochure voor geïnteresseerd publiek (in totaal 3.000 brochures).

De folders en brochures werden in de loop van de maand juli 2004 verspreid via de volgende informatiekanaalen: wachtzalen van artsen, wachtzalen in ziekenhuizen, apotheken, gemeentediensten, postbureaus.

De informatiebulletins van IRCEL werden automatisch verspreid naar alle tussenpersonen van de informatieketen zodra de informatiedrempel overschreden werd in tenminste 1 van de 36 meetstations in ons land met de vermelding of de alarmdrempel van 240 µg/m³ lucht al dan niet was of zou bereikt worden met de voorspellingen van de volgende dagen.

3.1.6. Vermindering van het remgeld voor chronisch zieken (FPDO n°195)

1. Maximumfactuur (MAF)

De leeftijdsbeperking voor het kind werd opgetrokken: van nu af aan kan het kind van minder dan 19 jaar individueel genieten van de MAF.

Zo zijn ook de kosten betreffende enterale sondevoeding bij de patiënt thuis onder de MAF opgenomen als ze gedragen worden door een kind van 18 jaar of minder.

Persoonlijke tussenkomsten voor hospitalisatie in een algemeen ziekenhuis worden ongeacht de duur opgenomen in de MAF.

2. Globaal medisch dossier

Het systeem van het recht op de vermindering van het remgeld is aangepast (de verminderingen van het remgeld zijn geldig tot het einde van het tweede jaar volgend op de opening van het globaal medisch dossier) en het recht op de vermindering van de persoonlijke tussenkomst voor prestaties van de huisarts die toegang heeft tot de gegevens van het dossier is beperkt.

3. Andere maatregelen inzonderheid voor chronisch zieken

- absolute tariefwaarborg
Er werd voor 2004-2005 een nieuw akkoord geneesheren-ziekenfondsen ondertekend dat nieuwe waarborgen biedt voor de tariefzekerheid van patiënten.
- Opnameverklaring
Sinds 1 september 2004 moeten de ziekenhuizen aan hun patiënten vanaf de opname in het ziekenhuis een opnameverklaring voorstellen. Dat document staat de patiënt toe een beter idee te hebben van de verschillende elementen die een min of meer belangrijke invloed zullen hebben op de eindfactuur.
- Speciaal solidariteitsfonds
De leeftijdsgroep van chronisch zieke kinderen is uitgebreid naar kinderen van minder dan 19 jaar.

3.1.7. Beheersen van de medische uitgaven en de uitgaven in geneesmiddelen (FPDO n°196)

1. Antibioticacampagne

Er ging in november 2004 een campagne voor beter gebruik van antibiotica van start.

2. Vaccinatie

Sinds begin 2004 en na de harmonisering van het vaccinatiebeleid wordt een tussenkomst voorzien in de kosten van de aankoop van vaccins opgenomen in de vaccinkalender.

3.1.8. Stimulatie van het gebruik van generische geneesmiddelen door aanspoerende maatregelen (FPDO n°196)

1. Generische campagne

Er ging op 18 september 2004 een informatiecampagne van start.

2. Geneesmiddelen van meer dan 15 jaar

De geneesmiddelen waarvan het actieve bestanddeel sinds meer dan 15 jaar wordt terugbetaald, worden 14% goedkoper. Als ze 17 jaar oud zijn, wordt de prijs met een extra 2% verlaagd.

3.2. SOCIALE ZAKEN

3.2.1. Werk en waardig inkomen

1. De lasten op arbeid, in het bijzonder op laaggeschoolde arbeid verminderen (FPDO n°188)

Sinds 01/01/2000 genieten werknemers met een laag inkomen een vermindering van de persoonlijke sociale zekerheidsbijdragen. Sinds 2003 bedraagt de maximale vermindering per kalenderjaar 1140 euro, versterkt op 01/01/2005 met het "werkbonus" systeem.

2. Verhogen laagste pensioenen en aanpassen pensioenen aan welzijn (FPDO n°191)

- Verhoging laagste pensioenen

De verhoging van de minimum pensioenbedragen is voortgezet in 2004 door de verhoging met 2% op 1 april 2004 van de minimum pensioenbedragen van de publieke sector.

- Inkomensgarantie voor ouderen

Op 1 september 2004 werd het IGO (samenwonenden) verhoogd met 120 euro, wat dus een verhoging van 180 euro per jaar betekent voor een alleenstaande.

- Koppelen aan welzijn

De pensioenen die in 1996 van start gingen zijn met 2% verhoogd op 1 april 2004 (pensioenen voor werknemers en zelfstandigen).

3.2.2. Recht op een gezin

Statuut van gezinshoofd bij plaatsing van een kind (FPDO n°201)

In het kader van de maximumfactuur is een bijzonder plafond ingevoerd voor kinderen onder 19 jaar (in plaats van 16 jaar), omvat ook geplaatste kinderen.

3.2.3. Cultuur

Sociaal statuut van kunstenaars (FPDO n° 209)

Het sociaal statuut van kunstenaars werd volbracht met een koninklijk besluit tot regeling van de modaliteiten van artistieke activiteiten " van kleine schaal " om de juridische veiligheid van alle artiesten ongeacht de omvang van hun prestatie te verzekeren.

3.2.4. Gezondheids- en milieubeleid

1. Versterking van de evaluatie- en beheersingspolitiek voor de risico's van arbeidsongevallen, beroepsziekten (FPDO n°261 en 265)

Een ontwerp van koninklijk besluit erkent ischias op discushernia veroorzaakt door het tillen van zware lasten of door mechanische trillingen die via het zitvlak op het lichaam worden overgedragen, als een beroepsziekte.

Een koninklijk besluit legt de voorwaarden vast op basis waarvan het Beheerscomité van het Fonds voor Beroepsziekten kan besluiten een pilootproject voor preventie te voeren om te vermijden dat rugziekten verergeren.

2. De echelonnering van de gezondheidszorg steunen door de nadruk te leggen op de eerstelijnszorg (FPDO n° 273)

In het regeerakkoord is voorzien dat prioritair aandacht wordt besteed aan het bevorderen van eerstelijnszorg, inzonderheid door een geleidelijke herwaardering van het intellectueel handelen van huisartsen en bepaalde specialisten van de tweede lijn.

Dat werd in 2004 geconcretiseerd door verhogingen van de honoraria van artsen, met inbegrip van het honorarium voor het aanleggen en vernieuwen van het globaal medisch dossier.

4. Andere initiatieven

Zie uitvoering plan 2000-2004 (deel III) waar de acties algemeen worden voorgesteld en dus ook noodzakelijkerwijs de in plan I onvoorziene acties.

5. Vooruitzicht 2005 - Plan 2004-2008

5.1. ACTIE 1: INSCHRIJVEN VAN DE DOELSTELLINGEN VAN SOCIALE INSLUITING IN DUURZAME ONTWIKKELING

5.1.1. Stimuleren van de opvang van oudere, zorgafhankelijke familieleden in het gezin door zowel fiscale als sociale maatregelen (30108)

Vanaf 1 januari 2005 zijn de personen die een werk uitvoeren als persoonlijk begeleider van een familielid tot de 2de graad of een persoon die deel uitmaakt van het gezin onderworpen aan het stelsel van werknemers, om een grotere autonomie te bieden aan personen met een handicap en een sociale zekerheid te verzekeren voor die persoonlijke begeleiders.

5.1.2. Programma om aan welzijn sommige plafonds en inkomensdrempels, evenals sommige sociale uitkeringen en minima te koppelen (30113-2)

1. Verhoging van de oudste uitkeringen

De verhogingen zijn als volgt gepland:

- in september 2005, voor de uitkeringen die van start gingen in 1997 of daarvoor (voor de pensioenen enkel die van 1997, aangezien de oudere reeds voorwerp waren van een herwaardering besloten onder vorige Regering);
- in september 2006, voor de uitkeringen die van start gingen in 1999 en 1998;
- in september 2007, voor de uitkeringen die van start gingen in 2001 en 2000.

2. Verhoging van de loonplafonds

Op 1 april 2004 werd de historische anomalie die de plafonds voor de invalide beperkt rechtgezet. De correcte plafonds zijn hersteld en de maximale vergoeding ging van 1.579 euro naar 1.710 euro voor het invalide gezinshoofd, en van 1.052 euro naar 1.315 euro voor een alleenstaande. Op 1 september 2004 werd het loonplafond bij arbeidsongeval bedraagt 31.578 euro, wat het in lijn brengt met die van toepassing in de ziekteverzekering.

Op 1 januari 2005 is een verhoging met 2% van de plafonds in invaliditeit (arbeidsongevallen en beroepsziekten) voorzien.

Tenslotte wordt op 1 januari 2007 een enveloppe voorgesteld aan de sociale partners (ofwel komen ze overeen over een voorstel, ofwel zal de Regering plafonds verhogen).

5.1.3. leefloon en de laagste sociale uitkeringen gradueel verhogen (30113-4)

Herwaardering van de meest bescheiden sociale uitkeringen

De minima in invaliditeit voor onregelmatige werknemers inzonderheid zullen gehewardeerd worden en de stijging zal in 2007 4% bereiken (de eerste verhoging had plaats op 1 oktober 2004).

Op 1 januari 2007 zullen de minima in invaliditeit voor de regelmatige werknemers verhoogd worden met 36 euro per maand voor alleenstaanden en 53 euro per maand voor gezinshoofden.

Voor 2006 is voorzien dat de leeftijdscategorieën voor de rechthebbende kinderen in het nieuwe stelsel inzake het recht op verhoogd kindergeld voor kinderen met een handicap worden uitgebreid (stelsel van kindergeld voor werknemers).

Voor 2006 is voorzien het verschil in behandeling tussen getrouwde en niet getrouwde koppels af te schaffen in het kader van het recht op verhoogd kindergeld voor wezen (stelsel van kindergeld voor werknemers).

Voor 2006 is voorzien andere discriminaties betreffende het recht op verhoogd kindergeld voor wezen af te schaffen (stelsel van kindergeld voor werknemers).

Voor de periode 2005 tot 2007 wordt elk jaar op 1 december een verhoging voorzien van 120 euro van het basisbedrag van de inkomensgarantie van ouderen (IGO).

5.2. ACTIE 9 FAMILIALE ZORG MOGELIJK MAKEN

5.2.1. Organisatie in overleg van een systeem van "tijdsparen" (30905)

Inzake zwangerschapsverlof: op 1 juli 2004 zijn al maatregelen in werking getreden : bijkomende verlenging van het zwangerschapsverlof bij hospitalisatie van de pasgeborene van meer dan 7 dagen en verplichte postnatale rust van 10 weken (in plaats van 8) bij meerlingen.

Inzake adoptieverlof, een verlenging van het adoptieverlof is voorzien in de zin dat de duur van het verlof zal afhangen van de leeftijd van het kind en zijn eventuele handicap.

5.3. ACTIE 11 BETER INFORMEREN EN DE GEZONDHEIDSZORG TOEGANKELIJKER MAKEN

5.3.1. De maximumfactuur verder uitbreiden (31111)

Vanaf 1 juli 2006 is besloten aan de zelfstandigen het voordeel van de maximumfactuur toe te kennen (alsook de toegang het voorkeursstatuut WIGW)

5.3.2. Tariefzekerheid verbeteren (31112-1)

De laatste geneesheren-ziekenfondsakkoord voorziet een zekere tariefzekerheid voor alle patiënten.

5.3.3. Het zorgpakket voor doelgroepen uitbreiden (31113-1)

De ervaring tandheelkunde voor arme kinderen zal verlengd worden.

Wat de voorbehoedsmiddelen voor jongeren betreft zullen er specifieke interventies plaatsgrijpen.

5.3.4. Verbeteren van de tenlasteneming van chronische ziekten en zorgafhankelijke patiënten (31113-2)

Er bestaan verschillende maatregelen om de chronisch zieken beter te beschermen (MAF, GMD, tariefwaarborg, bijzonder solidariteitsfonds, pluridisciplinaire behandeling, enz).

Wat zwaar afhankelijke patiënten betreft bestaan er forfaits voor zwaar afhankelijke patiënten, thuisverzorging, verblijfdiensten, kamers voor ouderen, dienstencentra, rust- en verzorgingstehuizen, rusthuizen, geriatrie dagcentra).

5.3.5. De bevolking inlichten omtrent gezondheid (31116)

De wijkgezondheidscentra zijn pluridisciplinaire teams die eerstelijns, permanente, polyvalente en toegankelijke zorgen verstrekken aan de hele bevolking. Hun acties zijn gericht op een globale en geïntegreerde aanpak van gezondheid, steunen op een dynamiek van gemeenschapsparticipatie en willen een autonomie bereiken bij de individuen bij de behandeling van gezondheidsproblemen.

Er is in 2002 een akkoord gesloten dat de rechten en verplichtingen van de onderzoeksteams vastlegt inzake een wetenschappelijke studie over de forfaitaire financiering van wijkgezondheidscentra.

Een tijdelijk en definitief verslag van de wetenschappelijke studie zijn respectievelijk op 12/02/03 en 04/09/2003 ingediend bij een Begeleidingscomité. De resultaten zijn daarna voorgelegd aan het Verzekeringscomité van het RIZIV, die dan besloot het dossier door te sturen naar de Commissie Forfait begin 2004.

5.4. ACTIE 12

- Voortzetten van de uitvoering van het plan voor de vermindering van pesticiden. Sluiten van samenwerkingsakkoorden;
- Voortzetting van het Voedings- en Gezondheidsprogramma - Resultaten van het onderzoek verwacht oktober 2005;

- Voortzetting van het plan ozonpieken
 - 1) Evaluatie van het "Ozonpieken" plan 2004 - Januari 2005
 - 2) Uitwerken en afwerken van de beslissingsboom - Februari - Maart 2005
 - 3) Integratie van het ozonplan in het hitteplan Maart-April 2005
 - 4) Plan voor verspreiding "folders" - Maart 2005
 - 5) Verspreiding folders "ozon-hitte" Mei- Juni 2005.

Rapport van mevrouw M. ROBAUX, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Middenstand en Landbouw

1. Inleiding

Sedert de opstelling van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling 2000-2004 werd een groot aantal landbouwbevoegdheden naar de Gewesten overgedragen. De in dit plan aangekondigde maatregelen behoren derhalve niet meer tot de bevoegdheid van de Federale Minister van Middenstand en Landbouw, doch wel tot die van de Gewesten en, voor bepaalde materies, van de federale Minister DEMOTTE.

In het oude plan was er geen enkele maatregel voorzien die strikt genomen bestemd was voor de zelfstandigen. De Minister van Middenstand heeft er dus over gewaakt dat men in het Plan 2004-2008 met de KMO en zelfstandigen rekening zou houden.

2. Implementatie van het interne netwerk

Oprichting van een cel duurzame ontwikkeling binnen de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie.

3. Inwerkingstelling van het Plan 2000-2004

Zie opmerkingen van de inleiding.

4. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

In 2005 wil de Minister van Middenstand de inspanningen voortzetten teneinde het sociaal statuut der zelfstandigen te verbeteren.

De Minister van Middenstand zal een voluntaristisch beleid voeren ten aanzien van bijzondere doelsectoren of doelpubliek zoals vrouwelijke ondernemers of ambachtslieden.

Alles zal tevens in werking worden gesteld om te komen tot een grotere administratieve vereenvoudiging en opdat de Kruispuntbank voor de Ondernemingen en de Ondernemingsloketten meer doeltreffende werkinstrumenten zouden worden.

Rapport van de heer W. VAN DAMME, lid, vertegenwoordiger van de Minister van Werk

1. Inleiding

Het voorliggend verslag betreft het beleid gevoerd door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg dat een antwoord is op de problemen waarvan gewag werd gemaakt in het FPDDO I, namelijk:

1. het werkgelegenheidsbeleid dat deel uitmaakt van de strijd tegen de armoede;
2. het beleid ter bestrijding van de beroepsziekten en de arbeidsongevallen dat deel uitmaakt van het globale gezondheidsbeleid en het beleid om mensen aan het werk te houden;
3. het beleid ter bestrijding van de discriminatie;
4. het beleid ter bestrijding van de mensenhandel;
5. het beleid met het oog op een beter evenwicht tussen het leven op en naast het werk;
6. het opzetten van een beleid om werknemers ouder dan 50 aan het werk te houden.

en ook het beleid inzake greening, namelijk:

1. de cel Duurzame Ontwikkeling heeft haar inspanning inzake afvalbeleid voortgezet;
2. zij besliste om haar activiteit inzake verbruik toe te spitsen op de "na-verhuis". Vanaf december 2004 en gedurende de eerste maanden van 2005, zal het verbruik opgetekend worden om een startniveau te bekomen waarop de cel zal werken om tot substantiële besparingen te komen;
3. de cel werd uitgebreid met een ambtenaar van de Directie Communicatie die een intern communicatiebeleid kan opzetten inzake duurzame ontwikkeling.

2. Opstarten van een intern netwerk

Sinds 2002 bestaat er bij de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg een werkgroep Duurzame Ontwikkeling.

Deze groep kreeg een officieel karakter in uitvoering van de nieuwe reglementering en vormt vandaag de cel Duurzame Ontwikkeling van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Deze cel bestaat uit een vertegenwoordiger van elke administratie van het departement en uit de voorzitter van de cel Greening (verantwoordelijk voor het leefmilieu) die het vice-voorzitterschap waarneemt. Het voorzitterschap wordt

waargenomen door de expert vertegenwoordiger van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg binnen de ICDO of zijn vervanger.

3. Uitvoering van het plan 2000-2004

De leden van de cel hebben de informatie verzameld over het beleid dat gevoerd wordt door de verschillende algemene directies en waarvan de resultaten in de bijgevoegde tabel terug te vinden zijn.

4. Perspectieven 2005 (plan 2004-2008)

Het jaar 2005 zal gewijd worden aan:

1. de opvolging van de beleidslijnen bepaald in hoofdstuk I, die beleidslijnen op lange termijn zijn die deelnemen aan de duurzame ontwikkeling en die zich niet kunnen beperken tot een vierjarenplan;
2. de vertaling van het 2e federaal plan in operationele doelstellingen;
3. het opzetten, in het gebouw Eurostation, van een doeltreffend en efficiënt beleid van greening (inzameling van de "zéro"-verbruiksindicatoren, het vastleggen van doelstellingen op korte, middellange en lange termijn, onderzoek van de mogelijkheden tot invoering van bio-producten, producten met een label en een verplaatsingenbeleid).

Er werd contact opgenomen met de PODDO om de mogelijkheid van gemeenschappelijke acties te onderzoeken en om onder andere een duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling uit te voeren (DOEB). De studie zal worden voorgesteld aan de cel om de mogelijkheden te onderzoeken.

De cel zal zich ook moeten buigen over de audit van het Rekenhof van zodra die beschikbaar zal zijn.

Rapport 2004: consumentenzaken

Voor wat de werking in 2004 rond consumentenzaken betreft, verwijzen we graag naar het verslag van de vertegenwoordiger van de minister van economie, de heer P. LAMOT. Het is de FOD Economie, Energie, KMO en Middenstand die verantwoordelijk is voor de opvolging van de acties rond consumentenzaken en hier in haar tabellen ook uitvoerig op ingaat.

Aanvullend op dit overzicht willen we graag m.b.t. 2004 de volgende maatregelen beklemtonen:

Punten 115 -121 (reclame - etikettering -labels) De commissie voor milieuetikettering en milieureclame heeft reeds in 1998 een milieureclamecode opgesteld in uitvoering van artikel 29, §3 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken. Deze milieureclamecode wordt momenteel beschouwd als een eerlijk handelsgebruik. Niet naleven van de milieureclamecode is in strijd met de wet

handelspraktijken. De Algemene Directie Controle en Bemiddeling ziet toe op de correcte naleving van de eerlijke handelsgebruiken.

Op vraag van de minister bevoegd voor consumentenzaken heeft de Raad voor het Verbruik op 28 april 2004 aanbevelingen opgesteld die toepasselijk zijn op de “professionals” met betrekking tot bankreclame en -marketing ten aanzien van minderjarigen. Deze aanbevelingen werden opgenomen in de huidige gedragscode van de Belgische Vereniging van Banken.

Punten 224 -234 (schuldenlast) Het koninklijk besluit van 23 juni 2004 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 augustus 2002 tot regeling van de werking van het Fonds ter bestrijding van Overmatige Schuldenlast bepaalt dat een gedeelte (ten hoogste 25%) van de middelen van het Fonds worden gebruikt ter betaling van maatregelen inzake informatie en sensibiliseren omtrent overmatige schuldenlast.

De Algemene Directie Controle en Bemiddeling heeft in 2004 algemene onderzoeken gevoerd naar de naleving van de nieuwe reclameregels inzake consumentenkrediet en de naleving van de wet betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, die een einde moeten maken aan dergelijke wanpraktijken.

Punt 265 (etikettering allergenen) Het KB van 13 februari 2005 tot wijziging van het KB van 13 september 1999 betreffende de etikettering van voorverpakte voedingsmiddelen voorziet in een betere voorlichting van de consument. Zo werd er een lijst van een 12-tal productcategorieën aangeduid, waarvan met grote zekerheid kan gesteld worden dat ze voedselallergieën kunnen uitlokken. Het gaat om glutenbevattende granen, schaaldieren, eieren, vis, aardnoten, soja, melk, schaalvruchten, selderij, mosterd, sesamzaad en alle producten die van de hiervoor vermelde producten afgeleid zijn, evenals om zwaveldioxide en sulfieten. De producten die in de lijst zijn opgesomd, evenals de producten die er van afgeleid zijn, moeten in alle gevallen expliciet op het etiket worden vermeld.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD WERKGELEGENHEID, ARBEID EN SOCIAAL OVERLEG

Bepaalde informatie werd ons alleen in het Frans bezorgd. Om u deze informatie niet te ontzeggen, werd ze in het Frans overgenomen, waarvoor onze verontschuldiging.

Acties	Para-graaf van het Plan	Stand van zaken
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	93 94	Tous ces points relèvent de la cellule "greening" et seront mis à son ordre du jour en 2005. L'année 2004 a été centrée sur le déménagement du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale qui a lieu en octobre. L'année 2005 sera consacrée à la mise au point d'indicateurs de consommation (année zéro) de façon à permettre la mise en place d'une politique de consommation responsable. L'achat de produits bio et de produits labellisés sera également mis à l'ordre du jour de la cellule greening en 2005 ou 2006 (décision du Président/Comité de direction/cellule stratégique ?).
Europese verordeningen en richtlijnen binnen de toegestane termijnen omzetten	138	- omzetting van de richtlijn over de gevaarlijke producten: koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van biociden (Belgisch Staatsblad van 11 juli 2003); - omzetting van de richtlijn over de bescherming van jongeren op het werk: koninklijk besluit van 3 mei 2003 betreffende de bescherming van jongeren op het werk (Belgisch Staatsblad van 23 mei 2003); - omzetting van de richtlijn over de bevordering van de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers die kunnen worden blootgesteld aan de risico's door explosieve atmosferen: Koninklijk besluit van 26 maart 2003 betreffende het welzijn van de werknemers die door explosieve atmosferen gevaar kunnen lopen (Belgisch Staatsblad van 5 mei 2003); - omzetting van de richtlijn over vervoerbare drukapparatuur: koninklijk besluit van 12 maart 2003 betreffende vervoerbare drukapparatuur (Belgisch Staatsblad van 14 maart 2003); - omzetting van de richtlijn over de bescherming van werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk: Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de werknemers tegen risico's van chemische agentia op het werk in voorbereiding; - omzetting van de doelstellingen van de kaderrichtlijn 89/391/EEG over gezondheid en veiligheid op de werkplaats: Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de aangifte van arbeidsongevallen (Belgisch Staatsblad van 18 augustus 2004); - omzetting van de richtlijn over de minimumvoorschriften inzake gezondheid en veiligheid met betrekking tot de blootstelling van werknemers aan de risico's van fysische agentia (trillingen) op het werk: Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de werknemers tegen risico's van mechanische trillingen op het werk in voorbereiding; - omzetting van de richtlijn over de praktische bescherming van de werknemers tegen de risico's voortvloeiende uit ioniserende straling: Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de werknemers tegen risico's voortvloeiende uit ioniserende straling in voorbereiding.
Actiever deelnemen aan de bepaling van de normen op Europees en mondiaal niveau	138	Deelname aan de werkzaamheden van het Adviescomité voor Gezondheid en Veiligheid op het Werk (Luxemburg) Deelname aan de technische commissies op de Internationale Arbeidsconferentie: - IAO-normen - fundamentele rechten Deelname aan de werkgroep van de IAO over de sociale dimensie van de mondialisering.

Startbanenplan	145	De reglementering betreffende de startbanenovereenkomsten is aanzienlijk vereenvoudigd. (Programmawet van 22 december 2003). Die wijzigingen zijn sedert 1 januari 2004 van kracht. (idem 736.03)
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	Uitgevoerd.
Opstelling van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij de jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen.	155	zie punt 101 (programma 2005).
Vervoersplan (ministeries) (2003)(x455)		A mettre au programme 2005 ou 2006 de la Cellule greening (décision du Président/Comité de direction/Cellule stratégique?)
Het realiseren van een studie om na te gaan in welke mate de lage arbeids- en vervangingsinkomens voldoende hoog zijn om situaties van armoede of bestaansonzekerheid te voorkomen en hierover voorstellen formuleren	184	Aangezien de combinatie van belastingkrediet, vermindering van de persoonlijke bijdragen en aanvullende werkloosheidsuitkering voor deeltijdwerkers een negatief effect kan hebben en tot een werkgelegenheidsval kan leiden, vervangt de werkbonus, onder de vorm van een vermindering van de persoonlijke sociale-zekerheidsbijdragen, deze drie bestaande regelingen vanaf 2005 (ontwerp van programmawet). In 2007 wordt deze maatregel volledig operationeel. Hij geldt dan voor méér dan één miljoen werknemers.
Maatregelen voorstellen inzake arbeidsherverdeling en maatregelen die de combinatie gezin, arbeid en vrijetijd vergemakkelijken	187	- Wijzigingen op het stuk van het moederschapverlof (programmawet van 9 juli 2004): één week prenataal verlof is omgezet in postnataal verlof; verlenging van het postnataal verlof met 2 weken bij de geboorte van meerlingen; wanneer de boreling méér dan 7 dagen na de geboorte in het ziekenhuis moet blijven, verlenging van het postnataal verlof met een termijn gelijk aan de duur dat dit verblijf 7 dagen overschrijdt, met een maximum van 24 weken. - Wijziging van het adoptieverlof: in plaats van de 10 oorspronkelijk voor adoptiedoeleinden toegekende verlofdagen, wordt 6 weken verlof toegekend voor de adoptie van kinderen jonger dan 3 jaar en 4 weken voor de adoptie van kinderen van 3 jaar of ouder. - Houden van een Staten-Generaal van het Gezin die tot doel had samen met mensen uit de praktijk te zoeken naar prioritaire doelstellingen voor een betere begeleiding van de gezinnen; diverse werkgroepen werden opgezet, waaronder een werkgroep ter verbetering van de verzoening van het beroepsleven met het gezinsleven. - Flexibiliteit moet ook vanuit het standpunt van de werkgevers worden bekeken. Om hun concurrentiepositie veilig te stellen zien sommige ondernemingen zich ertoe genoodzaakt een ploegenregeling in te voeren. Ploegenarbeid veroorzaakt echter ook bijkomende kosten, bij voorbeeld op het stuk van het vervoer van de werknemers. De federale overheid wil de ploegenarbeid ondersteunen en heeft beslist een belastingvermindering toe te kennen. Er is daartoe een jaarlijks budget van 84,4 miljoen Euro uitgetrokken. - Tot slot wordt de reglementering betreffende het thuiswerk (inzonderheid waar die betrekking heeft op telewerk) herzien. De huidige regels zijn immers niet meer aangepast aan de mogelijkheden die de informatie- en communicatietechnologieën bieden, noch aan de mobiliteitsproblematiek. De hervorming zou tegen het einde van het jaar moeten rond zijn.

Verlaging van de lasten op arbeid, inzonderheid de laaggeschoolde arbeid	188	De geharmoniseerde en vereenvoudigde regeling voor de vermindering van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid is op 1 januari 2004 ingegaan. De regeling bestaat uit twee delen: eensdeels een structurele vermindering in de vorm van een forfait van 400 euro per trimester, en anderdeels, ten hoogste een bijdragevermindering ten behoeve van een doelgroep, die recht geeft op een bepaalde forfaitaire vermindering (1.000 euro of 400 euro per trimester gedurende een bepaalde periode) afhankelijk van diverse criteria waaraan de werkgever en/of de werknemer moeten/moet voldoen. Ten einde de aanwerving in laaggeschoolde banen te bevorderen, wordt het bedrag van de structurele vermindering verhoogd met een aanvulling 'lage lonen', bovendien is, ter compensatie van de zware werkgeversbijdragen voor de functies met hoge loonschalen, een aanvullende vermindering ingevoerd. Een 'doelgroep'-vermindering is ingevoerd ten behoeve van de volgende groepen: - laaggeschoolde jongeren; - oudere werknemers; - de eerst aangeworven werknemers van een werkgever; - de werknemers die tewerkgesteld zijn in een regeling voor collectieve arbeidstijdvermindering of in een 4-daagse werkweek. - de langdurige werklozen. Sedert 1 juli 2004 heeft een werkgever die werknemers aanwerft die het slachtoffer waren geworden van een herstructurering ook recht op een 'doelgroep'-vermindering
Alle banenplannen evalueren met als doel de integratie te bevorderen van langdurig werklozen, van bestaansminimumtrekkers en gelijkgestelden en van diegenen die risico lopen onder deze groepen te vallen	188	In het kader van de Europese Werkgelegenheidsstrategie, wordt het Nationaal Actieplan 2005 (NAP) hoofdzakelijk een plan ter evaluatie van de in 2003 en 2004 afgekondigde en ten uitvoergelegde beleidslijnen.
De PWA's laten evolueren naar een systeem voor de (her)inschakeling van langdurig werklozen, van bestaansminimumtrekkers en gelijkgestelden en van diegenen die risico lopen onder deze groepen te vallen (sociale economie)	189	Het stelsel van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen maakt het werklozen mogelijk tegen betaling, met behoud van hun werkloosheidsuitkering, een beperkt aantal uren huishoudelijke taken en buurtdiensten te verrichten. Sedert de inwerkingtreding van de nieuwe dienstencheques-regeling echter, worden de PWA-activiteiten 'huishoudelijke thuishulp' geleidelijk geschrapt. De overige PWA-activiteiten mogen nog steeds worden verricht. De 'sociale inschakelingseconomie' biedt diverse mogelijkheden voor de wederinschakeling op de arbeidsmarkt van de moeilijkst te bemiddelen werkzoekenden. De zeer langdurige werklozen en zij die een sociale minimumuitkering genieten kunnen tewerkgesteld worden in ondernemingen uit de sociale economie waarvoor de economische doelstelling secundair is. Die ondernemingen genieten verminderde werkgeversbijdragen ten behoeve van doelgroepen (1000 euro per trimester) en zij genieten tevens een financiële tussenkomst in het netto te betalen loon (500 euro per maand). Ook de Gemeenschappen en de Gewesten steunen dit type van initiatieven. De diverse overheden hebben daaromtrent trouwens een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Halverwege 2004 waren er 1.250 personen actief in dat kader, van wie een vijftigtal trekkers van een sociale minimumuitkering. De Belgische overheid wenst tegen 2005 aldus 3000 banen te creëren.
Onderzoeken van de wettelijke mogelijkheid om sociale clausules in overheidsaanbestedingen in te voeren	189	Valt slechts gedeeltelijk binnen de bevoegdheden van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
Erop toezien dat sancties en schorsingen (voorzien in de werkloosheidsreglementering) niet contraproductief werken	190	Om de begeleidingsinspanningen door de Gemeenschappen en Gewesten ten behoeve van de werklozen zo doeltreffend mogelijk te laten verlopen en om er laatstgenoemden aan te herinneren dat zij beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt, hebben de diverse overheden ertoe beslist een nieuwe regeling uit te werken ter begeleiding van de werklozen. Deze regeling is van start gegaan op 1 juli 2004. De nieuwe regeling vervangt geleidelijk aan de vorige (m.a.w. artikel 80), waardoor het mogelijk wordt het recht op werkloosheidsuitkeringen voor sommige categorieën langdurige werklozen te schorsen.

Betalen via de nieuwe dienstencheques van diensten aan huis of van personen die gewoonlijk via het zwartwerkcircuit gebeuren (x 20200)	193	De dienstencheques vormen een subsidie ten behoeve van de consumptie. Zij hebben tot doel de vraag naar huishoudelijke en buurtdiensten te bevorderen en bovendien, in sectoren waarin het zwartwerk welig tiert, de werknemers een officieel statuut te geven. Bovendien biedt het systeem een alternatief voor personen in de reeds bestaande (PWA) regeling, die hen een dergelijk soort arbeid toestond met behoud van hun werkloosheidsuitkeringen. Deze nieuwe regeling is opgestart in 2003. De cheques kosten de gebruiker 6,20 euro (6,80 euro vanaf 20 november 2004) per uur. Met die cheque kan de gebruiker bij een erkend bedrijf één uur huishoudelijke hulp aan huis (schoonmaken, (af)wassen en strijken) betalen. De cheque maakt het minder mobielen ook mogelijk te betalen voor dienstverlening gepresteerd op het stuk van het boodschappen doen of van het openbaar vervoer. Als erkende ondernemingen komen in aanmerking: bestaande commerciële ondernemingen (uit de uitzend- of de schoonmaaksector), ondernemingen uit de sociale economie of overheidsdiensten, zoals OCMW's. De werkgever ontvangt bovenop de 6,20 Euro een subsidie van 14,80 euro (14,30 euro vanaf 20 november 2004) per uur waarmee hij de werknemer tegen markttarief kan betalen. Een specifieke arbeidsovereenkomst is uitgewerkt ten behoeve van de dienstencheques waarmee het mogelijk is een uitzondering te maken op de regel uit het Belgische Arbeidsrecht waarbij wordt bepaald dat elke baan ten minste het equivalent van 1 /3-tijd van de voltijdse arbeidsduur moet vertegenwoordigen. In deze regeling is het ook mogelijk af te wijken van de huidige beperking op het stuk van de opeenvolgende overeenkomsten voor een bepaalde tijd. Via de dienstencheques wil de federale overheid 25.000 banen scheppen tegen eind 2007. In januari 2004, waren via het nieuwe stelsel reeds 118.000 uren gepresteerd. In oktober was dat aantal opgelopen tot 673.000 uren.
Inventarisatie van de aantasting van immuniteit en vruchtbaarheid en van «endocrine disruptors» (x 254) (257)	258	Ce point n'a pas à figurer au programme du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale au premier chef. Il s'agit d'un programme de santé publique. Il est important, doit continuer à être investigué et le SPF Emploi, Travail et concertation sociale peut se joindre aux efforts entrepris pour ce qui concerne une éventuelle prévention sur les lieux de travail.

Versterking van de evaluatie- en beheersingpolitiek voor de risico's van arbeidsongevallen, beroepsziekten en andere aandoeningen als gevolg van het werk (inclusief psychisch) rekening houdend met verschillen tussen specifieke risicogroepen (x 26504/05)	261	- K.B. van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers; - Wet van 25 februari 2003 houdende maatregelen ter versterking van de preventie inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk; - K.B. van 5 december 2003 betreffende de deskundigheden van de preventieadviseurs van de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk; - K.B. van 23 december 2003 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's bij werkzaamheden in een hyperbare omgeving; - De Inspectie voor het welzijn op het werk heeft met de SLIC campagne gevoerd in de bouwsector; - De Inspectie voor het welzijn heeft ook een specifieke actie opgezet op gebied van zware ongevallen bij de post; - Informatiecampagne over pesterijen op het werk (nieuwe reglementering) ten behoeve van: - preventieadviseurs, - therapeuten, - politieagenten die instaan voor slachtoffer-opvang, - vertrouwenspersonen, - leden van de comités voor preventie en bescherming. - Oprichting van een intervisienetwerk voor de preventieadviseurs verantwoordelijk op het vlak van psychosociale problemen; - Verspreiding van brochures en folders: - algemene informatie, - onderzoeksresultaten, - nuttige adressen - Onderzoek naar: - organisatorische factoren die de grondslag van het pestgedrag vormen, - preventie in de ondernemingen - Opleiding van de directies van onderwijsinstellingen in verband met geweldpreventie; - Sensibilisering van de onderwijsinstellingen voor preventie inzake gezondheid en veiligheid; - Opleiding van de verplegers voor een participatieve methode inzake probleemanalyse; - Onderzoek en initiatieven op gebied van stress (bijvoorbeeld landbouw); - Acties ter preventie van lendenpijn; - Uitwerking van een globale methode voor risico-evaluatie en maatregelen (Sobane-project ESF). - Uitwerking en tenuitvoerlegging van het Farao-plan ter voorkoming van zware ongevallen; - Deelneming samen met het Fonds voor Beroepsziekten aan een actie ter preventie van chronische rugletsels bij het verplegend personeel.
Bestrijding van alle beroepsongevallen en -ziekten voor de arbeiders die in contact komen met gevaarlijke producten (x 26101/02)	265	zie 138 - K.B. van 18 februari 2003 Koninklijk besluit tot bepaling van de informatie betreffende een stof of een preparaat die naar aanleiding van de levering aan de werkgevers moet worden verstrekt; - organisatie in oktober 2003 van de Europese week voor veiligheid en gezondheid op het werk rond het thema "Gevaarlijke producten", voorstel van 23 oktober 2003 over een aantal goede praktijken voor het gebruik van gevaarlijke producten in het kader van de Prijs van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk en Belgische voorstellingen voor de Award van het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk te Bilbao en acties van de provinciale Comités voor bevordering van de arbeid; - bijstelling van een participatief pedagogisch instrument voor risicoanalyse van gevaarlijke producten ten behoeve van preventieadviseurs en werknemers (Toxtrainer ESF-project); - deelname aan de voortzetting van het Toxpro-project met het Fonds voor Beroepsziekten en het Europees Sociaal Fonds.
Beperking en, op termijn, eliminatie van solventen		zie 265 Les solvants sont un cas particulier de la lutte contre les atteintes à la santé causés par les substances et préparations dangereuses

Beperking en verbieden van schadelijkste producten	265	zie 265
Beperken van het aantal bestrijdingsmiddelen, alsook van de actieve bestanddelen ervan, en beheersing van de risico's die ontstaan door het gebruik ervan. (x 30000, 31001/02 en 33102)	272	Project inzake voorlichting en opleiding van de landbouwwereld op gebied van arbeidsongevallen- en beroepsziektenpreventie (Preventagri, ESF-project). Phyt'Ok-campagne van juli tot december 2004, sensibilisering voor risico's met betrekking tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen: - Realisatie van twee folders; - Specifieke opleidingen; - Perscampagne; - Maandelijks newsletters.
Organisatie van onderzoek naar telewerk	444	Onderzoek ingeleid door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg in overleg met het Europees Sociaal Fonds met het oog op de vaststelling van de optimale arbeidsvoorwaarden voor telewerk (VUB-ULB) zowel juridisch (uitwerking van een model-cao) als wat betreft de arbeidskwaliteit (welzijn). Onderzoek gestart in 2004, de resultaten worden verwacht in 2005. Indertijd heeft de FOD P&O doelbewust een proefproject 'telewerk' goedgekeurd voor de afdeling Juridische Studiën, Documentatie en Geschillen. Zo werken er sedert mei 2003 diverse juristen thuis. Recent is op verzoek van het Directiecomité in het Departement een werkgroep opgezet om de regels daaromtrent te bepalen.
De ononderbroken rijtijden voor vrachtwagenbestuurders beperken	456	Voortzetting van de controles op de arbeidsduur van vrachtwagenbestuurders in loondienst uitgevoerd door de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten met name in het kader van het actie- en samenwerkingsplan "Vervoer" van 20 november 2001, samen met de FOD Sociale Zekerheid en de overheidsinstellingen voor sociale zekerheid (Sociale Inspectie en Inspectie van de RSZ), de FOD Mobiliteit en Sociale Economie, De FOD Binnenlandse Zaken (federale politie en lokale politie), de FOD Financiën (Douane en Accijnzen) en de FOD Justitie (Arbeidsauditoraten). De Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten heeft in dat verband 1709 controles uitgevoerd. in 2003. Tijdens die controles zijn 569 onregelmatigheden vastgesteld waarvan er 361 specifiek verband hielden met de rijtijden. Deze 569 onregelmatigheden hebben de volgende resultaten gehad: - 175 verwittigingen; - 217 regularisaties voor een totaal bedrag van 1.113.575 euro - 177 opgestelde PV's.
Spoedig initiatieven nemen die de promotie van op een sociaal verantwoorde wijze geproduceerde goederen tot doel hebben (x 11601-08, 13800, 15801/02, 15901/02)	569	Valt slechts gedeeltelijk binnen de bevoegdheden van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.
Aanstelling van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling (toewijzing van de nodige middelen) (x 105, 106, 107, 108, 109, 249, 260, 292, 308, 452, 601, 735)	640	toe te vertrouwen aan instanties belast met duurzame ontwikkeling (ICDO, Task Force, POD DO)
Een statuut van de meewerkende echtgenote tijdens de planperiode uitwerken	713	Het statuut van de meewerkende echtgenoot is ingevoerd bij de programawet van 24 december 2002 (B.S. 31/12/2002).
Onderzoek uitvoeren naar de statuutgebonden problemen waarmee de vertrouwenspersoon geconfronteerd wordt. (x 711)	714	Het probleem zal worden behandeld met de deelnemers aan de sessies georganiseerd voor de vertrouwenspersonen in het kader van de informatiecampagne rond mobbing.
Maatregelen inzake de indeling van de werktijd overwegen die toelaten gezin en arbeid beter met elkaar te verzoenen	716	Zie 187

een actief jeugdwerkgelegenheidsbeleid voeren volgens de richtsnoeren voor jeugdwerkgelegenheid van de EU	736	Het Nationaal Actieplan geeft jaarlijks een overzicht van de tenuitvoerlegging van de Europese Werkgelegenheidsstrategie in alle landen. Die aanpak sluit aan bij de open coördinatiemethode die de lidstaten niet enkel opdraagt om hun beleid te evalueren in het licht van de Europese doelstellingen maar ook om proactieve gedragslijnen aan te nemen waarbij inspiratie wordt geput uit de resultaten van het benchmarkingsysteem.
het jaarlijks actieplan voor de werkgelegenheid uitvoeren en toepassen	736	In het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie en om de doelstellingen van Lissabon te realiseren, wordt iedere Lidstaat ertoe uitgenodigd aan de Diensten van de Commissie een Nationaal Actieplan voor de Werkgelegenheid (NAP) te bezorgen. Die plannen kaderen in een driejaarlijkse cyclus: het eerste NAP (2003) was een programmatisch plan, het plan van dit jaar (2004), het tweede van de cyclus, is een intermediair plan, m.a.w. zowel toegespitst op resultaten als op nieuwe beleidsmaatregelen en het derde NAP (2005) wordt hoofdzakelijk een evaluatie-NAP van de in 2003 en 2004 afgekondigde en tenuitvoergelegde maatregelen.
de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid uitvoeren	736	De reglementering betreffende de startbaanovereenkomsten is aanzienlijk vereenvoudigd (Programmawet van 22 december 2003). Die wijzigingen gelden sedert 1 januari 2004.
integratieprogramma's voor personen die in België zullen blijven, voortzetten (x 75901-06 et 76301-06)	758	Voortzetting van de systematische enquêtes die gestructureerd en gecoördineerd worden verricht op het gebied van de arbeidswetgeving en de sociale zekerheid in bepaalde sectoren die te kampen hebben met het fenomeen mensenhandel: exotische restaurants, prostitutiesector, land- en tuinbouw, schoonmaak- en ontsmettingsbedrijven, confectieateliers (Algemene Directie Toezicht van de Sociale Wetten in samenwerking met de Sociale Inspectie en de diensten van de federale en lokale politie). De Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten heeft in 2003 in 912 instellingen 2.055 werknemers gecontroleerd. 591 van hen bleken illegaal tewerkgestelde vreemdelingen te zijn en in totaal werden 918 overtredingen vastgesteld. Deze overtredingen hielden verband met: - in 47% van de gevallen de sociale documenten; - in 29% van de gevallen met de illegale tewerkstelling van vreemdelingen; - in 11% van de gevallen met deeltijdarbeid; - in 13% van de gevallen met andere zaken.
Verderzetting van het opstellen in overleg met de bedrijfswereid van een gedragscode in verband met antidiscriminatie	763	Tot 6 oktober 2004 werd de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding omschreven als een wet die elke discriminatie op grond van het geslacht, het zogenaamde ras, de huidskleur, de nationale of etnische afstamming, de taal, de seksuele geaardheid, de burgerlijke staat, de geboorte, het fortuin, de leeftijd, het geloof of de levensbeschouwing, een handicap of een fysieke eigenschap, de huidige of toekomstige gezondheid of de politieke gezindheid verbodt. Het Arbitragehof heeft op 6 oktober 2004 beslist in de wet de woorden die de discriminatiegronden beperkten te schrappen en meteen dus ook de discriminatiegronden zelf. De wet geldt dan ook voor alle discriminaties, ongeacht de grond waar zij op zijn gebaseerd. Zij is echter nog niet gewijzigd. - Er is een brochure voorbereid over de integratie van mindervaliden. Zij zal vanaf begin 2005 beschikbaar zijn. - Er wordt tevens een brochure voorbereid over goede praktijken op het stuk van de diversiteit in de ondernemingen.
Cellen duurzame ontwikkeling in elk departement een cel duurzame ontwikkeling worden oprichten.: (x 78600) Die cel moet waken over de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling. Intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	Uitgevoerd.

a) met de hulp van Buitenlandse Zaken en van de Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie en de Verenigde Naties zal elk departement binnen zijn bevoegdheden een inventaris opmaken van de verbintenissen die België inzake duurzame ontwikkeling heeft ondertekend	771	ter studie
b) de uiteindelijke doelen zullen sneller in "intermediaire" of berekende doelstellingen, met een einddatum binnen het huidige decennium, omgezet worden	771	ter studie
Federale departementen moeten systematischer voorstellen ter goedkeuring van zulke doelstellingen van de leden van de ICDO in de jaarrapporten opnemen	772	Het lid dat de Minister van Mobiliteit vertegenwoordigt in de ICDO stelt jaarlijks een verlag op waarin de doelstellingen van duurzame ontwikkeling en hun impact inzake vervoer uitgelegd worden

**Rapport van de heer J. VANDENBUSSCHE, lid,
vertegenwoordiger van de Minister van Ambtenarenzaken,
Maatschappelijke integratie, Grootstedenbeleid en Gelijke kansen**

1. Inleiding

2004 wordt gekenmerkt door een aantal veranderingen die de uitbouw van het beleid van duurzame ontwikkeling verder moeten versterken, in de eerste plaats de voorbereiding van het tweede Plan. De uitbreiding van de ICDO met vertegenwoordigers van de leden van de Federale Regering moet zorgen voor meer interne coherentie. Ten slotte zijn er ook nog de wijzigingen in de samenstelling van de Regering die onrechtstreeks een invloed hebben gehad op het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid. Zeker waar de bevoegdheden verscheiden zijn en verspreid over verschillende FOD's en POD's is het zoeken naar coördinatie een opdracht gebleken.

De continuïteit in dit alles werd en wordt gevormd door de medewerkers van die FOD's en POD's die dagdagelijks het beleid helpen implementeren binnen de eigen werkomgeving en zorgen voor de opvolging van de beleidsinitiatieven. Naar hen gaat dan ook mijn dank uit. Zij hebben de bouwstenen voor deze bijdragen aangeleverd.

2. Oprichting van een intern netwerk - cel duurzame ontwikkeling

Er bestaat, sinds 2003, binnen de POD Maatschappelijke Integratie (POD MI), een werkgroep "Kwaliteit". Het bevorderen van duurzame ontwikkeling behoort tot de bevoegdheden en de verschillende thematieken behandeld in deze werkgroep.

Deze werkgroep Kwaliteit is aldus de voorloper van de cel duurzame ontwikkeling. In deze werkgroep werden volgende maatregelen uitgewerkt: aankoop van fair trade koffie, vermindering van papierverbruik, beheersysteem voor het gebruik van elektriciteit.

Om gevolg te geven aan de diverse aanbevelingen in het koninklijk besluit van 22 september 2004 betreffende de cellen duurzame ontwikkeling, zal de werkgroep Kwaliteit zijn werking tijdens de eerste maanden van het jaar 2005 evenwel enigszins moeten wijzigen om het bestek voor een cel duurzame ontwikkeling bij de POD Maatschappelijke Integratie op te maken.

Voor wat betreft de FOD Personeel en Organisatie is de instelling van een cel Duurzame Ontwikkeling van recentere datum.

3. Uitvoering van het Plan 2000-2004

3.1. MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING EN ARMOEDEBESTRIJDING

Het "recht op maatschappelijke integratie" is ingevoerd sinds 1 oktober 2002. Zoals voorzien, is 1 jaar na de invoering ook een uitgebreid evaluatie-proces in gang gezet. Daarbij komen alle betrokkenen aan bod: het OCMW in zijn geledingen en ook de mensen die aangewezen zijn op een leefloon. Het evaluatieproces werd gevoerd door Ernst&Young voor een algemene kwantitatieve analyse, het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting voor een kwalitatieve analyse en een conglomeraat van universiteiten voor de evaluatie van de jurisprudentie. De resultaten van deze evaluatie zullen op 1 maart 2005 toegelicht worden.

De uitvoering van de wet "houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering" werd beoordeeld door het Observatoire du Crédit et de l'Endettement, het Verbruikatelje  en de Groupe de Réflexion et d'Echange des Praticiens de l'Aide Juridique. Dankzij deze evaluatie kon het effect van de wet gemeten worden wat betreft de schuldbegeleiding en een analyse van sociaal-preventieve maatregelen.

Het project om de OCMW's op de Kruispuntbank van de sociale zekerheid aan te sluiten werd in 2004 voortgezet.

Het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2003-2005 werd in 2004 geactualiseerd en kan op de website van de POD MI (www.mi-is.be) geraadpleegd worden. Het houdt rekening met de duurzame ontwikkeling en gaat in op meerdere acties vermeld in het FPDO. Het actualiseren van het luik indicatoren werd in 2004 voortgezet.

Het eerste NAP Sociale Insluiting (2001-2003) en de voortgang van het tweede worden geëvalueerd tijdens een evaluatiecolloquium in februari 2005. De uitwerking gebeurt in samenwerking met alle stakeholders: alle regeringen, de organisaties van mensen die in armoede leven, de sociale partners, de OCMW's en experts uit bv de academische wereld.

Het verslag 2004 gaf een overzicht van de vooruitgang geboekt op het gebied van de federale bevoegdheden in het kader van het NAP Sociale Insluiting 2001-2003. In functie van de opvolging is een monitoringsysteem opgezet dat toelaat de voortgang bij alle acties op te volgen. Dit systeem kan opgevolgd worden via www.mi-is.be.

Wat het verder uitdiepen van de indicatoren betreft, werd in maart 2004 een verslag gepubliceerd over het project van het Steunpunt tot bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting over het ontwikkelen van indicatoren die tot stand komen in een dialoog tussen personen die in armoede leven, wetenschappers en de administraties en die daardoor ook beter aansluiten bij de realiteit en hoe die beleefd wordt.

Op te merken valt dat het mobiliseren van alle actoren centraal staat in het NAP Sociale Insluiting. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzeker-

heid en sociale uitsluiting organiseert een structureel overleg met de verenigingen waar armen het woord nemen en ondersteunt ook de dialoog met andere sociale actoren.

De vermindering van de sociale-zekerheidsbijdragen en een maandelijkse activeringspremie stimuleren de tewerkstelling van langdurig werklozen. Het Lenteprogramma heeft het aantal gerechtigden op het leefloon (het voormalige bestaansminimum) met 11,67 % doen dalen tussen 1999 en 2004, waarbij tevens het aandeel van de geactiveerden sterk is toegenomen (+168 %, namelijk 1 leefloongerechtigde op 6).

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) heeft in ruime mate bijgedragen tot dit resultaat. De globale federale financiële enveloppe van het ESF bedraagt 69,1 miljoen euro over een periode van 7 jaar (2000-2006), namelijk een jaarlijkse enveloppe van ongeveer 9,6 miljoen euro. Hiervan is 52 % bestemd voor acties inzake maatschappelijke integratie, beheerd in het kader van prioriteit 2 van doelstelling 3. De dienst Activering / ESF van de POD Maatschappelijke Integratie treedt hier toe op als gedelegeerde beheersautoriteit. Dankzij deze middelen kunnen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn de arbeids- en beroepsbegeleiding evenals de opleiding van hun gebruikers organiseren. In de loop van 2004 zijn drie oproepen gelanceerd voor het projectjaar 2004 (gezien projectjaar en kalenderjaar niet samenlopen, zijn de volgende cijfergegevens dan ook louter momentopnames). Het PR2-programma omvat momenteel nog 105 promotoren. In hun projecten zijn 1016 opgenomen die een sociale en technische opleiding krijgen. Een inschakelingstraject is voorzien voor 1862 personen om hen te helpen een job te vinden en te behouden.

Van het resterende ESF-budget wordt 26 %, namelijk 2,6 miljoen euro, besteed aan de ondersteuning van acties inzake consolidatie van de tewerkstelling in het kader van prioriteit 3, terwijl 15 %, namelijk 1,4 miljoen euro, bestemd is voor de problematiek gelijke behandeling van mannen en vrouwen op de arbeidsplaats, namelijk in het kader van prioriteit 4.

Om menswaardige inkomens te verzekeren, werden een aantal vervangingsinkomens, zoals de werkloosheidsuitkeringen, de pensioenen en het leefloon in oktober 2004 opnieuw met 1 % verhoogd, ingevolge een beslissing van de Ministerraad te Oostende (maart 2004).

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

Artikels - thema's	Nummer van de actie	Pilootadministratie Stand van zaken
Bepalen van tussentijdse becijferde doelstellingen met als uiteindelijk doel het wegwerken van de armoede	175	In het kader van de Nationale Actieplannen Sociale Insluiting werd het principe van de targets op Europees niveau goedgekeurd. Voor zijn NAP Sociale Insluiting 2003-2005 heeft België echter de voorkeur gegeven aan specifieke doelstellingen, gekoppeld aan de acties. Dergelijke doelstellingen hebben als voordeel dat ze concreter zijn en dat ze kunnen bereikt worden met een specifiek beleidsinstrument, namelijk de actie waarmee ze verband houden. Dergelijke benadering past beter bij de verschillende dimensies van de problematiek en biedt een analytisch voordeel. Ze maakt duidelijk op welke gebieden al dan niet vooruitgang werd geboekt en welke beleidsinstrumenten al dan niet doeltreffend zijn gebleken.
Ontwikkelen van een "macrosocio-economisch" beleidsinstrument om te kunnen nagaan of één of andere getroffen maatregel leidt tot het wegwerken van de armoede en tot een betere levenskwaliteit voor iedereen	179	De ontwikkeling van dergelijk instrument werd in 2003 niet ontwikkeld, maar het maakt deel uit van de doelstellingen van het managementplan van de POD Maatschappelijke Integratie, waarbij in 2004 eerst een haalbaarheidsonderzoek over dergelijk instrument zou moeten uitgevoerd worden
Het bereiken van de tussentijdse doelstellingen evalueren door middel van indicatoren betreffende alle gebieden van armoede	180 (181)	De indicatoren ontwikkeld in het kader van het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting werden in 2003 en 2004 bijgewerkt en zijn beschikbaar op de site van de POD Maatschappelijke Integratie. Specifieke indicatoren voor België werden bijgevoegd bij de indicatoren die in alle lidstaten van de Europese Unie moeten gebruikt worden.
Treffen van maatregelen op een geïntegreerde manier, in samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten en in het kader van een dialoog met organisaties die het woord geven aan armen	182	Deze benadering werd in 2004 gevolgd, zowel in het kader van het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting (werkgroepen "acties" en "indicatoren" met onder andere vertegenwoordigers van deze verschillende niveaus) als in het kader van de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie.
Alle banenplannen evalueren met als doel de integratie te bevorderen van langdurig werklozen, van bestaansminimumtrekkers en gelijkgestelden en van diegenen die risico lopen onder deze groepen te vallen	188	Wat inzonderheid de gerechtigden op het bestaansminimum (inmiddels het leefloon geworden) en soortgelijke uitkeringen betreft, werden de maatregelen in verband met het Lenteprogramma verder op de voet gevolgd.
De toegankelijkheid van woningen en collectieve voorzieningen verbeteren, alsook de bewoonbaarheid van sommige woningen door daaraan bijzondere aandacht te besteden (x 230)	199	In 2003 heeft de federale regering beslist om een interministeriële task force op te richten, die het huisvestingsaanbod kwantitatief en kwalitatief moet stimuleren. Het benutten van openbare gebouwen wordt één van de onderzochte mogelijkheden.
Minimale levering van water, gas en elektriciteit (x 414)		Wat betreft de gas- en elektriciteitsuitgaven belast de wet van 4 september 2002 de OCMW's met de begeleiding en de financiële maatschappelijke hulpverlening in het kader van energielevering aan minder bedeelde personen. Deze opdracht wordt begin 2004 geëvalueerd.
Mogelijkheden voor de verbetering van de nutsvoorzieningen voor alle gebouwen die de OCMW's beheren, laten onderzoeken met het oog op een rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het verhogen van de leefbaarheid van deze gebouwen en woningen en de mogelijkheid voor het creëren voor tewerkstelling van minstbedeelden in het kader van deze renovaties	200	(Interministeriële Conferentie voor Maatschappelijke Integratie) Er zijn geen algemene programma's voor dit specifiek onderwerp. Er bestaan talrijke initiatieven die op het terrein worden ondersteund in het kader van de ESF-programma's of in het kader van de programma's inzake grootstedenbeleid. Kortrijk, Antwerpen en Charleroi, bijvoorbeeld, ontwikkelen dergelijke projecten.

In samenwerking met de gewesten zal een systeem ontwikkeld worden dat een garantie biedt dat de aangeboden woningen op de reguliere en sociale huurmarkt energiezuinige voorzieningen hebben en beantwoorden aan minimale eisen inzake veiligheid en hygiëne		Duurzame ontwikkeling is een gemeenschappelijk aandachtspunt in de nieuwe stadscontracten afgesloten met de 17 grote steden.
Een verslag opstellen over eventuele hindernissen inzake toegankelijkheid van de OCMW's en het uitoefenen van zijn rechten	203	De rechtspraak van hoven en rechtbanken inzake maatschappelijke dienstverlening werd bestudeerd. De POD Maatschappelijke Integratie heeft in 2003 overigens beslist om een onderzoek te laten uitvoeren over de hindernissen wat betreft de toegang tot de OCMW's, om het beleid voor het identificeren van potentiële rechthebbenden te kunnen uitwerken.
Maatregelen nemen met het oog op het voorbereiden van de aansluiting van de OCMW's op het netwerk van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid	204	Het project gaat zijn gang en zou voor het begin van het jaar 2006 moeten voltooid zijn.
Integratieprogramma's voor personen die in België zullen blijven, voortzetten. (x 759 en 763)	758	Er bestaan geen specifieke projecten daartoe maar talrijke maatregelen getroffen door de POD Maatschappelijke Integratie hebben een weerslag op de integratie van personen die in België zullen blijven. De specifieke programma's ter zake worden door Fedasil uitgevoerd.
Bijzondere aandacht besteden aan de problemen van het onthaal- en integratiebeleid van vreemdelingen	765	De specifieke programma's ter zake worden door Fedasil uitgevoerd. Talrijke maatregelen getroffen door de POD Maatschappelijke Integratie hebben een weerslag op de integratie van de personen die in België zullen blijven.

Voor de FOD P&O verwijzen we naar de bijgevoegde tabel.

4. Andere initiatieven Maatschappelijke Integratie

De POD MI probeert, in de mate van het mogelijke, de aankoop van producten met een sociaal label te bevorderen. Bijvoorbeeld, wat de koffie voor de vergaderingen betreft, koopt de POD MI producten met het label van Max Havelaar (fair trade).

De POD MI beschikt over selectieve vuilnisbakken voor papier en drankblikjes in aluminium.

Bovendien vermindert de POD Maatschappelijke Integratie zijn papierverbruik enerzijds door het elektronisch verzenden van omzendbrieven en, anderzijds, door het uitwerken van een "personnal page"-systeem waarbij de gegevensuitwisseling op papier met de OCMW's drastisch kan verminderd worden door informatie- en communicatietechnologieën te gebruiken.

De POD Maatschappelijke Integratie heeft onlangs twee bedrijfsfietsen gekocht, waarmee de medewerkers zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen verplaatsen (voor vergaderingen op het kabinet, bij andere FOD's en POD's, ...).

Op het gebied van energie zijn de kantoren van de POD Maatschappelijke Integratie uitgerust met bewegingssensoren die de lichten in de kantoren aansteken en ze uitdoen wanneer de personeelsleden aan- of afwezig zijn. Dankzij dit systeem kan er op het elektriciteitsverbruik bespaard worden omdat de lampen niet dag en nacht branden. Wat betreft het waterverbruik, zijn alle toiletten in het gebouw van de POD MI uitgerust met een dubbel systeem voor kleine en grote

doorspoeling. Er is daardoor een niet te verwaarlozen besparing op het waterverbruik mogelijk.

Ten slotte werd in het kader van de nieuwe stadscontracten (2005-2007) als een van de gemeenschappelijke aandachtspunten "duurzame ontwikkeling" toegevoegd. Het bevat de verschillende acties die in het FPDO 2004-2008 betrekking hebben op grootstedenbeleid (op het gebied van huisvesting, buurt- en nabijheidsdiensten, acties voor vermindering van het energieverbruik, ...).

5. Perspectieven 2005 - Plan 2004-2008

5.1. NATIONAAL ACTIEPLAN SOCIALE INSLUITING

Zoals hiervoor al aangegeven, is het NAP Sociale Insluiting een centraal element binnen de Methode van Open Coördinatie die het Europees inclusieproces moet dragen. Dit alles in het kader van de Lissabon-doelstelling om armoede uit te roeien tegen 2010.

Het NAP Sociale insluiting 2003-2005 werd geschreven net na de Federale verkiezingen. Voor de Federale regering werden daardoor alleen algemene doelstellingen opgenomen. Met het engagement in het NAP Sociale insluiting zelf om halfweg, in 2004, een geactualiseerde versie te maken. Dat is gebeurd met een meer concrete invulling van de Federale politieke engagementen, een actualisering van het cijfermateriaal met nieuwe berekeningen voor elk van de indicatoren en het uitwerken van fiches per actie van elk van de regeringen.

In februari 2005 is een colloquium georganiseerd dat het eerste NAP Sociale insluiting en de tussenstand van het tweede aan een evaluatie heeft onderworpen. Daaruit werd materiaal gedistilleerd dat als insteek geldt voor een voorziene verlenging van de termijn van het planningsdocument tot 2006. Na 2006 wordt immers met een gestroomlijnde sociale strategie gewerkt binnen de EU.

Het NAP Sociale insluiting wordt opgevolgd door 2 permanente werkgroepen : de werkgroep Acties en de werkgroep Indicatoren, waar telkens alle actoren voor uitgenodigd worden. De politiek opvolging gebeurt in het kader van de Interministeriële Conferentie.

De centrale doelstellingen die de Federale overheid zich stelt en heeft opgenomen in het NAP Sociale insluiting, werden geïntegreerd in het Federale Plan Duurzame Ontwikkeling 2004-2008. Op die manier is er congruentie en continuïteit verzekerd.

5.2. MAATSCHAPPELIJK DEBAT

Eind 1994 werd het Algemeen Verslag over de Armoede (AVA) afgerond. Op vraag van de toenmalige Federale Minister van Sociale Integratie, werd het AVA opgesteld onder coördinatie van de Koning Boudewijnstichting in samenwerking met de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten (afdeling maatschappelijk welzijn) en de beweging ATD Vierde Wereld.

Vernieuwend was vooral de methode : het uitbouwen van een rechtstreekse dialoog tussen mensen die in armoede leven en de 'buitenwereld' van professionele hulpverleners (maatschappelijk werkers van de OCMW's, jeugdrechters, gezinsplaatsingsdiensten, opbouwwerkers en thuisverplegers,...).

Het verslag behandelt armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting als schending van de sociale grondrechten. Alle voorstellen beogen dezelfde doelstelling: iedereen opnieuw de mogelijkheid bieden om zijn burgerschap uit te oefenen.

Het verslag vermeldt vaststellingen, analyses en voorstellen die voortvloeien uit het overleg dat het Steunpunt tussen de betrokken actoren organiseert: verenigingen waarin de armen zich herkennen, OCMW's, vakbonden, beroepsmensen uit verschillende sectoren, administraties, ... Niet elk tweejaarlijks verslag behandelt dus alle thema's die met armoedebestrijding te maken hebben, maar enkel de thema's waarover overleg plaatsvond.

Twee rapporten en 10 jaar later is het tijd voor een tussenstand.

Het is de bedoeling alle actoren actief bij dit debat te betrekken, alle regeringen, maar ook sociale partners, lokale besturen, academici, OCMW's, oorspronkelijke partners zoals de Koning Boudewijnstichting en uiteraard de doelgroep zelf en de verenigingen waar armen het woord nemen. Dit samenwerkingsverband verwijst naar de brede aanpak van het eerste Algemeen Verslag en biedt bovendien de beste garanties op een werkelijk breed debat.

Het maatschappelijk debat heeft de bedoeling, 10 jaar na de publicatie van het Algemeen Verslag over de Armoede:

- een overzicht te bieden: wat zijn effecten en resultaten, welke zijn de lessen die men kan leren voor de toekomst;
- de dynamiek van het proces dat in gang is gezet na het AVA te versterken en zichtbaar te maken: de dialooginspanningen te continueren, het mobiliseren van de verschillende actoren en het publiek debat stimuleren;
- het debat over armoede aan te zwengelen o.a. door het verkennen van nieuwe verschijningsvormen;
- de link leggen naar beleidsverantwoordelijken door het formuleren van een politieke agenda.

Het proces verloopt langs verschillende lijnen. Basismethodiek is (uiteraard) de dialoogmethode. In een eerste fase worden voorbereidende documenten opge maakt door (ervarings)deskundigen. Die dienen dan als insteek voor meer uitgewerkte dialooggroepen, die zullen werken rond verschillende thema's zoals huisvesting, werk, gezondheid, OCMW,... Naast een werking in de diepte wordt ook in de breedte het debat aangezwengeld door het organiseren van provinciale contactmomenten. In het voorjaar van 2005 wordt er een publieksmoment voorzien. De resultaten van dit hele proces worden neergeschreven in het derde tweejaarlijks verslag dat door het Steunpunt wordt gecoördineerd.

Vanaf 2005 zullen de contracten gespreid worden over meerdere jaren. Als gevolg van de programmering 2005-2007 zullen de steden en gemeenten hun stadsproject kunnen versterken, en zullen ook de administratieve verplichtingen verlicht worden.

Bovendien zullen, in het licht van de ervaring die werd opgedaan en van de goede praktijken die tijdens de eerste vier jaren werden opgetekend, de doelstellingen van de nieuwe stadsplannen geherdefinieerd worden. Het zijn er in totaal vijf:

1. Een geïntegreerde ontwikkeling van de stadswijken.
Samen met de betrokken bewoners op een duurzame en geïntegreerde manier en via overleg werken aan een evenwichtige ontwikkeling van de wijken, om hun integratie in de agglomeratie te bevorderen .
2. Een dynamische lokale economie, duurzame en buurtgerichte werkgelegenheid.
De probleemwijken "slagkrachtiger" maken door er de economische en commerciële activiteiten te ondersteunen en aandacht te schenken aan de tewerkstelling van de inwoners zonder evenwel hun opname in het arbeidsreservoir van de agglomeratie uit het oog te verliezen.
3. Wijken waar het goed samenleven is.
Versterken van de sociale cohesie in de wijken; de maatschappelijke integratie, de autonomie en de individuele ontplooiing van de inwoners bevorderen door op een vastberaden manier het "samen leven" aan te moedigen.
4. Gezonde stad.
Via preventieve acties de gezondheid verbeteren van de bevolking in de achtergestelde stadswijken van de grootsteden.
5. Een beter woonaanbod (in het kader van het toekomstige luik "huisvesting" van het Programma).
Als aanvulling op de plannen die uitgewerkt zullen worden door de steden / gemeenten (zie volgend punt) in het kader van het luik "huisvesting" van het Programma, kunnen er ook bijzondere initiatieven voorgesteld worden in de stadscontracten. Het is de bedoeling dat door deze initiatieven de stadscontracten en de "huisvestingsplannen" goed op elkaar aansluiten.

Tot slot zullen voortaan bij de opstelling van de stadscontracten vijf algemene hoofdlijnen in rekening gebracht worden: de sociaal-professionele inschakeling van de personen die aangeworven zijn in het kader van de stadscontracten, de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, interculturaliteit, de deelname van de burger en de duurzame ontwikkeling. Het is immers belangrijk gebruik te maken van de duidelijke complementariteit die bestaat tussen meerdere bevoegdheden (Gelijkheid tussen mannen en vrouwen, Maatschappelijke Integratie, Interculturele Dialoog) om een wederzijdse versterking van de initiatieven in de hand te werken.

Op het vlak van Ambtenarenzaken blijft het accent liggen op de modernisering van de overheidsdiensten teneinde de burgers kwaliteitsvolle en performante diensten te kunnen aanbieden die aangepast zijn aan de verwachtingen van een moderne maatschappij en rekening houden met de behoeften van alle burgers. Het is dus belangrijk de departementen de gepaste instrumenten te bieden, gebaseerd op de nieuwe technologieën.

Dit houdt in dat de ambtenaren opgeleid dienen te worden om deze te gebruiken, maar met behoud van het accent op de kennis van de materie die specifiek is voor elke dienst (core-business).

De krachtlijnen van de modernisering blijven behouden: een performantere structuur, een gemoderniseerd personeelsbeleid, geoptimaliseerde processen en het op gang brengen van een echte dialoog tussen de overheid, haar personeelsleden en de burgers.

POD PERSONEEL EN ORGANISATIE

Artikels - thema's	Nummer van de actie	Pilootadministratie Stand van zaken
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden	93	Dit gebeurt nog niet. Wel zijn alle koude schotels steeds met groenten vergezeld.
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	De aankoop van producten gebeurt op basis van de contracten aangeboden door FOR, welke dus binnen de normen vallen die gehanteerd worden binnen de federale overheid
Energie, water, papier, afval Niet-gesorteerd afval verminderen en aankoop van producten die afval voorkomen aanmoedigen	101	Wij zijn ingeschreven in het e-energieprogramma van de Regie der Gebouwen zodat we ons energiegebruik kunnen vergelijken met diensten die in dezelfde omstandigheden vertoeven. We worden verwittigd van abnormale verbruiken via een gesofistikeerd programma. De klimaatregeling wordt beheerd met een modern regelsysteem dat maximaal gebruik maakt van de mogelijkheden van energiebesparing. De verlichtingsarmaturen zijn voor het grootste gedeelte uitgerust met fluorescentiespaarlampen. Bureautica : bij vervangingen van computerschermen wordt er rekening gehouden met het verbruik per scherm. Er worden navulbare zeepverdelers gebruikt in de toiletten. Bij vergaderingen is er steeds water en andere dranken in glazen flessen ter beschikking. Koffie of thee wordt geserveerd in koppen en niet in bekertjes. Er wordt gescheiden afval opgehaald door Net Brussel waar een contract mee afgesloten is (papier en karton / blik en plastic / glas / niet gescheiden afval)
Eén milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	De taken van de milieuverantwoordelijke zitten vervat in het takenpakket van de preventieadviseur.
Opstelling van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij de jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen (x 783).	155	Voor water, gas en electriciteit worden tabellen opgemaakt voor de Regie der Gebouwen, dit ook in het kader van het e-energieprogramma. Wat betreft afval is er een contract met Net Brussel, tabellen zijn niet ter beschikking. Deze verslagen kunnen bij het jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO gevoegd worden.
Vervoersplan (ministeries) (2003) (x455)	155	Omzendbrief 307quater van 3 mei 2004 wordt gevolgd voor de aankoop van nieuwe voertuigen (uitstootnorm). Het woon-werkverkeer met de trein en de metro is gratis geworden voor federale ambtenaren. Ook in de kost van het busvervoer voor woon-werkverkeer wordt in een grote mate tussengekomen door de overheid
Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534). Over een periode van vijf jaar moet een financiële besparing worden verwezenlijkt	156	We zijn ingeschreven in het e-energieprogramma van de Regie der Gebouwen. Er wordt op gezette tijdstippen nagegaan of het water van de WC-spoelbakken niet blijft lopen. De nachtwakers doven de lichten in de bureaus waar deze blijven branden zijn tijdens hun eerste ronde.

Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhankelijk zijn (de administraties zullen de keuze hebben om zich op vrijwillige basis te verbinden tot het toepassen van een gewestelijk charter, het federale charter of een internationaal certificatiesysteem) (2002)	157	Er dient nagegaan te worden of dit gebeurd is.
Model van lastenboek opstellen	158	De omzendbrief werd opgesteld. (Omsendbrief P&O/DO/1 van 27 januari 2005 (BS 4-2-2005). - Implementatie van het duurzame ontwikkelingsbeleid bij de overheidsopdrachten van leveringen gelanceerd door aanbestedende overheden van de federale overheid die behoren tot de klassieke sectoren.)
Aanstelling van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling (toewijzing van de nodige middelen) (x 105, 106, 107, 108, 109, 249, 260, 292, 308, 452, 601, 735)	640	Dit lijkt een taak voor de preventie-adviseur eventueel in samenwerking met de coördinator van de Cel Duurzame Ontwikkeling.
Binnen de administratie: a) aan capaciteitsopbouw doen voor duurzame ontwikkeling en voor DOEB b) bespreking en training om vertrouwen te geraken met duurzame ontwikkeling en met evaluaties ex ante	655	OFO (voortgezette acties) Het OFO voorziet 2 opleidingen inzake Duurzame Ontwikkeling: - Het belang van duurzame ontwikkeling (een halve dag) - Milieubeheer in overheidsdiensten (3 dagen)
Aan capaciteitsopbouw werken door het organiseren bij prioriteit van gendertraining voor politici en hoge ambtenaren	709	OFO (voortgezette acties) Het OFO voorziet 3 opleidingen inzake het gelijke kansenplan: - Leidinggeven als vrouw (4 dagen) - Werk en gezin beter combineren (4 dagen) - Gender op de werkplek : naar een betere communicatie en samenwerking tussen mannen en vrouwen (1 dag)
De federale, gewestelijke en communautaire administraties zullen prioritair jongeren aanwerven in projecten van duurzame ontwikkeling	736	Voor de ophaling van het oud papier bij de FOD's heeft Brussel Net jongeren in dienst genomen.
Cellen duurzame ontwikkeling in elk departement een cel duurzame ontwikkeling worden oprichten.: (x78600) Die cel moet waken over de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling. Intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	
met de hulp van Buitenlandse Zaken en van de Permanente Vertegenwoordigingen bij de Europese Unie en de Verenigde Naties zal elk departement binnen zijn bevoegdheden een inventaris opmaken van de verbintenissen die België inzake duurzame ontwikkeling heeft ondertekend	771	Bij de diensten van de voorzitter is een personeelslid verantwoordelijk voor de internationale coördinatie (Jacques Druart).

Rapport van mevrouw E. BRUGGEMAN, lid, vertegenwoordigster van de Minister van Mobiliteit

1. Inleiding

Een drietal elementen bepaalden in 2004 de werkzaamheden op het vlak van mobiliteit en vervoer. Vooreerst gaat het om de consolidatie van de beleidsopties vervat in het regeerakkoord van 10 juli 2003 en in de algemene beleidsverklaring van 12 oktober 2004. Ook het besluit van 22 september 2004 tot de oprichting van cellen duurzame ontwikkeling binnen de federale overheidsdiensten bleek bepalend voor de agenda van 2004.

De rode draad doorheen deze werkzaamheden was telkens de bevestiging van een vernieuwd, voluntaristisch en multidimensioneel mobiliteitsbeleid ter bevordering van de intermodaliteit, een grotere verkeersveiligheid en een betere bescherming van de zwakke weggebruikers. Ook het woon-werkverkeer kreeg dit jaar een bijzondere aandacht. In 2004 ging men namelijk van start met het verzamelen van de gegevens van de werknemers inzake woon-werkverkeer.

Graag zou ik de leden van de Directie Mobiliteit van de FOD Mobiliteit en Vervoer willen bedanken voor het werk die zij leverden bij de voorbereiding van dit rapport. Ook zou ik graag het ICDO-secretariaat een speciale vermelding willen geven. Vooreerst voor hun inspanningen het hele jaar door als motor achter het beleid rond duurzame ontwikkeling, maar ook voor de ondersteuning bij de redactie van dit rapport.

2. Oprichting van een intern netwerk - Cel van duurzame ontwikkeling

Op grond van de verschillende managementplannen van de Voorzitter, van de directeur-generaal van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid en van de directeur van de Directie Mobiliteit werden aan de Directie Mobiliteit binnen de FOD M&V een reeks transversale taken toebedeeld. Deze hebben voornamelijk betrekking op de uitvoering van een strategie die leefmilieu en duurzame ontwikkeling in het vervoersbeleid wil integreren, alsook op de doelstelling inzake informatiecoördinatie.

Eind 2003 werd er binnen de FOD M&V een intern netwerk "Mobiliteit-Leefmilieu en Duurzame ontwikkeling" opgericht. Dit netwerk moet de FOD in staat stellen om via de Directie Mobiliteit zijn opdrachten te vervullen met betrekking tot de integratie van leefmilieu en duurzame ontwikkeling in het vervoersbeleid. Daarnaast staat het ook garant voor de coördinatie van de statistische informatie.

Teneinde dit alles te verwezenlijken, heeft de FOD M&V een horizontaal netwerk van medewerkers opgericht die tot de verschillende Directoraten-generaal behoren. Op deze medewerkers kan geregeld of uitzonderlijk een beroep worden gedaan. De onderlinge krachtenbundeling tussen de directies zou derhalve de

transversale benadering van de acties en projecten moeten bevorderen. Het intern netwerk binnen de FOD M&V vervult tevens een scharnieropdracht bij de voorbereiding van FOD-bijdrage in de instanties waarin de FOD vertegenwoordigd is.

Sedert eind april 2004 beschikt de FOD M&V over een cel van duurzame ontwikkeling met zeven leden.

3. Tenuitvoerlegging van het Plan 2000-2004

Cfr. Opvolgingstabel van de verwezenlijkingen van het eerste Federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling.

4. Andere initiatieven

4.1. DE REGULERING VAN HET SPOORWEGVERVOER EN DE HERVORMING VAN DE NMBS

Binnen de context van een versnelde liberalisering van het spoor heeft de regering, op grond van het koninklijk besluit van 14 juni 2004 tot hervorming van de beheersstructuren van de spoorweginfrastructuur, beslist twee juridische entiteiten op te richten die bestemd zijn voor enerzijds, de verwerving van het patrimonium en anderzijds, het beheer van deze spoorweginfrastructuur.

De NMBS wordt een holdingvennootschap die haar participaties in het transport-filiaal en in de infrastructuurbeheerder zal aanhouden en beheren. Zij zal coördinatie- en ondersteuningsactiviteiten verrichten ten behoeve van de groep filiaal en aan de infrastructuurbeheerder.

Om de spoorwegregulering te waarborgen heeft de regering binnen de administratie een specifieke dienst, met name de Dienst Regulering van het Spoorwegvervoer (DRSV) opgericht. Deze valt onder de rechtstreekse bevoegdheid van de Minister van Mobiliteit en beschikt over de noodzakelijke onafhankelijkheid en voldoende functionele autonomie om de controle uit te oefenen op de toepassing van de reglementaire bepalingen. Het DRSV ziet eveneens toe op het doeltreffend en niet-discriminerende gebruik van de spoorweginfrastructuur en legt de spoorwegondernemingen die toegang hebben tot het Belgische net een gedragscode op.

5. Perspectieven 2005 - Plan 2004-2005

5.1. MOBILITEIT

5.1.1. Dienstverlening van de FOD

Om beter de vragen van de burgers, organisaties en bedrijven te kunnen beantwoorden zal de FOD een horizontaal informatiebeheer ontwikkelen. Teneinde deze doelstelling te bereiken worden volgende acties uitgewerkt:

- de oprichting van een externe communicatiecel;
- het ontwikkelen van instrumenten om de klachten te beheren;
- de ontwikkeling van een gecentraliseerd telefonisch en elektronisch ont-haal.

Het verbeteren van de dienstverlening is dus prioritair, net als de invoering van een publicatiebeleid en de ontwikkeling van de site www.mobiliteit.fgov.be die het referentiepunt moet worden op vlak van mobiliteit en vervoer.

5.1.2. Basismobiliteit

De nieuwe NMBS zal voor iedereen basismobiliteit voorzien. Als openbare dienst wordt ze belast met het binnenlands reizigersvervoer en het grensoverschrijdend vervoer, zowel met treinen van de gewone dienst als met hogesnelheidstreinen.

5.1.3. Duurzaamheid: STOP-principe en het Totaalplan Fiets

Het STOP-principe vormt het uitgangspunt van het Nationaal Plan voor Duurzame Mobiliteit. Ter uitvoering van dit STOP-principe zal de federale overheid verschillende maatregelen nemen die de veiligheid en het comfort van het Stappen, het Trappen, het Openbaar Vervoer en de personenwagens, zowel recreatief als functioneel, moeten bevorderen. In 2004 werd een ontwerp Totaalplan Fiets uitgewerkt dat aan de Ministerraad zal worden voorgelegd. In 2005 zal een begin gemaakt worden van de implementatie van dit Totaalplan Fiets.

5.1.4. Nationaal Plan voor Duurzame Mobiliteit

Het eerste federaal plan inzake duurzame ontwikkeling voorziet in de opmaak van een nationaal plan voor duurzame mobiliteit (NPDM) dat gericht is op de verwezenlijking van een verkeers- en vervoerssysteem waarin veiligheid, duurzaamheid en functionaliteit een hoofdrol spelen.

Een voorontwerp van het NPDM zal in 2005 aan de Ministerraad worden voorgelegd. Er wordt geopteerd voor een plan dat zich toespitst op federale maatregelen inzake duurzame mobiliteit, als aanvulling op en met maximaal respect voor de reeds bestaande regionale mobiliteitsplannen.

5.1.5. Week van Vervoering en TTB

2004 was een succes voor de promotie van de duurzame mobiliteit, mede door de terugkeer van de Trein Tram Bus-dag. Voor de Week van Vervoering en de TTB-dag in 2005 wordt gestreefd naar een samenwerking met de gewesten, zodat alle campagnes beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

5.1.6. Carpooling

Om carpooling aantrekkelijker te maken werd de wegcode in 2003 zo gewijzigd dat de wegbeheerder niet alleen voor het openbaar vervoer een rijstrook kan voorbehouden, maar ook voor privé-voertuigen met meer dan één inzittende. Tot nu toe hebben echter zeer weinig wegbeheerders voor de nodige signalisatie gezorgd. Een eerste evaluatie zal in september 2005 worden uitgevoerd.

5.1.7. Diagnostiek woon-werkverkeer

Er moet een eerste diagnose inzake woon-werkverkeer worden gerealiseerd op basis van de bestaande toestand op 30 juni 2005. Na raadpleging van de werknemers of van hun vertegenwoordigers moet deze diagnose uiterlijk op 30 april 2006 naar de FOD Mobiliteit en Vervoer worden gestuurd.

Er zal o.m. worden geëvalueerd of deze databank bijdraagt tot het opstellen van bedrijfsvervoersplannen door de werkgevers, of het door de overheid gebruikt wordt als ondersteuningsmiddel voor haar mobiliteitsbeleid, en het als basis dient voor de instellingen die onderzoek verrichten op het vlak van mobiliteit.

5.1.8. Gratis woon-werkverkeer

Vanaf 1 januari 2005 kunnen ook privé ondernemingen gratis woon-werkverkeer aanbieden aan hun personeel, op voorwaarde dat ze ten minste 80 % terugbetalen van de prijs van het treinbiljet. De inkomstenderving die de spoorwegmaatschappij in het kader van deze actie lijdt, wordt integraal gecompenseerd door de Federale Staat.

5.2. WEGVERVOER

5.2.1. Administratieve vereenvoudiging

In 2005 zullen alle vragen, bv. naar de stand van zaken van een inschrijving voertuig, de te volgen procedure voor een inschrijving of een schrapping, enz. nog dezelfde dag worden beantwoord. Hiertoe wordt steun voorzien van een nieuwe infokiosk die bepaalde vragen automatisch zal beantwoorden.

5.2.2. Afschaffen fiscale zegels rijbewijzen

De fiscale zegels voor het rijbewijs zullen in 2005 worden afgeschaft.. Er wordt een alternatief gezocht dat de administratieve last voor de burger beperkt en nog goedkoper maakt.

5.2.3. Regulering van wegvervoer

Wat het personenvervoer over de weg betreft, werd richtlijn 1998/76/EG inzake de toegang tot het beroep van ondernemer van personenvervoer over de weg, met het koninklijk besluit van 10 december 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de toegang tot het beroep van ondernemer van personenvervoer over de weg, in Belgisch recht omgezet. Dit besluit treedt op 1 januari 2005 in werking.

Na overleg met de Gewesten en de sector kunnen een aantal bepalingen van dit besluit aangepast worden. Zo zal voor de financiële draagkracht, naast de nu bestaande borgtochten, ook een attest van de bedrijfsrevisor over het beschikbare kapitaal en reserves aanvaard worden als garantie van financiële draagkracht.

De medeaansprakelijkheid van de opdrachtgever wordt in deze sector ingevoerd via een wijziging van de besluitwet van 30 december 1946 betreffende het bezoldigd vervoer van personen over de weg. In 2005 zal het project aan de regering worden voorgelegd voor goedkeuring door het Parlement.

5.2.4. Internationaal akkoord "Euro Controle Wegen"

Een actieve samenwerking met de buitenlandse controlediensten werd geformaliseerd door de ondertekening op 5 oktober 1999 van het internationaal akkoord "Euro Controle Wegen". De volgende landen werken eraan mee: België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, Ierland en Spanje.

In 2005 zal men zich verder concentreren op de uitwisseling van ervaring en opleidingsmogelijkheden. Daarnaast zal een specifieke werkgroep, bestaande uit België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Spanje en het gastland Marokko, zich verder bezighouden met de problematiek van het reizigersverkeer over de weg tussen deze landen. Tot slot zal er een bijzondere aandacht gaan naar de samenwerking met de nieuwe Europese lidstaten inzake controle van het wegvervoer.

5.2.5. Sensibilisering via BIVV

De jaarlijkse campagnes van het BIVV worden in 2005 hernieuwd en met behulp van een specifieke doelgroepenbenadering beter afgestemd. Ze worden ook gekoppeld aan gerichte controles en acties van de federale en de lokale politie wordt. Naast de jaarlijkse BOB-campagne is er in 2005 o.m. extra aandacht voor veilig motorrijden en voor gordeldragen bij kinderen.

Het verbruik van een voertuig hangt samen met de wijze waarop men rijdt. Daarom zal een campagne "zuiniger rijden" worden opgezet. Hiertoe zullen diverse methodes worden overwogen om de burger te informeren en aan te zetten tot zuiniger rijden.

5.2.6. Strijd tegen de georganiseerde misdaad en de traceerbaarheid van voertuigen

In de loop van het jaar 2005 wordt de strijd tegen de georganiseerde misdaad in de automobielsector opgevoerd, onder meer door de goedkeuring van de EUCARIS-overeenkomst. Eucaris is een communicatienetwerk dat het voor de aangesloten landen mogelijk maakt om gegevens uit te wisselen over ingeschreven voertuigen en rijbewijzen.

De samenwerking met Interpol wordt voortgezet met het oog op een eventuele toetreding tot het VIRA 17-programma dat Interpol ontwikkelde op het vlak van gegevensuitwisseling.

De melding van diefstal van voertuigen en inschrijvingsdocumenten via het Schengensysteem zal nog worden verbeterd. Er komt meer samenwerking tussen alle betrokken partijen, zowel nationaal als internationaal.

Hiertoe moet een betere traceerbaarheid van de voertuigen worden gegarandeerd. De werkgroep die terzake binnen de DIV werd opgericht zal ook toelaten beter te voldoen aan de Europese eisen op milieugebied. Er vonden reeds een aantal vergaderingen met alle partners plaats en er werd een benchmarking gerealiseerd in 7 Europese landen. De resultaten van deze werkzaamheden zullen in 2005 tot concrete voorstellen leiden.

5.2.7. Beveiliging wegverkeer en Strijd tegen bedrog met de kilometerstand

De in 2004 aangevatte acties voor een effectieve implementatie van de wet tot beuugeling van bedrog met de kilometerstand van voertuigen zullen in 2005 worden voortgezet. Zo gaat o.m. het project "Car-Pass" van start. Dit project wil de kopers beschermen door hen de waarborg te geven dat de kilometerstand op de teller van een tweedehandswagen de exacte weergave is van de door die wagen afgelegde afstand.

Een aantal uitvoeringsbesluiten moeten nog worden uitgewerkt. Meer bepaald deze met betrekking tot het beheer van de gegevensbank en de regels voor het aanbrengen van gegevens door de technische controle en de dienst voor inschrijving. Hiertoe zal de samenwerking met de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie worden opgedreven.

5.2.8. Snelheidsbegrenzers en nieuwe technologieën - ISA

Een snelheidsbegrenzer is nu ook verplicht in alle voertuigen voor goederenvervoer met een maximummassa van meer dan 3 500 kg (vroeger 12 T) en in alle voertuigen die meer dan 8 passagiers vervoeren, bestuurder niet inbegrepen (vroeger 10 T). De Europese richtlijnen 2002/85/CE en 2003/26/EG werden reeds in Belgisch recht omgezet. De nodige uitvoeringsbesluiten met onder meer de controleregels voor de installateurs en de reparateurs van deze toestellen, zullen in 2005 worden afgerond.

De federale overheid zal in samenwerking met externe deskundigen verder werken aan de implementatie van ISA (Intelligent Speed Adaptation). Er zullen

lessen getrokken worden uit het proefproject dat plaatsvond in Gent van oktober 2002 tot februari 2004. Er zal eveneens worden nagaan of er nieuwe proefprojecten kunnen worden opgestart, met name in Brussel, waarbij verschillende overheden kunnen betrokken worden.

5.2.9. De examencentra en de technische keurcentra

In 2005 wordt er een diepgaande audit uitgevoerd van de organisatie en de werking van de examencentra en de technische keuringscentra. Deze audit spitst zich toe op de analyse van het bestaande niveau van risicobeheer en de interne controle, en wil vaststellen in welke mate GOCA en haar instellingen zich als een "goed huisvader" kwijten van de taken die hen werden toevertrouwd in het kader van:

- het KB van 23 september 1994 tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden en de regeling van de administratieve controle van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen;
- het KB van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs.

5.2.10. Technische keuring vrachtwagens

Ter verbetering van de verkeersveiligheid, beoogt men verschillende maatregelen voor vrachtwagens, meer bepaald:

- de herziening en een grondige aanpassing van het huidig bonus-malussysteem bij de technische controle van de voertuigen;
- de evaluatie en de eventuele aanpassing van de controle van de voertuigen in beladen toestand in de keuringsstations.

5.2.11. Uitzonderlijk vervoer

In 2005 zal een koninklijk besluit met betrekking tot het uitzonderlijk vervoer worden uitgevaardigd dat toelaat de huidige reglementering waar nodig bij te sturen en aan te vullen. Dit teneinde meer veiligheid te kunnen garanderen en de uitreiking van de vergunningen op een meer efficiënte wijze te laten verlopen.

Er zal ook een samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten worden voorgesteld. Dit om het gebruik van de infrastructuur beter te kunnen opvolgen, alsook om de multimodaliteit in het uitzonderlijk vervoer zowel bij de klanten als bij de transporteurs te promoten en aan te moedigen.

5.3. SPOORVERVOER

5.3.1. Vrachtovervoer per spoor

Onder voorbehoud van het akkoord van de Europese Commissie, zal de federale Staat in 2005 de enveloppe ter ondersteuning van het gecombineerd vervoer verhogen.

Met deze hulp wil de federale overheid de pendels tussen de binnenlandse terminals consolideren en uitbreiden, inzonderheid wegens de overslagkosten eigen aan dit type vervoer.

5.3.2. Beveiligingsplan en audit van de spoorwegveiligheid

De diverse actoren op het vlak van de spoorwegen zullen, onder coördinatie van de minister van Mobiliteit, onderzoek doen naar en maatregelen treffen ter preventie van terroristische aanvallen. Volgens België moet de gehele logistieke keten worden beveiligd en zijn geïsoleerde maatregelen onvoldoende zijn om de doelstelling te bereiken.

Dit onderzoek zal leiden tot de uitwerking van een beveiligingsplan door de spoorwegondernemingen en de infrastructuurbeheerder, en een systeem van inlichtingenuitwisseling en incidentenmelding.

Het eindverslag van de audit over de spoorwegveiligheid dat in 2004 onder toezicht van het DGVTL werd uitgevoerd, stelt de NMBS in staat het actieplan dat op basis van de conclusies van de eerste fase van de audit werd opgesteld te vervolledigen en te implementeren. Het zal tevens een verbetering van de reglementering inzake het spoorverkeer moeten mogelijk maken. En tot slot zal het in overweging worden genomen voor de omzetting van het luik veiligheid van het tweede spoorwegpakket.

5.3.3. Het Gewestelijk Express Net - GEN

De stuurgroep die belast is met de uitvoering van het programma voor het Gewestelijk Express Net van, naar, in en rond Brussel is in 2004 verschillende malen bijeengekomen. In 2005 zal deze stuurgroep, rekening houdend met de bestaande studies, zich o.m. concentreren op de analyse van de verplaatsingsbehoeften (frequentie, bereik, stopplaatsen) en het ontwikkelen van begeleidingsmaatregelen zoals tariefintegratie, elektronische kaartenverkoop, parkeerbeleid of verbetering van de intermodaliteits- en complementariteitsvoorwaarden.

5.3.4. Verbeteren van de veiligheid van reizigers

Om de veiligheid van de reizigers te verbeteren zullen verschillende maatregelen worden genomen en aan de nieuwe structuren van de NMBS worden aangepast. Zo wordt de bewakingsdienst, die in perfecte harmonie met de politiediensten moet handelen, uitgebreid. De inspectiedienst SECURAIL, opgericht in september 2004 met bepaalde bevoegdheden van gerechtelijke politie en geschikte verdedigingsmiddelen, zal de beveiliging van het spoor verder nastreven.

Een versterking van de controles op de perrons en in de stations met de mogelijkheid de toegang tot de treinen tijdelijk te verbieden, behoort eveneens tot de maatregelen die zullen genomen worden.

5.3.5. Regelmentering en Regulering van het spoor

Op 1 januari 2005 zal de volledige hervorming van de juridische structuren van de NMBS een feit zijn.

In de loop van datzelfde jaar zal worden gestart met de omzetting van de nieuwe maatregelen vervat in de richtlijn 2004/50/EC naar het Belgisch recht. Ook de Dienst voor de Regulering van het Spoorvervoer, opgericht bij de hervorming van de NMBS en deel van de FOD Mobiliteit en Vervoer, zal volledig operationeel zijn.

5.4. LUCHTVERVOER

5.4.1. Veiligheid van de luchtvaart

De veiligheid van de operaties wordt beheerd via het Safety Management System. Het KB inzake het systeem voor het beheer van de veiligheid van de risico's ATS (Air Traffic System) en de toepassing van het SMS (Safety Management System) zal in 2005 worden gepubliceerd. Na het opstellen van een omzendbrief en een procedurehandboek op basis van Eurocontrol-richtlijnen (ESARR 3 en 4) zal het DGLV dergelijke systemen erkennen en superviseren.

5.4.2. Beveiliging van de luchthaven: risicoanalyse en permanent toezicht

De inspecties gericht op veiligheid (safety) en beveiliging (security), zowel binnen het DGLV als binnen de luchtvaartmaatschappijen, zullen vanaf 2005 grotendeels op basis van een risicoanalyse worden uitgevoerd. De luchtvaartmaatschappijen zullen in het kader van hun programma voor ongevallenpreventie een programma invoeren voor de systematische analyse van vluchtgegevens.

Dit moet leiden tot de ontwikkeling van een database met de indicatoren die aan deze risicofactoren verbonden zijn. Er zal ook een beroep worden gedaan op buitenlandse ervaring. Een dynamische en actieve internationale samenwerking met inspectie-, veiligheids- en politiediensten (ook buitenlandse), de gewesten en de industrie (luchtvaartmaatschappijen, handling agents enz.) laat dit toe.

Het DGLV, dat ook het nationaal veiligheidscomité inzake burgerluchtvaart voorziet, zal verder eveneens instaan voor de beveiligingsmaatregelen op de Belgische luchthavens in volgende domeinen: het opstellen van het nationaal luchtbeveiligingsplan; de coördinatie van de beveiligingsinspecties op de vliegvelden; de nationale certificatie en de opleiding van het luchtbeveiligingspersoneel; de homologatie van het beveiligingsmaterieel en het toezicht op de naleving van het plan.

Er zal ook bijzondere aandacht worden besteed aan de beveiliging van de luchthavens van derden die vluchten naar Belgische luchthavens uitvoeren. Daarenboven zullen de luchthavens en de luchtvaartmaatschappijen uitgenodigd worden om later een programma te ontwikkelen voor interne kwaliteitscontrole.

5.4.3. Crisismanagement

In 2005 moet een federaal crisisplan luchtvaartveiligheid (rampenplanning) en luchtvaartbeveiliging (terrorisme) worden uitgewerkt. Het DGLV zal hiertoe samenwerken met andere bevoegde overheidsdiensten zoals Justitie en Binnenlandse Zaken. Dit federaal plan zal ook vertaald worden in de crisisplanning van de luchthavens en de luchtvaartmaatschappijen.

5.4.4. Vergunning van luchtverkeersleiders en certificering van de opleidingsscholen

De ondertekening van een koninklijk besluit terzake is voorzien voor begin 2005. Ook hier moet een omzendbrief en een procedurehandboek worden opgesteld op basis van Eurocontrolrichtlijnen (ESARR 5). Daarna kan met de uitreiking van alle vergunningen en de certificering van de 2 ATS-scholen (Belgocontrol en de militairen) worden begonnen.

5.4.5. Regulering luchtvaartmaatschappijen

Ingevolge het arrest van het Europees Hof van Justitie van 5 november 2002 omtrent ons bilateraal "open sky"-akkoord met de Verenigde Staten van Amerika, zal de wet van 3 mei 1999 moeten worden aangepast. Dan zullen alle communautaire luchtvaartmaatschappijen die een vestiging hebben in België, in aanmerking kunnen komen om door België te worden aangeduid voor de uitbating van een geregelde dienst.

De regeling van 1981 m.b.t. het verlenen van verkeersrechten voor chartervluchten zal in 2005 grondig worden herzien. De verordening EG 785/2004 in verband met luchtverzekeringen werd begin 2004 door de Vervoersraad van de EU aangenomen en treedt in 2005 in werking.

5.4.6. Regulering luchthaven Brussel-Nationaal

Voor BIAC, de exploitant van de luchthaven Brussel-Nationaal, werd in 2004 d.m.v. twee koninklijke besluiten een nieuw werkingskader gecreëerd. Het ene KB regelt de omvorming van BIAC tot een naamloze vennootschap, terwijl het tweede betrekking heeft op het toekennen aan BIAC van een exploitatielicentie die in de plaats komt van het vroegere beheerscontract. Een cel luchthavenregulering zal toezien op de correcte toepassing van deze twee KB's.

Wat de regulering van Belgocontrol betreft, zullen de Staat en Belgocontrol een nieuw beheerscontract moeten afsluiten. Er zullen gepaste initiatieven worden genomen om de Staat de mogelijkheid te geven een versterkte controle uit te oefenen op de naleving van dit contract.

5.4.7. Verwezenlijking van het gemeenschappelijk Europees luchtruim

Het Directoraat-generaal Luchtvaart, de nationale overheid belast met de supervisie van de veiligheid zoals bepaald door de Europese Unie, blijft actief

participeren in de diverse EU- en Eurocontrolcomités die belast zijn met de uitwerking van de reglementering rond het "Gemeenschappelijk Luchtruim".

5.5. MARITIEM VERVOER - EN BINNENVAART

5.5.1. Maritieme veiligheid

De "substandaard schepen" vormen niet alleen een bedreiging voor de veiligheid en het mariene milieu, ze geven ook aanleiding tot een ernstige verstoring van de eerlijke concurrentie. Op het vlak van de veiligheidsregelgeving, en het naleven ervan, zal België, via het DGMV, het standpunt verdedigen dat de havenstaatcontrole zich minder moet toespitsen op het aantal geïnspecteerde schepen maar meer op de kwaliteit van meer diepgaande inspecties die gebeuren op basis van een risicoanalyse.

Het DGMV zal daarenboven pleiten voor een beter georganiseerd toezicht op de prestaties van de erkende classificatiemaatschappijen.

5.5.2. Beveiliging voor Maritieme zeescheepvaart

Het beveiligen van de zeescheepvaart tegen terroristische aanvallen vereist een multidisciplinaire en sterk horizontale aanpak die de bevoegdheden van de FOD Mobiliteit en Vervoer overstijgt. De problematiek rond het nemen van afdoende maatregelen wordt nog steeds onderzocht. Via het Federaal Comité voor de Beveiliging van de Zeehavens zal het DGMV zijn bijdrage leveren met als achterliggende politieke visie dat de gehele logistieke keten in aanmerking moet worden genomen en niet louter de verschillende schakels van deze keten.

5.5.3. Veiligheid binnenvaart

België zal binnen de Centrale Rijnvaartcommissie het standpunt blijven verdedigen dat de beveiliging betrekking heeft op de gehele logistieke keten en niet verwezenlijkt wordt door geïsoleerde maatregelen waarvan de efficiëntie ten opzichte van het te bereiken objectief onvoldoende is.

De werkzaamheden rond de herziening van de wet op de veiligheid van zeeschepen, met een uitbreiding van het toepassingsgebied tot de binnenschepen, zou in 2005 afgerond moeten zijn. Het is de bedoeling via een Koninklijk Besluit een aantal reglementen, meer bepaald deze die betrekking hebben op de vaarregels en de veiligheid inzake transport van gevaarlijke goederen, effectief en fundamenteel te herzien. De verbetering van het binnenvaartinspectiebeleid zal eveneens op risicoanalyses worden georiënteerd.

Voor het afleveren van de meetbrief, het communautair of Rijncertificaat en het ADNR-certificaat wordt het betrokken binnenvaartuig nu telkens afzonderlijk geschouwd. In 2005 wil men de drie nu in de tijd gescheiden schouwingen (meting, veiligheidsvoorschriften, gevaarlijke goederen) samen brengen in 1 periodiek onderzoek (one-stop) dat door een ploeg van multidisciplinaire inspecteurs wordt uitgevoerd.

5.5.4. Regulering en Bevorderen van de binnenvaart

In 2004 werd er een overleg opgestart dat de actiepunten moest inventariseren die kunnen bijdragen tot de aantrekkelijkheid van de sector. Een aantal van die punten zullen in 2005 een bijzondere aandacht moeten krijgen, dit teneinde een duidelijk en modern kader te creëren, met o.a. het contractueel regime, dat positief kan bijdragen tot de belangen van de sector.

In uitvoering van Verordening 718/99 van de Europese Raad van 29 maart 1999, inzake het beleid ten aanzien van de capaciteit van de communautaire binnenvaartvloten, zal een samenwerkingsakkoord met de gewesten worden afgesloten. Op die manier zal een systeem worden opgezet dat acties ter modernisering van het beheer van de vaartuigen, overeenkomstig de Europese normen, promoot.

5.5.5. Maritieme Regulering

De Belgische overheidssteunmaatregelen hebben ertoe geleid dat het belang van de Belgische vloot, d.w.z. de schepen die onder de Belgische vlag varen, in het Europese klassement enorm is toegenomen. De goede reputatie van de Belgische vlag heeft bijgedragen tot deze heropleving; het is dan ook onze plicht deze reputatie hoog te houden.

Er wordt nauw samengewerkt met de reders opdat zo weinig mogelijk schepen die de Belgische vlag varen, zouden worden aangehouden bij een havenstaatcontrole. Om de reputatie van onze vlaggenstaat nog te verbeteren, wordt bijzondere aandacht besteed aan een verbetering van de respons van de FOD bij incidenten die de conformiteit van de Belgische schepen in opspraak brengen. In dit verband wordt overwogen om bij de volgende algemene vergadering in 2005 onze kandidatuur te stellen voor een zetel in de IMO-Raad.

Ten slotte vereist het hoog houden van onze reputatie als vlaggenstaat dat België de SOLAS en Load line protocollen ratificeert. Het is de bedoeling deze ratificaties in 2005 voor te leggen.

5.5.6. Registratie bemanning visserij

In 2005 wordt het oude, klassieke systeem van "aan- en afmonsteren" van de bemanning van de zeevisserijschepen vereenvoudigd en teruggebracht tot het louter registreren, met een a posteriori-controle, van de bemanning die voor iedere zeereis wordt ingescheept.

5.6. MILIEU

5.6.1. Geluidsoverlast Brussel-Nationaal

De federale benadering van de geluidsoverlast veroorzaakt door het luchtverkeer van en naar Brussel_Nationaal wordt verder gezet. Het is de bedoeling tot een samenwerkingsakkoord met de gewesten te komen en een wederzijdse overeen-

komst te bereiken van de federale en de gewestelijke benadering inzake geluidsoverlast.

5.6.2. Uniform en gecoördineerd systeem voor verzameling en verwijdering van afval in de binnenvaart

Het aannemen van de Conventie van Straatsburg inzake de verzameling, de afgifte en de inname van afval in de Rijn- en binnenvaart zal in 2005 veel werk vragen. België zal pleiten voor investeringen in propere motoren, voor technische aanpassingen die de creatie van afvalstoffen beperken, en voor een fiscaal gunstige behandeling van milieu-investeringen

Voor wat betreft de vrijwaring van het marine milieu tegen de vervuiling door zeeschepen wil men prioritair starten met de ratificatie van de internationale verdragen en deze ook zo snel mogelijk afronden.

Bijlage: Stand van de acties en verantwoordelijkheden

FOD MOBILITEIT EN VERVOER

Acties	Paragraaf van het Plan	Stand van zaken	Verwezenlijkingen
In het personeelsrestaurant dagelijks een maaltijd op basis van biologische producten aanbieden	93	Toen de mess nog operationeel was, werden maaltijden met biologische producten aangeboden.	Verwezenlijkte maatregel in het kader van een continu proces.
Aankopen producten keurmerk (sociaal verantwoorde)	94	Het bestuur investeert in de aankoop van producten uit de eerlijke handel, inzonderheid van het merk Max Havelaar.	Verwezenlijkte maatregel in het kader van een continu proces.
Energie, water, papier, afval	101	Dienst Logistiek Een plan tot vermindering van het energie-, water- en papierverbruik en van het afval bestaat reeds en staat onder het toezicht van de Dienst Logistiek.	Reeds uitgevoerde maatregel
Een milieuverantwoordelijke in dienst nemen of intern aanstellen	154	Dienst Logistiek De in 2002 aangeduide milieuverantwoordelijke is ook lid van de cel duurzame ontwikkeling die in april 2004 opgericht werd. Hij is de interne adviseur inzake duurzame ontwikkeling.	Reeds uitgevoerde maatregel
Stimulerende maatregelen nemen die aanzetten tot de uitwerking van een vervoersplan voor ministeries, overheidsinstellingen en autonome overheidsbedrijven in 2001 (x 45502)	155	DGMVV (Directie Mobiliteit) De programmawet van 8/04/2003, zoals gewijzigd bij de wet van 22/12/2003, verplicht de bedrijven en overheidsinstellingen met minstens 100 werknemers, om de 3 jaar gegevens te verzamelen over de woon-werkverplaatsingen van hun werknemers. De besluiten tot uitvoering van de wet betreffende de woon-werkverplaatsingen werden genomen: het koninklijk besluit van 16 mei 2003 en het ministerieel besluit van 29/10/2004. Een eerste stand van zaken afgesloten op 30/6/2005, zal in april 2006 beschikbaar zijn.	Maatregel in uitvoering temeer omdat de bedoelde wet elementen zal leveren voor de opstelling van een ondernemingsplan voor verschillende instellingen.

Vervoersplan ministeries (2003)	155	DGMVV (Directie Mobiliteit) De gegevens van het proefexperiment dat in 2003 binnen de FOD M&V uitgevoerd werd, werden behandeld. Een profiel van de verplaatsingen van het personeel werd opgemaakt. Voorstellen betreffende de mobiliteit op bepaalde sites, zoals Haren, en de verplaatsingen van de werknemers na de verhuizing in 2005, werden ingediend.	Actie voor een deel uitgevoerd. Wordt continu uitgewerkt.
Opmaken van overzichtstabellen inzake water, energie, afval en bij de jaarlijks activiteitenverslag aan de ICDO te voegen (x 783).	155	Dienst Logistiek De overzichtstabellen inzake verbruik van elektriciteit, verwarming, water en papier worden jaarlijks opgesteld voor bepaalde gebouwen van de FOD M&V. Een activiteitenverslag wordt opgestuurd naar de verantwoordelijke van de coördinatiecel duurzame ontwikkeling binnen de POD Duurzame Ontwikkeling.	Maatregel die reeds enkele jaren verwezenlijkt wordt.
Het verbruik van energie en water verminderen door de kwaliteit van de controle, een beter gecontroleerd beheer en bepaalde investeringen (kwantitatieve doelstellingen x 98, 534). Over een periode van vijf jaar moet een financiële besparing worden verwezenlijkt	156	Dienst Logistiek Een plan tot vermindering van het energie-, water- en papierverbruik en van het afval bestaat reeds en staat onder het toezicht van de Dienst Logistiek, zoals voor de actie nr. 101.	Reeds uitgevoerde maatregel
Voorzien in een milieubeheersysteem voor al de ministeriële kabinetten en federale administraties, alsmede voor de instellingen die ervan afhangen (de administraties zullen de keuze hebben om zich op vrijwillige basis te verbinden tot het toepassen van een gewestelijk charter, het federale charter of een internationaal certificatiesysteem) (2002)		Dienst Logistiek De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft zich reeds op vrijwillige basis verbonden het federale milieucharter toe te passen.	Reeds uitgevoerde maatregel
Maatregelen nemen in de transport- en energiesector om zo de verkeershinder te verminderen (x het nationaal mobiliteitsplan 44500-47700)	266	DGLV, DGMVV (Directie Wegverkeer) Een spreidingsplan van de door vliegtuigen veroorzaakte lawaaihinder werd opgesteld; Het voorontwerp nationaal plan voor duurzame mobiliteit, dat in 2005 aan de Ministerraad zal worden voorgelegd, beoogt diverse maatregelen om de verkeershinder te verminderen. Aan de hand van de DIV-bestanden blijft de administratie de FOD Financiën alle beschikbare inlichtingen verstrekken over de Euro-normen, waardoor de BIV en de VB gemoduleerd kunnen worden.	Doorlopende verwezenlijking
De autokeuring verbeteren (zie ook actie 47400)	266	DGMVV (Directie Verkeersveiligheid) De technische keuring van de uitlaatgasen van vrachtwagens werd verscherpt. Dit maakt deel uit van de acties die de administratie voortdurend voert.	Verwezenlijkte maatregel; continu proces

Opvoeren van de strijd tegen verkeersongevallen, lawaai en files (deels geïnspireerd door het nationaal mobiliteitsplan o.a. actie 46801-04)	266	DGMVV (Directies Wegverkeer en Verkeersveiligheid) De wet van 7/02/2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid voert de categorisering van de zware overtredingen in. De uitvoeringsbesluiten van 22/12/2003 leggen de procedure vast voor de inning en de consignatie van een som bij de vaststelling van de overtredingen. De wet is in werking getreden op 1 maart 2004. De reeds in 2003 gepubliceerde "straatcode" is van kracht sedert 1 januari 2004. Om files in te perken en de commerciële snelheid van bussen en taxi's te verhogen, mogen deze voertuigen op de pechstrook van de autosnelweg tussen Waver en Brussel en van de Antwerpse ring rijden. Het gaat om twee proefprojecten.	Het opvoeren van de strijd tegen verkeersongevallen leidde tot een spectaculaire vermindering van het aantal zware ongevallen wanneer men de cijfers van 2003 en 2004 vergelijkt. Inspanningen moeten blijven geleverd worden tegen het fileprobleem.
Maatregelen nemen ten gunste van niet vervuilende verkeersmiddelen die een fysieke activiteit veronderstellen (geïnspireerd door het nationale mobiliteitsplan)	266	DGMVV, alle directies Het "Totaalplan Fiets" kadert in het voorontwerp van het mobiliteitsplan, STOP-plan genoemd, dat in het regeerakkoord staat. Het voorziet in maatregelen ten voordele van de fiets op het gebied van de veiligheid, de fiscaliteit, de informatie, enz. Een "fietsambtenaar" werd aangeduid voor de coördinatie van het federaal fietsbeleid. Bedrijfswagens zijn nu voor 75 % aftrekbaar van de kosten van de werkgever (BTW is slechts voor 50% aftrekbaar). Voor andere vervoermiddelen (motorfiets, fiets, enz) zijn de kosten en de BTW voor 100 % aftrekbaar.	Maatregelen werden reeds voorgesteld en wachten op goedkeuring.
- De uitstoot van benzine- en dieselmotoren beperken door technische maatregelen te nemen (onderzoek ondersteunen om de bestaande motoren te verfijnen of ze door milieuvriendelijkere motoren te vervangen (x 46900)	266	DGMVV (Directie Wegverkeer) Invoering van de EURO-normen via de reeds uitgevoerde onderzoeken in het kader van het wetenschapsbeleid.	Er bestaan proefprojecten; continu proces.
- De uitstoot van benzine- en dieselmotoren beperken door technische maatregelen te nemen (het gebruik van oude van motortypes ontmoedigen) (x 44200)	266	DGMVV (Directies Wegverkeer en Mobiliteit) Maatregelen voor de plaatsing van katalysatoren en de aanpassing van de voertuigen aan de Euro-normen met een hogere verkeersbelasting op oude voertuigen.	Reeds uitgevoerde maatregel.
- De uitstoot van benzine- en dieselmotoren beperken door organisatorische maatregelen te nemen (de verkeershinder beperken, overtredingen streng beboeten, alternatieve transportmiddelen bevorderen) (geïnspireerd door het nationaal mobiliteitsplan)	266	DGMVV (Directies Wegverkeer, Verkeersveiligheid en Mobiliteit) Aan de hand van de DIV-bestanden blijft de administratie de FOD Financiën alle beschikbare inlichtingen verstrekken over de Euro-normen, waardoor de BIV en de VB gemoduleerd kunnen worden volgens de uitstoot. Een ontwerp van nationaal plan van duurzame mobiliteit zal in 2005 aan de regering voor advies worden voorgelegd.	Gedeeltelijk uitgevoerde maatregelen via een verkeersbelasting.

Uitwerken van normen in verband met de mogelijke schadelijke gevolgen van elektromagnetische velden	267	Een M.B. van 7 mei 1987 beperkt tot 5kV/m de sterkte van een elektrisch veld dat door installaties voor vervoer en distributie van elektrische energie veroorzaakt wordt. Een voorstel van K.B. ligt ter bespreking om de waarde van het magnetisch inductieveld tot 100 μ T te beperken, zoals aanbevolen door de Raad van de Europese Unie.	Niet uitgevoerde maatregel
Het beheer van de terreinen onder beheer van de federale Staat (militaire domeinen, spoorwegtaluds) met inachtneming van de biodiversiteit	365	In te lassen in het beheerscontract met Infrabel.	Niet uitgevoerde maatregel
Verkeersveiligheid	441	DGMVV (Verkeersveiligheid) Zie 266: met de wet van 7/2/2003 en haar uitvoeringsbesluiten van 22/12/2003 zijn op 1 maart 2004 talrijke wijzigingen inzake verkeersveiligheid in werking getreden: indeling naar ernst van overtredingen en onmiddellijke inning van boetes bij bepaalde verkeersovertredingen.	Reeds toegepaste maatregel
Milieukwaliteit (x 446, 470)	442	Zie 266: continu actie voor modulering BIV en VB volgens uitstoot.	Uitgevoerde maatregel
Technologische vernieuwing en traditionele motoren vervangen door nieuwe types (x 266)		Geen maatregel binnen de FOD in verband met technologische vernieuwing.	Proefproject
Fiscale stimulansen om de ingebruikstelling van voertuigen met minder milieubevuilende motoren te bevorderen		Vanaf 1 januari 2005 wordt een belastingvermindering toegekend voor de verwerving van zuinige voertuigen. Artikel 44 van de programmawet van 9 juli (BS 15/07/2004 uitg .2, p. 55585) last een artikel 145 in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 in. Een uitvoeringsbesluit zal de toepassingsmodaliteiten van de vermindering alsmede de wijze waarop het bewijs wordt geleverd dat het voertuig voldoet aan de gestelde normen, vastleggen. "De belastingvermindering is gelijk aan 15 pct. van de aanschaffingswaarde wanneer de CO ₂ -uitstoot minder dan 105 gram per kilometer bedraagt (max. 4000 EUR). "De belastingvermindering is gelijk aan 3 pct. van de aanschaffingswaarde wanneer de CO ₂ -uitstoot 105 tot maximaal 115 gram per kilometer bedraagt (max. 750 EUR).	Actie aan de gang.
Onderzoek naar - telewerk	444	Verscheidene politieke beslissingen werden tijdens de Ministerraden van 16 en 17/01 en 20 en 21/3/2004 genomen ter bevordering van het telewerk. Momenteel kan telewerk op vrijwillige basis ingevoerd worden in de privésector en in bepaalde federale of regionale besturen.	Nog geen maatregel binnen FOD M&V maar een onderzoek wordt gevoerd bij de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.
- De ontwikkeling van een boordnavigatiesysteem	444	DGMVV (Directie Wegverkeer) Weerslag op het uitwerken van de te nemen maatregelen in verband met "cruise control". Het gaat hier in feite om de gevolgen van het inslapen van bestuurders te voorkomen.	Actie wordt verwezenlijkt naast proefproject over ISA-systeem en invoering Galileo-project door de EU

- Het herbekijken van "precies-op-tijd" of het "lean-production"-beleid	444	DGMVV (Directies Wegverkeer en Verkeersveiligheid), DGVL Follow-up van de normen die van toepassing zijn op de snelheidsapparatuur, zoals de "digitale tachograaf", en van de reglementering betreffende de medeverantwoordelijkheid van de opdrachtgevers bij overtredingen in het vervoer van goederen over de weg. Verdere erkenning en controle van de installateurs van snelheidsapparatuur. De bespreking van de organisatie van de economie zal slechts op lange termijn wijzigingen teweegbrengen.	Vooropgesteld onderzoek
- Het opstellen, in partnerschap met de gewesten en rekeninghoudend met de Europese en multinationale dimensie, van een nationaal mobiliteitsplan dat zich baseert op de maatregelen en opties van het federale plan inzake duurzame ontwikkeling (dit project moet beëindigd worden en onderworpen worden aan talrijke consultaties) (x 26601) (+ 479)	445	DGMVV (Directie Mobiliteit) Het voorontwerp van nationaal plan voor duurzame mobiliteit wordt afgewerkt. Dit voorontwerp wordt in 2005 ter goedkeuring aan de ministerraad voorgelegd.	Uitvoering in 2005 gepland
Vrachtovervoer: modale veranderingen en intermodaliteit	449	DGVL: Zie ook actie 455; financiële steun aan "modal shift" in het kader van het Marco Poloprogramma van februari 2002.	Maatregelen ter bevordering van het vervoer van goederen per spoor werden genomen tijdens de Ministerraad van 19/11/2004
Het volgen van indicatoren van vervoer (x 64001/02, 64200)	452	Alle directoraten-generaal: opzetten en bevordering van permanente opvolgingsprocedures van transportindicatoren welke aan alle directoraten-generaal moeten toelaten om maatregelen te overwegen en hun toepassing te controleren. Hernieuwing van de overeenkomst met het Federaal Planbureau voor het bijhouden van de rekeningen en transportindicatoren voor de periode 2004-2007	Onderzoek aan de gang op het niveau van het Federaal Planbureau.
De overstap naar milieuvriendelijkere vervoermiddelen in het binnenlands verkeer aanmoedigen	455	In het kader van het Marco Poloprogramma van februari 2002 tot financiële ondersteuning van de "modal shift", is de FOD M&V belast met de uitwerking van projecten die de Belgische actoren van het vervoer, de logistiek en de productie aanbelangen. Een tweede oproep tot projecten werd in september 2004 gedaan. Dit programma heeft als doel de bevordering van initiatieven ten voordele van het vrachtovervoer voor de periode 2003-2007, via de verschuiving van het internationale vrachtovervoer naar het vervoer per spoor, over de binnenwateren en via de korte vaart. Tijdens de Ministerraad van Oostende heeft de regering beslist subsidies aan de NMBS toe te kennen. Uitwerking van het intermodaal project weg-spoor-binnenvaart voor uitzonderlijk vervoer.	Maatregelen ter bevordering van het vervoer van goederen per spoor werden genomen tijdens de Ministerraad van 19/11/2004 Meerdere projecten zijn aan de gang in het kader van de EU (Marco Poloprogramma)

De vaste taksen op wagens verminderen (en ze moduleren naar gelang van hun prestaties op milieuvlak). De kosten die verbonden zijn aan het gebruik van de wagen, zoals de prijs van de brandstof, verhogen en ze aanpassen aan het beleid van onze buurlanden (het prijsverschil tussen diesel en benzine verminderen) (x 614 tot 623)		<i>Fiscaliteit valse lichte vrachtwagens</i> Een gemengde werkgroep FOD M&V-FOD Financiën heeft aan de Ministers voorgesteld voertuigen met een dubbele cabine waarvan de lengte van de laadruimte tussen de scheidingswand achter de tweede zetelrij en het achterste deel niet minstens 50% van de totale voertuiglengte bedraagt uit te sluiten. Zo kunnen 4x4 en luxueuze terreinwagens niet meer als "lichte vrachtwagens" beschouwd worden en van de voordelige fiscale regeling genieten. Een doeltreffende oplossing zou de wildgroei van deze soort van voertuigen op onze wegen kunnen stoppen of verminderen, wat bevorderlijk is voor het milieu en de veiligheid. <i>Geleidelijke vermindering van de inschrijvingstaks</i> Een vermindering van 50% werd toegepast vanaf 2004. <i>Fiscaliteit bedrijfswagens</i> De regering heeft onlangs beslist een nieuw systeem van solidariteitsbijdrage voor bedrijfswagens in te voeren, naargelang de impact van het voertuig op het milieu. De solidariteitsbijdrage zal verschuldigd zijn door de werkgever die een voertuig, dat ook voor andere dan beroepsdoeleinden is bestemd, rechtstreeks of onrechtstreeks ter beschikking stelt van zijn werknemer, afhankelijk van het CO₂-uitstootgehalte van het voertuig. Deze maatregel wordt ingevoerd via een programmawet. De belasting op inverkeersstelling zal geleidelijk verminderen en eindelijk afgeschaft worden. <i>Cliquetsysteem</i> Het cliquetsysteem bestaat erin de accijnzen te verhogen bij een verlaging van de brandstofprijs aan de pomp.	Gedeeltelijk uitgevoerde maatregelen Inwerkingtreding 1 januari 2005 Uitgevoerde maatregel
Behoud van de 6% BTW bij onderhoud van fietsen (x 468, 507, 614 à 623)	455	DGMVV, Directie Mobiliteit 21 % BTW wordt nu toegepast op het verkoop van fietsen. Bij herstellingen wordt hetzij 6%, hetzij 21 % toegepast naargelang de werkuren of reserveonderdelen meer dan de helft van het factuurbedrag vertegenwoordigen.	Maatregel nog niet uitgevoerd omdat een volledig BTW-tarief van 6% het akkoord van de EU vereist.
Een vervoersplan opstellen per onderneming of openbare dienst van meer dan 50 werknemers en er een onderdeel "goederenvervoer" in opnemen (x 155, 456)		zie 155	Nog niet uitgevoerde maatregel. De ondernemingen en openbare diensten met meer dan 50 werknemers werken sinds 1 juli 2004 aan de diagnose die de opstelling van de vervoersplannen voorafgaat.
Opleidingen organiseren om bestuurders zuiniger te leren rijden.	455		Maatregel nog niet uitgevoerd maar vermeld in de beleidsnota 2005.

Autodelen aanmoedigen (x 45901/02)	455	DGMVV (Directie Mobiliteit) Besluiten van de FOD M&V bevorderen het autodelen (parkeerfaciliteiten voor bestuurders die de auto's delen, voorwaarden voor erkenning van instellingen die met de bevordering van carsharing belast zijn, model van kaart of vignet voor gedeelde voertuigen). De reglementering betreffende het autodelen zal in 2005 afgewerkt worden.	Proefprojecten bestaan; de in 2004 voorbereide reglementering zal in 2005 toegepast worden.
Het bevorderen van de eventuele invoering van het rijbewijs met punten	455	In 2004 werd geen enkele maatregel genomen met betrekking tot deze actie.	Nog niet uitgevoerde maatregel. Uitwerking in 2005 voorzien.
De overstap van de luchtvaart naar het spoor zal via belastingmaatregelen (taks op kerosine in een internationale context, toename van de landingsrechten in een Europese context) in de hand worden gewerkt (x 507; 614 tot 623)		Een dergelijke actie vereist echter akkoorden op internationaal niveau	Maatregel in voorbereiding bij ICAO maar veto van de V.S.
Het vervoer per schip of per trein financieel aantrekkelijker maken dan het vervoer per vrachtwagen of per vliegtuig (bevordering van modal shift)	456	Zie maatregelen die genomen werden tijdens de Ministerraad van 19/11/2004 in Oostende.	Meerdere maatregelen werden genomen ter bevordering van het short sea shipping (SSS).
De ononderbroken rijtijden voor vrachtwagen-bestuurders beperken		DGMVV (Directie Wegverkeer) Voortzetting controle arbeidsduur van loontrekkende vrachtwagenbestuurders door de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten, in het kader van het actie- en samenwerkingsplan "vervoer" van 20 november 2001, in samenwerking met de FOD Sociale Zekerheid en Openbare instellingen van sociale zekerheid (Sociale Inspectie en R.S.Z.-inspectie), de FOD Mobiliteit en Vervoer, de FOD Binnenlandse Zaken (federale en lokale politie), de FOD Financiën (Douane en Accijnzen) en de FOD Justitie (Arbeidsauditoraat)	Reeds uitgevoerd maatregel + frequente controles
Het goederenvervoer over de weg tijdens het weekend en de spitsuren verbieden		DGMVV (Directie Verkeersveiligheid) DGVL (Wegvervoer) Opvolging en versterking van de verplichting voor voertuigen die goederen vervoeren op de rechterrijstrook te rijden tijdens de spitsuren en verbod in te halen.	Goederenvervoer over de weg tijdens het weekend en de spitsuren werd geenszins verboden.
Voorzien in een striktere controle van de reglementeringen	456	DGVL (Dienst Controle, Directie Wegvervoer) Voortgezette samenwerking tussen de diensten die wegcontroles uitvoeren : een Directiecomité en negen provinciale cellen die door de FOD Mobiliteit en Vervoer beheerd worden, de permanente coördinatiecel die door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg beheerd wordt.	Verwezenlijkte maatregel; continu proces.
Internalisering van de externe vervoerskosten in de kosten van het product zelf			Maatregel wordt onderzocht op het niveau van de IRU en de Gewesten
Verbeteren van de vervoerslogistiek	456	DGVL zie actie 455	Geplande maatregel

Een onderdeel "goederenvervoer" uitwerken in de vervoersplannen per onderneming (x 455 en 155)		Deze maatregel behoudt zijn logica in het kader van het opstellen van de vervoersplannen door de ondernemingen. Een politiek initiatief is niettemin nodig om de maatregel op te leggen.	Door de ondernemingen, op vrijwillige basis door te voeren maatregel.
Voor afstanden korter dan 600 kilometer, beter de met duurzame ontwikkeling verenigbare vervoermiddelen (fiets, openbaar vervoer, trein, schip), competitiever maken ten opzichte van de personenwagen, de vrachtwagen of het vliegtuig.		DGMVV (Directie Wegverkeer), DGVL In het raam van de bevordering van een duurzame mobiliteit legt de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer ook de nadruk op de verplaatsingen per fiets, waarvoor hij de expertise wil ontwikkelen en hergroeperen. Er werd een fietsambtenaar aangesteld met het oog op het coördineren van federaal fietsbeleid en om zowel de beleidsvoerders als de gebruikers te informeren en te sensibiliseren. Parallel hiermee wordt er een globaal fietsplan ter goedkeuring aan de regering voorgelegd. Dit voorziet tal van maatregelen ten gunste van dit vervoermiddel, zowel op het vlak van de veiligheid als van de fiscaliteit.	Maatregel wordt maximaal gesteund door de enorme inspanningen die sinds 2001 continu geleverd worden in de spoorwegsector en op het gebied van de short sea shipping
De vervoermiddelen die beter met duurzame ontwikkeling verenigbaar zijn, moeten ook veiliger, betrouwbaarder en comfortabeler zijn. Daar de bevoegdheden zich grotendeels op regionaal vlak situeren, zal er een ruim overleg tussen de regionale, communautaire en federale overheden zijn (x 462)		Ruime gewestelijke bevoegdheden maar er bestaan overlegstructuren tussen verschillende gezags-niveaus.	Continu opvolging naargelang de materies en indienstelling van nieuw materieel bij de NMBS.
Op de invalswegen naar de stad voorzien in rijvakken die voorbehouden zijn voor het openbaar vervoer, voor de fiets en voor de wagens met meerdere inzittenden	461	Moet gepland worden in het kader van het beheer van de spoorweginfrastructuur door Infrabel. De wegcode werd in september 2004 zo gewijzigd dat de wegbeheerder niet alleen voor het openbaar vervoer een rijstrook kan voorbehouden, maar ook voor privé-voertuigen met meer dan één inzittende. Een eerste evaluatie zal in september 2005 uitgevoerd worden. Zie ook actie 266	Maatregel reeds verwezenlijkt voor openbaar vervoer, taxi's en gedeelde auto's.
Aanleggen van overstapparkings en fietsenstallingen	461	DGMVV (Directie Vervoer-infrastructuur), DGVL Er worden in het kader van de GEN-overeenkomst maatregelen overwogen, en in de studies die bij de NMBS zijn besteld, is met een dergelijke ontwikkeling rekening gehouden.	Maatregel die gepland moet worden in het kader van het beheerscontract met Infrabel.

Bevorderen van een snelheidsvermindering op de weg	461	DGMVV (Directie Verkeersveiligheid) De wet van 7 februari 2003 en haar uitvoeringsbesluiten van 22 december 2003 hebben verschillende wijzigingen ingevoerd inzake wegveiligheid. Het betreft hier de categorisering van zware overtredingen, de onmiddellijke inning en de consignatie van een bedrag bij vaststelling van bepaalde overtredingen. De op 1 maart 2004 ingevoerde onmiddellijke inning bij snelheidsovertredingen dient als afschrikkingsmiddel voor de autobestuurders. B.I.V.V Voortzetting van de campagnes om het positief, ja zelfs statusverhogend imago te bestrijden dat sommige bestuurders ten toon spreiden als het op snelheid aankomt	Gedeeltelijk uitgevoerde maatregel; continu proces
Een beter comfort, een grotere gebruiksvriendelijkheid en een verbetering van de veiligheid voor de gebruikers van het openbaar vervoer	462	DGVL Het gebruik van geharmoniseerde vervoerbewijzen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ("Jump tickets"), is operationeel sinds februari 2003. Dit moet leiden tot een gemeenschappelijk kaartenverkoopsysteem voor de vier openbare vervoermaatschappijen binnen een zone die veel groter is dan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	De maatregel werd ingevoerd en wordt continu verbeterd met de inverteerstelling van nieuw materieel bij de NMBS
Verbeteren van het comfort voor de buurtbewoners via specifieke acties (beperking van de geluidshinder door treinen en vliegtuigen)	463	DGLV De vermindering van het aantal nachtvluchten en de vernieuwing van de vloot, samen met de herziening van de vliegprocedures, hebben in 2003 de geluidshinder rondom de luchthaven Brussel-Nationaal gereduceerd	Gedeeltelijk uitgevoerde maatregel
Goed werkende overslagplaatsen voor verschillende vervoermiddelen ontwikkelen	465	DGVL Het DGVL ondersteunt, vanuit zijn bevoegdheid inzake spoorwegaangelegenheden, de uitbouw van de toegang van dit vervoermiddel tot de intermodale terminals	Meerdere overslagplaatsen bestaan reeds, andere worden ontwikkeld.
De vervoersinfrastructuur voor de trein (NMBS) ontwikkelen door bij de inrichting van de infrastructuur rekening te houden met milieuaspecten	466	DGVL De in 1995 opgerichte milieueenheid waakt over de naleving van de reglementering en coördineert de projecten die een impact op het milieu hebben. Ze heeft twee opeenvolgende plannen van milieubeleid opgesteld: voor 2000-2003 en 2004-2007. Controle via het beheerscontract met Infrabel.	Maatregel is uitgevoerd en is continu opgevolgd in diverse plannen.

De aanpak van verkeersveiligheid voortzetten (onder andere door zich te richten op de strijd tegen alcohol- en druggebruik door bestuurders, door de toename van het aantal controles en door meer gepaste sancties zoals het reeds eerder vermelde puntenrijbewijs)	468	DGMVV (Directie Verkeersveiligheid) Follow-up van de werkzaamheden van de Staten-Generaal Verkeersveiligheid sinds 2002, waarbij een verlaging van het aantal dodelijke slachtoffers met 50% tegen het jaar 2010 werd beoogd, en rekening wordt gehouden met de zwakke weggebruikers en de levenskwaliteit om een duurzame veiligheid te waarborgen. B.I.V.V. Het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (B.I.V.V.) heeft zijn sensibiliseringscampagnes tegen alcohol- maar ook tegen druggebruik voortgezet	Verwezenlijkte maatregel, continu proces
Omzetting van de Europese richtlijnen uit de programma's "Schone lucht" "Auto Oil" in Belgisch recht	471	Alle directoraten-generaal De directoraten-generaal leveren de nodige inspanningen om de Europese richtlijnen tijdig in Belgisch recht om te zetten.	
Reductie van de uitstoot van dieselmotoren (bijvoorbeeld door het plaatsen van stoffilters en katalysatoren voor dieselmotoren)	472	DGMVV (Directie Wegverkeer, Directie Mobiliteit) Deelname aan vergaderingen in het kader van de Europese Unie waarbij de realisatie van deze doelstelling wordt beoogd.	Deze actie wordt continu opgevolgd.
Het gebruik van LPG stimuleren door maatregelen te nemen op vlak van reglementering (een oplossing vinden voor het ondergronds parkeren)	473	DGMVV (Directie Wegverkeer, Directie Verkeersveiligheid) Technische normen werden vastgelegd voor de plaatsing van reglementaire LPG-installaties waardoor de voertuigen ondergronds zouden kunnen geparkeerd worden.	Gedeeltelijk uitgevoerde maatregel
Het gebruik van bepaalde brandstoffen zoals LPG met fiscale maatregelen aanmoedigen (het materieel minder belasten)		Vrijstellingen werden in 2003 toegekend.	Reeds uitgevoerde maatregel
Het gebruik van voertuigen die minder CO ₂ uitstoten promoten (labels - CO ₂ Product Beleid)		In samenwerking met de FOD Leefmilieu zijn verminderingen van bepaalde belastingen in 2005 gepland, bij aankoop van zuinigere en milieuvriendelijke voertuigen.	In uitvoering
Versterking en verbetering van de autokeuring van voertuigen (x 26601/02)	474	DGMVV (Directie Wegverkeer) Aansluitend op het memorandum van de Wegvervoerfederaties (personen en goederen) en GOCA (Groepering van erkende instellingen voor autokeuring) werden er voorstellen gedaan voor een strengere keuring van de vrachtwagens voor wat de remtest aangaat en inzake de milieukwaliteit van de uitlaatgassen. Zo'n controles bestaan reeds voor de personenwagens.	In uitvoering
- Verbeteren van de milieukwaliteit van vliegtuigen (verscherping van de technische normen)	475	DGLV Zoals aangegeven voor actie 46301, is de daling van de geluidsquota per nachtelijke opstijging of landing vanaf 1 januari 2003 in werking getreden, ingevolge het ministerieel besluit van 26 oktober 2000.	Deze actie is continu verwezenlijkt en moet worden voortgezet op internationaal niveau.

- Het meer bindend maken van de normalisatie om de geluidshinder veroorzaakt door alle soorten vervoermiddelen drastisch te beperken	476	DGLV Deze normalisatie is meer dwingend. In 2003 werd een actieplan in drie fasen opgemaakt voor een billijke spreiding van de geluidshinder, veroorzaakt door het luchtverkeer (spreiding op basis van het baangebruik, uitwerking van nieuwe routes en infrastructuurwerken). Men is bezig met de toepassing van dit plan	Toepassing is begonnen, continu proces.
- Het voorstellen van een samenwerkingsakkoord met de luchthaven Brussel-Nationaal om de geluidshinder te verminderen		Besprekingen op beleidsniveau zouden kunnen plaatsvinden in het kader van de ICMIT	Zonder nieuws.
Onderzoek verrichten naar de manier om culturele modellen waarin het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets wordt gestimuleerd, zo goed mogelijk te promoten door het bestuderen van: (i) de invloed van reclame op het gedrag (zie hoofdstuk Acties Consumptie-productiepatronen)	477	Maatregel waarvan de verwezenlijking in samenwerking met de FOD Wetenschapsbeleid moet gebeuren.	Bepaalde onderzoeken werden reeds uitgevoerd in het kader van de programma's van het Wetenschapsbeleid.
Tegen juni 2001 voorstellen voor een algemeen operationeel kader uitwerken inzake het atmosferische beleid dat procedures en structuren vastlegt voor de voorbereiding, coördinatie, uitvoering, opvolging en bijsturing van de maatregelen van de verschillende plannen (x 497, 512)	537	DGMVV (Directie Mobiliteit), FOD Leefmilieu Het voorontwerp van het nationaal plan voor duurzame mobiliteit bevat een aantal voorstellen. Ze beogen o.a. de uitstoot van schadelijke gassen afkomstig van het vervoer te beperken door gebruik te maken van milieuvriendelijke alternatieve verplaatsingsmiddelen. Nog niet uitgevoerde maatregel ; ze wordt overwogen in het kader van het nationaal plan van duurzame mobiliteit.	Nog niet uitgevoerde maatregel ; ze wordt overwogen in het kader van het nationaal plan van duurzame mobiliteit.
Aanstelling van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling (toewijzing van de nodige middelen) (x105, 106, 107, 108, 109, 249, 260, 292, 308, 452, 601, 735) Maatregel genomen tijdens het Directiecomité van 4 februari 2005	640	FOD Mobiliteit en Vervoer Het departement onderzoekt de mogelijkheid om de coördinator van de cel duurzame ontwikkeling aan te duiden als focal point voor de indicatoren inzake duurzame ontwikkeling	Maatregel genomen tijdens het Directiecomité van 4 februari 2005
Vanaf 2000 zal elke jaarlijkse beleidsnota van de federale ministers en staatssecretarissen een onderdeel, getiteld "Duurzame ontwikkeling" bevatten (x 769)	768	FOD Mobiliteit en Vervoer De FOD Mobiliteit en Vervoer publiceert elk jaar een beleidsnota die rekening houdt met de beginsels en aspecten van duurzame ontwikkeling.	Reeds verwezenlijkte maatregel; continu proces.
In die sectie, "Duurzame ontwikkeling" elk jaar ten minste twee nieuwe maatregelen naar voren schuiven, die dan in de loop van het jaar bij regeringsbeslissing geïntegreerd worden in het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (x 768)	769	Zie hierboven, maatregel 768	Reeds verwezenlijkte maatregel; continu proces.

In elk departement een cel duurzame ontwikkeling oprichten: (x786) Die cel moet waken over: - de toepassing van de nationale en internationale verbintenissen inzake duurzame ontwikkeling - intern moet ze zorgen voor informatie en sensibilisatie omtrent het belang van duurzame ontwikkeling	770	De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft in april 2004 een cel duurzame ontwikkeling opgericht.	Reeds uitgevoerde maatregel
a) met de hulp van Buitenlandse Zaken en van de Permanente Vertegenwoordigingen bij de Europese Unie en de Verenigde Naties zal elk departement binnen zijn bevoegdheden een inventaris opmaken van de verbintenissen die België inzake duurzame ontwikkeling heeft ondertekend	771	FOD Mobiliteit en vervoer	nog niet uitgevoerde maatregel
b) de uiteindelijke doelen zullen sneller in "intermediaire" of berekende doelstellingen, met een einddatum binnen het huidige decennium, omgezet worden		FOD Mobiliteit en Vervoer	nog niet uitgevoerde maatregel
Federale departementen moeten systematischer voorstellen ter goedkeuring van zulke doelstellingen van de leden van de ICDO in de jaarrapporten opnemen	772	Het lid dat de Minister van Mobiliteit vertegenwoordigt in de ICDO stelt jaarlijks een verlag op waarin de doelstellingen van duurzame ontwikkeling en hun impact inzake vervoer uitgelegd worden.	Continu uitgevoerde maatregel

Rapport van mevrouw N. DE BONTE, lid, vertegenwoordigster van de Staatssecretaris voor Informatisering van de Staat

1. Inleiding

Dit verslag handelt in hoofdzaak over de uitvoering van de acties voorzien in het eerste Federaal Plan en de vooruitzichten 2005 die behoren tot de bevoegdheid van de Staatssecretaris voor Informatisering van de Staat, namelijk de bestrijding van de digitale kloof.

2. Uitvoering van het Plan in 2004

2.1. BESTRIJDING DIGITALE KLOOF

In het kader van de bestrijding van de digitale kloof werden reeds verschillende succesvolle initiatieven genomen. Jammer genoeg stellen we vast dat, ondanks het bestaan van diverse initiatieven, de digitale kloof nog steeds een reëel probleem vormt, des te meer naar mate we steeds meer evolueren naar een elektronische dienstverlening. Een aantal grootschalige overheidsinspanningen dringt zich dan ook op.

Te dien einde werd in maart 2004 de beslissing genomen om, samen met de Minister van Maatschappelijke Integratie een Nationaal Actieplan Digitale Insluiting uit te werken, in overleg met de betrokken ministers, Gemeenschappen en Gewesten.

In eerste instantie werden de bestaande beleidsinitiatieven in België, alsook de bestaande initiatieven op het terrein opgelijst onder de vorm van een inventaris die werd voorgesteld tijdens een studiedag. Deze inventaris is een hulpinstrument enerzijds voor de besluitvormers ter voorbereiding van hun bijdragen tot het actieplan en anderzijds voor de eerstelijnsorganisaties die hun acties kunnen aanpassen naargelang de praktijken die in België gekend en erkend zijn.

2.2. TELEWERKEN VOOR AMBTENAREN

In 2004 werden door Fedict (Federale Overheidsdienst Informatie- en Communicatietechnologie) een aantal bouwstenen ontwikkeld en geïmplementeerd in pilootprojecten als informatica-ondersteuning om het opstarten van telewerkprojecten voor ambtenaren binnen de federale overheid te vereenvoudigen. Via het Federaal Portaal kan het overheidspersoneel na identificatie en authenticatie (d.m.v. token of elektronische identiteitskaart, gebruikersnaam en paswoord) op een beveiligde manier in staat worden gesteld om thuis of elders op het kantoor-netwerk te werken.

3. Andere initiatieven

In 2004 verleende Fedict haar medewerking aan het opstellen van een methodologische gids voor wat betreft milieucriteria bij de aankoop van informatica-, fax- en kopieermateriaal die zal gebruikt worden voor de federale administraties.

4. Vooruitzichten 2005 - Plan 2004-2008

4.1. NATIONAAL ACTIEPLAN DIGITALE INSLUITING

In 2005 zullen de werkzaamheden rond het opstellen van het Nationaal Actieplan worden afgerond. De bedoeling bestaat erin om een aantal nieuwe initiatieven te lanceren, alsook om een aantal aanbevelingen te formuleren naar de verschillende beleidsverantwoordelijken toe. In het actieplan zal bijzondere aandacht worden geschonken aan specifieke doelgroepen waaronder kansarmen en gehandicapten, en aan initiatieven die het hergebruik van computers vooropstellen. Vervolgens zal het Nationaal Actieplan ter goedkeuring worden voorgelegd tijdens de Interministeriële Conferentie "Integratie in de maatschappij" in juli 2005. Ten slotte zal het Nationaal Actieplan worden voorgesteld tijdens het tweede luik van de Wereldtop over de Informatiemaatschappij die zal plaatsvinden te Tunis in november 2005.

4.2. TELEWERKEN VOOR AMBTENAREN

Begin 2005 worden de pilootprojecten uitgebreid met de mogelijkheid van een centrale authenticatie voor de VPN-toepassing. Tegen eind 2005 is het de bedoeling om de pilootprojecten uit te breiden naar de andere FOD's.

**Rapport van de heer J-F. WUILLAUME, lid,
vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor
Modernisering van de Financiën en de strijd tegen fiscale fraude**

De heer J-F. Wuillaume sluit zich aan bij het rapport ingediend door de heer L. Mabilie, vertegenwoordiger van de Minister van Financiën.

**Rapport van de heer L. MONSEREZ, lid,
vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor
Administratieve vereenvoudiging**

De heer L. Monserez sluit zich aan bij het rapport ingediend door de mevrouw N. Roobrouck, vertegenwoordigster van de Eerste Minister.

**Rapport van de heer S. THIJS, lid,
vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor
Europese Zaken**

De heer S. Thijs sluit zich aan bij het rapport ingediend door de heer P. Grégoire, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken.

**Rapport van de heer H. VLÉMINCQ, lid,
vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor
het Gezin en Personen met een handicap**

De heer H. Vlémincq sluit zich aan bij het rapport ingediend door mevrouw P. Bernaert, vertegenwoordigster van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid.